

Ebrietas

possit in irregularitate contracta. vide supra. **D**ispensatio.

Ebrietas. **Q**trum sit peccatum mortale? **R**ñ. fm **Tho.** scda scde. q. cl. Immoderatus vsus vini potest continere tripliciter. Primo vt vtens nesciat potuz immoderatu z inebriare potentē. z sic ebrietas potest esse sine peccato. Et sic de **Noe** credit. Scdo modo q quis pcpiat potū esse immoderatu. non tñ estimet posse inebriare. z sic potest esse cuz peccato veniali. **H**oc itelligit nisi ebrietas sit frequēs: siue assidua. quia fm **Alex.** de ales. in. ij. feu. dif. xxxix. q. vj. q cuz homo habeat sufficiens tēpus deliberationis. teneat repimere motus veniales. ne pcedat regnū peccati siue dominiū. nō ergo p diuturnitate: seu assiduitate imputat peccatū mortale. s; p manifestū datur intelligi occultū. s. ipse contemptus rōnis. **T**ercio modo. qñ quis bene aduertit potū esse immoderatu z inebriantē. z tamē magis vult ebrietatez incurrere: q; a potu abstinere. z talis pprie dicitur ebrius. z sic ebrietas est peccatum mortale.

Quid cū alicui infirmo datur immoderat^o potus vel cibus causa medicine? **R**ñ. fm **Tho.** vbi supra. In hoc casu nō est peccatū. nisi def vsq; ad ebrietatē quia tñc est peccatū mortale.

Ebrietas. vtrū excuset hominē a peccato quod comittit? **R**ñ. fm **Rai.** si quis in ebrietate incidit sine culpa. z sit omnino alienus a mente. **C**erte excusatur. xv. q. j. sane. Si autē culpa sua inebriatus sit. dicunt aliqui q excusat a tanto. sed non a toto. **A**lij autē dicunt q excusat a toto si nullum habet iudicium rōnis. z hoc pbabilius z verius. z concord. cuz hoc **Ray.** z ideo excusat penitus ab eo qd fecit in omnimoda amentia. s; nō a causa amentie p qua debet puniri.

Ecclesia. j. cōmuniter

Ecclēsia si fundata fuit in alieno solo quid fiet? **R**ñ. fm **Ray.** et **Dostien.** si dominus soli laicus erat z hoc sciuit z nō contradixit sibi imputabitur. z ecclesia libera remanebit. ar. liij. di. si seruus. Si vō ignorauit. ecclesia q; ppe remanebit constructa z libera: nec efficiet laico censualis. s; ille tamē qui construxit teneat dominū seruare indemne vel etiā episcopus si ponendo primarium lapidē. vel postea in cōsecratione ecclesie fuit negligens. s. in examinatione dotis vel māsi. Si vō solum erat alterius ecclesie vel collegij ecclesiastici. debet ei restitui hoc modo q; ecclesia constructa fiet sibi subdita quo ad ins patronat^o. xij. q. ij. apostolicos. xvij. q. iij. questi.

Ecclēsiā nemo edificare potest nisi auctoritate dyocessani. q; debet ponere primariū lapidē. crucem figere. z cymiteriū designare. z etiā petere dotem sufficientez assignari. sine qua consecrari non debet. de pte. di. j. nemo. z. c. placuit. Et hodie qdē sufficit q; assignet p dote vnus mansus. i. vnum pdium sufficiens. p vno pari boum. totalitē liberū. **Extra de censu. c. j.**

Exempti nō possunt cōstruere oratoria: siue ecclesias vel capellas in locis nō exemptis. sine licentia dyocessanoz. In locis etiā exemptis nō possunt exempti predicta facere. nisi delicentia vel privilegio sedis apostolice speciali. vt in. c. auctoritate. de pmi. li. vj.

Relictū ecclesie vel ad pias causas in testamento etiam minus solenni voluntarie facto. tenet. cē de testa. c. relatum. el pmo. z. c. cū esses. vbi concludit panoz. q; in relictis ad pias causas. valet quelibet vltima voluntas in p̄sentia duoz testū etiam sine p̄bytero. z iste est proprie casus. d. c. relatum. In alijs vō relictis requirit p̄byter vel duo loci sui: cum alijs duobus testibus. z in his relictis ad pias causas non requiritur q; testes sint rogati. vel q; omnes sint masculi vel q; hereditas sit adita. Et generaliter fm **Bar.** in. l. j. c. de sa. san. ec. in eis cessat omnis solennitas iure civilis. **J**o. tamē an. circa p̄dicta distinguit. q; aut loquimur in relictis ad pias causas. z tunc sufficiunt duo testes idonei. siue in foro ecclesiastico: siue seculari. per dictum capitulū relatum. Aut loquimur in relictis ad non pias causas. z tunc: aut loquimur in terris imperij. z tunc testamentum non valet nisi seruetur solennitas requisita per leges civiles. z hec opinio consuetudine roborata seruanda videtur per. l. minime. ff. de legi. Et fm istam opinionem euitatur correctio legum. z ideo tenenda. **N**ota. tamen q; si pia causa tractetur coram iudice seculari. terminari debet fm canones. z non fm leges fm cōmuniter docto. z non solum in terris ecclesie. sed etiam imperij. Et **Inno.** z. d. an. dicunt: q; si statuto cauetur. q; non valeat testamentum. vel vltima voluntas. nisi fuerit positum in memoria libus vel registratum. tale statutum non habet locum in relictis ad pias causas. Similiter si statutum dicat. q; mulier non possit testari sine consensu consanguineorum. vt notat **Panomitanius** in dicto capitulo relatum. Et ex p̄dictis patet q; valet testamentum ad pias causas. licet in testamento non fuerit institutio heredis. vel non adita hereditate vel non facta insinuatione testamenti. infra tantū tempus: vel vbi defuerit alia solennitas iure positui. nam sufficit solennitas iuris gentium et diuini.

Sicut in relictis ad pias causas sufficiunt duo testes. Ita ad renouandum tale relictum. Quod intelligitur fm aliquos. quando prius relictum: fuit etiam factum coram duobus testibus. z sic de singulis. Item si voluntas fuit p̄fecta. ratione voluntatis. sed non publicata prout testator voluit. vt quia testator testamentum manu sua conscripsit. volens postea illud redigi in publicam formam per tabellionem. sed morte vel furore p̄uentus est anteq; tabellio vel testes venirent. valebit testamentum tale quo ad pias causas. dummodo p̄set illā fuisse scripturā dicti testantis. fm **Bar.** in. l. in testamento. ff. de fideicō. lib. quia licet nō sit

Electio. j.

posse fieri quod erat sciendum. Secus in pena legali ut in d. c. commissi. Et ratio est. quia minus agitur cum lege quam cum homine. l. celsus. ff. de arbi. Vel dicimur glo. in d. c. commissi. quod ante diem agi potest quantum interest: opus inchoatum non esse. ut in iuribus allegatis. sed ad penam non. ut in dicto capitulo commissi.

¶ Donec. Quidam dyaconus fuit promotus ad ecclesiam parochialem quae ultima die septembris habuit pacificam possessionem ecclesie. et neglexit usque ad quatuordecim septembris. promoueri ad sacerdotium. In sabbato quatuordecim temporis ipsius mensis nullo modo potuit promoueri. Queritur: an finito illo mense et per consequens anno sit priuatus per constitutionem. licet. de elec. li. vi. **R.** Jo. an. in regula imputari. de re. iur. in. vi. in mercu. dicit quod non. cum in primis sabbatis non fuerit mora. Et hoc respectu pene de qua loquimur. Et sic in casu quo non precessit mora vel culpa non imputatur. Hoc etiam procedit quando impedimentum superveniens in ultimo sabbato: non fuit ex culpa ipsius. Et fortius si ex iusta causa a principio distulit. Et licet dilatio recipiendi sacerdotium: potuerit inducere culpam et moram et lesionem conscientie. non tamen inducit moram vel culpam de qua loquimur. nec iste dicit se artare etc. quia ille non dicit se artare in veniendo qui iter arripuit: tempore quo plerique illius conditionis homines puenire solent. ff. de v. ob. continuis. Nec est obligatus ad opera. qui incipit eo tempore quo perfici poterat secundum opera diligentis edificatoris. ut ea. l. si item qui insulam. Cum ergo verisimiliter secundum moram aliorum ordinandorum ille dyaconus infra tempus ordinari posset. non debet dici se artasse. cum congruum et sufficiens tempus haberet. Et licet quis providere teneatur interdictum: quod potest accedere. non tamen tenetur diuinare.

¶ Si ad ecclesiam parochialem presentem qui non est in sacris. dum tamen aliter sit idoneus et possit infra tempus statutum ordinari. admittendus est. extra de insti. li. is. li. vi. et tamen secundum Jo. an. talis non presentatus non possit in tali ecclesia institui. extra de eta. et qua. preterea. nisi dispensatione. ut ibi.

Electio. j. Communiter

quid sit. Dicimur secundum Hostium. electio est alicuius persone idonee ad dignitatem vel fratrem nam societatem servata forma canonica facta vocatio. Colligitur hoc. extra eo. cum in cunctis. et c. cum ecclesia vulterana. et c. quia. propter.

¶ Ad quem pertinet electio de iure communi? R. deo de iure communi spectat ad collegium etiam si duo solum vel tres fuerint. extra eo. c. j. Quandoque tamen laici pro pace servanda admittuntur ad electiones. et precipue principes ut defendant ab oppressoribus secundum Hostium.

¶ Quis non potest eligere? R. excommunicatus maior. ut nota. de ap. constitutis. el. j. Et glo. ibi dicit quod excommunicati vel suspensi: nec eligere nec eligi possunt. Secus in minoribus. extra de cler. ex. c. si. Item nec interdictus. extra eo. cum inter. Item nec ille qui scienter celebravit in loco interdicto. de sen. ex. is. qui. li. vi. Item nec ille cui interdictum est eligere ab aliquo superioris licentia. extra eo. c. si. Item nec

illi qui in ea vacatione elegerunt scienter indignum extra eo. cum in cunctis. et c. innotuit. nam tales ipso iure sunt ea vice eligendi potestate priuati. et ab ecclesiasticis beneficiis per triennium suspensi. Et idem dicendum si peccauerunt in postulando. extra eo. scriptum. Et hoc verum. quando facta nominatione sequitur electio vel postulatio. Secus si non sequitur. quia non essent propter hoc priuati. extra eo. propterea lib. vi. Et per. d. tex. et per. c. cum in cunctis. posuit Jo. an. unum semper menti tenendum in regula odia. de re. iur. li. vi. quod ubi pena ponitur a iure ipso facto. propter aliquod delictum commissum. nunquam est locus illi pene. nisi illud delictum sit consummatum. quantum ad quod fuerit inchoatum. licet posset extraordinarie puniri: qui delictum inchoavit. Pro hoc facit aliud singulare dictum Barto. in l. j. ff. de sic. ubi dicit quod statutum puniens delictum certa pena. non habet locum in eo qui inchoavit. si illud non perfecit. quia statutum est strictissime interpretandum. maxime penale. ut in dicta regula. odia.

¶ Queritur in eo quod. d. c. cum in cunctis. non solum priuati ea vice auctoritate eligendi. sed etiam suspendit ipso facto ab ecclesiasticis beneficiis per triennium. ut dictum est. Nam quod istud triennium incipit post electionem factam statim. An debeat expectari finis triennij primi. Et hec questio potest contingere sepe numero. Jo. an. refert opiniones multorum. Tandem concludit quod in distincte secundum triennium incipit statim post commissum delictum. Ita quod priora tempora consumuntur in secundis quia ex quo pena imponitur ipso iure. necessario debet incipere statim post commissum delictum. Et idem concludit ipse in glo. sua in de. ij. de magi. ubi habetur quod conferens insignia doctoratus. non recepto prius iuramento. quod ratam trimum. D. turo nensiam non excedit. alia collatione doctoratus per sex menses sequentes est suspensus. Queritur modo glo. quid si pendente primo semestri. iterum violenter dictam constitutionem. An statim curat secundum semestre. an tunc cum finitum fuerit primum. Respondit quod communiter tenetur quod non sit duplicatio totius. sed statim post secundam transgressionem inchoat secundum semestre. ff. ad l. aquil. ita vulneratus. ad turpil. l. in senatus. in fi.

¶ Sed nunquam suspensione pendente valeat doctoratus collatio facta per suspensum. Constat quod ille non est casus quo imprimatur caracter. Item nec datur hoc officium et impresso caractere. sed ex potestate officij. et est quedam auctorizatio et declaratio que declarat illum dignum ad officium doctrine. et dat auctoritatem ut doceat. Dico igitur quod si suspensio erat occulta. hanc auctoritatis dationem non sic necesse iterari. Secus si esset publica. facit de re. iur. di. ad probandum. Est etiam sciendum quod aliqui conferunt ista insignia. auctoritate apostolica. ut Archiepiscopi. bononiensis. Aliqui de iure communi secundum Hostium. Sed quo ad principale. Danor. plus placet opinio. Bar. quae posuit in d. l. in senatus. ubi format. quod Statuto cautet quod committes homicidium soluat. Ad. et stet ad finem per decennium. Demum durante prius

decennio: homicida comisit aliud homicidium. **Q**ue-
ritur nunc utz debeat expectari finis primi decen-
nij. an vo scdm decenniu debeat immediate cur-
rere. **E**t cōcludit q qñq ponit pena vt spēs. puta
dicit statutu q ster ad cōfinia p decenniu a tpe de-
licti cōmissi. 7 sic determinat tpus. **E**t sic scdm de-
cennium debet in cōtinēti currere. als nō esset illd
decenniu. h aliud. ar. bonū. in. l. si usufructus mi-
hi in bienniu. ff. de usufr. le. Aut pena apponit ge-
neralitēz in indefiniate. puta. ster ad cōfinia p dece-
nniu: tūc incipit scdm decenniu finito pmo. qz als nō
soluēt pena delicti. hec **P**anoz. in. d. c. cū in cūctis.
An autē hec pena eligentium habeat locum in
omnibz electionibz. **D**ic fm **P**anoz. vbi s. q non.
Primo nō hz locū in cardinalibz eligentibz papā.
qz nō est iure cautū. **I**tē nō hz locūz in p̄laturis ci-
tra ep̄atū. h restringit ad ep̄atū 7 superiores dignita-
tes. vñ. c. si cōpromissarius de elec. li. vj. **I**tem eli-
gere nō possunt. q peccauerūt in electionis forma
qz debent puari iure eligendi. eē eo. qz ppter. **I**tez
nec illi q neglexerūt vsq ad lapsum tps. eē eo. ne
p defectu. **I**tē non p̄nt eligere pupilli. nec etiaz in
locis regularibz q nō sunt p̄fessi tacite vel exp̄sse.
nec etiā pueri. eē eo. ex eo. li. vj. **E**t ad maiorē hui?
deklarationez querit **R**udo. ro. in suis singularibz
Dtrū laicus sancti **F**rancisci seu cōuersus q p̄fetur
tur tria substantia habeat vocē in caplo. **E**t dicit
q aut loq̄mur in electione p̄lati. 7 tūc dicenduz qz
nō. **E**t casus est singularis. in. d. c. ex eo. **F**allit. nisi
hoc acq̄sierint ex antiq̄ssima cōsuetudine. **I**sta est
singularis nota. **I**nno. in. c. ij. de insti. **A**ut q̄ritur
qñ capitulū tracet t̄palia. **E**t fe. de se. tenet q nō.
7 de hoc videf casus notabilis. iuncto. c. cuz supra
scriptione pape. in. c. 7 si t̄pus de iureiur. in. v. vos
7 cōuersi vestri. vbi p̄z q cōuersi nō sunt de caplo
qz frustra diceret. 7 cōuersi vestri. ergo vocē nō ha-
bent. **I**tē in cathedralibz collegiatis secularibz vel
regularibz ecclēsijs vocē nō habēt q nō sunt sub-
dyaconi. nec in alijs facti capituli
etiam si ab alijs libere concedat. vt in cle. vt hij. de
eta. et qua.
Intra qd t̄pus debet fieri electio. **R**ñ. **I**n ecclē-
sia cathedrali vel regulari habēt electores t̄ps triū
mensiu infra qd si iusto ip̄edimēto cessante nō ele-
gerint ad. primuz superiorē deuoluit. vt extra eo.
ne. p defectu. **I**n alijs vo ecclēsijs dz puideri infra
sex mēses. aliter ad. primum superiorē deuoluit. eē
de p̄b. de multa. 7 de cōce. p. nulla.
In quo loco debet fieri electio. **R**espon. potest
fieri in ecclēsia vel in capitulo vel simili loco hone-
sto. et maxime iuxta consuetudinem. extra eo. in
causis.
Dtrū absentes sint vocandi ad electionē. **R**ñ.
fm **P**anoz. in. c. corā. extra eo. q illi vocari debent.
qui comode vocari possunt. p. c. quia. ppter. extra
eo. vbi dicit q admittunt illi ad electionē q debēt
volunt 7 possunt comode interesse. **D**icit. debent
vt excludat illos. q de iure nō debent interesse ele-
ctioni. licet sint de collegio. vt sunt ex cōmunicati 7
suspensi. **I**tē excludunt qui nō sunt in sacris con-

stituti. vt in. d. cle. hi qui. **I**tem excludunt impu-
beres et irregulares. vñ. in. d. c. ex eo. 7 in. c. is q. de
sen. ex. li. vj. **S**ecundo dicitur qui volunt interesse
7 ideo illi qui nolunt interesse nō debent compelli
nisi inter sit ecclēsie. nam pro interesse ecclēsie pote-
runt compelli. **E**t quo inferitur q isti sic vocati. qui
nolunt interesse. non debent in numero computa-
ri duarum partium. **T**ercio requiritur q possint
comode interesse 7 hec comoditas refertur ad co-
moditatem ecclēsie. 7 non persone fm doc. 7 bene
quare si non possunt comode vocari propter ni-
miam distantiam. potest electio siue illoz p̄sentia
fieri.
Quomodo dicat posse comode vocari. **D**ic q
non potest dari certa regula. sed bonus iudex ar-
bitrabitur. fm pericula imminētia 7 discrimina
viarum vel timetur forte periculum scismatis vel
abusus laice potestatis. vel sunt imminētes guer-
re vel huiusmodi propter que nō potest fieri defa-
cili vocatio. **C**essantibz tamen p̄dictis 7 consuetu-
dine. absentes sunt vocandi per nunciū aut lras.
als electio. eis contemptis venit irritanda per eos
si voluerint. non ergo est irrita electio ipso iure. sed
irritanda. contemptis. p̄sequentibz iniuriam suā.
als non. extra eo. c. bone. **S**i autē omnes essent p̄-
sentes. puta in ciuitate. sufficit cōgregare p̄sonum
campane. si hoc est de more in illo loco. vt in. c. is
causis. eo. ti.
An autē valeat consuetudo. vt non vocent ab-
sentes ad electionē. **D**ic fm **P**anoz. post Jo. an.
in. d. coram. q sic. **I**tem econuerso valet consuetu-
do. vt vocentur absentes dūmodo non nimium
tendat in damnū ecclēsie. nam si consuetudo esset
vt etiā cū incommoditate deberēt absentes vocari.
nō putarē illā cōsuetudinē valere. qz nō valet con-
suetudo ecclēsijs multū grauosa vel saltē est tollen-
da. vt in. c. j. de consue. **S**ecus si haberet vt cū par-
na incommoditate deberent vocari. quia tunc va-
leret consuetudo quo casu intellige. c. in genesi. ex-
tra eo.
Dtrū elector absens possit cōstituere pcurato-
rem. **D**ic fm **P**anoz. in. d. c. quia. ppter. q si ē iusto
ip̄edimēto detētus vt venire nō possit. p̄t con-
stituere pcuratorē. als nō. 7 in hoc est ille tex. val-
de singularis in hoc negotio. **I**n alijs autē nego-
cijs explicandis p capitulū vel vniuersitatem. p̄t
etiā nō impediri pcuratorē cōstituere. **E**t est sp̄ale
in electione: siue sit seruanda forma capli. qz ppter
siue nō. ex quo tex. simplr interdixit. nec retulit se
ad casum in quo sit seruanda forma. d. capli. videf
enī electa in electionis negotio industria persone.
ar. c. is cui. de of. dele. li. vj. **V**nū tñ scias. q si alij
de capitulo volunt admittere pcuratorē etiā non
impediti ad electionē faciendā: possunt. nō ob. di-
sp̄ositione. d. c. quia. ppter. qz licet tex. dicat inter-
dicimus. istud tñ interdictū emanauit in fauorem
alioz. qd p̄z ex eo. qz illi de collegio possunt cōmu-
nicare ius eligendi penitus extraneo. extra eo. scri-
ptum. ergo fortius possunt admittere pcurato-
res eorum qui sunt de collegio. et hoc fuit satis de
mente doc.

tionē de p̄nt faceret indigū
anctis. c. c. anctis. nō tales ip̄o
eligendū p̄nt. p̄nt. 7 ab et-
serat in p̄nt. p̄nt. 7 ab et-
ram. quanto t̄ra. eo. scri-
vel p̄nt. p̄nt. 7 ab et-
nt. p̄nt. p̄nt. 7 ab et-
er. d. ter. 7 p̄nt. c. am. in. c. an-
ū. p̄nt. p̄nt. 7 ab et-
s. li. vj. q. vñ. pena p̄nt a iure
quod delictū cōmissum. nō s̄
nō illud delictum sit cōmissum
fuerit in cōm. licet p̄nt. 7
quod delictum sit cōmissum.
p̄nt. dicit. **P**anoz. in. l. j. h. de
ntum p̄nt. dicitur certa
cum in eo qui in cōm. h. h.
fuerit est. siue sine inter-
me. p̄nt. vt in dicta regula.

Electio. I.

Secundo nota p. ter. ibi. vni de collegio. q. volens p. procuratore constituitur. nō pōt extraneū deputare h. debet vices suas alicui de collegio cōmittere. vt in. d. c. quia. ppter. 7 in. c. pe. e. ti. li. vj. vbi ter. optimus de isto procuratore. Et hoc intellige nisi alij electores velint isti gratiā facere. nā eis volentib. pōt constitui extraneus ad hoc. d. c. scriptū. Et facit. q. possent de nouo aliquos extraneos admittere. fortius procuratore extraneū. Et hoc fuit sancitū in fauorem collegior. ne cōpellerent secreta sua cōmunicare extraneo. Et p. hoc dico. q. istud nō est speciale in electione. Sed generaliter non pōt aliquis cōstituire procuratore extraneum in explicandis in vniuersitate. qd. sentit Jo. an. in regula. qd. alicui. de re. iur. li. vj. in mercu. licet quidā tenuerint oppositum. Et tene hoc menti. hec Panoz. in. d. c. q. ppter.

Elector absens iusto impedimēto detentus. vt dictū est. potest nō solū vni. h. plurib. cōmittere vices suas. dū tamē eulibet insolidū. 7 erit melior cōditio occupantis. Et si ambo concurrant 7 petunt admitti. nō admittent ambo. h. is quē capitulum vel maior pars elegerit. 7 si nō concordent. admittetur ille qui in cōmissione pmo noiatus est. At si nullus sit insolidū nō valet. Quādo autē procurator vnū nominat p. se 7 aliū nomine eius qui cōmilit nihil agit. nisi de certa psona habuerit spāle mandatū quia tunc aliū nomine suo poterit nominare p. ter. singularē in. c. pe. e. ti. li. vj. Nam eadē cōscientia qua putat iustū nomine suo. eadē 7 nomine loci. sine delegantis. 7 hoc est dictum notabile. Et idē dicendū in similib. Et factū p. talem procuratorem seu cōmissariū. fingit esse factū per ipsum cōmittentē. p. ter. notabilem in. c. in causis. extra co. Et facit fm panoz. ille ter. ad. q. notabilem de qua al. in facto fuit cōsultus. Quidā testator mandauit certa sua bona distribui in pias causas fm q. videre s. suis executorib. Isti executores elegerunt negocium puilegiatū. v. puta. fabricam ecclesie. Eps loci petebat quartā bonoz legator. Replica batur q. testator non elegit fabricam. h. executores. Querit quid iur. Rūdit q. non debet. iij. q. illud qd. fit per executores testamētū videt factū p. ipsum testatorē. vnde p. inde est ac si ipse testator. elegisset fabricam. ar. optimū in. d. c. in causis. 7 in. l. vnum ex familia. de le. ij. s. j. 7 ibi hoc firmat Bar. p. illuz ter. Et ex his habes bonaz practicam impediendi quartā episcopo. quia vbi testator. relinquit in genere ad pias causas. facias q. executor testamenti eligat aliquā causam puilegiatā. ex qua nō debeat quarta. Et q. sint cause puilegiatē. Dic vt nota. in. c. si. de testa.

Quot sunt forme electionis? Rū. tres. nam aut fit p. scrutiniū. aut p. cōpromissum. aut p. cōmunez inspirationē. extra co. c. quia. ppter. Quando pceditur p. formā scrutiniū debent eligi tres scrutatores. qui in secreto exquirant vota singulor. Et ipi qdē pmo debēt seipos de suis votis examinare nec seruent in fine. quia cū alior. vota sint eis nota posset electio dependere ab eor. potestate. 7 ē vtile vt capitulum hoc expmat a principio. vt duo ex eis

scrutentur tertium.

Per quē autē vota scribent. Dic fm Panoz. in. d. c. quia. ppter. p. tabellionē etiam si sit laicus. quia notarius scribendo. nullaz auctoritatē exercet. nec aliquid spūale ministrat. h. solum pbet nudū ministerium. vel melius est q. vnus de scrutatorib. redigat vota in scriptis puatis. non ergo requirunt q. sit notarius.

Quid si electores pauci sunt? Rū. fm Anno. si sunt tñ tres. duo ex eis scrutabunt tertū. Et sic. pcedent ad electionē. Si sō sunt duo. vnus scrutabitur alium. q. si vnus tñ. 7 iste solus. vocat testibus expmet votū suū. 7 eligit 7 publicabit.

In electionib. vota incerta 7 conditionata non valent. 7 debent haberi p. nō adiectis. puta cōsentio in quē talis cōsentit vel si petrū habere non poterō. cōsentio in Jo. 7 similia. extra co. in. c. electio. nibus. li. vj.

Consuetudo auferens libertatē eligendi. nō valet. Secus si restringit electores ad certū collegiū. vel certū genus psonaz. sicut dicimus in matrimonio. in quo requirit plena libertas. 7 tamen restrictum fuit ad certū gen. psonaz. quia cū fidelib. hec Panoz. in. c. cū terra. extra co. vbi etiā dicit de mente Anno. q. ex consuetudine potest induci vt mortuo plato capitulū non p. pcedat ad electionem. q. nunciet principi mo. s. plati. 7 petat ab eo potestas eligendi. Sed potuit hec consuetudo induci. ppter interesse principis. vt. pponat aliquem sibi fidelē. nam princeps posset opponere p. electū exceptiones alias legitimas. marime si dubitat de pditione patrie vel reuelatione secretor. vel consiliorum. Si tamē non vult consentire sine rationali causa. non ppter hoc cassabitur electio. Et per hoc non valeret consuetudo. vt per hoc electio dependeat a voluntate principis vel alteri. quia tolleretur libertatē eligendi. Secus si restringeret ipsam libertatē vt dictum est. Vide etiā Panoz. in. c. ecclesia vestra. e. ti. q. in disponēdis per vniuersitatē vel capitulum nō debent dari voces per lupinos. nō potest apparere que sit pars sanior. h. solū que maior respectu numeri. 7 tñ maiortas sine sanitate nihil valet. vt ibi.

In autē hoc habeat locum in vniuersitate seculari. vt maior pars non consistat in solo numero. sed etiam in dignitate. auctoritate. 7 merito psonarum. Dic q. sic. vt notat Bar. in. l. pōponius ff. de re iudi. Et dicit Panoz. q. ad hoc cōmuniter nō aduertit. requirunt etiā illa duo copulatiue. scz maior pars et sanior.

Publicato scrutiniō electores nequunt variare voces. sed facienda est collatio. 7 electio celebranda extra co. publicato. ergo a contrario sensu. ante publicationem scrutiniū. possunt electores variare et alios nominare. vt per. c. qd. sicut. eo. ti. quia per talem nominationē ante scrutiniū factaz. nullum ius acquiritur ipi nominato. Collatio autem fiat post publicationē scrutiniū. que erit triplex. scilicet

Electio. 1.

No. sed cōmuniter nō tenetur. Item in electio-
nibus abbatum ⁊ abbatissarum seruari debet p̄e-
dicta forma. nam abbates dicuntur pastores. vt i
c. officij. extra eo. ⁊ abbatissa dicitur habere digni-
tatem. vt in. c. idēnitatibus. extra eo. li. vi. Et ele-
ctiones abbatum equiparantur in multis electio-
nibus episcoporum. vt in. c. cupientes. eo. titu. li-
bro. vi. Concludamus ergo q̄ solum in electioni-
bus illorum p̄latorū per quorū mortem ecclesie
remanet viduate ⁊ sine pastore habeat locū dis-
positio. d. c. quia propter. nec arbitror q̄ in quali-
bet ecclia collegiata habeat locum. d. c. sed optz q̄
p̄latus habeat iurisdicōem generalem p̄t ha-
bent abbates qui possunt cognoscere d̄ causis cri-
minalibus ⁊ ciuilibus. ⁊ pro hoc optime facit tex.
in. c. ne p̄ defectu. extra. e. vbi papa equiparat ec-
clesias cathedrales ⁊ regulares: ⁊ illarū p̄latos
appellat pastores. ⁊ p̄ illoz mortem dicit ecclesias
viduatas. vnde ibi aperte p̄cluditur q̄ in hac ma-
teria non debet istud verbum viduata capi stricte
q̄m̄ em̄ proprie solus episcopus dicatur sponus
vel maritus. ⁊ per cōsequens per ip̄ius soli mor-
tem dicatur proprie viduata ecclesia. In electio-
nibus ergo aliorum beneficiarū: seu p̄latorū a su-
p̄radictis sufficiunt singulares consensus illorum
de capitulo. dūmodo p̄sententur in cōmuni. i. col-
legiatis in ip̄o capitulo. Nec est de necessitate: ser-
uanda aliqua istarum formarū. sed electus simpli-
citer a maior ⁊ saniori parte habebit ius. ad hoc
bona glo. quam tene menti in. c. sicut. eo. ti. li. vi.
Ad hoc facit quod notat panoz. i. c. ecclesia. extra
eo. vbi dicit singulariter. q̄ in electionibus in quibus
nō est necessaria seruanda forma. d. c. quia propter
nō sunt necessaria verba: dūmodo cōstet de con-
sensu eligētium: multo ergo minus necessaria est
scriptura. quod nota pro electionibus que fiūt in
ordine minorū: exceptis electōibus vicariorū gene-
raliū vel p̄uincialiū seu ministroz. In alijs autez
electōibus. s. diffinitoz: discreti. p̄uincie: ⁊ discreto-
rum locorū nō est seruanda forma p̄dicta. immo nō
est necessaria scriptura: nec verba: vt dictum est: s̄
bñ necessarium est vt fratres ad quos pertinet ele-
ctio sint collegialiter cōgregati. vt dicit panoz. Et
ex hoc reprobat̄ cōsuetudo quorundā fratrum
simplicium: qui cum nō fuerint p̄sentes electōi
fiēde: mittunt in scriptis vota sua. que s̄m p̄dicta
habēt̄ p̄ nō adiectis. per. c. si quis. extra. e. li. vi.
in fi. vbi habetur q̄ absens nō potest aliquaten⁹
per literas exprimere votum suum: quod non est
ante scrutiniū. sed i ip̄o scrutinio secreto ⁊ singilla-
tim tñmodo exprimēduz. hec ibi. veniāt ergo ip̄i
personaliter: vel in dicto casu renūciēt votis suis:
quod facere possunt per p̄dicta. Et si nō eēt vo-
cati: vt motus est: possent postmodum agere d̄ cō-
temptu ⁊ irritare electōem dūmodo cōmode int̄
esse possint electōi. al's aut̄ nō eēt necesse eos voca-
re. d. c. q̄ propter.

Sed queritur de questōe quotidiana. Emanat
p̄reconiū p̄ presidētē vniuersitati cuiusdā ca-
stri. vt audita campana veniēt omnes ad electōez
certam fiēdam. Demū pullata campana: ex cētuz

qui erāt in vniuersitate castri: comp̄merūt trigi-
ta dūmtaxat. Queritur nūquid isti soli possint p̄-
cedere ad electōem faciēdam. Rñ. panoz. in. c. in
causis. extra eo. q̄ quādo cōuocatio vniuersitatis
fit per eum ad quem de iure vel cōsuetudine spe-
ctat cōuocatio vniuersitatis: tūc talis citatio cōsti-
tuit nō veniētes i p̄tumacia. adeo q̄ veniētes dū
taxat possunt explere ea que incumbēt agēda.
licet veniētes nō faciāt maiorem partem. sed lon-
ge minorem. hoc sensit Inno. i. c. j. d̄ maio. ⁊ obe.
Et canonice cōmuniter vidēt̄ trāsire cum di-
cto Inno. licet Bar. expresse teneat cōtrarium in
l. omes populi. ff. de iur. ⁊ iur. vbi dicit q̄ quātūcū-
q̄ vniuersitas vocetur p̄ magistratū: oportet ta-
men ad hoc vt valeat quod fit in vniuersitate: q̄
veniāt saltem due partes. vt in. l. nominationuz.
l. de decur. li. x. ⁊ in. l. nulli. ff. qd̄ cuiusq̄ vni. Et
ita hodie practicitur in tota tuscia. Nūq̄ em̄ ali-
quid tractaret̄ in cōsilio: nisi veniēt saltem due p̄-
tes cōsiliarioz. Sed panoz. plus placet dictum ca-
nonistarum. ar. op. in. c. cum vobis. extra eo. vbi
dicitur: q̄ vocati nolētes venire faciūt se alienos.
Adde glo. in. de. quod circa. e. ti. que dicit absur-
dum esse in numero computare illos. qui vocati
venire noluerūt. pro hoc: quia sicut ius vniuersi-
tatis potest residere in vno solo: alijs mortuis: vt
longe agentibus. vt notatur in. c. gratum. de po-
stu. p̄la. Ita dicēdum in alijs contumaciter in-
olentibus venire. Absurdum nāq̄ est q̄ per con-
tumaciam particularium: debeāt impediri nego-
gocia vniuersitatis.

Quid si electio tenuit de iure naturali. puta: q̄a
affuit cōsensus eligētium: tamē fuit nulla propter
solennitates iuris positium nō seruatas. an teneat̄
electus in foro conscientie renunciare: Dic q̄
non. Et hūc casum vide supra. Alienatio. Et dic
vt ibi.

An autem talis electio que tenuit de iure natu-
rali. nō seruatis solēnitatibus iuris positium di-
catur canonica. Dic s̄m Inno. in. c. q̄ sicut. extra
eo. q̄ electio potest dici canonica tripliciter. s. lar-
ge stricte ⁊ strictius. large dicitur canonica: quā-
do de iure naturali tenuit. quā internenit cōsen-
sus eligētū ⁊ electi. sed nō de iure positium. Stricte
dicitur canonica: quādo tenet de iure natura-
li ⁊ interuenerūt substantialia etiam iur̄ positium
sed nō solēnia. Strictius dicitur canonica: quan-
do tenet de iure naturali: ⁊ interuenerūt c̄ia que
requirūt̄ de iure positium: siue sint substantialia
siue de solēnitate nō substantialia. puta q̄ vocēt̄
absentes. vel quid simile. Ita q̄ nihil deficit d̄ re-
quisitis. Per cōtrarium dicit̄ electio nō canonica
Dic vt supra cōtrario. ⁊ hec nota.

Cassanda est electio illius qui requisitus ante
q̄ esset electus cōsensit electioni de se faciēde: q̄a
presumitur ambitiosus. extra eo. cum post petita
⁊ c. officij. Nec quis potest eligere se ipsum etiā
si iurasset eligere idoneorem. quia quisq̄ debet de
seip̄o cognoscere culpam. ⁊ de alio d̄z p̄sumere bo-
num. extra de p̄sump. c. fi.

Quid autem si conscientia sua dicat se esse me

liorem. an poterit seipsum eligere. Quidam dicunt
 qd sic. vt refert glo. in. c. cum in iure. de elect. quod
 tamen glo. eadez reprobat: quia sic ambiciosus vi
 deretur: ideo repellendus per. c. i. scripturis. viij.
 q. i. Quid ergo habebit agere talis. Rñ. glo. qd de
 bet renunciare tali potestati: 7 fatuus esset qui sic
 iuraret si credit se meliorem vt se eligat: vel dic qd
 tunc ipse intelligitur exceptus: quia i generali ser
 mone persona loquens nō comprehenditur. Idez
 dic de eo cui precipitur per superiorem qd debeat eli
 gere idoneorem. quod nō. Et ideo dicit bene pa
 nor. in. c. l. extra. e. qd casu quo vnus solus card
 nalis superesset 7 alij mortui essent: ille habebit ele
 ctionem. iuxta nō. in. c. gratum. de postu. p. Non
 tamen poterit eligere seipm. vt in. c. per vestras. d
 in. pa. puto tamen qd ille nomine totius collegij po
 terit dare hanc potestatem alteri. 7 ille nomine to
 tius collegij poterit eligere istum. dummodo ces
 set frans 7 ambitio.

¶ Quando maior pars capituli deliquit. electio
 deuoluitur ad pauciores. Item deuoluitur etiā
 ad vnum propter delictum omnium aliorum. d.
 c. gratum.

¶ Quis debz eligi. Rñ. deo eligendus est doctior
 7 sanctior: cuius compatōe ceteri grex dicāt. viij.
 q. j. c. si ergo. Et qui sit de legitimo matrimonio na
 tus. 7 etatis legitime. extra. e. cum in cunctis. De
 etate omnium prelatoz. vide s. Clericus. iij. Sub
 dyaconus etiam pōt in epm eligi. extra. de eta. et
 qua. a multis. Abbas quoq; exemptus pōt eligi
 in epm sine in abbatem eiusdē regule 7 habitus;
 sed non pōt transire nisi de licentia pape: vel lega
 ti de latere si sit in prouincia. extra eo. si abbatem.
 in. vi. Religiosus quoq; lz nō expresse p̄fessus qm
 etiam nouicius pōt eligi ad episcopatum. extra. e.
 nullus. li. vi. siue eligatur in secularibus: siue i re
 gularibus ecclesijs. ad prelaturam tamen sue vel
 alterius religionis nō nisi expresse p̄fessus. vt ibi.

¶ Nullus autem religiosus pōt eligi in abbatez
 vel prelaturā alterius religionis: vel habitus. quod
 si secus actum fuerit eo ipso est irritum 7 inane. vt
 in de. j. extra. e.

¶ Quis nō potest eligi. Rñ. deo excommunicatus
 excommunicatōe maiori. Item nec suspensus. nec
 interdictus: nec qui interdictū nō seruauit. Itē
 nec illi de quibus supra in principio capituli. Itē
 nec excommunicatus minor. qui si scienter electus
 fuerit: cassanda est eius electio. extra de clef. excō.
 mi. c. fi.

¶ Quid autem fiendūz si in capitulo vel collegio
 sunt aliqui excommunicati vel suspensi: vel dubita
 tur. 7 sine scandalo expelli nō possunt: vel dubita
 tur de aliquibus. an interesse debeāt electōi. Dic
 fm panor. in. c. cum ana. extra. e. qd admittant cū
 protestatōe. vt eoz voces valeant: si 7 in quātum
 appareat eos postmodūz debuisse interesse. Nō
 ergo nocet electioni alij legitime: qd nō habentes
 vocem fuerint admissi vnicuique alijs. Nec suffi
 cit pbare qd quis interfuerit electioni: nisi etiā p
 bet qd habuerit vocem. nam potuit interesse: 7 ta
 men nō dare vocem. nam qm ex gratia concedi

tur sola 7 studa interessentia. quia ē modici preiu
 dicij. Idem dicit Panor. quando excommunicati
 ingerunt se electōi: 7 vbi iminet scandalū possunt
 admitti cum protestatōe: ne videant scienter ad
 missi. Et sic conueret tota electio. per. c. fi. de pro
 cu. Vide tamen singularez teoricam Inno. in. c.
 illa. extra eo. quam sequunt omnes docto. qd si in
 habilis admittatur ad electōem ignoranter. valz
 electio. etiam si vnus solus sit habilis. Et loquit
 pprie de excommunicatis. secus tñ si alij in habilis
 admissus scienter fuisset.

¶ An religioso acquiratur ius electōis extra or
 dinem suum. Rñ. nulli religioso: p̄dicatoz: mi
 norum: beremitarum: 7 quozlibet mendicantiū
 ex electione: postulatōe: puisione. seu vocatōe ad
 prelaturam extra suum ordinē in discordia facta:
 ius aliquod acquiritur nec ipse consentire potest
 etiam habita licentia. extra. e. quorundā. li. vi. Et
 debet intelligi de discordia: sine de iure siue de fa
 cto sit ex quo tex. loquitur indistincte. vt in de. qd
 circa. e. t. Sed etiam alijs religiosis nō acquiritur
 ius in electionibz nec consentire possunt si fuerint
 electi a minor parte numero. vt in. d. c. quorun
 dam. Et nota qd si religiosus electōi de se facte ad
 plātōem aliquam extra suum monasteriū vel ec
 clesiam nō petita licentia 7 obienta cōsenserit: cō
 sensus nō valet. 7 electio ipsa iuribus euacuatur.
 Prelati tñ religiosoz: irrequiritis cōuentibus pos
 sunt huiusmodi licentiam dare. extra eo. c. si reli
 giosus. li. vi. Non autem valeret licentia que cō
 cederetur p futura electōe. quam fieri cōtingeret
 vt in de. cum concessa. eo. ti. Nec aliquis religio
 sus potest p̄fici in aliqua ecclesia que clero care
 at. 7 populo chustiano. vt in clemē. in pleriq; ex
 tra. eo.

¶ An autem decretum electōis faciat plenam p
 bationem p electo. Inno. in. c. innotuit. eo. ti. di
 cit qd nō. Quod intelligit. d. an. quādo fuit confe
 ctum manu p̄inata. Secus autem si fuit factum
 per publicam personam attestantē omnia fuisse
 gesta in presentia sua. quod etiam placet Panor.
 qui dicit hoc verum: dūmodo in tali scriptura in
 terueniant omnia requisita ad scripture substan
 tiam publice. vt testium presentia 7 similia. 7 casu
 quo decretum sit per publicam personam: nō est
 necesse qd apponatur sigillum capituli. qd scriptu
 ra publica facit fidem sine alio adminiculo. Sed
 sigillum est necessarium quādo scriptura est p̄na
 ta. 7 decretum est quedam scriptura cōtinēs seri
 em electionis a principio vsq; ad finē. 7 fit ista scri
 ptura: vt appareat formā debitam fuisse seruataz
 in electōe. 7 vt eligētes nō possint amplū negare:
 quin cōsenserint electioni.

Electio. ij. scz per cōpromissuz.
 Est sciendum qd istud cōpromissum
 potest fieri dupliciter. Primo simplici
 ter. i. vt illi de collegio vel de capitulo cōmittant
 alicui vel aliquibus eligēdi potestatem. quod fie
 ri potest. extra eo. cum in veteri. Sed incompeten
 tius fiet: si eligantur in numero impari. extra eo.

Electio. ij.

in causis. **N**ec requiritur qd hñ quibz cõmittitur sint de collegio. extra. e. causam que. ibiq; habetur qd moniales possunt transferre potestatem eligendi abbatissam in masculinũ etiam in illum qui habz potestatem cõfirmandi ipsam electõem. **S**i tamen in hac cõmissione que fit per tale cõpromissum: vn⁹ de capitulo v^l collegio dissentiat: nihil fit. extra. e. quia propter. **E**t hoc no. ibi glo. quia nõ cogitur quis renunciare iuris. unde nõ sufficit hoc casu maior pars capituli. **R**atio. quia cuiuslibet interest singulariter vt eligat p se 7 nõ per aliũ. **I**do qui libet potest contradicere: ne fiat cõpromissum 7 in re cõmuni: potior est cõditio phibentis. vt in regula iuris. **I**n re cõmuni. li. vj. **T**alis tamẽ potestas re integra reuocari põt. d. c. in causis. **E**t ibi patet qd dicitur res nõ integra. quãdo cõpromissarij inceperunt habere tractatũ. **E**x quo põt instrui quãdo negociũ extraiudiciale desinit esse integrum. nam ex quo negociũ cepit agitari 7 tractari: nõ dicitur amplius integrum. **E**t latius psequitur **I**nno. in. d. c. in causis. di. q. cum attingitur substantia negotij: desinit esse integrũ. puta cum inceperunt tractare de persona eligenda. **S**ecus si solimõ sint expleta aliqua pertinẽtia ad solẽnitatem actus. vt quia dixerunt missam dõ spiritus. an. 7 hñdõ. **E**t omnibz de capitulo consentiẽtibz: nõ requirit nisi vt eligant: sic dicendo. **E**go **A**. cõpromissarius de cõsensu cõpromissariorum meoz virtute cõpromissi in nos facti eligo in ep̃m **A**. **E**t si p̃dicti elegerint vel maior pars ipsorum elegerit scienter indignũ: electio deuoluitur ad capitulũ. **S**ecũdo est aliud cõpromissum. s. limitatũ de quo habetur in. c. cum expediat. iuncta glo. e. ti. li. vj. 7 in. c. cuz dilectus. eo. ti. **E**t fit hoc modo. vt. s. cõpromissarij teneant eligere illum in quem maior pars totius capituli: scrutatũ votis omnium de capitulo singillatim 7 secrete ab ipis cõsenserit. **E**t fm glo. in. d. c. cum expediat. ista est melior et expeditior forma quam hodie habeamus. quia in hac forma electores non abdicant a se potestatem nominandi. **E**t in ista forma nõ requiritur de necessitate nisi p̃mo qd cõpromittentes sint simul congregati. et omnes qui debent 7 volunt interesse. **S**ecundũ qd cõpromittant in vnum vel duos v^l tres aut quot volunt: siue sint de collegio: siue nõ dummodo sint clerici: nõ laici. extra. de arbi. c. cõtingit. de hoc vide s. arbi. **T**ercũ qd cõpromissarius vel cõpromissarij scrutentur vota singulorum secrete 7 singillatim. **Q**uartũ qd eligat illum in quem maior pars totius capituli cõsenserit dicẽdo. **E**go. **A**. cõpromissarius de cõsensu 7 voluntate cõpromissariorum meoz si habet alios virtute cõpromissi in nos facti: eligo in ep̃m. **A**. in quem maior pars totius capituli cõsensit. **E**t si in p̃mo scrutinio nõ cõsensit maior pars totius capituli: necesse est replicare: donec consentiant in aliquem. extra. e. cum terra. **E**t si dubitaretur d̃ frau de cõpromissarij: possent eligentes scripta facere: in quibus scribant nomen illius in quem cõsentiunt 7 dare cõpromissario: qui in presentia oim recipiat. 7 postea simul saliter implicat. qd nõ pos-

sit perpendi cuius sit scriptum: 7 legat eadẽ omnibus. 7 postmodum eligat in quem maior pars cõsensit.

Videntes potestatem aliquibus cõpromissarijs eligendi prelatum vel officialẽ: videntẽ intellexisse d̃ idoneo. unde si electus nõ est idoneus. nõ tenent vti electum recipe. **E**t facit ad qõnem qñ cõmunitas elegit duos ciues: vt vadant ad eligendum potestatem vel capitaneũ: si illi eligunt indignũ: ciuitas non tenetur illum acceptare. nam in generali mandato non venit vt eligant indignũ. **N**ec panor. in. d. c. causam que. **E**t nota fm panor. in. c. in causis. extra. e. qd capitulũ non solum põt cõpromittere personis certis potestatem eligendi: s̃ etiam põt aliquos eligere per quos eligantur cõpromissarij: qui habeant postmodum eligere vice capituli.

Quoniam autem valeat cõpromissum factũ ab vno nomine omnium: alijs presentibus 7 nõ contradicentibus. **D**ic fm **I**nno. 7 cõmuniter doct. in. d. c. in causis: qd nõ valet tale cõpromissum: quia cuz ista res nõ sit leuis: imo magne importantie: debent singillatim omnes inquiri 7 expresse cõsentire. **E**t nota hoc dictum singulare nec tradas obliuioni. **E**x quo põt sumi hec regula. qd in arduis explicandis in vniuersitate debent omnes consentire: nec sufficit qd actus explicetur per aliquos noie alioz licet illi taceant 7 non cõtradican. quia in re onerosa 7 graui: debet interuenire consensus expressus: nec taciturnitas habetur pro consensu. **F**acit glo. in regula. qui tacet. li. vj. **S**ecus potest dici in re leui: 7 maxime cõcupiscibili: vt tunc taciturnitas habeatur p cõsensu. **E**x quibus põt sumi singularis limitatio ad nota. per **I**nno. in. c. j. d̃ his que fi. a ma. pre capi. vbi notanter dicit. qd si in capitulo tractatur aliquod illicitum 7 damnabile: tenentur illi de vniuersitate contradicere: als si nõ cõtradican habentur p cõsentientibus. 7 ita inuoluunt peccato 7 pena peccati: cum alijs expresse consentientibus. vt illud dictus pcedat quo ad obuiandum peccato: ne sub velamine taciturnitatis peccatum nutriatur. sed quo ad validitatem actus tene quod supra dixi. **N**ec panor. in. d. c. in causis.

Quoniam autem cõpromissarij possint eligere vnum ex seipsis: **G**lo. in. c. cum in iure. extra. e. ponit duas opiniones. nam quidaz tenuerunt qd nõ: quã opinionẽ sequitur glo. ibi. quam dicit probari per l. nõ licet. 7 l. si in emptõne. ff. de cõtrahen. empt. **I**n quibus iuribus patet qd tutor nõ potest rem pupilli a seipso emere. s̃ sit deputatus ad distribuendum. **S**ed aliam opinionẽ tenet **I**nno. **D**o. 7 compo. 7 est quasi cõmunis opinio. 7 videt factis probari hec opinio per dictum. c. cum in iure. 7 c. cum in veteri. extra. e. **I**tem ex contraria opinione posset sequi fraus. **N**am inter cõpromissarios possent fraudulenter poni illi de quibz vtiliter posset ecclesie puideri. **N**ec obstant iura allegata per glo. loquuntur enim quando potestas datur vni. vbi defacili potest occurrere fraus. hic autẽ loquimur: cum potestas competat pluribus. unde

non potest dici quod electio oriatur a se: sed potius vocatus a deo et a socijs. Et hoc optime faciunt in ar. quod plures deputati ad distribuendum aliqua bona in pias causas: possunt illa distribuere in aliquos et seipsis: dummodo alijs egeant. Vide etiam eundem panoz. de hoc in. c. j. de coha. de. vbi dicit per illum tex. quod executor deputatus ad distribuendum certa bona pauperibus: potest distribuere inter consanguineos pauperes. Nam clericus est executor: et debet distribuere supflua in pauperes. xvj. q. j. c. fi. Et tamen potest distribuere inter consanguineos proprios. Predicta etiam faciunt quod si certi officiales deputati ad eligendum aliquos officiales: possunt aliquos ex seipsis eligere: nisi forma preteritis eis tradita resistat.

¶ Quid autem si sint septem compromissarii. vt in d. c. cum in iure: qui in duas partes diuisi sunt. s. tres: et tres. an alius possit consentire electioni de se facte a tribus compromissarijs. Rñ. panoz. in. d. c. cum in iure. fm. No. quem comuniter sequuntur docto. sequentes. dicit quod vbi proceditur per viam compromissi: vox electi auget numerum: et consentiendo electioni sue perficit ipsam electionem. Quo casu proceditur per formam compromissi: non debet esse compromissarijs officium damnosum. Item quia electio non oriatur a se: sicut oriatur in forma scrutinij. Sed Jo. an. in. c. per vestras. de in. pa. dat aliam rationem diuersitatis di. quod compromissum non artat ad seruandum formam. c. quia propter. vt ibi patet. vnde possunt et solent compromissarii eligere palam. vt quisque audiat vota aliorum. vnde cum quis non possit eligere quin sciat se esse ab alijs electum consentiendo electioni de se facte a parte equali. non videtur ambitiosus: nec oriari a se: cum sit prius vocatus a deo et a socijs. Merito consentiendo auget numerum: cum sit vnus de habentibus potestatem. nec disposuit principaliter in seipsum. sed potius dispositioni ab alijs facte consentit: nec est hoc ambitiosum: sed meritorium officij caritatis. si bono corde sit. viij. q. j. qui episcopatum. Sed quando proceditur per viam scrutinij: cum in secreto quisque consentiat: et sic ignoret an fuerit ab alijs electus: non potest consentire in seipsum. quia sic videtur ambitiosus.

¶ Siue compromissum fiat vni vel pluribus electio debet fieri per verba singularis numeri. alijs non valet. extra. e. c. sicut. li. vi.

¶ An autem isti compromissarii teneantur seruare aliquam formam in electione per eos fienda. Dicunt quod non. per dictionem: saltem positam in dicto. c. q. propter. que importat illam formam compromissi esse subsidiariam.

¶ Vtrum autem valeat compromissum de eligendo certam personam. doctores contra tenent quod non.

¶ Quid si ex tribus compromissarijs: duo scienter eligunt indignum: tertius eligit idoneum: nunquid valeat electio vnus. Doct. sunt varij. Quidam te-

nent quod sic: quia potestas duorum eligentium scienter indignum: deuoluatur ad illum vnus qui non deliquit. Alij tenent contrarium: quia compromittendo in tres videtur voluisse quod non valeat electio vnus. Sed vide panoz. de hoc in. d. c. cum in iure. vbi dicit quod predicta quod dependet ab alia vice. nunquid potestas istorum compromissariorum qui elegerunt scienter indignum deuoluatur ad alios compromissarios qui non deliquerunt. an redeat ad capitulum. No. dicit quod talis electio non valeret in terminis. d. c. cum in iure. per formam appositam in compromisso. Nam fuit dictum ibi quod electio fieret ab omnibus. vel a maiori parte. Et sic sentit quod cessante tali forma valeret electio facta a minori parte. Ex quo alij sunt priuati. Sed panoz. non placeat hec consideratio. No. Nam et si nihil dictum fuerit in compromisso: tamen tacite intelligitur: vt fiat ab omnibus: vel saltem a maiori parte. vnde quod admodum valeret electio facta a minori parte: ex quo alij compromissarii sunt priuati: quia elegerunt scienter indignum. Ita deberet valere: cum fuit dictum in compromisso vt fieret ab omnibus vel a maiori parte. Nam alijs priuatis: electio potest dici facta ab omnibus: quia fuit facta ab illis in quos tota potestas deuoluta est: vt habetur in simili in. c. congregato. extra. e. Nam certum est quod etiam compromissarii eligentes scienter indignum: sunt priuati potestate eligendi. vt in. c. si compromissarius. e. ti. li. vi. Nec delictum maioris partis debet nocere minori parti. vt potestas redeat ad. c. Nam dictum. c. si compromissarius loquitur quando omnes compromissarii elegerunt scienter indignum. tunc. n. potestas redit ad capitulum. secus si omnes coeligunt: et electio facta a minori parte reperitur facta de idoneo. Et predicta notabis. faciunt enim nedum ad electiones que fiunt ad ecclesiastica officia: sed etiam secularia.

¶ An autem electio facta: non seruatis formis prescriptis: sine aliqua earum sit ipso iure nulla. Dicunt fm. Inno. compo. et panoz. et comuniter doc. quod ipso iure non valet. licet No. dicat quod requiratur scilicet. Sed prius verius. Et sic per ista verba non valeat. inducitur nullitas ipso facto.

Electio. iij. scilicet per inspirationem
Ad hoc vt valeat fm. panoz. in. c. quia propter. extra. e. duo requiruntur de substantia. Primo quod sit facta ab omnibus. vno enim contradicente: non valet ista electio: quia non videtur tunc facta inspirante deo. ar. viij. q. j. si ergo. Secundo quod sit facta absque vicio. s. symonie. vel alius cuius tractatus. Et istis non datur aliqua forma eligendi.

¶ Sed queritur. quare tex. dicit. quasi per inspirationem. Quare posuit ista dictorem. quasi. No. dicit quod tacite includuntur due forme inspirationis. Illa enim electio fit per veram inspirationem: quod fit auctore deo. nec indiget alia confirmatione: vt fuit electio beati Nicolai. Ambrosij. et Severi. de quibus. lxx. di. s. bis omnibus. fit autem electio
m iij

Elemosyna. j. z. ij.

per quasi inspirationem: quoniam non constat quod auctore deo sit facta, sed presumitur quando omnes de collegio uno ore consentiunt in aliquo sine aliquo tractatu precedenti. unde dicitur tunc quasi per inspirationem. i. ad similitudinem vere aspirantis. Et quod dicitur, est quod non debet precedere tractatus intellige secundum Jo. an. de tractatu speciali. Generaliter autem posset fieri puta. si vnus diceret. Rogemus deum pro bono prelato: vel hortando aliquos ad electionem boni prelati. Ad autem debet fieri persuasio respectu certe persone: quod sic electio fieret ad suggestionem alterius.

Elemosyna. j. vtrum dare elemosynam sit in precepto. Rñ. fm Tho. secundum cūda scde. q. xxxij. dicendum quod sic. Dicitur tunc. n. hoc eternaliter punietur: Math. xxv. Esurienti enim etc. Et hoc intelligendum est secundum quod recta ratio requirit secundum quam consideratur aliquid ex parte dantis. s. ut illud quod in elemosynis erogandum est non sit ei necessarium. sed superfluum: non solum respectu sui ipsius sed etiam respectu aliorum quorum cura sibi incumbit. quia prius oportet quod vnusquisque sibi ipsi et suis provideat: et de residuo pauperibus subueniat. Et parte quoque recipientis requiritur quod necessitatem habeat. Alioquin non esset ratio: quare ei elemosyna daretur. Sed cum non possit ab aliquo vno omnibus necessitatem habentibus subueniri: non omnis necessitas obligat ad preceptum: sed solum cum is qui necessitatem patitur sustentari non potest: tunc locus habet quod Ambrosius dicit. Pange fame morientem: et si non pauperis occidisti. Sic ergo dare elemosynam de superfluo est in precepto. et similiter dare elemosynam ei qui est in extrema necessitate. Aliter dare elemosynam est de consilio: sicut et de quolibet meliori bono dantur consilia. Et dico quod superflua de necessitate precepti sunt eroganda. quod licet sint istius quantum ad proprietatem: sunt tamen aliorum quo ad usum. s. istorum qui ex eis sustentari possent. Et tunc secundum eundem Tho. intelligendus est casus extreme necessitatis quoniam appareret probabiliter signa extreme necessitatis future. nisi ei subueniatur: ut cum aliquis videt aliquos impotentes vel pigros ad subueniendum: et pauperem indigentem cibo et potu et alijs vite necessarijs: nec sibi posse satisfacere. non enim expectanda est ultima necessitas: quia tunc non posset iuuari natura: fame vel siti consumpta. Hoc Tho. Ideo panos. in c. si do. de iureiur. qui allegat dictam opi. Tho. et eam sequitur di. quod tunc elemosyna est in precepto. cum quis habet superflua: non solum respectu sui met sed illorum quorum cura sibi incumbit. et pauper est in tanta necessitate: quod non potest aliter sustentari. alia est de consilio. Idem Arco. de ly. sup. isto. omni peccati te tribue Luce. vij.

Utrum autem in elemosyna preponendus sit pater infidelis extraneo fideli. Rñ. fm Ray. i. exhibitioe nutrimenti preferendus est pater. lz in dilectione preponendus sit extraneus nisi necessitas

ex alia parte preponderet vel aliqua alia conditio. puta communis utilitas ecclesie: vel reipublice. unde et in extrema necessitate magis erant filij deserendi quam parentes.

Elemosyna. ij. Quis potest facere elemosynam. Vtrum religiosus possit facere elemosynam. Rñ. fm Ray. no. quia nihil habet. xij. q. j. non dicitur. Si tamen monachus administratores habet: potest dare elemosynam. Item si monachus videret aliquem indigere ad mortem debet dare: quia in hoc casu omnia sunt communia. xvij. di. sicut hij. Nec ob. si abbas contradiceret: quia magis debet obedire deo quam hominibus. concor. Tho. scda scde. q. xxxij. et in. iij. di. xv. quod citra extremam necessitatem monachus aliquod modicum dare potest absente abbate sub spe rationis habitationis.

Quid si monachus de voluntate abbatis vadit romam: vel est in studio: nunquid potest facere elemosynam? Rñ. fm Ray. sic. Nam coipso quod dedit sibi licentiam eundi vel standi: intelligitur ei concessisse licentiam faciendi ea que honesti scholares et peregrini solent facere. ar. extra de of. dele. preterea. ita tamen quod moderate faciat. l. item si filii. nunquid dicitur. ff. ad mace.

Nunquid vxor potest facere elemosynam sine licentia viri? Rñ. fm Ray. si vxor habet res parafernales. i. proprias preter dotem. ubi huiusmodi parafernalia de consuetudine habent locum et vxoris sunt: potest de illis etiam inuito marito elemosynam facere. C. de pac. puen. hac lege. Item si vxor est lucrosa. ita scilicet quod exhibitio gubernatione domus operis suis lucretur: potest de hoc elemosynam facere. Nec intelligo deducendas expensas victus sui: quia vir tenetur ad omnia eius onera propter dotem. etiam propter obsequium ab vxore exhibitum. Sed contra predicta videtur glo. in l. sic patronus. ff. de ope. li. que vult vxorem operari viro. Sed quod mulier possit facere elemosynam quando est lucrosa et sic non lucrari viro tenet theologus ac etiam summiste. Pro concordia tamen potest dici. quod si mulier habet dotem sufficientem pro oneribus supportandis: tunc adhibita debita administratione domus: quod lucrabitur cedit lucro suo. Si autem non haberet dotem: vel si haberet: sed non sufficientem pro oneribus: tunc credo quod debeat laborare viro usque ad supplementum onerum. De eo autem quod supererit poterit facere elemosynam: quia cedit lucro suo: et non mariti. Et sic intellige glo. i. d. l. sicut. s. quando vxor non habet dotem: vel non sufficientem. Et ita videtur intelligere Bart. dictam glo. in l. gaio. ff. de ali. lega. Vide etiam ad predicta singularem limitationem quam dat Alsten. libro. v. titulo. xxvj. fm Guil. de mili. quod aut de rebus illis vxor seipsum sustentat et virum. Aut superabundat. In primo casu non potest de his que lucratur facere elemosynam: si subtractio sustentationis viri debet inde sequi: quia magis tenetur vi

ro q̄ alij. In secundo vero casu potest etiam viro inuito. De rebus quoq; viri: vt de pane: vino: et huiusmodi: que de approbato more solent ad dispensationem vxoris pertinere: potest et debet elemosynas facere. moderate tamē. et fm facultates viri et maiorem et minorem multitudinem et necessitatem pauperum. Et debet sibi formare conscientiam q̄ non displiceat viro. licet aliquando prohiberit. quia quandoq; prohibent: vt temperent vxores: non a toto sed ab excessu. Potest etiam sibi formare conscientiam ex miseria pauperum: cogitans q̄ si maritus videret illum: placeret ei q̄ sibi fieret elemosyna. Si autem omnino sibi dicat conscientia q̄ viro displiceat. deponat eam si potest si si potest deponere. nō d̄z dare: hoc dico nisi videret eum indigentem ad mortem. Et quod dixi de rebus viri etiam intelligas de rebus dotalibus. Nam illarum dominium penes virum est. L. d. in. do. in rebus. Addit etiam glo. Ray. q̄ si etiā mulier latenter moderatas det elemosynas pro se et viro suo: vtiliter gerendo communi negotium non peccat: quous crederet q̄ viro displiceret si sciret. et sufficit in hoc casu q̄ non veniat contra prohibitionem mariti. et q̄ eum non scandalizet. Et Pe. de pal. in. iij. recolligendo hanc materiam dicit q̄ in septem casibus vxor potest facere elemosynam. Primo si habet bona parafrenalia. Secundo si ē lucrosa: cum limitatione tamen antedicta. Tertio de pane et vino et alijs cōmunibus. Quarto ad evitandum damnum viri: sicut fecit abigail: primo Regum. xxv. Vnde si per negligentiam: vel maliciam viri videt imminere periculum: ipsa potest obuiare. Quinto si vir sit fatuus. tunc enim dispositio domus pertinet ad vxorem: nisi per superiorē aliter fuerit ordinatum. Sexto si vir abscedens non posuit alium dispensatorem domus sue. Septimo si peregrinanti vir expensas taxatas dederit: si vxor vult sibi subtrahere: potest dare pauperibus.

¶ Nunquid autem filii familiarum possint facere elemosynam? Respondeo fm Ray. Si habet peculium castrense vel quasi potest. Nam q̄tum ad illud paterfamilias censetur. ff. ad macedonia. l. j. De peculio v̄o profecticio et aduenticio potest. si credit patrem permissurum. aliter non: quia profecticio: et quicquid ex eo acquiritur: patris est. Aduenticium v̄o patris est quo ad vsum fructū. vt institui. per quas personas nō. acquiri. S. j. Si tamen esset in scholis de licentia patris vel in peregrinatione: posset de profecticio et aduenticio elemosynam facere. argumen. ff. de iudi. si longius. Idem si esset filius senatoris vel alicuius alterius dignitatis. Vide d̄ hoc s̄. Donatio. j. in p̄ncipio.

¶ Vtrum seruus vel ancilla possint facere elemosynam de rebus domini? Respondeo fm Tho. in. iij. distinctione. xv. serui ancille et famuli etiaz quous sint libere conditionis: non possunt elemosynas dare de rebus dominorum sine eorum consensu: nisi panem et huiusmodi: que non inferunt

sensibile nocumentum. Si etiam ipse famulus sit dispensator rerum: non tamen ponitur dispensator quasi potestatem aliquam in rem domini habens. sed quasi tractans eam ad vtilitatem domini. de precio autem sui seruitij cōstat q̄ potest elemosynam dare.

¶ Emancipatio. quid sit? Dicitur q̄ est relaxatio patrie potestatis coram iudice competente: voluntate patris et voluntate filij concurrente. Dicta ex eo: q̄ extra manum id est potestatem patris ponitur filius. hec habentur ex. l. non nudo. C. de emancipa. lib. et quod ibi noratur. et institui. quibus modis ius patrie potestatis soluitur. S. preterea. Et per hoc quod dicitur: voluntate filij concurrente. Bart. in. l. quidam cum filium. de verborum obligatio. dicit q̄ filius non potest cogi emancipari: nisi ex causa: vt ibi. Et sicut pater cogit emancipari filium ex causa: ita filius cogitur recipere. licet aliter dicat glo. et male. institui. quibus modis ius patrie potestatis soluitur. in fine. et in. l. nec auus. C. de emancipa. libe. et in autenti. quibus modis natu. effi. sui. S. generaliter.

¶ An autem requiratur presentia emancipandi in actu emancipationis? Respon. de hoc est tex. in. l. iubemus. C. e. vbi Bartolus sumendo illaz l. dicit q̄ parentes possunt emancipare filios absentes impetrato rescripto p̄ncipis et eorum accedente consensu. Item infantes. sed eorum cōsensu nō requiritur.

¶ Vtrum autem pater in aliquo casu teneatur emancipare filium? Respondeo q̄ non regulariter: quia patria potestas est inextimabilis. ff. de lega. j. l. filius familias. Similiter nec filius potest compelli regulariter vt emancipetur a patre. Nam in his que sunt voluntarie iurisdictionis: nō potest quid fieri altero inuito. vt in autenti. quibus modis naturales efficiunt sui. S. si v̄o. Fallit hoc. Primo si pater male afficit filium verbis contrarietatem. Item si compellat eum peccare in corpus suum. Item si filius est arrogatus impubes. et pubes factus: probat non sibi expedire esse arrogatum. Item si pater agnouit sibi relictum legatum. vt emanciparet filium. et in istis casibus tenetur pater filium emancipare. vt no. Azo in sūma. C. de emanci.

¶ An autem emancipatio sit pena v̄ honor. Respon. Bartolus in dicta. l. quidam. dicit q̄ emancipatio quo ad quid est honor. quia soluitur patria potestas. quo ad quid est pena cum filius adoptiuus spoliatur totaliter a successione. vt. l. cum in adoptiuus. C. de adop.

¶ An autem pater possit filium emancipare per procuratorem? Dicit q̄ sic. vt notat Bartolus in. l. gaius. S. forsitan. de libe. et post. vide de hoc s̄. Adoptio.

¶ Quero an filij emancipati reuocentur i prātē patriā pp̄ alimēta nō p̄stita patri: sicut liberti reuocantur in

videre vel alia conditio
nitas videtur regulariter
cessatur magis cum fili dicitur
nosynas. Quous
mosynas. Deum v̄o
et elemosynas. Si fm
q̄. j. non dicitur. Si
ratōes habet: potest
abus videtur aliquem
dare: quia in hoc casu
sicut dicit. Nec ob
gis debet obedire d̄z q̄
liba sc̄e. q̄. r̄. in. iij. di.
necessitates monachus
si abbatē sub sperat.

na de voluntate abbatē
indonant quod potest
Bar sic. Vm cōp̄o q̄
du vel fructu dicitur
concedi ea que bene
facere. ar. extra de
eritate facia. l. cum
et.

potest facere elemosynas
fm Ray. si vxor habet
pater dicit. v̄o huiusmodi
v̄o dicitur habet sicut et vxor
mam inuito marito elemosynas
cum hac lege. Item si vxor
bibita gubernante domus
potest de hoc elemosynas facere
lucendas et v̄as vicinas sicut
omnia eius onera propter do
et obsequium ab vxore et h̄
dicta videtur glo. in. l. si p̄
que vult vxorem operari viro
sicut facere elemosynas quando
uocari viro tunc dicit q̄ ac
so cōcordia tunc potest d̄z q̄ h̄
stem sufficientes pro vxoris sup
adhibita debita administratione
uocatur et d̄z l̄o suo. Si autē
v̄o vel si habet d̄z non sufficit
natura cordo q̄ debet laborare
et plenam vxorem. De eo autē
potest facere elemosynas: quia ce
non mariti. Et sic intelligit glo. l. d.
de vxore non habet d̄z: vel non
Etia videtur intelligere Bar. in
q̄. ff. de al. lega. Vnde etiam al
l̄o limitationes quā d̄z Bar. in
r̄. fm. Dicit de mil. q̄ aut d̄z
legum solent et vxor. Aut sup
somo casu non potest de his que
elemosynas: si subtrahit sicut
tandē sequi: quia magis non

Emphiteosis

feruntē pp alimēta denegata patrono. Rñ. l. y. in. l. filios. l. de ingra. li. q. sic. q. hoc ē magna iniuria: que atrociori manui equipollet. ff. de li. ag. l. alimēta. immo plus: q. necare. dicit qui alimēta denegat. vt. e. ti. l. necare.

Emphiteosis. Quid ē. Rñ. emphiteosis grece: latine dicit melioratio. Ab initio. n. p hunc cōtractū viles quedam terre cōcedebantur: quas recipiens meliorabat ⁊ melioratōes sue erant. Quod postea pmissum est etiam de fertilibus ⁊ fructuosis. Et iuxta vulgare quorundā dicitur datio ad libellum. Et fm Bar. in. l. j. l. de iure emphi. nulla est differentia inter emphiteosim ⁊ libellū. Et de natura huius cōtractus fm pe. helye. in tractatu d cōtractu emphiteotico est. pmo q dñum directuz remanet apud dñm. Dominus autem vtile penes emphiteotam: quia iura civilia ambos dños vocant. vtile autem certum est esse apud emphiteotam. ergo aliud est apud dñm. Secundo de natura huius contractus est: q dñs dans rem in emphiteosim habet possessionē civilem. quod patet quia emphiteota nō pōt rem emphiteoticā p̄scribere. l. d̄ p̄scri. xxx. an. l. male. Si ergo nō pōt p̄scribere ergo non habet possessionē civilem. cuius possessio civilis sit legitima causa vsucapionis inducende. ff. de acqui. re. do. l. acquiritur. §. fi. Emphiteota vō habet possessionē naturalē: cum cōparetur vsufructuario qui possidet naturalit̄ tm̄. insti. loca. §. adeo. Item de natura huius contractus est q cōsistit in rebus soli. q in hoc cōtractu oportz fieri diuisionē vtilis ⁊ directi domini. S3 in re mobili nō pōt vnum dñm ab altero separari. Item de natura huius contractus est q fiat in scriptis de iure: tamē per cōsuetudinē est sublatū ergo stemus consuetudini: que est optima legum interpretēs. hoc etiā approbat Bar. in. d. l. j. Et id dicendū q circa naturā huius cōtractus vel circa pacta ipsius nature nō requiritur scriptura. Sed circa pacta que fiunt extra naturam contractus emphiteotici bene requirit̄ scriptura fm glo. in. d. l. j. super ver. scriptura. cuius rō est quia scriptura nō est de essentia cōtractus: sed fit ad eternam rei memoriā. ff. de pig. l. contrahitur. Contract⁹ autē pbatur per se. l. probata solutione pensionis. Itē de natura huius contractus est: q detur aliquid in introitu: quia iste cōtractus habet magnā similitudinem cum emptione ⁊ locatōe. Hoc tamē nō est necessarium fm cōmuniter docto. pro hoc qd habetur in auten. de alie. ⁊ emphi. circa principiū Item de natura huius cōtractus est: q si emphiteota nō soluit pensionē statuto tempe: res cadat in cōmissum ipō iure. l. e. l. si. ff. de pig. l. lex vectigalis. Requiritur tm̄ declaratio: q ipē fuerit i mora soluendi. vt. d. l. lex. Item de natura huius contractus est: q si pensio non soluit̄ emphiteota potest expelli. Et fm glo. in. c. potuit. de loca. dominus auctoritate propria potest eum expellere. Auctoritate dicte Secretalis. ⁊. l. ij. l. e. Melius ta-

men facit: si auctoritate iudicis hoc fecerit. Et hoc videtur tutius. ppter scandala que inde sequi poterunt. Item sine voluntate dñi nō potest emphiteota parari: rem alienare nec vendendo nec permutando. Secus d̄ emphiteota fisci qui pōt rem donare sine voluntate domini. Sed de hoc. §. Itē emphiteota potest rem emphiteoticā pignoriare. Item q res emphiteotica nō pot diuidi per regiones. Item filia quecumq; potest succedere etiā in re emphiteotica. Item q pensio sine interpolatōe soluatur. Item q emphiteota nō potest rem emphiteoticā dimittere. Sed de hoc infra.

Primo queritur. quid si emphiteota deteriorat rem emphiteoticā. vt quia non coluit eam vt debuit. An cadat in pmissum? Rñ. idem pe. q sic quia cessante causa finali alicuius contractus. ⁊ ipse contractus cessare debet. ff. de iu. pa. l. adigere. §. q̄uis. Sed causa finalis quare datur i emphiteosim est melioratio. l. e. l. si. que cessat quando deterioratur. ergo rē.

Secundo quero an emphiteota sine voluntate domini possit rem dimittere: vt sic liberet a solutione pensionis. Et videtur q sic: q habēdo rē p̄derelicta liberatur quis. ff. de dam. infec. l. euenit. Item vsufructuarius dimittēdo rem vsufructuariam liberatur ab expensis: quas ibi facere tenebatur. ff. de vsufu. l. cum fructuarius. ergo emphiteota dimittēdo rem liberatur a p̄statōe pensionis cum equiparentur. Ita tamen tenet indistincte cōtractū: quia quod ab initio est voluntat⁹ expōsi factō est necessariū. l. de act. ⁊ ob. l. sicut. et p. d. l. Spe. in ti. de loca. tenet q emphiteota non potest rem emphiteoticā dimittere dño contradicente. Idem tenet panoz. in. c. indicatuz. de immu. ecclie. Item quia emphiteota est domino p̄sonaliter obligatus. ad p̄statōem pensionis: q tenetur ex. l. zenonis. vt in. l. j. ⁊. ij. l. e. ergo tenetur personaliter cum cōmnes actiones sint personales insti. de act. §. appellamus. Et sic dimittēdo res non liberatur a pensione: cum omnes personales actiones sint affixe osibus nostris: ita q ab eis separari nō possunt. Qdo. dicit sic. Aut emphiteota est obligatus ad pensionē rōne rei. ⁊ tūc dimittēdo rem quam noluit. liberatur. Aut est obligatus rōne persone. ⁊ tūc non liberatur dimittēdo rem. Alij dicunt. q aut fuit actuz inter partes q posset rem dimittere: ⁊ tūc potest. Aut nō fuit actum: et tūc aut vult dimittere ex iusta causa ⁊ potest. Aut sine iusta causa: ⁊ nō potest. vide. §. fendum.

Tercio quero. predictus negat pensionem domino petenti eam: ⁊ negat se emphiteotam illius: nunquid ex tali negatione res cadat in cōmissum? Respondit qui s. q per solam negationē res cadit in cōmissum: quia licet in negando non reperitur perfidus nec perurus quia non iurat domino: sicut facit vasallus. habet tamen in dominum cum recognoscere. vt. l. de fide instrum. l. plures. ⁊ ideo si contra hoc reperitur infidelis: res cadit in cōmissum. Item magis debz operari

Consuetudo

110

expressa contumacia q̄ tacita. ff. de cōdi. 2 demō. l. si ita expressuz. S; si emphiteota cessauerit dñs a soluere per triennū: res cadit in cōmissum: q̄ tace negat dominiū recognoscere. ergo multo fortius vbi expresse negat.

Quarto quero an emphiteota sine cōsensu domini possit alium emphiteotā facere. Rñ. qui s. q̄ sic. insti. loca. S. adeo. Nec obstat si dicatur: q̄ nō pōt alienare. quia verum est de vera alienatōe sed datio i emphiteosim nō ē vera alienatio. Nec ob. q̄ noie alienatōis cōtuncē emphiteosis: q̄ nō est verum simpliciter.

Quinto quero. quid si emphiteota vendat rem sine dñi voluntate: non tamen tradidit. nunquid res cadat in cōmissum. Rñ. qui s. q̄ sic. quia vbi pena locum habet: nō inspiciūmus an res fuerit secuta. C. ad. l. fauam. de pla. l. in fuga. Hoc patet per processum. d. l. si. que requirit q̄ anteq̄ res vē datur: debeat adhiberi consensus dñi. al's res cōmittitur. Item q̄ l. sine traditōe nō sit alienatum est tamen venditum. Sed si vendatur sine domini voluntate res cōmittitur: agitur 2c. Sed spe. in ti. de locato. 2 Bar. in. l. sequitur. S. Item labeo. de vsuca. 2 canoniste in. c. potuit. de loca. 2 Imo. dicunt predicta vera: si res iam sit tradita. Secus si vendita tñi. Et hoc opinio videtur communis quam approbat etiam Sal. in. l. si. C. e. Item hoc est verum: nisi res sit tradita hac lege. vt si dominus vellet emere: tantidem teneatur illi restituere emptor. vt notat Ang. in. l. voluntas. C. de fidei. cōmissis.

Sexto quero. nunquid emphiteota possit dotare filiam sine domini voluntate: videtur q̄ nō: quia non pōt vendere. ergo nec in dotem dare. Item quia omnis in dotez datio est alienatio: patet ex quo omnis actus ex quo transfertur dominium: est alienatio. sed per datōem dotis trāferēt dominium in maritum. C. de rei ven. l. doce. Contra videtur: quia vbi pater dat rem in dotem p filia: ibi nō est dominij translatio. ergo nec alienatio. vt in. l. j. C. de fun. do. Et hoc ē vtz fm quosdam: vbi res fuit data in dotem nō extimata: q̄ tunc operaretur. venditōem 2 vendere nō pōt. vt hic. Non. ob. e. vnicuz. S. donare. in seu. qualiter olim 2c. quia ibi hoc ideo est: quia filia non succedit in feudum. Et ideo cum nō pōt directe succedere nō poterit per obliquuz. s. per datōem in dotem. Alij dicunt q̄ si ipse potest reperire equē bonum maritum filie si aliam rem det in dotem: et tunc non poterit. al's sic. quia pater debet indagare filie meliorem virū quē poterit inuenire.

Septimo quero. Pone sunt duo domini: a quibus emphiteota rem emphiteoticā tenet. ipse emphiteota vendit rem de consensu vnus. 2 sine cōsensu alterius. an tota cadat in cōmissum. Dic q̄ non cōmittitur nisi pro parte illius. quia nō debz in plus puniri: q̄ deliquerit. ff. de his qui. vt ind. l. beres.

Octavo quero. quid si emphiteota sine cōsensu domini rem emphiteoticā vendidit 2 tradidit 2 postea redemit eam. nunquid cadat in pmissum.

sum. Dic q̄ sic: quia ius quesitum alicui sine facto eius sibi auferri nō pōt. Sed pena cōmissa que fitz dño ex quo emphiteota rem alienauit. vt bicit ergo 2c.

Nono quero. Pone q̄ est p̄trouersia int̄ dñm 2 emphiteotā super re emphiteoticaria 2 pendēte cōtrouersia emphiteota soluebat pensionē soluendo 2 p̄stendo. q̄ nihil soluebat noie pensionis. postea dñs obtinuit: nūquid res cadat in cōmissum. Videtur q̄ nō: quia licitū est sibi variare. ff. de colla. bo. l. nō nūq̄. Et ideo l. j. ip̄ dixerit q̄ nō soluebat nomine pensionis: tamē poterat variare. ergo 2c. Sed dico cōtrarium: quia vbi ip̄ soluit aliquid. ipse pōt eligere in quaz causam magz soluere velit. ff. de solu. l. j. ergo cum p̄ p̄status fuerit se nō soluere nomine pensionis: in aliā causam videtur solutam quare 2c. Et quia circa vñū 2 idem nō est licitum variare.

Decimo. Pone: Quidam est tutor cuiusdā pupilli: a quo pupillo idem tutor tenebat rem in emphiteosim. 2 ip̄ administravit rem pupilli per. v. annos: nunq̄ soluendo pensionē. an cadat in cōmissum. Dico q̄ res cadit in cōmissum. quia iste tutor: debuit exigere a seip̄o. ff. de ne. ge. l. si pupilli. Nec pe.

Undecimo. Pone q̄ emphiteota vendit rem deinde re integra discessum est a contractu venditionis per consensum: quod potest. Nunquid debetur laudemium. Dico q̄ sic: quia illa venditio est inter contrahentes perfecta: cuz solo consensu contrahatur obligatio. facit de acti. 2 obli. l. consensu. Cum ergo venditio sit perfecta: 2 ius quesitum domino sine facto suo. per consensum paruum sibi auferri non potest. Non ob. quia dominus debet habere laudemium: quia mittit nouū emphiteotam in possessionem. C. eo. l. fina. Dico q̄ non stetit per eum quominus mitteret. Ideo perinde haberi debet ac si eum misisset. Idē pe.

Duodecimo. Pone q̄ res emphiteoticaria fuit vendita: 2 tradita 2 debetur laudemium deinde fuit retradita. Nunquid debeatur aliud laudemium. Dic q̄ aut fuit tradita ex noua causa. et tunc aliud debetur laudemium. quia ista secūda traditio est similis prior: sed ex prima debetur laudemium: ergo 2 ex secunda. Et est ratio: quia ad multitudinem traditionum sequitur multitudo laudemiorum. C. de ser. su. l. quicūq̄. aut fuit tradita ex antiqua causa. 2 tunc nō debetur laudemium. Idem pe.

Tercio decimo. Quid si plures habentes fundum emphiteoticū cōmunem: diuidunt inter se: vtruz debeatur laudemium. Rñ. qui s. q̄ sic: quia diuisio est alterius partis ab inuicem alienatio. Quod patet. quia in re cōmuni: ante diuisionem non licet dare partem quin quilibet habeat partem suam. licet post diuisionem quilibet efficiatur dominus partis sue diuise. ff. de le. ij. l. meus. S. duobus. Item quia in diuisione requiritur cautio de euictōne. ergo est alienatio. sed ex alienatione debetur laudemium. ergo 2c. Item quia in cōmuni diuisione est p̄mutatio. sed p̄mutatio est de qua

emphiteota sine voluntate domini vendit rem in emphiteosim. 2 ip̄ administravit rem pupilli per. v. annos: nunq̄ soluendo pensionē. an cadat in cōmissum. Dico q̄ res cadit in cōmissum. quia iste tutor: debuit exigere a seip̄o. ff. de ne. ge. l. si pupilli. Nec pe.

Emphiteosis

debetur laudemium. ergo rē. Itēz diuisio vicē venditoris habet et obtinet. sed Bar. in. l. 7. ideo. ff. de cōdi. fur. dicit. q. hanc. q. pcedit alia. vtrum predicti possint diuidere domino irrequisito. Et cōcludit q. sic. per. l. voluntas. C. de fideicomis. Quod videtur verum: quia ratio propter quam prohibetur alienari in extraneum est: quia ille extraneus non habet necessesse recognoscere dñm: vt notat docto. in. l. fi. C. e. Que rō cessat quādo ille vendit alteri emphiteote socio suo. Nunc autē ad qōnem. p. positam. An dominus debeat habere portōnem statutam per. d. l. fi. Guil. indistincte videtur dicere: q. dominus nihil debeat habere. optime facit. per diuersas. C. mādati. hoc idē tenet Bar. q. a ista alienatio ē necessaria.

¶ Quartodecimo quero. nūquid ex aditōe hereditatis debeat laudemium: vt quia emphiteota ē mortuus. et eius heres adit hereditatē: videtur q. sic: quia ex alienatione debetur laudemium: Sed aditio hereditatis est alienatio: patet. quia omnis actus per quem trāssertur dominium est alienatio. sed per aditōem trāssertur dominium: ergo rē. secundo vbi quis de nouo adipiscitur possessione rei emphiteotice debetur laudemium. vt. l. fi. C. eo. Sed per aditōem hereditatis adipiscitur idē nouo possessio hereditatis. vt. ff. de acqui. pos. l. cum heredes. in prin. Dic cōtra. quia dominus propter laborem habet laudemium. quia laborat mittēdo nouum emphiteotam in possessionem. sed in aditione nō requirit talis labor: cum heres possit adire p. p. auctoritate. vt in aut. de her. et sal. §. in oibus. Nec pe.

¶ Quintodecimo quero: pater habet in rebus filij vsufructū. C. de bo. mater. l. j. Pone q. in rebus filij sunt aliquę res quas pater dedit. in emphiteosim. nūquid talis datio valeat. videtur q. sic. quia pater in talibus bonis habet liberā administrationem. Ita q. filius nō potest eum prohibere ab administratōe: nec ab eo exigere rōnem. d. bo. que li. l. cum oportet. §. nō autē. Et ideo propter liberam eius administratōem talia permittuntur sibi. Item quia datio in emphiteosim nihil aliud est q. melioratio. l. fi. C. eo. Sed pater potest bona filij meliorare. vt de bo. que li. l. fi. §. hoc pculdubio. ergo in emphiteosim dare. Doct. dicūt indistincte q. non valet datio talis. immo filij mortuo patre possunt totum reuocare: quia certi sunt casus: in quibus patri permittitur d. bonis filij alienare. d. l. fi. sed iste nō est de illis. ergo rē. Item q. patri in talibus bonis. phibetur alienatio temporalis. s. pignoris obligatio. vt. d. l. fi. §. multo fortius. phibetur ppetua. Nec pe.

¶ Decimosexto. Pone q. aliquis emphiteota filius. in cuius bonis pater habet vsufructū: rē emphiteotica vendit. Quis debet laudare. An filius vel pater. Et videtur q. pater: q. dñs habet laudare. vt in. l. fi. C. e. Sed habens vsufructū reputatur dñs: cum vsufructus sit pars domini ergo rē. Dic cōtra: quia immo ipse filius habet laudare: quia dñs habet laudare. ergo intelligemus de vero domino. ff. si ager. vec. l. j. sed p. p. etarius

est verus dñs. vt. ff. ad sil. l. j. ergo ipse filius proprietarius debet laudare. Dico tñ q. laudemium qd filius habet debet restituere patri. bec pe.

¶ Decimosextimo. Quid si emphiteota donauit rē emphiteotica. Nūquid dñs hñe d. laudemium. Rñ. pe. dicit q. sic: q. magis sanēdū ē illi: q. hñ rez ex titulo oneroso q. illi q. hñ rez ex titulo lucratiuo. Sed ille qui habet rem ex titulo oneroso. s. ex emptōne debet laudemium. vt. l. fi. C. e. ergo multo fortius q. ex titulo lucratiuo. vicē ex donatiōe. Itēz q. legatum et donatio equiparatur. Sed ex legato debetur laudemium. ff. de leg. l. is qui. Nō ob. q. ipse emphiteota possit donare rē emphiteotica sine dñi voluntate. q. hoc pcesso: nō tñ sequit q. nō debeat laudemium. bec pe.

¶ Decimooctauo. pone q. emphiteota vult solvere vno anno sil. pensionē triginta annor: nūquid dñs teneat recipe. Rñ. De. dicit. q. dñs vno anno simul. p. toto tpe suscipere nō tenetur. Idem tenet Ay. in. l. ij. C. eo. quia quod fauore alicuius introductū est: nō debet in eius damnū retorqueri. Sed ita esset hic: quia nisi pensio quolibet anno solueretur: dñs nō recognoscere p. emphiteotam. et sic dñs p obligatōem adimeret ins suum. qd esse nō debet. Nec pe.

¶ Decimonono quero. quantum sit laudemium. Rñ. dir. li. ij. dicit q. nō licet dñs occasione ista vltra quinquagesimā partem precij: vel extimatōis rei que in aliam psonā trāssertur aliquid exigere. C. e. l. fi. Sed de cōsuetudine generali est. xij. pars fm. No. que in talibus seruanda. extra d. cōsue. cū dilectus. Et si in alijs locis eēt alia cōsuetudo: illa seruanda esset.

¶ Vigesimo quero. que requirant ad hoc: vt emphiteota possit vendere ius sibi competens et meliorationes suas. Rñ. panor. in. c. fi. de loca. dicit: q. septem requiruntur. Primo vt requiratur eccliaz si velit emere. Secundo denūciat precij ab alijs oblatum: et sic sine cōsensu domini pōt emphiteota ius suum exponere venale: q. als nō posset sibi precij denunciare. Tercio q. illud sit verum et nō fictū precij. Quarto q. si non dixerit se nolle emere expectet per spaciū duor. mensium. Quinto q. vendat personis non prohibitis. non tamen est iure expressum que sint ille persone. Sed attenditur ius municipale: vel pactum appositū in ipso contractu. prohibite tamen persone videntur. sicut sunt persone potentes: que defacili non possunt conueniri. vel alie persone que nō sunt soluedo. Et illum quidē cui sic venditur: tenetur dominus suscipere. Sexto q. non vendat rem ipsam. sed dominium vtile sibi competens et melioratōes. Septimo q. non prius ceciderit a iure suo. puta: differendo solutionem vltra biennium: et sic quo ad emphiteotam ecclie: vel vltra triennium quo ad paruatam.

¶ Vigesimo primo quero. An in casu quo emphiteota ceciderit a iure suo: nō soluēdo pensionē tpe debito vel huiusmodi: pdat suas meliorationes. Rñ. panor. in. c. fi. de loca. concludit q. sic. e. q. ij. hoc ius. et in. l. ij. C. eo.

Emptio

teotā expellē: etiā si si soluat. an valeat tale pactuz
ter. in. l. ij. **C.** e. videt innuere qd sic. In contrariū
facit. ff. de p̄ca. l. cum p̄caro. **Dic fm Bar. in. d. l.**
ij. qd pactū: qd est p̄tra substātia cōtractus facit
p̄tractū ip̄o iure nullū. vt. d. l. cū p̄caro. Sicut si
aliquis faceret pactū: qd esset venditio sine precio.
Sed si pactū fiat p̄tra accidētia p̄tractus: vel cō
tra naturalia: tunc valet pactuz. vt. l. pacisci. ff. de
pact. **Ado ad p̄positū. siquidē fieret pactum**
q non teneret ad soluendū canonē: non valeret:
q esset cōtra substātia cōtractus. Si vō sit p̄pa
ctū q lz nō soluat non possit aliter cogi. **Istud pa**
ctum est cōtra naturalia p̄tractus. z iō valet.

Trigesimoprimo. Quid si elapso termino dñs
recipiat pensionē oīm annoz: quibz est cessatum.
An postea poterit deici. glo. in. l. ij. C. e. dicit q nō
Bar. vō fm Jacobū de are. dicit. Aut quis p̄mo
expulit z postea vult petere pensionē z p̄t. vt in
aut. qui rem. C. de sacrosan. eccle. Aut p̄mo p̄ce
pit pensionem z postea vult expellere. Et tūc aut
p̄cepit pensionē t̄pis p̄teriti t̄m: z adhuc p̄t expel
lere. vt. ff. loca. l. colon. Aut recepit pensionē etiā
tempis futuri. z tunc nō p̄t eū expellere: nisi fue
rit p̄testatus. Ita dz intelligi. d. glo. h. Bart. in
d. l. ij.

Trigesimosecundo. quid si empbiteota p̄misit
penā si nō soluerit pensionē p̄tractu p̄manēte i sua
firmitate. Ille nō soluit. dñs vult eū expellere. Ille
offert penā: z dicit se nō esse expellēdum. Dic fm
Ado. z Do. nihilominus eum eē expellēdū: qz pe
na gr̄a seruātis pactū fuit appolita.

Trigesimotercio. quid si ei qui debebat soluere
pensionē successit heres ignorans. z pp ignorātiā
nō soluit. Glo. in. l. ij. C. eo. dicit q restituit heres
de equitate. qd placet Bar. ibi. idē tenet glo. z dy.
in. l. cū fili. S. in hac. ff. de ver. ob.

Trigesimoquarto. Quid si dñs: cui soluēda erat
pensio mortuū ē. z sic iacēte hereditate trāsīuit biē
niū vel trienniū. Nunquid possit eijci. empbiteo
ta: Rñdeo p̄ p̄dicta q nō.

Trigesimoquinto quero. quid in minore. An
currat libi: p̄p̄ si nō soluat. qd dicit q nō p̄ tex.
in. l. si. C. in q. ca. in inte. re. nō est ne.

Trigesimosexto quero. q̄s recepit ep̄biteosim
p̄ se z suis filijs z nepotibz. si p̄mus vel secūdus
deliquit: circa ip̄m p̄tractū empbiteosis nō soluē
do canonē: vel alienādō sine licentia dñi. An no
ceat sequentibz. Rñ. Bar. in. l. eum qui. ff. de in
terdic. dicit q sic. Sz si als delinqueret: pp quod
bona publicarent: ista bona debēt remanere. ap̄d
filios z nepotes: qz nō trāsēnt ad eos vt ad hēdes
sz hñt iure suo. vt. l. vt iure iurādi. S. si liberi. ff. de
ope. libe.

Trigesimosextimo: qd si filius renūciauit he
reditati pat̄ne. an p̄t retinere ep̄biteosim. Bar. i
d. S. si liberi. dicit q sic in casu p̄posito. s. qñ recipit
empbiteosim p̄ se z suis filijs z nepotibz: vt dictū
est. Secus si poneret etiā illud verbum hereditibz.
nā tūc debetur filijs: ita demū esse sint heredes: qz
tūc cōcessio requirit vtrunqz. s. q sit filius z heres
Ita dicit text. in aut. de nō alie. S. empbiteosim.

Et ideo feuda que transeūt ad ... vt filios: ita
si heredes sint dicuntur vendi in hereditatis pe
titioē. vt in. litem vidēdum. de peti. here. Et idē
dicedum in empbiteosi: que requirunt hoc. s. ali
quem eē filium z heredem.

Trigesimo octauo pone. filia ē instituta heres
in certa re. z est iussa esse contenta. z q plus d̄ bo
nis suis petere nō possit. an nō obstāte hoc possit
habere regressum ad bōa empbiteotaria. Rñ.
Bar. in. d. S. si liberi: dicit q dicta verba debent
intelligi. q plus de bonis suis petere nō possit iu
re hereditario. sed nō debet p̄uari eo iure: qd ha
bet vt filia nō vt heres. vt de iure empbiteotico
z patronatus. Et posito q pater possit filiaz p̄
uare ex dispositioē sua ab empbiteosi: tamē illa ver
ba hoc nō important. Et per p̄dicta Bar. ibi in
fert. q si pater instituit filiaz in certis rebus: z ius
lit esse contētā. z q plus de suis bonis petere nō
possit: pone q res ille sint vltra legitimā: modo si
lia vult dotem maternā. An possit. Rñ. se cōsu
luisse q sic. quia bona intelliguntur deducto ere
alieno. pro hoc. l. bonorum. de verb. sig. z. l. subsi
gnatum. eo. ti. Ado filia petit dotez tāq̄ es alie
num: nec petit d̄ bonis suis. quia illa intelligunt
deducto ere alieno. Ita etiā in p̄cedēti. q. filia
petit empbiteosim vt es alienuz. nō vt de bonis
defuncti. Nec Bar.

Trigesimonono pone. Aliquis accepit fundū
in empbiteosi pro se suisqz filijs. an intelligatur
de naturalibus: Rñ. Spec. videtur tenere q sic
Sed Bar. in. l. ex facto. S. si quis rogatus. ff. ad
tre. dicit hoc posse esse verum in empbiteosi data
a p̄uato. Sed in empbiteosi data ab ecclesia cre
dit q non intelligatur de naturalibus aliquo ca
su. De illis etiā non cogitauit ecclesia. nec p̄su
mendum est q cogitauerit propter dignitatem. z
quia tales naturales nō possunt haberi sine pec
cato mortali.

Quadragesimo quero ad quātū tempus con
trahatur cōtractus empbiteoticus. Rñ. aliquan
do contrahitur ad tempus. puta ad decem vel vi
ginti annos. In quo etiāz succedit heres vsqz ad
illud tempus. Aliquādo cōtrahitur imperpetuū
z tunc nō aufertur empbiteote nec etiā heredi
bus eius: donec soluerit canonē. Possessio tamē
ecclesie nō potest de nouo dari in empbiteosim p̄
petuo. extra de re. eccle. nō ali. nulli. Et fm glo. in
cle. j. de re. ec. nō ali. dicitur perpetuo fm iura cuz
datur ad. x. annos vel vltra. nam ad modicū tem
pus dari p̄t quod dicitur vsqz ad nouem annos
inclusiue. Si tñ possessio ip̄a erat p̄us empbiteo
tica z peruēnit libere ad ecclesiam: bene poterit in
empbiteosim dari etiā perpetuaz fm quosdā.

Emptio et venditio.

De natura emptionis est. q̄ ex quo cō
tractus initus est pertineat. lucrum z
periculum rei empte ad emptorem: lz res tradita
non sit. inst. e. ti. S. cum autem. ff. de peri. z cō. rei
ven. l. id quod. Vnde dat̄ regula talis. Cū ven
ditio sit pure z sine scriptis certe speciei que degu

whempio

[Marginal notes on the right edge of the page, partially cut off and difficult to read.]

Emptio Fo. LXXIII.

stationem non erigit: omne periculum spectat ad emptorem: excepto casu publicatōnis: nisi pactus culpa: vel mora: intuentur: vel calliditas. Pure iō dicitur: quia si conditōnalis esset venditio aū eū tūm conditōnis: periculum pertinet ad venditorē. vt. ff. de peri. et co. l. illud. Sine scriptis. Iō dicitur: quia si in scriptis fiat: periculum spectat ad venditorē ante scripturam perficitur: q̄ quousq; facta sit: neuter agere potest. l. de fid. instru. l. contractus. Dicitur autem contractus fieri i scriptis: quando conuenitur q̄ aliter nō valeat q̄ facta sit exinde scriptura. l. de proba. cum res. Secus si a principio simpliciter p̄trahatur. et post ad probationem fiat inde scriptura. ff. de pig. l. cōtrahitur. Certe ideo dicitur: quia si sub alternatione vendam tibi stichum vel ticiū: periculum primi spectat ad venditorē: secundi ad emptorē: vt si stichus mortuus est dabitur ticius. ff. de cōtrahen. empti. l. si in emptione. §. si emptio. Speciei ideo dicitur: quia si in genere fiat venditio. puta: vendo tibi hominem: non dico quem: nunq̄ ad emptorē spectat periculum: quia quod in genere debetur perire non potest. ff. ad. l. fal. l. in ratione. quia hic vendit certū de incertis.

¶ Quid autem si venditur incertus de certis. puta: vendo tibi vnum de seruis meis: vel decē corbas ex hoc dolo. vel. vi. sextaria de isto cāpo. Dic fm Hosti. et dir. q̄ si omnia pereant emptor rep̄t̄ precium: si ipsum dedit et sic non pertinet periculum ad eum. Que degustationem non erigit ideo dicitur: quia si degustationem erigat et vendatur in specie: pertinet periculum ad emptorē post degustationem. sed non ante. ff. de peri. et co. rei. vendi. l. si vina. nisi vinum vendatur ad mensuram in certa die quia tunc habet venditor potestatem mensurare: vel offerre: vt mensuret. ff. e. qd̄ sepe. §. in his.

¶ Quid si emptor nolit mensurare. Rū. fm Dir. l. j. q̄ venditor potest mensurare et effundere coram testibus: si vasa sunt sibi necessaria: vel p̄pter vindemiam vel p̄pter nouam rationem et iustā ff. de peri. et co. rei. vendi. l. j. §. vltimo. et l. ij. Excep̄to casu publicatōnis. quia si fundus venditus: fuerit publicatus causa maleficii: periculum pertinet ad venditorē. ff. lo. l. si fundus. hec Hoff. et Hosti. Nisi pactum ideo dicitur: quia licet venditor: de natura contractus teneatur d̄ dolo lata culpa. et leui: non tamen tenetur de casu fortuito. ff. de peri. et co. rei. ven. l. custodiam. et. l. si vendita. Sz per pactum tenetur. ff. de peri. et co. l. si in venditione. De casibus specificantis tūm de quo dictū est §. Casus fortuitus. Vel culpa scilicet precedente: insti. e. §. cum autē. Vel mora: quia tunc spectat periculum ad morosum. etiam si res peritura erat penes alium. de leg. j. cum res. hoc intellige in foro contentioso. Secus in foro anime. Sed vltima mora semper nocet dicta. l. illud. Vel calliditas. q̄ si venditor affirmauit bonitatem duraturam imputatur ei: vel sciebat bonitatem non duraturam et tacuit. ff. de peri. et co. l. si quis viam. Et hoc est

contra illos qui adulterā vina ex admixtione alicuius boni vini cum alio corrupto quod postmodum vendunt tacentes huiusmodi admixtionez Et per predicta tenentur ad restitutōnem de omni damno vel interesse: quod euentes habuerunt: vel de eo plus quod habuerunt ex huiusmodi taciturnitate. Item de natura huius contractus est q̄ sicut periculum ad emptorē pertinet. Ita et emolumentum. vt extra de regn. iur. qui sentit li. vj. Et ideo quod per alluionem accrescit: et fructus et partus ad ipsum emptorē spectat. l. de act. empti. l. fructus. et. l. penul. Alluio autem dicitur: et euentus latens. Et quicquid agro modo per alluionem flumen adiecerit: meum est. Secus si incrementum est apparens.

¶ Quid si dolus dat causam contractui. Dic vt dictū est supra. Dolus. Adde tamen qd̄ notat panoz. in. c. quia plerq; de immu. eed. q̄ dato: q̄ dolo non det causam contractui: nec incidat in contractum si emptor sciebat rē plus valere et v̄ cū d̄to: ignorabat: q̄ in foro anime tenetur restituere quod plus valebat: quia egit contra iusticiam naturalem: decipiendo proximum: saltem re ipsa in precio.

¶ Quid autem si vterq; fuit ignorans: sed re ipsa venit deceptio in precio an superueniente scientia: teneatur restituere illud in quo alius fuit deceptus. Pone exemplum. Quidam simplex habet lapidem preciosum: quem vitreū esse credit. Itē ille qui emit similiter credit esse vitreū. Quid iuris: Quidam dicunt q̄ emens in aliquo nō tenetur ad restitutionem: quia per emptionem bona fide faciam: talem lapidem acquisiuit. Sed panoz. credit q̄ teneatur ad restitutionē: si a principio emisisset pro vero valore: si illum sciuisset. Secus si illam rem non emisisset pro illo precio. debet tamē restituere rem: si alter vellet restituere precium. ex quo non vult supplere iustum precium. ar. bonū in. l. in fundo. ff. de rei. vendi. et in. l. si quis. cūz aliter. ff. de ver. ob. vbi panificatur deceptio re ipsa et ex proposito. Et propter hoc Bart. in dicta. l. si quis querit. Dicitur in instrumento venditiōis dedit rem pro tanto: et illud quod plus valet dedit et donauit. An propter hoc cessabit remediū dicta. l. si quis. et remediū. l. ij. l. de rescin. ven. que loquitur. de deceptione ex proposito. Barto. respondit q̄ si venditor sciebat valorem rei. tunc per talia verba cessant remedia dictarum legum. Sed si hoc ignorabat: tunc per talia verba habebat animum donandi nisi modicum. vt. l. si liberatus. ff. de ope. li. et. l. hęc adiectio. de verbo. signif. Et ideo si quantitas est magna apparet q̄ in hoc contractu donationis est leuis: et sic habebit remediū dictarum legum. Et Barto. dat cautelam. vt in instrumento dicatur. Et illud qd̄ plus valet: siue sit quantitas modica: siue inmodica dedit et donauit rē. vel renunciet beneficio dicta lege secunda. et similitum: quod tantundem imputat.

transiit. w filio: in
ntur vnguo. credens pe
cof: caperunt hoc. l. au
redm.
so p̄nt. fia i vntu. beres
a esse conuenit. et plus d̄
do sit. an nō d̄nt. hoc possi
id bōa emptio. Rū.
ndit q̄ dicta verba d̄nt
bonis suis petere nō possit
d̄ debet parari eo: nō d̄nt
res. vt de iur. emptio. nō
suo q̄ pater possit filiaz p̄
ab emptio: tamē illere
Et per predicta Bart. ab in
filiaz in certis rebz: iul
plūs de ius bonis petere nō
sunt vtra legum: modo si
nō. An possit. Rū. se cōtra
a intelliguntur deducto ere
norum. de ver. sig. l. subli
do filia petens: tūq; ea alie
oms suis. quia illa intelligit
s. Itam in p̄cedēti. q̄ filia
mvt es alius: nō vt de bonis
tar.
o p̄nt. Aliquis accipit fundū
i. l. i. q̄ filia in intelliguntur
i. hoc videtur tenere q̄ sic
q̄. si quis rogatus. ff. ad
verum in emptio: data
hiresi data ab ecclesia. et
de natur. libz. alio q̄o. ca.
cogitant ecclesia. nec p̄nt
uerit p̄pter dignitatem. nō
nō possunt habere sine pu
pero ad quātū tempus ce
emptio. Rū. aliquis
tempus. puta ad decem vel nō
uo etiaz lacus beres vsq; ad
quādo cōtinuat in perpetuū
in emptio: nec tamē heredi
cliam canonē. Possio tamē
de nōo d̄nt in emptio: fm p̄
eccle. nō al. nulli. Et fm glo. in
d̄. dicitur p̄petuo fm iura cui
s vel vtra. nam ad modicū tem
d̄ dicitur vsq; ad nouem annos
cliffio: q̄ erat p̄nt emptio:
ver ad ecclesiam: bene p̄nt
niam p̄petuāz fm quōsi
p̄no et venditio.
nara emptio: est. q̄ etiam
s. ius est pertinet. Incom
p̄re ad emptio: res tūm
l. cum autem. ff. de peri. et
d̄nt d̄nt regula talis. Rū.
e scriptis certe p̄no: quon

Emptio

Sed an remedio dicta. l. si quis. possit renunciari. scilicet exceptioni doli: qui dolus est in re ipsa. Respondit Bart. vbi s. q. sic. non tamen ppter hoc putat q. sufficiat simpliciter renunciare exceptioni doli: nisi exprimat q. renunciat beneficio dicta. l. si quis. vel per alia verba que tantum de imponent. nam illud renunciare est donare. vt in l. si q. dele. gauerit. ff. d. noua. Et sic ad modicam quantitatem refertur.

Et per predicta apparet so. de alia qone quam ponit Archi. floren. Done. Creditori meo feci publicam donationem. c. floren. quia nihil inde sperabam habere: vel ne incurrerem aliquod damnum. virum post hanc donationem: possim aliqd de bonis eius inuenire: vel ab alio oblati recipere. et si accipi an teneat eidem restituere? Dicendum q. possuz recipere et retinere. De ratione enim donantis est liberalis et voluntaria translatio. quod non contingit in casu posito. Et ideo sibi licebit satisfacere de bonis illius inuentis quemadmoduz licet alijs damnificatis quasi no donasset.

Utrum liceat aliquid vendere plus q. valeat? Respon. fm Tho. scda scde. q. lxxvij. q. cari? vendere vel vilius emere rem q. valeat: est iniustum: nisi res que venditur cedat in detrimentum venditoris: q. multu re illa indiget. naz in tali casu iustum precium est: vt non solum respiciatur ad rez que venditur: sed etiam ad damnum quod venditor incurrit ex venditione. et sic licite potest vendere plus q. valeat fm se: q. quis non vendat plus q. valeat ipi venditori. Quod si emptor inuenit ex re quam emit: sed venditor non damnificatur: carendo re illa: non debet eam superuendere: quia utilitas que alteri accrescit: non est ex vendente: s. ex conditione ementis. nullus autem debet vendere alteri quod no e suum. Quod autem dicitur q. licitum est contrahentibus se decipere vsq. ad dimidiam iusti precij. Dic fm Innocen. in. c. in ciuitate. de vsur. q. illud procedit iure fori: non iure poli. et quo ad deum non procedit: sed ius positum noluit dare actionem pro modica lesione in odium litium. Sed solum quando est magnus excessus. puta. quando aliquis est deceptus vltra dimidiam iusti precij. Emitur autem fm Azonem res minus dimidio iusti precij: si res valet decem et venditor pro quinq. minus vno denario. et sic decipitur venditor. Si autem valet decem et emitur pro quidecim et vno denario: deceptio est vltra dimidiam iusti precij. et sic decipitur emptor. Alij dicunt q. tunc e deceptio vltra dimidiam iusti precij. quando res valet decem emitur pro. xij. Sed prima sententia est verior: fm Dost. et Ber. in. c. cum causa. extra eo. Idem Pandor. mitan? ibi. dicens q. fm aliam opinionem non esset reperire casum deceptionis in venditore. Nam si res valet decem oportet q. daretur pro nihilo vel pro minus. quod non esset possibile. nam emptio esset sine precio. Ius autem diuinum nihil impunitum relinquit. vnde fm legem diuinam illicitum reputatur. si in emptione et venditione no sit obserua-

ta equalitas iusticie. et tenetur ille qui plus habet recompensare ei qui damnificatus est: si sit notabile damnum. quod ideo dico: quia iustum precium rerum quandoq. non est punctualiter determinatum: sed magis in quadam estimatione consistit. Ita q. modica additio vel diminutio non videtur tollere equalitatem iusticie. Ad predicta facit q. quidam dicunt. q. ista equalitas iusticie habet quandam latitudinem et tres gradus. Nam? dicitur pius. Secus discretus. Tertius vero rigidus. Verbigratia. Sunt decem petie panni eiusdem bonitatis et expensaz harum tamen peciaru ppter varia capita: circa illas a varijs varia estimatio fiet. et reperient ipsi estimatores circa illas tripliciter variari. Quidam estimabunt quamlibet illarum precij. l. ducatorum. Et hic potest dici gradus pius. Alij vo. l. cum dimidio: et talis potest dici gradus discretus. Alij vo. l. j. et hic vocat gradus rigidus. Et tm omnia ista precia in tra dictam equalitatem iusticie pprehenduntur. Si autez vltra istam equalitatem aliquid vendat: si notabile est: restitui debet: maxime si ex altero istoz quatuor procedat. Primo. si ex ignorantia. Secdo. si ex metis leuitate aperta vel psumpta. Tertio. ex quacumq. magna egestate. Quarto. ex quacumq. magna necessitate ad hoc ppellente. Ex quibz comprehendendi pot. q. talis contractus non procedit ex mera et gratuita voluntate. nam talis defraudatio in minus emendo: ptra charitatem est: licet ex vtriusq. partis consensu talis ptractus procedere videat. nam fm p. h. m. iij. ethi. Ignorantia et aliqualis coactio excludunt voluntarium. Et fm hoc pot. intelligi id qd notat do. an. in. d. c. quia pleriq. et panor. ibi vbi facit differentiam. An emens fuerit persona sagax vel ignorans. vt primo casu: venditor plus tunc vendens q. valeat: no teneatur ad restitutionem. Secdo vo sic. Et plus dicit Panor. in. c. cum causam. de testi. q. si tam venditor q. emptor sciebant naturam rei et valorem. tunc nullum subest peccatu. licet res sit vendita pro maiori vel minori precio. Predicta intellige: cessante magna necessitate et no aliter vt dictum est.

Utrum quis compelli possit ad vendendum rem suam. Rn. fm Panor. in. c. j. e. ti. fm p. muniorem opi. q. aut qs exposuit rem sua venale: aut n. Primo casu in his q. sunt necessaria ad vita hois: pot. supio: statuere iustu precij. Naz interest superioris. puidere utilitati subiectoz et reipublice. Et in istis dz intelligi. d. c. j. et iura silia. Ex quo infert Bal. in. l. j. C. de epi. an. q. cu vita hominis no possit duci sine vestimentis et sine hospitio. q. etiam in domibus aptis ad locandum. et in pannis potest statui certum precium. Et ita iam dudum actum fuit padue in domibus coducendis p scholares. Nam quelibet domus apta fuit descripta in certo libro. et descripta pensio annalis. In alijs vo q. no sunt necessaria ad vita habet locum. l. dudum. C. de contrah. emp. et. l. nemo exterus. C. de iude. vbi habetur q. nemo potest compelli ad vendendum rem suaz: nec quis pot. apponere p-

170

171

eius rei aliene. h. quisq; in re sua erit moderator et arbiter. l. in re mandata. l. m. a. et in dicta. l. dudum. Quod est valde notabile. Et facit qd in istis localibus et gemmis et huiusmodi que non sunt necessaria ad vitam: sed potius ad pompam et ornatum: que appreciantur communiter iuxta affectionem hominum: possit unusquisq; precium pro sue libito voluntatis apponere. Secundo casu principali scilicet cum quis rem suam non exponit venale. Et tunc aut subest necessitas. et possunt exuberantes compelli ad vendendum iusto precio ea qd sunt necessaria ad vitam hominis. Et sic servatur tempore carissime: quia tunc omnia victualia debent esse communia. Ad hoc tex. cum glo. in. c. sicut bi. xvij. distinct. ubi concluditur. qd licet indigentibus agere contra divites ad victualia pmunicanda. Tamen cum imploracione iudicis vt appellat.

¶ **Utrum negociando liceat aliquid carius vendere: qd sit emptum?** Rñ. fm' Thomaz. ubi supra nihil prohibet lucrum ordinari ad aliquem finem necessarium vel honestum. Et sic negociatio licita reddetur. Sicut cum aliquis lucrum moderatum quod negociando querit: ordinat ad domus sue sustentationem: vel ad subueniendum indigentibus. Aut etiam cum aliquis negociacioni intendit propter publicam utilitatem. ne scilicet res necessarie ad vitam: patrie desint: et lucrum expetit: non quasi finem: sed quasi stipendium sui laboris de hoc dictum est supra. Avaricia. Et sic potest qd carius vendere qd emat. hoc tamen non potest regulariter. nisi fuerit mutatum precium ratione forme. temporis: vel loci. vt notat De. de ancha. in. c. j. de vlu. in. vj. Et inter mutaciones forme videtur expresse comprehendere: si quis emerit merces in magna quantitate: et minutim vendat. Solent enim res in magna quantitate communiter meliora foro vendi. Et pro hoc videtur facere quod dicit Aristoteli. qd quicunq; rem comparat. vt integrā et immutatam vendendo lucretur: ille est mercator: qui de templo dei eijat. Tamen ad hoc rñdet Asten. fm' Alexan. an gli. qd facienda est vis in hoc qd dicit rem integram et immutatam. Loquitur enim de illo qui in negociando intendit lucrum tanq; finem ultimum et cupit sine labore et sollicitudine ex avaricia diuitias congregare. Unde predictus verbum non habet locum in eo qui negociatur propter propriam necessitatem: vel reipublice utilitatem: vel proximi pietatem. nec etiam in eo qui vendit rem immutatam qd tum ad substantiam: mutata tamen qd tum ad locū: quia talis ratione laboris et periculi: vel expensarum famulorum: vel apothecae et huiusmodi: licite potest querere mercedem. nec etiam habet locum in eo qui in emendo considerat empti rei periculum in seruando: quia potest deteriorari et cremari: vel furto perdi: talis enim potest mercedem querere ratione incertitudinis euentu futuri et susceptionis periculi. Unde in emendo non est certus. vt integram et immutatam vendendo lucretur. Et plus dicit archi. f. Donec mercator emit aliquid pro decem. et in eadē

ciuitate vel domo absq; vlla traiectione mercium. vel modica: et sine aliqua melioracione rei empti et huiusmodi: vendit pro. xij. An hoc liceat. Respondit qd sic dummodo iustum precium non excedat.

¶ **Item pone. vis mihi librum vendere. p. decem et ego n̄ intendo emere: nisi prius inueniā qd emat a me pro. xij. et postq; vendidi alteri. emo a te: et do tibi decem: et teneo duos.** An possim: et cui teneo? Respondet Ar. f. qd iustum precium rerū non consistit in indiuisibili: licet in quadam latitudine vt dictum est. Ideo si emens librum pro decem. Eūdem vendit pro duodecim. Iusto tamē precio: vt quotidie contingit. non videtur condemnandus quinimo si alis non erat empturus: nisi primo certificatus de lucrando duo fuisset: dummodo: vt dictum est: iustum precium nō excedat de industria videtur laudandus.

¶ **Pone. dedisti mihi librum vel vestem vt venderem pro decem vendidi pro duodecim.** An possim tenere illa duo: vel debeā tibi: vel emptori reddere. Respondit qd supra qd venditi sufficere debet lucrum quod inde psequitur. puta tñi pro libra. vnde de iste medius vendens: cum purum ministerium gerat puri tradentis qui sibi constituit certā mercedem pro labore suo: quicquid superuendit: totū tradere debet primo vendenti: et non ementi: nisi forte plus iusto precio vendidisset. quia tunc restitueri tenetur emptori. et non primo venditori.

¶ **Utrum venditio reddatur iniusta propter defectum rei vendite: vel etiam propter latentē eius bonitatem?** Respondet fm' Tho. scda scde. qd nō licet. Circa rem que venditur triplex defectus considerari potest. Primus quidem fm' speciem rei: vt puta. si venditur auricalcum pro auro: aut vinum mixtum aqua pro puro. Secundus defectus est fm' quantitate ponderis vel mensure: vt si qd venditur scienter deficienti pondere vel mensura.

Tertius est ex parte qualitatis puta si animal infirmum vendatur quasi sanum. In his tribus casibus: si quis venditor scienter offenderit fraudes committit. et illicita est venditio: et ad restitutionem tenetur. Si vero eo ignorante aliquis predictorum defectuum in re vendita fuerit: venditor quidem non peccauit. tamen cum ad eius noticiam peruenit: tenetur damnum recompensare emptori. Et ex his patet qd illicitum est vendere aurum vel argentum alchimicum pro vero: quia non est adeo purum sicut verum: nec habet omnino easdem proprietates: sicut proprietatem letificandi aut qd valet contra certas infirmitates et huiusmodi. Si autem per alchimiam fieret verum aurum: non esset illicitum vendere pro vero. quia nihil prohibet artem vti aliquibus naturalibus causis ad producendos naturales et veros effectus. vt dicit August. in libro de trini. Vide de hoc Panoz. in. c. et tuarum. de for. ubi fm' Aldra. concludit. qd scientia alchimie nō ē prohibita. et dicit qd in hoc vna species non transmutatur in aliam diuersam: cum omnia metalla procedant ex eodem santez vno participio: videlicet ex sulphure et argento viuo. H. vbi

Emptio

est melior influentia astrorum: ubi producitur metallum preciosius unde per influentiam astrorum et cum lapidibus et cum herbis quibus insunt multe virtutes potest naturaliter una species metalli converti in alia magis preciosam.

V Et circa defectum mensure queritur. an excusentur tabernarii dantes mensuras vini diminutas. scilicet versus ad collum dolij. vel alterius mensure cum hoc sit de more tabernariorum. **R**esponsum. archi. f. dicit quod non excusantur. quia ementes decipiuntur: cum intendant recipere plenam mensuram. et contra voluntatem ipsorum diminuant. **N**ec consuetudo excusat quod dicenda est corruptela. nisi hoc faciant: ut se servent indemnes: vel cum aliquo lucro et rationabili: ut quia alii non lucrarent si plenas mensuras darent. quia oporteret precium augere in quo non inveniunt emptores: vel paucos. **S**ed verte casus. quid de mulieribus que secundum morem patrie dant lanam vel linum ad nendum vel filandum: et putant filatum ad rationem. xij. unciarum per libram. quando hoc scit qui laborat illa filando. si non soluit de. xij. unciis nisi pro una libra. **R**espondit qui super. quod proprie hoc non est fraus: quia non decipitur cum sciat sic debere solvi. et sic intelligitur pactum cum a principio sibi datur opus. **S**cienti tamen et presententi non fit iniuria quibus turpis videatur mos.

V Circa defectum qualitatis queritur. quid si quis vendat equum: et post paucos dies moritur. an vendens teneatur restituere precium? **R**esponsum. Panor. in c. iniustam. de rerum permutatione. post Ly. dicit quod autem moribus notus erat utriusque. et non competit aliquod remedium. quia scienti tamen. **A**ut uterque ignorabat et competit actio quanti minoris: non autem ad totum damnum. **A**ut sciebat alter tamen. **E**t si emptor sibi imputetur: ratione predicta. **S**i venditor tenetur ad omne interesse: quod inde passus est emptor: non solum ad precium. ut in l. Julianus. ff. de act. emp. nisi intervenisset pactum: ut non teneretur.

V Sed quid si emptor fuit minus diligens? **R**esponsum. Ly. quod nihilominus tenetur venditor: quia licet emptor fuisset in quadam culpa vel negligentia: tamen venditor fuit in dolo. quia non patefecit vicium. et dolo spondet culpam. ut in l. Item si obstetrix. ff. ad l. aquil. **I**tem. an. tamen post alios dicit quod si equus venditus infra triduum moritur: et reperitur habere cor marcidum: presumendum est illum morbum tempe venditionis habuisse. et hoc presumitur ex parvitate temporis. **D**e eo autem qui vendit equum pro morbo et vmbroso: et alijs defectibus. vide s. Arbitrator.

V Quero de. q. quotidiana. **V**endi tibi fundum expressis conditionibus et declarata mensura terre. puta dixi quod erat duorum modiorum: nunc autem reperitur in maiori quantitate. an id quod plus est cedat venditori: vel emptori? **O**ldra. concludit quod quicquid loquens utitur terminis denotantibus certum numerum vel mensuram: et agit ad supplementum quando. scilicet exprimit conceptum suum: incipiendo a numero vel mensura. **Q**uandoque utitur terminis denotantibus speciem: seu corpore:

licet adiciat certum numerum vel mensuram. **E**t tunc illud quod est plus cedit emptori: quia hoc casu: numerus vel mensura videtur adiunctus loco demonstrationis que licet sit falsa: non vinciat nec minuit id cui adijciatur. ut in l. falsa demonstratio. ff. de p. di. et dem. **E**xemplum secundi. vendo tibi tale fundum: sic definitur: qui est trium modiorum. **E**xemplum primi. ut vendo tibi terram quatuor modiorum in talibus confinibus. hoc Panor. in c. per tuas. de dona. vel dic clarior quod autem precium taxatur per modum. et tunc emptor non plus poterit habere. **S**ecus si precium non taxatur per modum. quia tunc totum habebit.

V Utrum venditor teneatur dicere vicium rei vendite? **R**esponsum. fin. Tho. ubi s. venditor qui rem viciolam exponit vendendam: et hoc ipso dat emptori damnum vel periculum occasionem. **D**amnum quidem: si propter huiusmodi vicium res sit minoris precij. et ipse de precio nihil minuit. **P**ericulum autem: si propter huiusmodi vicium: usus rei reddatur impeditus vel noxius. puta si quis alicui vendat equum claudicantem pro veloci: vel domum ruinosam pro firmam: vel cibum corruptum aut venenosum pro bono. unde si huiusmodi vicia sint occulta: et venditor non detegat est dolosa et illicita venditio. et venditor tenetur ad damnum recompensationem. **S**i vero vicium sit manifestum. puta cuius equus sit monoculus: vel usus rei et si non competat vni: potest competere alij. et venditor propter huiusmodi vicium subtrahat de precio quantum oportet: non teneatur ad manifestandum vicium rei. quia forte propter huiusmodi vicium emptor vellet plus subtrahi quam esset subtrahendum. unde venditor potest licite vicium rei subtrahere. **I**dem dicendum est: si quis habeat librum venalem: sed corruptum. non tenetur dicere eius vicium: dummodo subtrahat de precio propter huiusmodi vicium: ut dictum est.

V Quid si aliquis portans merces ad locum: unde scit multos sequi se cum similibus quod si diceret. non posset suas adeo care vendere. **R**esponsum. fin. Tho. nam ubi s. **V**enditor qui vendit rem sine precium quod inuenit: non videtur contra iustitiam facere: si quod futurum est non dicit. **S**i tamen diceret: vel de precio subtraheret: abundantior esset virtutis: quia ad hoc non videatur teneri ex debito iustitie.

V Bone. quis intendens nocere alij: scribit literas dirigendam alicui suo amico: admonens ut emat multum de aliquo mercimonio: ut aromatibus: lana et huiusmodi. quia erunt cara in futurum: quod novit esse falsum. et permittit sibi cadere literas: ut aliquo certo loco: ubi frequenter aliquis: quez odso habet conversatur. ut eas inuentam legat: et talia emat: et multum inde perdat. et totum hoc sequitur. **R**esponder. Archi. florenti. quod talis mortaliter peccat intendens proximo suo nocere. non tamen tenetur satisficere de damno. quia non dedit occasionem damni efficaciter. extra de iniuri. si culpa. non enim ita leuiter debuit credere. **E**t sibi imputet leuitatem suam. licet aliqui alij teneant quod talis

teneatur restituere. vt recitat sanctus Bernardi. in tractatu restitutionum.

¶ Sed verte casum de quodam casu qui accidit venetijs. Cum quidam magnus mercator literas accepisset a partibus orientis: vt emeret aromata multa: quia futurum erat vt precium eorum multum cresceret: quia inde transmitti non poterant ab illis partibus. Ille plectam literam dilacerauit et in terram frustra proiecit: nihil alicui dicens intendens illud facere: de quo cautus reddebatur.

Sed alius tenuis mercator: litere illius frustra collegit: et insimul suis partibus coaptauit et legit. Quo facto: cum hoc a nullo sciretur: accessit ad omnes apothecas: que habebant huiusmodi venalia. et certo precio emit. Cuius mercator magnus iret ad emendum: inuenit omnia vendita. Interrogat de persona emptoris: miratur nesciens factum: sed deum percepit. Sicque lucrum magnus quod ille sperabat ex huiusmodi eruptione: alius sua industria sibi procurauit sine iniuria eius: nec sibi in alio tenebatur. An autem in dicto casu ille recolligens frustra literarum: et postea leges peccauerit mortaliter? Respondet quod si talis legat vt sciat secreta eius: curiositas est. Si vt sibi provideat: prouidentia humana est: nec peccatum. Cuiuslibet enim licitum est sibi accipere rem que habetur pro derelicta: cuiusmodi est talis litera.

¶ Quid de mercatoribus qui inter se conueniunt: vt certo precio vendant: vel quod vnus solus tales merces vendat. Rñ. fm Dost. pactum illicitum est. Et similiter si quis in ciuitate impetret vt sibi solivendere liceat. quod si quis huiusmodi officium exerceat: debet fm leges suis bonis expoliari: et exilio perpetuo damnari. Sicut et procedentes puniri. i. officiales qui predicta procedunt vel non puniunt. C. de mono. l. vna. vbi Azo per illam. l. concludit prohibitum esse: ne quis exerceat monopolium. i. singularem negociationem quod accidit: cum aliqui inter se paciscunt ne aliquem instruant in arte sua: nisi filios et nepotes: vel cum aliquo modo per pactum id facere vituntur: nisi soli commodum alicuius artis vel negociationis faciant. Dicitur monopolium a monos quod est vnus: et polis quod est venditio: vel a monos quod est vnus. et polis quod est ciuitas. Inde monopolium id est vnica negociatio in ciuitate. et per hoc vetita. Ideo monopolus dicitur qui solus vult esse in ciuitate venditor vel emptor. Prohibetur etiam illud pactum: quod inter se faciunt vendentes vel negociatores: nisi certo precio vendant. Idem in balneatoribus: si conueniant ne aliter balneent: quod cum ea mercede: qua statuit. Idem in locatoribus rerum vel operarum suarum: maxime in scriptoribus si paciscuntur: ne opus ab altero inchoatum: alius consumet. Debz igitur esse cuiuslibet libera facultas in emendo et vendendo: vel locando et conducendo. et circa precium et circa mercedem. Sed nec ordini ciuitatis grandia pericia licet statuere vel taxare. ff. ad. l. Julia. de anno. l. vltimo. hec Azo. Item postquam exposuit quis frumentum vel aliam rem venalem in foro: potest compelli vt amplius illam rem ad domum portare non

possit: quousque illam vendat. l. nemo. la secunda. C. de iudeis. Item pro fertilitate in communi habenda et caristia vitanda. potest statui quod quilibet mercator: teneatur ire vel mittere ad alienas partes ad emendum granum in communi vendendum. et quilibet potest compelli ad hoc mutuare pecuniam. l. vnica. C. vt ne. li. in compera. spe. se. ex. libro. x. et ibi glo. Item potest statui ne quis ultra indigentiam suam emat: ne alijs res cariores vel incommoditatem habendi reddat. l. j. C. de epi. audi.

¶ Quid de his qui quomodo faciunt vt anno carias vendatur. puta: impediendo: vel impediendo faciundo: vel detinendo naues: vel nautas annonam conducentes. Sic quod tenetur ad restitutionem. vt ponant eam in bono foro: ac si ille naues venissent. et grauiter puniuntur. scilicet pena. xx. aureorum. l. ij. ff. ad. l. Jul. de anno. et etiam corporaliter. l.annonaz. ff. de extraor. cri. Idem in illo quod facit munitionem bladorum: vt emendo omnem quantitatem bladorum que inueniri possit. et conseruando: vt temporibus minus fructuosis carum vendi possit. dicta. l.annonaz. Rusticis autem blada ad ciuitatem conducentibus bene licet emere in grosso: ad hunc finem: ne ipsi diu stantes ad vendendum ad minutum: subducant ab operibus rusticibus. l. ij. ff. de nundi. Et non solum est prohibita congregatio grani: vt postea carius vendatur: sed etiam de quibuscunque speciebus: vel materialibus pertinentibus ad victum: vel ad quemcumque usum: per ipsos solum vendendis in caristiam reipublice. vt dicta. l. vnica. Qui ergo dat arras in emptionem omnium aromatum ciuitatis: vt ipse postea carius vendat: cum prescuerit naues conducentes fore summas dicitur facere monopolium. et incidit in dictam penam: dicitur. l. vnice. Et tales tempore necessitatis et caristie possunt cogi: vt etiam minus iusto precio vendant. l. ij. §. cum in eadem. ff. ad. l. ro. de iac.

¶ Quid de illis qui nec vendere: nec emere nouerunt: nisi cum mendacijs periurijs et iuramentis. Rñ. fm Ray. quotiens causa decipiendi periurant: vel mentiuntur scienter: peccant mortaliter. et tenentur ad restitutionem. si in quantum deceperunt proximum. Et dicit glof. Ray. non distinguitur vtrum deceperit in modico: vel in magno. hoc tamen intellige quo ad peruriam et iuramenta: quia falsum scienter iurauit. Quo vero ad mendacia sine iuramento distingue. quia si in modico lesit proximum quem in multo non lesisset: mortale non debet iudicari. Si autem in multo proximum damnificauit: vel in modico cum praua intentione. puta: quia etiam in multo lesisset si potuisset: tunc in utroque casu mortale est. Si autem quis ignoranter dicit falsum: credens dicere verum: vel etiam si dicit scienter non intendens nocere proximo: sed se indennem conseruare: nec propter hoc rem amplius debito superuenit: tale mendacium potest dici veniale. Et de huiusmodi iuramentis vide infra iurare.

¶ An liber homo vel prius filius possit vendi

Emunitas. I.

di: Rñ. nō. nō. solum: q̄ pater potest vendere filium necessitate famis urgente. l. j. et. ij. C. de pat. qui si. di. Ita tamē q̄ si restituat emptori precium: siue a filio siue ab alio quocumq̄: et quādo cūq̄ ipse in ingenuitatem pueniat. In nullo autē alio casu licet patri filium vendere. Matri vō etiā urgente necessitate famis. nō licet vendere filium nec etiā maritus eo casu potest vendere uxorem: q̄ vxor non est ita in potestate viri: sicut filius in potestate patris. Item liber homo efficitur seruus si patiatur se vendi ad precium participandum. in sti. de iur. perso. §. serui. Addit etiā archi. f. q̄ christiani non possunt redigi in seruitutem ratōe belli: vel etiā capti non possunt licite emi in seruos vel empti vendi: et ab alijs emi. Sed bene infideles rediguntur in seruitutem. et emi possunt vendi: capti in bello iusto q̄ si postea efficiant xpiani. nō tamen liberantur ex hoc a seruitute quāuis sit pius hoc facere.

¶ **Q**trum vasa sacra possint vendi: Rñ. ppter necessitatem possunt vendi in eadem forma alteri ecclesie. l. sancimus. la. prima. C. de sa. san. ec. S̄z p̄fracta possunt vendi cuiuscūq̄. de p̄se. di. j. ligna. r. q. ij. hoc ius.

Emunitas ecclesie. f.

¶ Quā emunitatē habet ecclesia consecrata: Respon. fm Ray. habet primo. vt nullus inde per vim extrahatur nisi i casibus q̄s habes infra. c. proximo. Itē ea que in ecclesia posita sunt: nec per vim nec per furtum sunt auferenda. Aliter sacrilegium committitur. xvij. questōe. iij. quisquis. Item q̄ nullus mortuus in ecclesia sepeliatur. nisi episcopi: abbates: aut digni presbyteri. Aut etiāz fideles laici. xij. q. ij. nullus. Quod intelligunt quidam de laicis qui miracula faciunt vel de fidelibus in dignitate positis: sicut comite' thege fm Hosti. qui dicit. q̄ sic de facto seruatur. licz glo. ibi intelligat generaliter de omni fidele laico. i. de omni christiano. Sed primū videt p̄sonum textui. Si enī voluisset intelligere de omni xpiano: nō erat necessarium exprimere ep̄os: abbates et alios. Item q̄ in seculare habitaculum decetero nō p̄uertatur: de conse. di. j. ligna. et extra de re. do. ad bec. Item nec vasa ecclesiastica. nec cortine. nec cetera ornamenta debent pollui conuiujs nuptiarū. vel alijs secularibus vsibus. Dicit tamen gl. Ray. q̄ si legatus apostolice sedis: vel episcopus: vel archiep̄s recipere. ab ep̄o: vel monasterio bene possit ornari domus ecclesiastica in qua recipere cortinis et ornamentis ecclesie. Item nō possunt vendi propter aliquam necessitatem. vt in autent. de alie. et emphi. §. et quoniam. col. ix. Item q̄ in ea: placita secularia non sunt facienda. et omnis sententia: et processus omnis iudicis secularis ip̄o facto corruit. de iur. ec. decet. li. vj.

¶ An autem in domo ecclesie sine late teneant. Respon. Panormita. in. c. primo. extra eo. dicit q̄ licet iudex non debeat facere. si tamen facit credo valere processum. quia cuz dicta constitutio sit penalis non debet extendi. Et intelligo q̄ in domo

ecclesie non debet iudex secularis ius reddere: quādo propria auctoritate: quasi ex iure publico eligit ibi mansiōnem. Secus autem puto vbi haberet illam domum conductam ab ecclesia vel grat̄ concessam.

¶ Quid de p̄tractibus iuris in ecclesia. nunquid valebunt: Rñ. glo. in dicto. c. decet. q̄ non debet fieri. et qui faciunt peccant. tamen p̄tractus tenent. nam cum tñ p̄cessus et sententias iudicium irriter et penalis sit p̄stitutio: penam non extendā. Item non fiant ibi plamentia. et gl. ibi dicit. q̄ hoc est cōtra vniuersitates italie: que frequenter faciunt in ecclesijs talia plamentia. Itēz phibet ne in ecclesijs et cimiterijs fiant seditiones: condatōnes sumptus vniuersitatum. et quarumlibet societatum contentiones: negociationes. et precipue nundinarum aut forma cuiuscūq̄ tumultus: ac strepitus iudiciorum secularium. Et glo. in verbo seculariū dicit ecclesiastica ergo iudicia ibi tractari possunt.

¶ Quid autem de vendentibus candelas in ecclesia: Archi. f. dicit. q̄ clerici vel religiosi qui hoc faciunt principaliter ad satisfaciendum deuotiōni fidelium excusari possunt. Si autē ad cupiditates et lucrum principaliter non vident posse excusari a lucro eis prohibito talis negociatiōnis. Et p̄cipue in tali loco. Sicut nec sacerdotes veteris testamenti: in his que vendebant in templo. Et in casu predicto quis p̄sultendum sit q̄ lucrum factū in huiusmodi pauperibus erogetur: non tamen hoc videtur esse de necessitate. Et ratio est: quia datio et receptio pecunie in huiusmodi: de se nō ē prohibita. Sed actus negociandi. non simpliciter: s̄ in tali loco: tempe: persona vel sine. licet aliqui p̄trariū dicant. Non tamen inuenio aliquod ius: v̄l doc. solenne hoc expresse dicentē. s̄ q̄ de necessitate sit pauperibus dandū.

¶ Qtrum ecclesia non consecrata habeat predictas emunitates: Respon. Panormita. in. c. ecclesie. eo. tit. dicit q̄ sic. de quo vide supra. Absolutio primo. Idem dic de ecclesia interdicta: vt gaudeat privilegio eodem. Idem de cimiterio. Item laici in choro essent non debent. tñ Panor. in. c. j. de vi. et ho. de. dicit q̄ hoc nō est privilegium clericorū: s̄ vt p̄sallentes nō impediant.

¶ An autē priuata oratoria gaudeant eadē emunitate. vide s̄. Absolutio primo.

¶ Quid si possessio aliqua siue domus tenebatur albergium facere alicui: et ipsa postea peruenit ad ecclesiam: Respon. fm Hostien. ecclesia tenebitur aut rei seruitium exhibere aut ipsam possessionem vendere.

¶ Que emunitas personarum ecclesie. et quam emunitatem habeat ecclesia circa res temporales. et quā emunitatē habeant p̄dia ecclesie. videbitur in locis suis.

¶ Que pena violentantium emunitatem ecclesie: Respon. fm Sof. Qui aliquo modo ecclesias violat: seu p̄sonas: seu ab ipsis rapiunt violenter: seu vsurpant bona ipsarum: sacrilegium committunt. et excommunicandi sunt. in certis vō casibus sunt ip̄

so iure: vt incendiarius 7 effractor ecclesie. vt dem est s. Absolutio primo. Violator po ecclesiastice libertatis excoicatus est ipso iure.

Quando aut dicitur fieri ptra libertatem ecclesie. Sic quotiens tollitur: vel minuitur libertas ecclesie: etiam particularis. quando v3 libertas talis non est minus ecclesie particularis: sed est etiaz generalis aliarum. vt in. c. j. e. t. li. vj. Et hoc ex p3 q qui turbat iurisdictionez vnus ordinarij ecclesiastici turbat libertatem ecclesie et dicitur facere iniuriaz ecclesie vniuersali. Et ex his decidit alia questio: q fuit de facto de quodaz statuto quo canebatur q nullus presumeret allegare q prepositus praten. ecclesie non haberet iurisdictionem quasi episcopale in loco. Dicitur q est ptra libertatem ecclesie. nam per tale statutum violater libertas episcopi dioce. qui in spirituali iurisdictione fundat intentionem de iure communi in tota diocesi. xxv. di. perlectis. Est etiam violatio libertatis ecclesiastice si laici disponunt auctorizabiliter in aliquo de rebus ecclesie. vt in. c. bene. xvj. di. 7. c. ecclesia sancte Marie. de offi. Et sic psunt Zap. de casti.

Sed quid si ecclesie particulari: vel alicui specii au ordini competit aliquod particulare priuilegium. et istud violatur? Pone exemplum de priuilegio cisterciensis. de quo de rescrip. cum ordinem vnde si aliqs delegatus apostolicus vrger cistercienses ad respondendum coram se per rescriptum non faciens de eoz ordine mentionem. An faciat ptra libertatem ecclesie? Rñ. q non. Nam hoc casu oportet q citatus alleget priuilegium suum. forte enim negabit esse cisterciensem. Et est veru sic intellectum: quod tenet docere de his que sunt facti Et hoc nisi sit notoriu. de hoc tamen vide. j. Exptus. Et ex pdictis pclude q sit ptra libertatez ecclesie quando cumq violatur priuilegium pcessuz super generali libertate ecclesie. Et hoc siue violet quo ad omnes ecclesias siue clericos: siue quo ad vnam ecclesiam vel clericum: quia omnes ecclesie sunt vna. xxij. q. j. loquitur. Secus de libertate particularis ecclesie. id est non competentis generali ecclesie.

I Emunitas. ij. sc3 cofugiens ad ecclesiam.

Nullus ad ecclesiam pfugiens inde per vim extrahi debet: pterq in quibusdam casibus. Primo si ille qui pfugit ad ecclesiam sit publicus latro. Publicus latro fm panor. in. c. inter alia. extra eo. dicitur qui palam et publice furatur vt sunt isti pirrate: vel qui publice stant in stratis vel qui stant in arce: vel castris. 7 derobant transeuntes. Seco si sit nocturnus populator agrorum: qui di ille: qui obsidet stratam publicam derobando transeuntes. Et differt a publico: qz iste clandestine furat: et in nocte segetes destruit du3 i eis se abscondit 7 iacet 7 latet: vl quia pter homicidia 7 rapinas que facit in stratis comburit et destruit agros: illoz qui ei non seruiunt. Isti aut duo casus pcpue excipiunt fm Jo. an. qz de alijs psuntur q non insidiosse hoc fecerint. hoc est q non ex pro-

posito prius deliberato: sicut in istis psunt. Et licet leges plures psonas excipiant: per ius canonicum in hac parte legibus derogatu est. vt in dicto. c. inter alia.

Quid si quis in ecclesia pmissit maleficiu. spanse ab ecclesia defendi. qd semp psunt nisi ptra iur pbe. An debeat p ecclesia defendi? Rñ. Panor. in. c. immunitate. extra eo. dicit q no. Et dicit q ille rex. loqu. f. de delicto in ecclesia pmissio. dicitu vero. c. inter alia. loquit gnaliter de delicto extra ecclesiaz comisso.

Quid aut si delinquens in ecclesia: ibi non delinquit eo animo vt defendere ab ecclesia. nunqd excludet ab hac emunitate? Rñ. No. dic q psunt pro iuris 7 de iure videt ptra delinquentem in ecclesia. tu pdudit q si posset pstar q no ex pposito p inimicitias: h verb nouiter ort homicidiu ibi pmissit: qz tuc hbit hanc emunitate. Et psunt ille animus: ex q no hbat cum offenso inimicitias Et cu hoc dicto transeunt coiter doc.

Quid si no homicidiu vel membror mutilationem: h alia delicta in ecclesia qm pmissit. Nunqd habebit hac emunitate? Rñ. panor. in. d. c. immunitatem. dicit q in omibz delictis grauibz locuz h3. d. c. immunitatez. puta q no gaudebit emunitate: tunc ppter identitate rationis tu ppter rones que ponuntur: q sunt gnales ad oia delicta: saltē enomia.

Quid si stans extra cimiteriu trahit eu qui stat intus p ptem mantelliuq manet exterius. An dicitur offendere ecclesie immunitate? Rñ. Vin. in. c. si. e. t. tenet q sic. Nam q trahet clericu sic incidet in canone. Secu tu fm Hof. si volente de loco immunitatis trahat eu ad morte: vl alia pena corpore pdenat. Ro qz canon sola violentia pdennat. Sz volenti no fit iniuria 7c. Idem panor.

Quid si extis in loco immunitatis pcutiat enormiter extem extra illu locu. An heat locu. d. c. si. Rñ. panor. in. d. c. si. dic se credere q sic: qz delictu fuit pncipiati in ecclesia. lz alibi psummatu.

Pone. aliqs cepit aliquem p psonam in platea et portauit eu extra platea. 7 ibi pcussit eu. An punitur tanq pcuties in platea. Rñ. Bar. in. l. qd ait. ff. de adul. pcludit q no. et ibi dic q qm inspicit initu quo ad locu. 7 q ad tempus. 7 qm inspicit finis. nam qu initu 7 finis sunt illicita: tuc inspicimus finem. 7 hoc fauore rei. ne de vtroq punitat. Sed qm pncipiū est licitum 7 habet causam licitam: tunc illud pncipiū inspicimus. pro hoc facit optime. l. qui cu maior. ff. de bo. li. Et p hoc soluit pdicta questio. 7 hec sequens. Pone aliqs insultauit aliquem in platea. 7 fugauit eu vsq extra plateam. 7 ibi eum pcussit. Non videtur cum pcutere in platea. Sed pone alium casum. Statuto cauet q quis possit offendere alium ingredientem in possessionem suam: in ipsa possessione sine pena. Adodo aggredior vnum ingredientem in possessionem meam. 7 eum fugientes psequor extra possessionem meam. 7 ibi eu pcutio. Certe licite pcutio: seu occido. Qui ratio est: qz initu fuit licitum. tene menti pdicta. hec Bar. in. dicta. l. qd ait. vbi etiam ex illa. l. infert. q in maleficijs dicit

Emunitas. ij.

incontinenti fieri: quod sit vno impetu licet duret per horas illa rita.

¶ Quid de eo qui existens in ecclesia mandauit delictum alibi committi. vel contra existens extra ecclesiam mandauit delictum in ecclesia committi. **¶** An gaudeat immunitate secuto delicto ad ecclesiam confugiens. hec questio dependet ab illa. vbi dicatur delinquere mandator. an in loco vbi mandauit. an vbi delictum fuit consummatum. **¶** *Lex. in cle. pastoralis. de re iudi. in nota glo. videtur innuere. qd videt delictum committere vbi fuit secutum.*

¶ An autem confugiens ad ecclesiam exceptis predictis casibus consequatur prolixius remissionem delicti. **¶** *Rñ. Panor. in dicto. c. inter alia. dicit qd nō. Sed consequitur principaliter duo. Primum vt in de non possit trahi violenter. Secundo vt nō possit amplius de illo delicto damnari ad mortem: vel ad aliam penam corporis afflictiuam. Potest ergo damnari pecuniariter: vel aliter qd in personaz. Ad hoc. c. constituimus. xvij. q. iij. vbi dicitur qd fugientes ad ecclesiam sunt ab omni tormento genere securi. Contra eos tamen etiam dum sunt in ecclesia: potest agi non solum ciuilitate: sed etiam criminaliter fm Panormitanum ibi. dummodo non sequatur pena corporis afflictiuam. poterit ergo puniri ad omnem penam preter corporalem. et si non potest satisfacere: seruiet ei imperpetuum quælesit. Sed qualiter mandabitur executioni illa pena et quomodo procedatur contra istum ex quo est in ecclesia. Dic qd poterit exire ecclesiam: naz ex solo confugere ad ecclesiam consequitur emunitatem vt in dicto. c. constituimus. et vbi timeretur de violentia: debent prelati recipere cautionem idoneam: vel iuramentum: de vita eiusq; membris saluandis. Si vō nullo modo vult exire de ecclesia forte timens tyrannidem iudicis secularis: dic qd nullo modo debet extrahi per iudicem vel alium. per tex. qui innuit: qd nullo modo extrahi debet. tamē si ipse non vult comparere: potest constituere procuratorem.*

¶ An autem hec immunitas sit concessa clericis et religiosis: vt non possint per iudicem proprium in ecclesia arceri: seu violenter extrahi. **¶** Respondit Panor. in dicto. c. inter alia. dicit qd salua meliori deliberatione: hec immunitas non habet locum in eis: si iudex ecclesiasticus causa discipline vult eos in ecclesia arceri: vel extrahere vt duci faciat ad carcerem. hoc probatur apertissima ratione: p̄sertim in religiosis: qui raro aut nunq̄ exeunt claustrum monasterij. nam fm regulam eorum et iura p̄munia: possunt per eorum superiores in monasterio arceri: verberari et incarcerationi. Et si opus est de monasterio expelli: et in alijs monasterijs articulis intrudi. vt in. c. vniuersitatis. de sentent. excom.

¶ Quid si quis commisit maleficium in vna ecclesia nunquid defendetur confugiens ad aliam. **¶** *Respon. fm v̄d. qd non. quia cum vna sit ecclesia in toto: licet multe sint particulares ecclesie qui iniuriam faciunt vni: faciunt et omnibus. licet forte de consuetudine apud aliquos aliter obseruet: forte pu-*

tantes qd sicut minor vti privilegio suo p̄tra aliam minorem. Ita vna ecclesia p̄tra aliam.

¶ An autē pfugiens ad ecclesiam p̄ debito gaudeat hac immunitate? **¶** *Rñ. Panor. vbi s̄. dicit qd sic p̄text. ibi. vbi p̄hibet generaliter extrahi de ecclesia inuitus. Et circa hanc materiam. cum querit. an ecclesia p̄ster immunitatem pfugientibus ad eam. Panor. vbi s̄. post Cy. in. l. p̄nti. c. de his qui ad ecc. pfug. distinguit. qd aut ille qui pfugit ad ecclesiam non est catholicus: et sic nō inuatur p̄ ecclesiam. vt. l. j. c. de his qui ad ecc. pfu. Aut est catholicus. Et tūc. aut deliquit in ecclesia. aut extra. Si in ecclesia: tūc nō inuatur nisi vt s̄. dicitur est. Aut deliquit extra ecclesiam: et tūc. an liber vel seruus. Si seruus. aut fugit. p̄pter magnā atrocitatem dñi: qui ad mortem eius satagit: et tūc habet locū in sti. de his qui sunt sui vel alii. iur. hoc est qd pingui? succurritur seruo qd dicit in dicto. c. inter alia. Nam nō reddidit dñio sicut dicitur in. d. c. inter. Sed ex quo eius seruicia est intolerabilis: est cogendus seruum vendere. Expedit enim reipublice ne quis re sua male vtatur. Aut fugit. p̄pter dominum modicā seruiciam. Et tūc habet locū qd dicit in. d. c. inter. l. qd prestita a domino cautione de impunitate: si non velit exire: inuitus extrahit. Aut fugit sine aliqua domini seruicia. Et tūc. aut sine delicto. Et idem dicendum vt supra dictum est nunc. Aut propter delictum. Et si modicum deliquit p̄tra dominum: vt quia forte surripuit vnam mensuram vini: vel quid simile. Et tūc habet locum qd dicitur est. Aut fugit seruus propter delictum non facile. Et tūc aut timet puniri a domino suo aut ab alio. Si timet a domino puniri fiet sibi restitutio prestita cautione de impunitate. de qua in dicto. c. inter. Si vō timet puniri ab alio. puta: a iudice. Et tūc idem dicendum est in eo quod in libero. Aut queritur de libero homine. et tūc aut fugit propter debitum. aut propter delictum. Si propter debitum. aut fugit p̄pter debitum tributarium. aut propter aliud debitum. Si propter tributum scilicet debitum principi. De. vt refert Cynus videtur in hoc dicere qd debitores tributorum non extrahuntur de ecclesia: sed ibi citantur. et si defendunt se: bene quidem. Alioquin procedatur ad missionem in possessionem bonorum. Et ita intelligitur authenticū. de manda. princ. §. publicorum. col. tertia. quod Panormita placet: quia non potuit imperator p̄ ius suum nouissimum preiudicare immunitati ecclesie per canones concessa. Aut fugit propter aliud debitum. Et tūc fm omnes non debet extrahi inuitus. Si autē liber homo fugit. propter delictum. Dic vt dictū est s̄.*

¶ Quid autem si de facto fugiens ad ecclesiam fuerit inde per violentiam extractus in debite? **¶** *Respon. Panormita. vbi supra fm Bartolum in dicta. l. presenti. putat qd de iure petere possit vt restituatur pristina libertati: cum ea sit de facto priuatus. hoc apertissime probatur in. c. minor. xvij. qd. iij. vbi dicitur. qd ecclesia debet excommunicatione compellere extrahentem ad restitutionem: ac etiam interdiceret: ne a tota domo sua recipiantur*

oblationes. et hoc procedit etiam in extrahente seruum. nec euitat dominus restitutionem. licet nunc velit prestare iuramentum de impunitate. debet enim iniurie ecclesie satisfieri. nam iuramentum dicitur prestari ante extractum et non postea.

¶ Quis autem providebit ei de expensis. **R.** Panor. ubi s. post Archi. et Dg. distinguit quod aut ille habet proprium. et tunc faciet sibi expensas. Aut nihil habet. et debet laborare et victum manibus querere. Aut neutrum potest. et tunc ecclesia providebit ei tanquam pauperi. Et talis non solum non est extrahendus sed nec molestandus. nec velis. nec victualia denegari. d. l. presenti. Hanc autem libertatem habet profugiens ad ecclesiam. et non tamen intra ecclesiam. sed etiam extra. xxx. passus. xvij. q. iij. quilibet. et c. diffiniuit. Et si est ecclesia maior. etiam infra. xl. passus. xvij. q. iij. sicut antiquitus. ut ad requisita nature. debitis erant locis. Ita tamen quod non accedat ad alias domos. s. extraneas. ut in d. c. diffiniuit. Hoc vero privilegium. xxx. passuum. non habent capelle que sunt infra ambitum murorum in castris. ut in dicto. c. quilibet. Et hoc propter paruitatem loci. Passus autem sunt finitudo. ut dicitur glo. in d. c. sicut. est mensura. v. pedum. pes autem est mensura. xxv. digitorum.

¶ An defendatur profugiens ad palatium episcopi. Inno. refert quosdam tenere quod sic per d. c. constitutum. et glo. ibi idem tenent. etiam si domus episcopi sit extra illos passus. quod placet panor. nam videmus in simili quod familia episcopi gaudet privilegio fori.

¶ Quid si quis profugiendo ad ecclesiam obuiat sacerdoti portanti corpus christi et ei adhaereat. num quid defendatur? Respon. finitudo. sic quis non sit iure expressum. tamen quilibet catholicus hoc fouere debet. Si enim statua profecti saluat. multo magis corpus christi. Non sic tamen saluat damna eius ad mortem recipiens corpus christi. quia nihilominus occiditur. licet Hosti. putet rationabiliter illa die iustitiam differenda. Ratio autem finitudo. est quia fugiens ad ecclesiam. ad eam liber venit. et ideo rationabile est quod ecclesia eum in illa libertate defendat in qua ipsum inuenit. Corpus autem christi datur ducto in carcerem. Ideo libertate. quaz in eo non inuenit. non defendit. sed eum in captiuitate relinquit.

¶ Quid si excommunicatus vel hereticus ad ecclesiam confugerit. nunquid defendatur. Quidam credunt quod non. cum sit extra ecclesiam numero et merito. Item quia finitudo. omnes excommunicati dicuntur non catholici. i. heretici. et omnes non excommunicati catholici. et. q. i. c. nos. Et hoc nota pro intellectu quando quis dicat catholicus. ut multotiens dicitur in privilegijs ordinis. quod fratres possint recipere ordines a quocumque episcopo catholico.

¶ An imminente persecutone hostili. homines cum familijs et rebus possint se in ecclesijs recipere. **R.** ecclesie cum omnibus ornamentis debent teneri inunde. nec debent ibi fieri conuiuia vel homines iacere. aut supplicetilia sua mittere nisi propter hostiles incursum aut incendia repetina. aut alias necessitates urgentes. Sic tamen quod necessitate cessata

te iuderes in loca sua pristina reponantur. et de ecclesijs. relinqui. di. xliij. c. pe. et ultimo.

¶ An in ecclesia possint fieri pugacula et inde pergnari contra hostes. **R.** finitudo. Ray. non debet ecclesia incastellari vel muniri. Ita quod inde fiat guerra. vel recipiantur qui guerram faciunt. et precipue predones. Aliter propter metum paganorum. hereticorum piratarum. seu predonum potest muniri et possunt ibi habere recursum non solum clericis. sed etiam laici et defendere ecclesiam et que in ea sunt. ar. dicti capli relinqui. xiiij. q. vj. si res. et. c. bi qui. Ita tamen quod cessante necessitate incastellatio cesset. Dicit tamen Hosti. quod ista incastellatio debet fieri auctoritate episcopi.

¶ An autem liceat erigere noua castra. **R.** finitudo. Inno. in c. pilanis. de resti. spo. quod sicut non licet noua castra facere cum alterius iniuria et emulacione ff. de ope. pub. l. opus. Ita nec incastellare vetera vel inhabitata. Sed panor. ibi credit dictum Inno. esse intelligendum in possessore iniusto seu tyranno. Si autem possessor est iustus. tunc distinguendum. quia aut vult reficere antiqua edificia vel inhabitare de nouo castra inhabitata. ad iniuriam vel emulacionem alterius. Et procedit dictum Inno. quia non licet uti etiam re propria ad iniuriam vel emulacionem alterius. ut alteri noceat. et sibi non prosit. Aut hoc non facit ad iniuriam alterius. sed ad conseruationem vel augmentum patrimonij. vel honoris sui. et tunc putat hoc licere. nec posse per alium prohiberi. etiam si alijs inferatur timor. seu damnum. ad hoc tex. optimus in l. si in meo. ff. de aqua plu. ar. et in c. cum ecclesia vult terana. de elec. et in c. consuluit. de iudeis. ubi patet quod prohibitus construere de nouo. non prohibetur reficere antiquorum edificium in pristina forma. nec hoc casu posset allegari prescriptio etiam si longissimo tempore non refecerit. vel non inhabitauerit. quia cum ille sit actus mere facultatis et nihil positum actum sit in sui iur. preiudicium. non curat prescriptio. ut in c. Iohes. de cler. coniu. vide de hoc s. Consuetudo. in fi.

¶ Enomia. vide s. Absoloto. secundo.

Episcopus. Dicitur episcopalis dignitas liberet a potestate seruili vel ascripticia. **R.** ab utraque liberat etiam dignitas sacerdotal. di. liij. s. fern. iuxta glo. Multo foris a curiali. Verum tamen nec seruus. nec ascripticia. nec curialis debet ordinari. nisi potuerint a seruili. vel ascripticia. vel curiali absoluti. et ab alijs irregularitatibus sint immunes.

¶ An episcopus possit dispensare in omni crimine ubi expressa iure non prohibet. Ita quod est quotidiana et dubitabilis propter varietatem doctorum. Panor. in c. as si clerici. de iudi. distinguit. Aut dicitur nunquid episcopus possit dispensare contra canonem superioris aut contra canonem proprium. Primo casu. aut est canon penitentiarum. et potest quod penitente hodie sunt arbitrare. ut in c. deus qui. de pen. et re. nisi casus appareat reseruat. Si vero est canon penalis et dispositiuus. Si expresse indulget dispensationem inferiori. vel expresse negat casus est planus.

in or vni pualio suo pira aluz
ecclesia non dicit
ans ad vicia p debis quod dicit
R. in. Pan. ubi s. dicit quod sic p
bet generam. curia de ecclesia
ibanc matra. cum quoniam an co
dicit profugiendi pates. Panor.
l. pin. c. de bis qui ad ecclesiam
ille qui profugit ad ecclesiam non est
d. iuratur p ecclesia. ut l. d. de
i. Aut est catholica. dicitur
aut extra. Si in ecclesia. ubi non
tuz est. Aut dicitur extra ecclesiam
vel seruis. Si seruis. aut tunc
recitatam dicit. qui ad mortem
aber loci iusti. de bis qui iure
et quod pingu? succurritur seruis
inter alia. Nam non reddidit dicit
inter. Sed et quo eius sententia
h. cogendas seruis vendere. Et
dicit ne opus re sua male vtatur.
domini. modis sententiam. Et sic
d. c. inter. l. q. pfecta a domino
penitentia non vult conuincatur
nisi sine aliqua domo sententia. Et
sic. Et idem dicitur de iure
c. Aut propter delictum. Et in mo
tra dominorum. ut quod sine lar
uam non. vel quod simile. Et
p dicitur. Et aut fugi seruis
non facile. Et tunc aut tunc op
re ab alio. Si tunc a domino
mo pfecta cautione de un
dicto. c. inter. Sed ubi tunc pa
ndice. Et tunc idem dicitur
vero. Aut queritur d. libero bo
agit propter delictum. aut pro
propter delictum. aut fugi p
victum. aut propter alio deli
prouentum scilicet delictum priu
t. R. vnde videtur in hoc dicitur quod
etiam non est prohibetur de eccle
autur. et si defendit libent qu
s procedatur ad missionem in poli
cium. Et intelligitur autem tunc.
na. s. publicum. c. l. terra. quod
dicitur. quia non notat imperator
alium. pcedatur immunitatem o
mo conuicta. Aut fugi propter iu
Et tunc fin omnes non debet em
auter liber homo fugit. propter o
dicitur est s.

Eucharistia

Si vero expresse non indulget: nec expresse negat. Et tunc aut dicit dispensationem posse fieri: licet aliter expresse non indulget. Et potest episcopus dispensare. ar. c. nuper. de sent. exco. Et fuit originale dictum Inno. in. c. dilectus. de tem. or. Sive sit constitutio pape: siue concilij. Nam ex quo dicit posse fieri: respectu pape non potest intelligi. Et sic dispensando: hoc casu facere non dicit contra concilium: sed potius exequitur concilium: indulgens dispensationem. Secus si concilium non indulget dispensationem: sed generaliter loqueretur. Et pro predicta conclusione facit. quia dispensatio non est stricti iuris: respectu dispensantis. immo est quid favorabile. cum sepe dispensatio sit necessaria. vt in. c. vt constitueretur. l. di. Et hoc etiam intelligi verum: si constitutio concilij esset canon late facta. Quia constitutio generaliter loquitur nec permittendo nec vetando dispensationem. Et tunc in delictis dispensare potest. In adulterio et minoribus: nisi reperiat prohibendum. In maioribus vero non potest nisi expresse repiatur indultum. In alijs vero a delictis non dispensat: nisi repiatur sibi indultum. hoc probatur in dicto. c. ar. si. et in. d. c. dilectus. Et contra tenet. quia per dispensationem vulnerantur iura superioris. xxij. q. iij. displicet. Et aduerte ad vnum dictum notabile in hac materia. quod non debemus arguere in hac facultate dispensandi ab identitate vel maiori ratione. vnde licet repiatur dispensatio in vno casu. non tamen debet extendi ad alium similem: vel habentem maiorem rationem. quia materia deuiat et exorbitat a iure communi. Et hoc tenet se. et Jo. an. in regula que a iure. de reg. in. in. vj. Et hoc tene. Contra hoc tamen videtur casus expressus in. c. venerabile. qui si. sint. le. in. ver. quod in maiori procedit. vbi videtur textus singularis et non alibi. quod in materia dispensandi licitum est arguere a maiori. Sed rursus potest quod ibi papa loquitur allegando. Posset tamen satis equedici quod si casus permissus habet rationem permissionis expressam: quod tunc extendatur vbi reperit eadem ratio. quod tunc non sit extensio: sed potius includitur ex tacita mente permissantis. ar. op. et notatis per glo. in. c. j. de tem. or. in. vj. et in. c. quis. de elec. li. vj. Predicta tamen licita vt episcopus non possit dispensare: nisi vbi reperitur permissum: nisi subdit maxima et vigenis causa Ita reperio tenere dominos de rota. et Bal. in. l. omnes populi. ff. de iur. et iur. per tex. notabilez. in. l. si hominem. ff. mandati. qui dicit ex causa episcopi posse statuere contra iura. Et sic fortiter dispensare. Sed hoc intelligo quando supuenit noua causa: vel antiqua non verisimiliter cogitata per papam. Et si hoc dictum est verum quod videtur satis rationabile. limitat notabiliter istam materiam et materiam statutorum. Secundo membro principali. An episcopus possit dispensare contra propriam constitutionem. Inno. in. d. c. dilectus. dicit quod non: quem sequitur Arch. in. c. licet. de elec. li. vj. Contrarium tamen sentit idem Innocentius. in. c. cum ad monasterium. de sta. mona. vbi tenet quod conditor canonum licet contra suam constitutionem dispensare: etiam sine causa. Idem Jo. an. do. an. limitat: nisi constitutio transferat in privilegium vel contractum. Et sic potest intelligi opinio contraria: vbi in

si constitutio esset iurata. quia tunc stante constitutione: non potest dispensare: cum seipsum a iuramento absolueri non possit. Facit quod notat Jo. an. post Hosti. in. c. j. de sup. ne. pre. in. vj. vbi ponit vnum notabile dicitur: limitans predicta. quod vbi canones imponunt legem ipsis episcopis: non dispensat: nisi hoc reperiat concessum. Predicta ergo restringunt ad canones se dirigentes ad subditos.

Quid autem si alicui datur potestas dispensandi cum adultero. Item postea et separatim cum incestuoso. An possit dispensare cum adultero et incestuoso? Respon. Bart. in. l. stipulationum. de ver. ob. determinat quod secundum iurum rigorem sub simplicibus non continentur mixta. sed ex benignitate sic. Cum ergo questio nostra loquatur in beneficijs: fiet largissima interpretatio. vt. l. ff. de consti. prin. Item sub simplicibus continentur mixta causa vitande contrarietatis. vt in dicta. l. stipulationum. Item vbi lex hoc exprimeret. Sed extra hos casus dispositio facta de adultero et incestuoso separatim non ponitur ad simul iuncta. vt. ff. de adul. l. vim passam. §. prescriptione. Idem tenet Bal. in. l. de act. Et vide eundem Bal. in dicta. l. omnes populi. vbi dicit quod mixtum non venit appellatione simplicis. vt stante statuto. quod femina contrahat cum consensu propinquorum: non intelligitur de hermafrodita. De hac materia vide. §. illegitimus.

Episcopus non potest restituere depositum: siue degradatum sed tamen papa. di. l. c. j. et. ij. Nam nec preles puincie potest illum restituere quem damnauit ff. de questi. l. j.

Episcopi et superiores nullam sententiam suspensionis vel interdicti incurant ipso iure: nisi de eis expresse dicatur. extra de sen. excom. quia periculosum. li. vj.

Utrum liceat episcopo propter aliquam persecutionem deserere gregem? Respon. secundum Thoma. vbi subditorum salus etigit persone pastoris presentiam: non debet pastor gregem suum deserere. nec propter aliquod scandalum temporale. nec propter aliquod personale periculum imminens: cum bonus pastor animam suam teneat ponere pro ouibus suis. Si vero subditorum saluti posset sufficienter in absentia pastoris per alium provideri: tunc licitum est pastori propter aliquod ecclesie commodum vel propter persone periculum corporaliter gregem suum deserere. Posset etiam deserere plebem propter ipsius maliciam. vt. c. nisi cum patrem. de renun.

Eucharistia. j. communiter.

Que est forma sacri eucharistie. Respon. secundum doct. forma consecrationis panis hec est. Accesit enim corpus meum. Coniunctio autem non est de suba forme: tamen apponi debet secundum usum ecclesie. qui usus a beato petro initium sumpsit. Forma autem consecrationis sanguinis hec est. Hic est sanguis mei non et eter. te. mi. fi. quod pro vobis et pro multis. et in re. pec. Et secundum Ray. in. iij. di. viij. quibusdam verbis quod in his verbis con-

sistat forma psecrationis vini. hic est calix sanguis mei. q. in illis verbis sufficienter exprimit transubstantiatio vini in sanguine. Alijs aut videt q. cuz bec verba sequentia vsq. ibi. in remissione peccatorum inclusive: no pstituant nouam oratione: s. sunt determinatio psecrationis: q. sunt de essentia forme psecrationis vini. Que antez pcedunt pntent ad sacramenti vsum: seu reuerentia. Ea etiã q. seculã ad reuerentiã sacramenti ordinata sunt.

¶ Quid si mutent iste forme. Rñ. non debent mutari. aliter non psecratur: etiaz si eundem sensum habere videant. Similiter non debet aliquid minui. quia si dicat. Hoc est meuz: remanet indeterminatũ: quid meum sit. Et si dicat. Hoc est corpus: no significat pprium corpus xpi.

¶ Quid si aliquid addat qd. significatõez no mutat: nec errorem inducat. Dic q. nihilominus fit consecratio. vt si dicat. Hoc est corpus meũ dilectum vel sanctũ: tamẽ qui hoc faceret: valde increpandus esset.

¶ Vtrum virtute verborũ possit sacerdos quantumcũq. materiaz psecrare. Rñ. fm Thbo. in. iij. di. xj. quantitas magna vel parua nihil ad hoc facit: s. tamen ipsa forma cum pronome demonstratio ostendit q. materia psecrandã dz esse corã sacerdote. vñ sacerdos existens in domo sua nõ posset psecrare panem qui est in altari: aut etiam in foro: neq. totũ vinum qd. est in celario. Sz. quanta cumq. sit quantitas panis vel vini: que pponitur corã sacerdote: possit ab ipso psecrari. Rñ. aut hãc opi. nec approbat nec reprobatur.

¶ Quid si aliquæ hostie ex obliuione remanent in altari: aut aliqua pars vini. et sacerdos pficiat. nunquid sunt psecrate. Rñ. fm Al. in libro de missa: q. non. q. de eis non intendit: q. in hoc sacramento sine intentione nihil agit: etiam si gutta vini ad bereat pedĩ calicis.

Eucharistia. ij. Quo ad eius materiam. Que sit materia huius sacramenti. Rñ. fm Ri. in. iij. di. xj. q. materia ppetens est panis triticus et vinuz vitis: q. xpc de tali pane et vino psecit et pficiendũ instituit.

¶ Vtrum possit confici de pane factõ de spelta vel farre vel sicali. Quibusdam: vt dicit Ri. videtur q. possit confici de spelta: quia spelta non differt a tritico nisi in accidentibus. Alijs autem videtur q. non: quia ex tritico nunq. generat spelta nisi qñq. p degeneratõnem. ppter naturam terre. Sed si spelta esset eiusdem speciei cum tritico: posset ex tritico nasci. Idem dicendum de sicali et farre q. de eis nõ possit pfici: licet ex tritico aliquũ nascatur sicalis p degeneratõez. ppter naturã terre. tñ sunt diuersaz specierum. Et fm Ri. accipitur hic triticum p frumento dumtaxat.

¶ Quid si grana alterius generis admixta sunt tritico. Dic fm doct. si tanta est permissio: q. trahat ad aliam speciem vt qñ appositum est pdominãs vel etiam ad speciem mediã: vt qñ est equalis virtus in vtroq. miscabiliũ: tũc non pöt pfici. quia mutata est species panis triticeĩ. Secus si nõ san-

ta est additio: quin maneat species panis triticeĩ: q. tũc confici potest.

¶ Quid si panis fieret d. aqua rosacea et huiusmodi. Rñ. fm Ri. vbi s. q. nõ potest pfici: s. dz pfici de aqua naturali. Idem Thbo. in. iij. Alij autẽ dicunt q. pöt pfici: q. aqua in pane non remanet: sicut dicimus de aqua q. apponit vno: que in vinũ conuertitur. Et hanc opi. tenet Asten. Sz. primant opi. dicit Thbo. esse pbabiliorem.

¶ Quid cum hostia consecranda tamdiu stetit q. inapit corrupti. Rñ. fm Thbo. q. si sit tanta corruptio. q. species panis non remaneat. tunc non pöt ex ea cofici. Si autem specie manẽte sit aliqua dispositio ad corruptioẽ: pöt pfici. Quis grauitẽ peccet conficiens in tali scienter. ppter irreuerentiã sacramenti. et q. species remaneat pöt cognosci ex hoc q. continuitas nõ est soluta: nec alia accidentia oino ablata.

¶ Vtrum pfici possit in fermentato. Rñ. q. sic. s. confici non debet nisi in azimo. et qui ptrafaceret grauitẽ peccaret: agens ptra statutum et consuetudinem ecclesie. Addit autẽ Thbo. in. tertia parte. q. lxiii. q. quũs psuetudo pficiendi in azimo ratõnabiliõ sit. grecus tñ peccaret conficiendo in azimo: quasi puerens ecclie sue ritum.

¶ De quo vino possit pfici. Dicendũ vt dictũ est: tñ de vino vitis. et q. in eo xpc psecit. Et hoc solũ ppe est vinũ. et cõius etiã in potum sumit.

¶ Vtrum pfici possit de aceto et huiusmodi. Rñ. fm doct. q. si vinum est factum: oino acetum: non pöt pfici: q. non est amplius vinum. Sz. si vinum esset in via aciescendi. Idem est iudicium sicut de pane qui est in via ad corruptioẽ. peccat tñ conficiens. ppter irreuerentiã sacramenti.

¶ Vtrum possit pfici de agresto. Rñ. q. non: q. adhuc nõ hz speciem vini.

¶ Vtrum possit cofici de musto. Rñ. fm Ri. q. lic. Naz in eo saluat forma vini. Omnia eniz vina sunt eiusdem speciei. s. variẽt q̄tum ad subtilitatem et grossitiẽ: albedinẽ et rubedinẽ.

¶ Vtrum aqua debeat apponi vino et in quantã quantitate. Rñ. fm Ri. q. aqua est vino apponenda: nõ de necessitate facti: s. de pgruitate. tñ peccaret qui sciẽter ommitteret aq. appositõez: q. ageret p̄stõnem ecclesie. Dz aut apponi ideo par. vt in vinum totaliter puerat. als nõ pficeret: vt infra dicitur. Et nõ dz apponi aq. rosacea: vel alia artificia alis. si tñ apponeret: nihilominus pficeret. naz ipsa in vinũ puereret sicut aq. naturalis.

¶ Quid si apponeret aq. qñ vinũ adhuc eĩ dolio Rñ. nõ sufficeret: q. h. nõ significaret aliqd. Sz. oz vt imminente oblatõne apponãt ad sacm.

¶ Vtrum in terr. vbi nõ est vinũ possit pfici de aq. rubea: in q. lotus est pannus vino rubeo intinctus. Rñ. nõ: q. illud est magis aq. rubea q. vinũ. vñ hoc damnãt de pfe. di. ij. cum omne.

¶ Vtrum in eucharistia possit aliquis liquor permisceri speciebus vini. Rñ. fm Pe. in. iij. distinctiõ. Si additur res alterius nature et maioris virtutis: transmutat speciem vini in se. et si equalis virtutis transmutatur vtrunq. in naturam ter-

et in ratiõne psecrationis
et de psecratione: cum loquimur a iura
e nõ possit facti qd. tota fo
in. c. j. de sup. ne. x. v. vñ po
bile d. cum in iura psecra q.
psecratione: q. psecra q.
occeperant consecratiõem. vñ
pani ad canones in omnes ad
si aliam datur psecra hõstia
Item psecra et separatiõem
et d. psecra cum adultero: n.
n. Bart. in. l. stipulatiõem de
et q. fm iur. psecra sub simi
natur mura. sed ex benignitate
et nõstra loquamur in benefici
interpretatiõ. vt l. ff. de con
simplicibus continentur mura
transiens. vt in d. l. stipula
di. l. et hoc exprimit. Sed extra
l. mo. facta de adultero: et mura
in psecra ad simi. l. mura. vt ff.
palam. p. psecra. Idem de
de act. Et vide eundem. l. in d.
opu. vñ dicit q. iurum non vñ
simplicis. vt l. ante. l. p. h.
et cum cõsentia psecra non
transiens. Et hoc materia vñ
pöt restitue depositum. sine
papa. di. l. c. ij. Nam hoc
lum restitue que damnanat
erioses nullam sententiam
re dicit incurrãt ipso iure. ad de
r. extra de sen. et com. qua pte
epo ppter aliquam psecra
Rñ. fm Thbo. vñ l. adde. cum
one psecra psecra nõ debet
iurum debere. nec ppter aliquod
psecra. nec ppter aliquod psecra
in eadem bonis psecra animam
nere. p. psecra. Et nõ l. adde. cum
affertur in d. iur. psecra p ab
etiam lectur. est psecra ppter ab
etiam lectur. vel ppter psecra p
etiam lectur. etiam lectur. etiam lectur.
Eucharistia. i. cõm

Excommunicatio. I.

nos. de his que si. a pre. imo quod non est gestus nomine meo possum p nouum consensum ratificare. pro hoc glo. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. Et ad materiam ratibabitōis vide Panor. in. c. j. de cōuer. infi. vbi dicit q ratibabitio retrahitur ex fictione iuris. Sed ad hoc vt fictio pcedat requirit q ambo duo extrema sint habilia ad illū actum perpetrādum. scz tempus in quo actus fuit gestus et tempus ratibabitōis. Si enim deficit alterum istorū non pcedit fictio: quia non causat sup impossibili. Pone exemplū. Quidam interfecit hominē nomine infans: demū infans maior factus habet ratum. Certe hec ratibabitio nō trahitur retro: quia impossibile erat illum infantem tunc temporis mandare delictum. ergo nō potest retrahitur: cum nō debeat plus posse fictio q veritas. Et istud appellatur extremū ad quod. Pone exemplū in extremo a quo. Debebam terminum ad certum quid agēdum: amicus meus nomine meo illud egit: ego post terminū habui ratū nūquid sufficiat? Dic q non: cum post terminū nō potuissem ego vere facere. ergo nec fiete. Ideo ad hoc vt possim ratum habere quod est gestus nomine meo. requirit q illo tempore ego potuissem facere vere: quo fuit gestus. Ad hoc vide qd notat Se. in. c. cum quis. de sen. excō. li. vj. q non sufficit ad hoc vt quis censetur cōmisisse maleficium habere ratum quod est gestum nomine suo quādo lex requirit maleficiū et p prius tractatum. Pro hoc allegat glo. et ibi per Jo. an. in dicto. c. j. Pone exemplum. Quis nomine mulieris machinatus est in mortē viri sui: et mulier ratum habuit. nūquid poterit cōtrahere matrimoniu cum illo qui machinatus est. Glo. ibi videtur dicere q sic. Idem panor. q lex nō solū requirit maleficiū: sed etiā p prius tractatum. Ideo q quis sit gestus nomine mulieris: tamē habēdo ratum nō censet cōmisisse homicidiū quo ad impediendū matrimoniu. Secus qn lex requirit solum factum. Et tunc ratibabitio faceret incurrere penam ipsam ratificantem.

Excommunicatio. j. Cōmuniter quid sit? Rū. fm Panor. extra eo. sup. Ricca. q excommunicatio est censura a canone vel a iudice ecclesiastico. plura: priuans cōmunionē sacroz et qnq; hominū. Et sic fm materiā nostrā due sunt species excommunicatiōis scz maior: et illa priuat ptiā ptiōe sacroz et cōmunionē hoīm. Quedā est minor. et illa priuat ptiā ptiōe sacroz. nō aut p munionē fidelinū. vt in. c. fi. de de. ex. mī. Item minor excommunicatio fert qnq; a iure. qnq; potest ferri ab homie. licz nūc nō sit in vsu. Itē excommunicatiō. Alia est iur. s. quā quis incurrit ipso iure delicto cōmissio: vt si quis iniiciat manus violētas in clericū. xvij. q. iij. si qd. Alia ē iudicis. s. que irrogat a iudice: potestatiē habēte p pcessum iudiciariū. extra eo. nup.

In quibus casibus incidit quis excommunicatiōē maiorem ipso facto? Rū. in multis casibus. **D**ulos habes s. Absolutio pmo et scdo. **S**unt

et alij casus. **P**rimus cum quis incidit in heresim iam damnatā. xxvij. q. j. c. j. et. ij. Et glo. ibi i sumario dicit: siue veterē: siue nouam sequat heresim est excommunicatus. **I**tem credens: receptator: vel fautor: hereticorū. extra de here. excommunicatus. Et hī casus hodie est papalis per pcessum curie. Et intellige predicta fm glo. singularē in de. j. de here. etiā si sit oīno occultus. Et facit regulā q ecclesia ligat crimen oīno occultum quo ad penas excommunicatiōis et suspensiois. Et nota illud verbū oīno quod denotat solum actum interiorē et non aliquid signum exteriorē. De hoc vide diffuse supra Absolutio pmo.

Qui autē dicant credentes hereticorū? Rū. do. An. q quidā sunt credentes hereticos eē bonos et istis nō imponit pena hereticorū. Quidam sunt credentes hereticorū erroribz. et tales sunt heretici. De. autē de anch. in. c. quicūq; de here. li. vj. dicit q credentes dicuntur qui se dicunt credere eorum erroribus. de pe. di. j. potest. **I**tem qui in orationibus sequuntur eorum ritum: et cōmunionē ab hereticis recipiūt: vel similia que ad eorū ritum ptiuent. Et ideo tales dicuntur credentes: quia psumitur affectus ad eos esse quorū opera sequuntur. **D**efensores autē sunt qui psonam defendunt: vt aduocati pstando patrociniū. vel tabelliones faciēdo instrumēta: vt iuuando in causa. Qui autē non psonam sed heresim defendit: heresiarcha ē. **R**eceptatores vō sunt: qui in domo vel in terra sua eos recipiūt. semel vel pluries: publice vel priuate. **F**autores sunt qui aliqui fauent factor: mittēdo alimoniam vel huiusmodi. Aliquū verbo vt dicendo. **I**sti sunt boni homines: et iniuste agūt ptra eos. **I**tem omissione. qn quis potestate fungitur in capiēdo. et alis non fauet inquisitoribz sicut debent. omnes isti sunt excommunicati ipso facto. **I**tez qui in potestate existens omittit facere qd debet. licz nihil exteriorē agat excommunicatiōē incurrit: qā ad idem iudiciū ptiuet habitus et ptiatio.

Secūsdus casus. Quicūq; hereticos: credentes: receptatores: vel fautores eorum scienter presumpserit ecclesiastice tradere sepulture: vsq; ad satisfactionē idoneam. excommunicatiōis sententiē leuauerit subiacere. nec absolutiois bñficiū mereat nisi p priis manibus extumulet publice et proiciat huiusmodi corpora damnatorū: et locus ille perpetua careat sepultura. extra de here. ca. Quicūq;. libro. vj.

Tercius rectores impediētes vel non iuuantes episcopos et inquisitores in inquisitione hereticorū et credentiū eis et fautorū et receptatorū: sūt excommunicati. extra eo. vt inquisitionis. li. vj. Et quia pape nō reseruat absolutio: ordinariū poterit absoluerē. **N**ota fm De. de an. super de. de vsu. ex. graui. q actus fenerādi non sapit heresim: nec ptiuet ad inquisitorē. et tamen ptiaciter asserere hoc non esse peccatū: est hereticum. **R**ōnem collige ex glo. ibi. Et quo collige decisionē huius. q. **Q**uidam in publicis pditionibus predicando et concitando turbam et seditionem contra clerū asseruit q laici non tenebantur soluere. decima: et

nec eis confiteri: nec oblationes dare. et q peccabant cōtrarium faciendū: cum essent omnes clerici mali: d' ecclesijs renouendi. Querebat an ista et plura alia essent heretica: et procedi possit contra eum tanq̄ hereticum. et firmatū fuit per omnes theo. et doct. vtriusq; iuris: hī existētes q̄ sic: quia sapiebat heresim et p̄tinaciter tenebat diuersas et fruolās op̄iniones reprobatas per sacros canones. Et pau. claris loquēs dicit hereticus est: nō solum qui male sentit de articulis fidei et sacramētis ecclesie: sed etiā qui falsam et extortam expositionē in scripturis diuinis ponit cōtra id qd tenet ecclesia. Et quia sunt nōnulli casus: in quibus p̄babiliter dubitatur vtrum in isto vel in illo casu sit vsura. nō esset hereticus qui teneret op̄inione etiā forte nō verā. Iudei autē q̄uis affirmant vsuram nō esse peccatū: nō possunt dici heretici: nec taliter p̄tra eos procedi potest: q̄ in eis non cadit heresis. Et cum nō sint de gremio ecclesie diuisione ab ea facere nō possunt. Si tamē errorem suū dogmatizarent. et si nō vt cōtra hereticos: tamē p̄ alios modos possent p̄ ecclesiam puniri. sicut et in alijs casibus q̄ offendunt fidem. Nota etiā fm Pau. i dicta de. et graui. q̄ dicere p̄tinaciter vsuram esse peccatū: sed facta resitutioe nō esse cōfitendū. Sicut qui est obligatus ex contractu licito: est hereticū.

Quartus dñi tempales qui cognoscūt de officio inquisitionis: aut captos liberarent: excommunicati sunt. extra eo. vt inquisitionis. li. vi. Et hoc intellige: siue principaliter: siue incidēter cognoscāt. puta q̄ de causa principali cognoscentes: faciunt capi hereticū. Incidēter. puta quia fecerant eum capi alia de causa. sed incidēter de hoc inquiserunt. Item nota. q̄ dantes auxilium p̄silium vel fauorem eis sunt excommunicati: si scienter hoc faciunt et ordinarius absolueret poterit.

Quintus inquisitores: et ip̄oz seu ep̄iscopoz vlt canonicoꝝ sede vacante: sup hoc deputati cōmissarij: si sub p̄tectu officij inquisitionis quibusuis modis illicitis ab aliquib; pecuniā extorquēt. aut scienter attēptant ecclesiā bonā ob clericoz delictum p̄dicti occasione officij fisco ecclesie applicare sunt excommunicati et absolui nō possunt p̄terq̄ in mortis articulo donec illis a quib; extorserint: plene satisfecerint de extortis. et nullis priuilegijs pactis: aut remissionib; super hoc valituris. vt in de. nolentes eo. ti. Et Jo. an. super verbo ecclesie dicit multominus sibiipsis: vel officialibus vel fisco seculari: cui applicata sunt ipso iure bona laicoꝝ damnatoꝝ d' heresi.

Sextus est de quadā excommunicatiōe que ponitur in. c. p̄mo. de scil. Et ibi Panoz. dicit q̄ in tribus casibus quis incurrit illam excommunicatiōem. Primus quādo quis emit rem ecclesiasticā: vel aliter acquirit a scismatico. Et sic nota casum in quo emens rem ecclesiasticā est ipso facto excommunicatus. Alii autē regulariter etiam occupans rem ecclesiasticā nō est excommunicatus: sed excommunicādus. vt in. c. cōquestus. de fo. compe. Secundus quā quis tenet beneficium a scismatico.

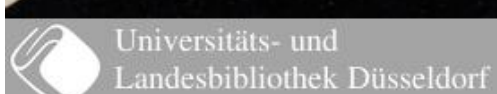
Tertius quā quis inicitur ordinationi facte p̄ euz. Et nota fm Hosti. illos esse scismaticos tñi: qui se extollunt contra romanā ecclesiam et ab illa se separant. Et isti sunt excommunicati cum adherentibus. Et dicuntur tales heretici. Illi vō qui volūt cōtra ep̄iscopū aliquem insurgere: et ep̄iscopatum suum tollere: et clericos suos facere: excommunicādi sunt. Item nota. q̄ scismatici. put in dicto. c. j. sunt illi qui sunt diuisi ab vnitāte ecclesie et qui conantur sibi ep̄iscopos: p̄byteros et p̄stitutiōes facere. vij. q. j. nouacianus. Sed nūquid omnes tales sint heretici? Hosti. tenet q̄ nō. dū modo recognoscant romanā ecclesiam: q̄ tunc non sunt ab vnitāte diuisi. Vnde duo licet p̄tendāt se esse pontifices romanos: nō p̄ter hoc heretici sunt: q̄ credunt vnam ecclesiam: licet quilibet credat se eius sp̄sum esse. S; si quis se papam p̄tenderet: quia crederet ecclesiam duos posse habere pontifices: eēt hereticus quia crederet duas ecclesias. Et ex predictis patz q̄ greci hucusq; fuerunt excommunicati: qui fuerūt diuisi ab eo qd ecclesia p̄ articulis fidei determinauit.

Septimus. Qui asserit p̄tumaciter romanā ecclesiam nō esse caput ecclesiarū: et nō posse cōdere canones: et ei etiam tanq̄ capiti nō esse obediendū. excommunicatus est. xix. dist. nulli. Et no. q̄ illud. c. loquitur de contēptoribus canonū et transgressoribus. Et fm Dg. abidez dupliciter dicitur quis p̄tētor: canonū. Vno modo qui apostolicā sedē contumaciter negat esse caput ecclesiarū. et habere potestāte cōdendi canones et decreta: et statuta ei nō esse obseruanda. et talis est excommunicatus et hereticus et scismaticus. et sic intelligit dictū capl'm nulli. Et est canon late sentētie. Idem dicit Innocē. Jo. an. et Host. Secūdo modo dicitur q̄s cōtēptor et transgressor: canonū: qui ipsa mandata canonū nō seruat q̄uis credat et dicat esse seruanda. Et hic nō est scismaticus. p̄rie nec excommunicatus. Et sic de huiusmodi intelligendo est canō ferende sentētie.

Octauus excoicati sunt oēs violatores ecclesiastice libertatis. Et p̄sertim qui contra sacrorū canonū instituta ecclesijs et ecclesiasticis personis sine licētia speciali romani pontificis collectas vel alia onera aut queuis grauamina realia: vel p̄sonalia imponūt. aut exigunt. aut exigi faciunt vel pcurant. et est hodie papalis p̄ p̄cessum curie.

Quero nūquid clerici teneātur ad aliqua onera: hic q̄ persone ecclesiastice nō debent grauari angarijs vel pangarijs. puta ad fossata faciēda et huiusmodi. vt in. c. nō minus. de imu. eccle. nec ad collectas vel talleas. siue exactiones quascūq;. vt in. c. aduersus. de imu. eccle. Nec p̄o demib; p̄dictis. vel quibuscūq; possessionibus ab eisdem ecclesijs vel p̄sonis ecclesiasticis legitime hactenq; acq̄sitis vel impofterū acquirendis. vt. c. j. de imu. eccle. li. vj.

Sed dubitat. nūquid ecclesia vel clerici teneantur soluere onera p̄ possessionibus eis collatis que pauserant tributarie? Rū. Panoz. in. c. fi. de vi. et hone. de. post multa concludit q̄ aut illa

Excommunicatio. I.

bona habebat onus perpetuum: annexum et inuariabile. et tunc transeunt ad clericos cum oneribus suis facit. de. j. de cens. Aut onus non erat perpetuum: annexum et inuariabile. ut sunt iste descriptioes que sunt hodie: que extinguntur bona cuiuscumque et solunt plus vel minus secundum impositionem collecte. et ad ista onera non tenentur clerici. vel ecclesie: quia non potest dici quod hoc sit onus annexum possessionibus: cum non sit perpetuum sed variabile. Et quicquid imponitur persone pro rebus. Si ergo perueniat ad ecclesiam debent censeretur in re ecclesiastico. Et hanc opinionem tenet Job. de ligna. et Jo. an. post archi. Idem do. An. et do. de.

¶ Quid autem si clericus habeat bona communia cum fratribus et vult eos defendere a collectis. An possit? Rñ. Panoz. vbi s. refert Spe. in ti. de de. p. in. tenere quod non: quia sub obtentu privilegii: non debet publica utilitas vacillare. l. ij. c. de p. in. sco. li. xij. Unde secundum eum iudex ex officio cogit eum ad divisionem vel cogit illos ad solvendum pro rata sua. Et idem dicit si frater clericus donet partem suam clerico ut sic fiat immunus a collectis. nam si hoc fiat in fraudem et constat: cogitur ad collectas pro sua parte. Presumitur autem fraus quando frater reperitur possidere post donationem: sicut prius possidebat. Et si sit iliter si omnia bona sua donavit vel maiorem partem. per. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in fraudem cre. Et hec tene menti quia sunt quotidiana.

¶ Sed an possit teneri modus quod pro possessionibus que deveniunt ad clericos possit imponi collecta? Rñ. Panoz. vbi s. dicit Bar. tenere in l. rescripto. de mu. et ho. quod pro possessionibus quas habent clerici tempore quo fieret statutum: non possit privideri: cum collecta imponatur personis pro rebus dicta. l. rescripto. cum ibi notat. et persona clerici non sit subiecta. Pro possessionibus autem que nondum deveniunt ad clericos: dicit posse fieri statutum quod omnia predia intelligantur tributaria et obligata pro collectis. nam tunc postea transeunt ad quicumque clericum etiam cum onere. Sed Bar. ibi dicit quod Eugubini tenuerunt alium modum. scilicet quod omnes cives et civitates donaverunt omnes eorum fundos et possessiones communi. distinguendo singulas per confines proprios. et illas possessiones receperunt a communi sub censu et tributo collectarum. et quod semper in qualibet alienatione intelligatur exceptum hoc ius commune. Iste cautele fuerunt necessarie: quia ecclesie exercebant tantum in possessionibus. quod possessiones non remanebant ad subeunda onera civitatis. Predicta dicit Bar. vera salva correctioe sancte matris ecclesie. Sed Panoz. vbi s. dicit. quod hec dicta sibi non placent: maxime propter fraudem. nam indirecte venit contra privilegium concessum ecclesie per imperatorem. l. j. c. de sa. san. ec. per quam quisque habet facultatem liberam donandi ecclesiis. Et per hanc appositionem onerum ecclesie factam impeditur illa facultas donandi.

¶ Quid si occurrit necessitas rei publice. puta insultus latronum: vel exercitus volens patriam delere. vel comburere: quibus oportet obviare et resistere: nec tempus consulendi papam adest. Si grauetur ecclesia quid iuris? Rñ. de. de. an. in ca. j. de immu. eccle. fm Oldra. quod hoc casu licet: si mora esset periculum allatura. Nec obstat. c. reprehensibile. xliij. q. viij. vbi dicitur quod clerici non tenentur ad custodiam civitatis: quia cum sint milites christi: debent christo in divinis deservire: quod fm Panoz. in. ca. peruenit. de immu. eccle. clerici non tenentur regulariter ad custodiam civitatis et huiusmodi. et sic intellige. d. c. reprehensibile. Secus propter aliquem casum inopinatum et improvisum. Unde propter commune et improvisum periculum vult papa in dicto. c. peruenit. clericum non excusari a custodia civitatis.

¶ Quero. quia dicitur in. c. non minus. et in. c. adversus. de immu. eccle. quod imponentes collectas clericis non possunt absolvi nec successores: nisi satisfecerint. de quo habet talis rector satisfacere antequam absolvatur? Rñ. do. An. quod de emendatione cuiuscumque damni ecclesie propter hoc contingit: si nullum consilium dedit de collecta imponenda. Sed si consilium dedit: tenetur. nedum ad interesse. sed etiam ad ipsius collecte restitutionem. Si vero consilium non dedisset: forte non teneretur ad emendationem collecte: sed ad alterius interesse: quod obvenit ecclesie ob ipsius regimen: et forte spirituales vel pecuniarias oportet eum subire fm quod forsitan bonus iudex arbitrat. Nec autem locum habent quando quis succedit in regimen eius qui est excommunicatus ex predictis causis: vel aliter qualitercumque propter libertatem ecclesie violatam. Secus si ex alia causa esset potestas excommunicatus: vel consilij vel universitas seu civitas interdicta: tunc enim successor non esset excommunicatus fm Juno.

¶ Quid si novus successor operam dedit quantumcumque potuit. quod hoc damnum collecte emendaretur: sed universitate resistente non potuit obtinere quod intendebat. An sit excusatus? Rñ. deo Panoz. in. c. adversus. de immu. eccle. dicit quod non debet enim si non potest obtinere: relinquere regimen. Nec timeat hoc casu amissionem salarii: quia cum universitas sit in culpa nihilominus tenetur sibi ad salarium: cum per ipsum non stetit quo minus regat. Et idem dicendum est si contra expressam inhibitionem antiqui rectoris excessit universitas in predictis: quia non excusatur nisi officio renunciet.

¶ Quero: quia datur mensis huic successor ad satisfaciendum antequam incurrat excommunicationem. An etiam detur precessori qui erat tempore gravaminis? Rñ. Panoz. in dicto. c. adversus. dicit Hosti. tenere quod sic. Et dicit cum opinione Hosti. transire communiter doct. Ipse tamen distinguit quod aut precessor: dum instaret circa collectam extorquendam fuit admonitus ut desisteret. et

ipse non solum desistit. s. pcessit ad executionem faciendam. Et tunc illico mense non expectato incidit in excommunicatiō. Sed alia rō est in successore. q. sibi dat mensis non vt desistat: s. vt satisficiat. vnde merito cum in hoc possit inter vtrūq. notari diuersitas: non dicit illa determinatio tēpis vtrūq. pariter p̄bendere. s. vbi p̄cessor non p̄cessit ad actum suum: puta ad executionem: s. non desistebat a petitione et executione. vel fuit admodum post executionem vt satisficeret. tunc cum in eis sit eadem ratio. habebit locum in vtrūq. illa mensis determinatio. Infert etiam Panor. q. snia censure lata in aliquem nomine officij non transit ipso facto in successorem: sed tunc demum si satisfacere noluerit de delicto commisso per p̄cessorem.

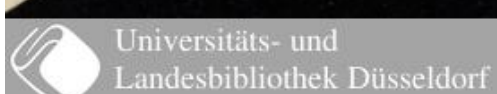
Que autem dicantur angarie. per angarie. muna ordinaria. vel extraordinaria. personalia vel realia et huiusmodi. Vide Panor. in dicto. c. non minus.

Monus exigentes vel erigi facientes pedagia vel gabellas a p̄sonis ecclesiasticis p̄ rebus suis vel ecclesiasticis quas non causa negociationis deferunt sunt excommunicati et de cens. c. q̄q. li. vi. Sed hodie p̄ p̄cessum curie sunt excommunicati excommunicati papali. Et in dicto p̄cessu dicit q. excommunicati sunt non solum p̄hibita exigentes. sed etiam noua pedagia imponentes. imo etiam fin archi. flo. excommunicati sunt pedagia seu gabellas augmentantes. ad hoc allegat quendam p̄cessum curie. Et nota. q. in d. c. q̄q. dicit q. p̄trafaciens: si est p̄sona singularis excommunicatus est Si autem collegium. vel vniuersitas. ciuitas. castrum. vel locus. Interdicti sniaz ipso facto incurrunr. Et nota fin pe. de anch. varia sunt nomina. s. vectigal. pedagium. tributum. census et pensio. Pedagium et vectigal idem significant. et soluit ab itinerantibus de his que deferunt nō sui vsus causa. Et q̄q. soluit p̄ transitu p̄sonarum tñ. vt ferrarie. Tributum vō est qd̄ p̄statur fisco. Et idē importat qd̄ census vel pensio. Item nota. q. clerici sunt immunes a solutione pedagij p̄ rebus quas deferunt vel transmittunt non causa negociandi. A p̄trario ergo sensu. si negociandi causa tenebunt. S. ad hoc vide notabilem glo. in c. fi. de vi. et ho. de. quam approbat Panor. ibi. q. si clericus negociet de bonis ecclesie non dicit p̄dere privilegium quo ad bona ecclesiastica. q. delictū p̄sonę et c. Et si federi. etiam sentit q. si bona ecclesie deferant ad certum locum negociationis causa: non tenent clerici aliquid soluere p̄ gabella. Ita q. dictum. c. q̄q. et de p̄tri. eo. ti. non habent locum in bonis ecclesie nec ex delicto clerici ecclesia debet perdere privilegium in facultatibus suis. quod est bene notabile. Et satis facit dictum. c. si. in ar. bec Panor.

Quero. dicit in di. c. q̄q. q. persone ecclesiastice non tenent soluere de rebus. quas non negociandi causa deferunt. q̄s dicit. p̄ue negociator. Rñ. Jo. an. post archi. dicit. q. ille qui rem emit. et immutatam vendendo lucratur. Ille vō qui emit vt sibi

lit materia aliquid inde operandi non est negociator. vt dicit Chyff. lxxviii. di. c. eiciens. Et per hoc p̄sultit Fede. de se. in q̄stione monasterij sancti Galgani: dyocelis vulterrane. qd̄ monasterij bz venam ferri in insula helbe. et facit illam fodere et venam deferri p̄ terris orium senen. vt faciat inde ferrum: vt vendat postea et lucratur. Extractores gabellarum senensium petebant pedagium. Abbas dicebat se non teneri. Federi. p̄sultit p̄ eo. s. q. non tenebat. quia ista nō est negociatio. Sicut cum faber emit ferrum. vt inde diuersas formas educat. scilicet gladiorum et clauorum et c. Vnde dicit q. etiam si fratres emerent venam ferri: vt facerent exinde ferrum: non dicuntur ex hoc negociari. quia vt dictum est. negociari est rem emptam non immutatam vendere. Emere enim rudem materiam et illam p̄ artificium ad aliquam formam redigere: non est negociari. immo tales vocantur potius artifices: q. mercatores. Pe. de anch. dicit q. quando non in p̄prio solo venam ferri fodere faciunt: s. emunt vt ferrum postea inde redactum vendant: consultus. Respondit q. est negociatio mixta artificio. Si per magistrōs et alios faciunt hoc fieri. tūc em̄ nulla versat industria cle ricorum. Ideo soluere tenent. Secus si ecclesia habet venam et per operarios fieri facit et postea vendit. Sicut enim in simili de frumento et alijs redditibus collectis in p̄prio solo non tenent soluere. Ita nec de isto ferro vel de alia materia. q. appellatione fructuū p̄tinere. l. diuortio. S. si vir in fundo. ff. de ma.

Quid si fiat statutum q. si quis vendat teneatur dare duos denarios regi vel cōmunitati. an clerici teneantur vinam vendendo vel frumenta q. habent ex p̄benda? Rñ. Cy. in l. omnis. c. de epi. et cleri. q. non. Idem pe. p. d. l. omnis. vbi dicitur q. melius est q. bona in pauperes distribuant. q. in sordidis muneribus. vel als illicite consumant. vbi etiam dicit Pe. et Bal. q. clerici de bonis p̄bendarum suarum que vendunt vel vendi faciunt non tenentur soluere gabellam: nec etiam ad portam. Idem Johan. de li. dicens quid de gabellis et datijs que leuantur in ciuitatibus Lombardie: Rñ dicit idem. xiiij. q. iij. putant quidam. et c. pleriq. de p̄uileg. c. quanto. Et subdit fin hoc tota italia est interdicta et irregulares omnes clerici non obseruantes. Idem Johan. and. Sed hodie taliter excommunicati non sunt vitandi: nec tale interdictum obseruandum vt dicitur infra in hoc titulo excommunicationum. Theologi tamen. s. sanctus Bon. et Ri. exponentes illud Mathei. xvij. Quid tibi videtur Petre et c. et infra. ergo liberi sunt filij. dicunt q. ille tex. intel ligitur de Christo. quia Christus non tenebatur reddere tributū. nec hi qui sunt imitatores eius perfecti. puta apostoli. pro eo q. naturaliter liberi erant. et omnia bona temporalia dimiserant. Et ideo censum vel tributum ab eis reges terre accipere non debebant. In alijs autē christiani. vel qui sunt seruilis conditionis. vel qui abundant temporalibus bonis. illa auctoritas non debet in-

Excommunicatio. I.

relligi. Vnde tenentur soluere vectigalia. Sed cō-
cludit q̄ theologū loquūt̄ de iure antiquo decreto
rum. hodie vō de iure. vj. z clementinarum non
tenētur.

¶ Quero nunquā coloni p̄dior̄ ecclesiasticor̄ qui
colunt predia ad medium vel affictū debeant sol-
uere gabellam z collectam impositaz p̄ indicem se-
cularē de pte fructuum ptingētē eos? Rñ. Se.
in di. c. q̄. de mēte f̄deri. determinat q̄ sic. q̄ ps
ruffici est subiecta dño tpali. q̄ sepatōz sepata est
distinctio. Et addit q̄ si clericus locat fruct̄ ad fir-
mā: emptor nō gaudet p̄uilegio ecclie. imo si poz-
tat fructus ad ciuitatem: solu et gabellam.

¶ Quid de emptoribz reddituum clericor̄. vel ec-
clesie vel regis. vel baronis q̄ volūt in his gaude-
re illa immunitate q̄ clerici rex vel baro in sua iur-
isdictione. volentes bladum vinum talia ex hmoi
emptoribz obuientia sine solutōe pedagij trāf-
ferre sicut illi a quibus emerūt: an possint facere?
Rñ. Direct. li. iij. de mente archi. p̄cludit q̄ non.

¶ Done q̄ gabellarij non erigūt. nec extorq̄nt ab
inuitis. s̄ ipsi clerici sponte solūt. An incidant in
excommunicatōem. Rñ. glo. z pau. in de. qm̄. de
imū. ec. q̄ nō. q̄ exigere ē ab inuito extorq̄re. Tñ
fm̄ car. ibi clerici etiaz sp̄ōre nō dūt soluere talleas
vel hmoi sine lnia pape.

¶ Decimus. Cum quis non electus a duabus p-
tibus cardinalium gerit se p̄ papa. extra de elect.
licet.

¶ Quero. qd̄ si cardinales vnanimiter dent p̄-
tē nominādi papam duobz vel tribus. Et ipm̄
noiātum ab alijs recipiūt. Rñ. Alstē. fm̄ Host.
q̄ electio valet. vnde dicit. d. an. q̄ due ptes colle-
gij sunt necessarie. qd̄ est v̄z: nisi cardinales aliter
determinarēt. q̄ si cardinales ordinarēt inf se q̄
electus a maiori pte sit electus tunc videbit̄ elect̄
ab omnibus sicut electus per compromissum. vi-
detur electus a toto capitulo. extra de elect. quia
p̄pter.

¶ Quid si consentiunt in illum: qui gessit se p̄ pa-
pa cum nō esset a duabus partibus electus? Rñ.
qui s̄. q̄ non valet: quia non possunt p̄sentire in
excommunicatum imo omnes ei p̄sentētes z ad-
herentes sunt excommunicati nisi forte eum peni-
tuisset. z absolutus fuisset p̄ illos cardinales qui ei
non adheferant. Contrarium videt̄: quia in hoc
casu vident̄ tacite renunciare illi p̄stitutioni z de-
rogare: quia p̄nceps agēs p̄ legem. In dubio vi-
det̄ dispensare de hoc vide s̄. dispensatio. Item
nota. q̄ non oportet papam elegi a duabus parti-
bus cardinalium omnium: s̄ tñ p̄sentium: nisi
aliqui cardinales absentes essent in loco vicino.
vnde p̄mode vocari possent. Et nota. q̄ olim in
electione pape admittebat̄ impator̄ vel eius nan-
cius. lxij. di. s. v̄z. hodie soli cardinales admit-
tunt̄. Et si de omnibus cardinalibus non essent
nisi duobz debz fieri electio: alijs legitimo tempe
expectatis ipsi duo eligent. z vn̄ potest alium eli-
gere. Ita q̄ si vnus illoz eligat alium valet. z alter
electus tacere debet. si vnus tñ supest̄: adhuc ille
solus eligeret. de iur. pa. p̄ vestras. Omnibus vō

deficientibus: clerus romanus eligere debet vt in
c. j. xxiij. di. Alij dicit̄ q̄ concilium generale. lxv.
di. c. j. z. iij. z conuocabitur per clerum z populuz
romanum. ca. dist. si forte. Host. tamen dicit. q̄ li-
cet hoc scdm̄ videat̄ iustius: primum est leuius et
commodius. p̄pter periculum morē. extra eo. ne p̄
defectu.

¶ An autem sit determinatus numerus cardina-
lium. zab. in de. ne romani: de elect. dicit fm̄ Ma-
theum q̄ sic. ad instar numeri discipulorum de
quibus. xxi. di. In nono. Refert tñ idem Math.
q̄ aliqui fuerunt. ccxxvj. tempe Pontiani pape.
qui non ponit̄ in cathalago pontificum vt habet̄
in cronica.

¶ Quero an papa possit sibi eligere successorem?
Rñ. d. an. q̄ non. Et hoc p̄munit̄ tenet̄ p̄ doc.
z est ratio fm̄ Panoz. in di. c. licet. quia effect̄ hu-
ius electionis refert̄ ad tempus. quo non est fu-
turus papa. Sed constitutio quam facit sup̄ ele-
ctōne admittit̄ quia puidet futuris scandalis. Et
in casu quo alius p̄ter eum puidere non potest.
posset tamen papa dare alicui p̄elato potestatem
eligēdi sibi successorem. vt in. c. petisti. vij. q. j. Et
tunc sit electio aucte pape z non p̄ua.

¶ Quero quid si vnus vel duo volunt p̄promit-
tere. An alij cogant̄? Rñ. d. an. q̄ non. imo vno
p̄dicente nō pōt fieri p̄promissum: s̄ bene pōt sta-
tui: q̄ vno vel duobz p̄dicentibz: electus a maiori
pte sit electus.

¶ Quero. dicat̄ hic. q̄ electus a minori parte dua-
rum: si gerit se pro electo p̄nt̄ has penas z euitat
aliquas si resipuerit. An euitet penam excommu-
nicationis? Rñ. idem q̄ non: sed penaz dathan
abyron. id est penam eterne damnatiōis fm̄ In-
nocentium.

¶ Quero an in numero duarum partium con-
putet̄ electus. Rñ. idem. q̄ quāq̄ eligit̄ quis ad ec-
clesiam in qua non habet vocem. z planum est q̄
nō computat̄ eius vox. aut elegit̄ in illa in qua ha-
bet vocem z tunc si eligit̄ p̄ formam scrutiniij req̄-
rit̄ vox cum certo z determinato tpe. z electus cō-
sentit̄ demum post scrutinium. ideo eius vox nō
auget. Sed si p̄ formam p̄romissi: nō requirit̄ de-
terminatio tempis. Ideo vox subsequens auget.
z fm̄ hoc vox electi deberet computari in nume-
ro cardinalium.

¶ Sed an cardinales possint tollere hanc consti-
tutionem? Rñ. glo. q̄ sic. q̄ possunt inter se ordi-
nare cardiales q̄ electio valeat que facta est a ma-
iori parte. cum censeat̄ ab omnibus electus. vt in
di. c. quia. p̄pter. Et nota in tex. ibi absq̄ vlla exce-
ptione. q̄ papa hic approbato p̄silio abstulisse v-
detur omne impedimentū iuris positū. z sic op-
poni non pōt q̄ non sit de collegio cardinalium.
vel q̄ sit bigamus vel illiteratus vel laic̄ vel vxo-
ratus. In alijs autem q̄tumcūq̄ p̄cise etiam ipse
papa scribat̄: legitima exceptio est admittenda de
rescriptis. si quando z de of. del. ex parte.

¶ Sz an hoc casu vxo: possit repetere electum in
papam. Glo. in. c. si quis pecunia. lxix. di. dicit̄ q̄
potest repetere. nisi vxo: inducat̄ ad p̄nientiam.

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Excomu

Unde tunc papa habebit vxoem nec erit contra substantiam papatus. quia z sanctus petrus habuit vxoem. unde poterit reddere debitum vxo- ri. vt dicit glo. in di. c. si quis.

¶ Quid si papa sit hereticus? Rñ. d. an. q. admit- tit exceptio. p. glo. xl. di. si papa. q. tunc fm docto. in hoc casu delinit esse caput ecclesie. Et sufficeret duo testes: si negatur esse papa. ppter heresim in q. erat tempore electionis. vt in di. c. si q. s. Inno. ta- men z compo. z Jo. an. tenent q. licet papa possit accusari de heresi. non pot tamen de heresi excipi. Et ista lra remouet omnem exceptionem. q. ex so- la electione electus consequit plenum ius. Ideo exceptio non est hoc casu. ppositionabilis. quia ex- ceptio opponit contra petentem cum sit actionis exclusio. Sed electus in papaz nihil petit: cu iam sit adeptus plenum ius. Idem panor. in. d. c. licet dicit q. obstat exceptio anteq. adipiscat possessio- nem. naz postea non posset excipi: h. deberet accu- sari. Et idem est si esset mulier. quia non est capax ordinis.

¶ Quid aut si sit symoniacus? Rñ. idem. q. non repellit. ppter hoc. vt in di. c. si q. s.

¶ Quid de infante? Dic q. non potest esse nisi a spiritu sancto facta esset electio. quia no est capax ordinis.

¶ Quid si papa non sit canonic electus? Rñ. d. an. q. si est occultum no iudicat ecclesia. ex de sy. c. sicut. Excusat tñ. pbabilis ignorantia. licet non crassa. de de. ex. aplice.

¶ Quid de intronizato per seditionem. presump- tionem: vel aliud ingenium. Rñ. do. an. q. est excommunicatus. Item nota fm docto. in dicto ca. licet. q. electus ex sola electione consequitur pa- patu nec indiget ad exercitiu potestatis. pfirmatõe seu psecratõe vel intronizatõe. vt probat apte ter. ibi electus. Nota etiaz q. durante scrutinio pape q. tuncunq. publicato pnt alij cardinales accede- re ad electum per alios z resilire ab electione quaz fecerant: vt sic habeatur concursus duarum par- tium. vnde si reperit quis electus etiaz ab vno so- lo. ex quo nemo reperit electus a duabus ptibus possunt cardinales accedere ad istum z augeri nu- merum eligentium. Et hoc verum: nisi nomina- tus a minori parte gesserit se pro papa. quia cum tunc sit excommunicatus non videtur de mente huius ter. q. possint alij ad istum accedere. Et no- ta. q. cardinales no possunt simpliciter resilire ab electione quam fecerant. etiaz si reperiat ab vno solo electus. h. bene possunt per accessum variare. i. accedendo ad electum per alios qd non contin- git in electione aliorum prelatorum. Nec panor. ibi. Etiam dicit. q. si iste electus in scrutinio publi- co vel priuato consenserit in alium q. postea vi- dens se electum ab alijs. potest recedere ab electio- ne quam fecit. z accedere ad electõem de se factam q. admittit variatio in electõe pape p accessum.

¶ Undecimus. quicunq. impugnat literas electi in papam aut etiam anteq. coronetur: cum p ipaz electionem canonicè factam sibi ius sit acquisituz

papatus. Et ex ipsa electione confirmatus. z exer- cere possit officium suum ante coronationem. Ta- lis ipso facto est excommunicatus vt in c. uaganti. Benedicti. xj. q. nulli.

¶ Duodecimus. excommunicatus est qui cardi- nalibus in condaui positus gratia electionis pape mittit nuncium vel epistolam. vel omnib. vel ali- cui eorum: de loquente secum secrete. c. de elec. c. vbi. li. vj. Et nota fm glo. q. hic excommunicatio est episcopalis.

¶ Terciusdecimus. domini rectores z officiales qui imminente dicta electione non fuant consti- tutionem capituli. vbi periculũ. de elec. li. vj. sunt excommunicati dicto ca. vbi periculum. Et nota q. quando moritur romanus pontifex statim au- dito romani pontificis obitu: rector ciuitatis in q. debet fieri electio. coram clero z populo vniuerso ciuitatis. ad hoc specialiter conuocatis: debet pre- stare corporale inramentum qd totum ordinem is- tius constitutionis diligenter obseruabit. Et no- ta penas quas incurrit si non faciat diligenter ob- seruari aut si fraudem committat. Primo est ipso facto excommunicatus. Secũdo est perpetuo in- famis. Tercio non potest habere dignitatem nec aliquod officium publicum. Quarto prebendis z bonis ceteris que ab eadem romana ecclesia tenet. vel ab alijs ecclesijs est ipso facto priuatus z reuer- tunt ad ipsas ecclesias cũ pleno iure de eis dispo- nendi. put placet ecclesijs p. latis. Quinto q. ipsa ciuitas in q. dz electio p. dicta fieri: e. in dicta. Sex- to q. pontificali careat dignitate.

¶ Quero que sint illa que seruari debent p. mor- tem summu pontificis. ad que obseruari faciẽda te- nent domini ciuitatis: in qua moritur papa. Rñ. sunt plura. Primo q. si papa moritur in ciuitate i qua cum sua curia residebat. Cardinales qui fue- rint in ciuitate ipa pntes: teneant expectare absen- tes tñ. p. x. dies: quibus elapsis: siue absentes ve- nerint: siue no: extunc oes cõueniãt in pallacio: in q. idẽ pntifer habitabat pnti singuli vno fuitore cle- rico vel laico. put elegerit. Illi aut q. manifesta ne- cessitate cogunt pnt duos habere seruitores. put elegerint: siue clericos siue laicos. Secdo q. in eodẽ pallacio: vnũ cõclauem nullo interueniente medio pariete: siue alio velamine. puta cortinarũ: omnes inhabitent in eodẽ. Tercio q. dictũ cõclauem ita cla- datur ex oĩ parte: q. nullus intrare valseat vel exi- re nisi q. relinquat aditus ad secretam camerã. p necessitatibus iporum cardinaliũ co:poralib. pu- ta pro superfluo pondere deponendo. Quarto q. nullus possit ad eos accedere: vl secrete loqui. Et ipsi cardinales no debent eos audire: nisi aliquis velle aliquid loqui de his que pertinent ad ele- ctionem. puta. si esset aduocatus iurisperitus: re- ligiosus vel tabellio fm glo. qui de voluntate om- num cardinalium ibi presentũ vocaret. Quin- to q. nulli liceat cardinalibus mittere nuncium vel scripturam: vel secrete loqui als ipso facto est excommunicatus. Sexto requit q. in conda- ui predicto vna seuestra competens dimitatur

terio remanere debet... dicit q. canonice generaliter... id instar numeri... in nouo. Refert in idem... t. c. c. r. y. t. e. p. m. i. d. e. m. i. s. t. a. t. u. s. p. o. n. t. i. f. i. c. i. u. m. v. i. d. e. t. p. o. t. e. s. t. l. i. b. i. d. i. g. e. r. e. l. u. c. e. s. s. e. n. t. i. a. m. Et hoc p. m. u. n. t. e. r. t. e. n. e. t. p. o. t. e. s. t. i. n. d. i. c. t. u. m. q. u. i. a. e. f. f. e. c. t. u. s. h. a. b. e. t. a. d. t. e. m. p. u. s. q. u. o. n. o. n. e. s. t. f. u. c. i. l. i. t. a. t. i. s. q. u. a. m. f. a. c. i. t. i. n. g. e. n. t. i. a. p. u. d. e. t. f. u. t. u. r. i. s. s. c. a. n. d. a. l. i. s. E. t. s. p. e. r. e. c. u. m. p. u. d. e. r. e. n. o. n. p. o. t. e. s. t. q. u. a. d. u. r. e. a. l. i. c. u. i. p. o. t. e. s. t. a. t. e. m. e. f. f. e. c. t. u. m. v. t. i. n. c. p. e. t. i. t. u. s. q. u. i. e. s. t. a. u. t. e. p. a. p. e. n. o. n. i. p. r. a. i. d. i. s. v. n. u. s. v. e. l. d. u. o. v. o. l. u. n. t. p. o. s. s. u. n. t. e. g. a. n. t. i. R. ñ. d. a. n. q. n. o. n. i. m. o. v. n. o. d. e. t. f. i. e. r. i. o. p. o. s. s. u. n. t. i. b. i. b. e. n. e. p. o. t. e. s. t. i. b. i. d. u. b. i. o. s. d. i. c. t. u. s. i. n. t. e. r. d. e. c. r. e. t. u. s. a. m. a. i. o. r. i. b. i. q. u. i. e. l. e. c. t. u. s. a. m. i. n. o. r. i. p. a. r. t. e. d. u. o. e. l. e. c. t. o. p. a. r. t. i. b. u. s. p. e. n. a. s. z. c. a. u. t. i. n. t. i. n. t. A. n. e. u. n. t. e. p. e. n. a. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. i. s. q. u. i. n. o. n. l. i. c. e. t. p. e. n. a. z. d. a. t. i. o. n. e. m. e. t. e. r. n. e. d. a. m. n. a. t. i. o. n. i. s. f. r. u. s. J. o. h. a. m. e. r. o. d. u. a. r. u. m. p. a. r. t. i. u. m. c. o. n. t. i. d. e. m. q. u. i. q. u. i. d. e. q. u. i. s. a. d. i. c. t. u. m. n. o. n. h. a. b. e. t. v. o. c. e. m. z. p. l. u. r. i. m. e. t. q. u. a. s. v. o. x. a. n. t. e. l. e. g. i. t. i. n. i. l. l. i. n. q. u. a. l. i. c. i. e. l. e. g. i. t. p. r. o. f. e. c. i. t. u. m. l. e. g. i. t. u. m. r. e. q. u. i. t. o. z. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. o. p. e. r. e. d. i. c. t. u. s. i. n. p. o. s. t. s. c. r. u. t. i. n. i. o. n. e. i. d. e. o. e. n. s. v. o. c. e. n. o. p. r. o. f. e. c. i. t. u. m. p. o. s. s. u. n. t. i. n. t. r. e. q. u. i. r. i. t. d. e. m. p. t. i. s. J. d. e. o. v. e. l. i. n. d. i. c. t. u. s. a. u. g. e. r. e. t. e. l. e. c. t. u. m. d. e. b. e. t. c. o. m. p. u. t. a. r. i. i. n. n. u. m. e. r. o. n. i. s. Cardinales possunt tollere hanc cõfessionem. Rñ. glo. q. si q. possunt inter se cõclauere. et deo vult que facta est a nu- m. cõclauere ab omnibus electis. v. n. t. e. l. e. n. o. t. a. i. n. t. e. r. i. b. i. a. d. o. l. e. p. v. i. l. a. c. u. s. q. u. i. d. i. c. t. u. s. p. r. o. b. a. t. u. s. p. l. i. b. i. a. b. s. t. i. t. u. t. i. b. u. s. m. o. d. e. m. e. n. t. i. u. m. p. o. s. i. t. u. m. z. l. e. g. i. t. i. m. e. s. i. t. d. e. c. o. l. l. e. g. i. o. c. a. r. d. i. n. a. l. i. u. m. e. n. s. v. e. l. i. l. l. e. r. a. t. u. s. v. e. l. l. a. i. c. i. v. i. d. e. t. i. s. a. n. t. e. m. q. u. i. n. u. m. e. r. i. s. q. u. i. b. i. e. t. a. n. t. e. m. e. x. c. e. p. t. i. o. e. s. t. a. d. m. i. n. i. s. t. e. r. i. u. m. n. a. n. d. o. z. d. e. o. f. d. e. l. e. x. p. a. r. t. i. u. m. c. a. l. i. u. v. n. o. p. o. s. s. i. t. r. e. p. e. t. e. r. e. e. l. e. c. t. u. m. i. n. c. i. l. i. q. u. i. s. p. e. c. u. n. i. a. l. i. n. t. i. n. t. p. e. n. a. z. v. n. o. v. i. c. i. u. d. u. c. a. t. a. d. p. a. p. a. m.

Excommunicatio. 1.

p quam ipsis cardinalibus ad victum necessaria possint pmode ministrari: ppetens dico fm glo. ita q nullus possit per eam intrare vel exire. **S**eptimo q si infra tres dies postq pclauē dicti cardinales intrauerint non fuerit facta pape electio p spacium dierum qnq; immediate sequentium. tam n prandio q in cena non habeant nisi vnuz solum ferculum. **O**ctauo. q si post istos qnq; dies adhuc non fuerit facta electio. tunc tñ ministret eis panis vinum ⁊ aqua; donec sit facta electio. **N**ono q pendente dicta electione cardinales nihil possunt percipere lucri de camera pape; nec aliud lucrum vnde cumq; pueniens ipsi ecclesie. **S**ed ille cui est pmissa custodia camere pape; debet omnia luca referuare futuro pontifici. q si aliquid lucri de camera pape pendente electione percipiant. extunc sunt suspensi a perceptioe fructuum suorum beneficiorum quousq; hmoi luca restituant. **D**ecimo q cardinales interim non debent se de aliquo negocio impedire: nisi forte supueniret adeo vicens necessitas q oporteret puidere de defendendo aliquam terram ecclesie. vel nisi eneniret aliud tamen videns ⁊ tam graue periculum: q omnes cardinales pcorditer iudicarent puidendum esse. **V**ndecimo. q si aliquis ex cardinalib; dictum pclauē non intrauerit infra .x. dies: aut postq intrauit absq; manifesta causa infirmitatis exierit: tunc non possit vltorius ad electionem admitti. **D**uodecimo q si aliquis ex cardinalibus infirmef: potest sine eo ad electionem pcedi. ⁊ cessante infirmitate debet admitti. **T**redecimo. q si cardinales absentes infra terminum .x. dierum superuenerint anteq; electio facta sit: int; admittant; cum moderamine seruentium ⁊ cum clausura: cibo ⁊ potu vt pdictum est. **Q**uartodecimo q si papa mouetur in comitatu sine territorio illius ciuitatis: in qua erat cum sua curia. tñ cardinales in dicta ciuitate debent conuenire p electione faciendam: nisi forte esset interdita vel rebelis romane ecclesie: quo casu in alia vicinor; pueniant. que nō sit rebellis vel interdita: cum clausura ⁊ alijs supradictis. **I**tem nota q pstitutio similis facta fuit per **C**elestinū q fuit reuocata per **A**drianum sine consensu concilij quod facere potuit papa de plenitudine potestatis. **C**um sit sup omnia concilia. ex de elec. significasti. quam **G**rego. confirmauit fm glo. **I**tem nota fm glo. q est speciale in electione pape. q cardinales absentes non citant; h; expectant per .x. dies. **S**ecus est in alijs electionibus. quia absentes de puincia sunt vocandi de elect. coram. **S**ed pone q cardinales quidam sunt absentes ⁊ ita remoti q nullo modo possunt venire infra .x. dies ad locum vbi dz electio celebrari. **N**ūquid poterunt pntes statim ad electionem pcedere: vel ante lapsum horum .x. dierum. **R**ñ. glo. q non. naz posset esse q abntes audietes de infirmitate pape: vel alia cā venire ceperant ante mortem. **I**ta q. j. x. dies a morte erūt in loco.

Item pone q aliqs cardinalis nō debito tempore expectatus vult agere de ptempu vt; possit

Rñdit glo. q non. si electio fuit facta ab omnib; alijs vel a duab; pntib; eo non pputato.

Quero. dicit hic q pntes teneant expectare ab sentes per .x. dies: quib; elapsis omnes pntes debent ingredi ad electionem. qd ergo si isti pntes essent pauiores q; tertia ps; **R**ñ. glo. q pnt eligere. nam illud qd dicit. q si electus ⁊ pauioribus q a duab; pntib; cardinalib; gerit se. p papa q sit excommunicatus. **I**ntelligit de duabus pntibus. i. pntium.

Quero quid si cardinalis ppter infirmitatē nō lens inclusus stare renunciet voci sue. nunqd valeat renunciatio. **E**t nūqd rediens admittet. **R**ñ. glo. fm **D**ost. cui hoc de facto ptingit q penitens ⁊ rediens admittendus est. **D**e his tñ que medio tpe facta sunt pqueri non pōt.

Pone q absens cardinalis post diem octauū a die inclusionis venit. **I**ta q cardinales inclusi: tñ nō hēbant nisi vinū. panem ⁊ aquam. nunqd iste supueniens statim ppetet suscipere ipsoꝝ vitam? **R**ñ. glo. q sic. lz non fuerit in culpa. q; sepe q; sine culpa puniūt ex cā.

Quid si papa mouet in mari vbi debent puenire cardinales? **R**ñ. glo. q debent puenire in ciuitate per quam locus ille maris distinguit. puta. si vocat mare pisanū: debent puenire pisis. **S**i aut non distinguit p aliquam ciuitatem debent puenire in vicinor;.

Quid si electio pape fuit facta in loco interdito. **R**ñ. glo. q nihilomin; valet.

Quartusdecim. cum q; mgr vel scholaris tractat cum aliquo ciue bonor;. de pductione hospicij. irrequitis in q;nis: nisi tempus pductionis fuerit elapsum excoicati sunt. ex de loca. ex rescripto **E**t notat ibi **P**anor. ex illo tex. q vbi pstitutio penalis edit in fauorem vni. nō incidit pfaciens in penam. si ille de cui; fauore agit pnterit. **N**ota etiam fm **J**o. an. q hec pstitutio nō ptingit in q;ratē q; imaginandū est q erat certum tpus in medio locationis: qd erat determinatū fm psuetudines ad impellendū locatores vt bononie in medio angusti. **N**ō aut illud tpus locatōis faciendū: nō dico facte: non erat licitū impellare post hoc tps sic.

Quero an hic pstitutio sit in alijs scholarib; fruanda q; bononie? **R**ñ. **N**o. dicit esse generalē. **N**am q; fauorabilis est. dicit eam extendendam. **S**z pmutat nō tenet ei; opinio: h; dicta pstitutio ⁊ excoicatio est localis. ⁊ h; solum locū bononie. ⁊ est canon late snie.

Quero an hec pstitutio extendat ad scriptores **R**ñ. d. an. q non. q; ista pstitutio est penalis. ⁊ iō nō dz extendi: q; eadem rōne extendere ad cartarios ⁊ rasoꝝ cartay. **I**dē panor. in. d. c. ex rescripto. vbi qrit: an pena opposita in vno ex correlatiuis: extendat ad reliquum? **R**ñ. q aut non p oia est eadē rō in altero ex correlatiuis. ⁊ nō dz extendi vt; ex notat; in. c. sup eo. de vsur. naz pena apponit mutuant; ad vsuram: q tñ non intelligit repetita in accipiente. q; nō est eadem rō. **E**t hoc voluit **B**ar. in. l. vlti. l. de inf. vi. tol. **S**ic ergo dicendū in casu nostro. **A**n locatores incidat in ex

Excommunicatio. 1. p quam ipsis cardinalibus ad victum necessaria possint pmode ministrari: ppetens dico fm glo. ita q nullus possit per eam intrare vel exire. Septimo q si infra tres dies postq pclauē dicti cardinales intrauerint non fuerit facta pape electio p spacium dierum qnq; immediate sequentium. tam n prandio q in cena non habeant nisi vnuz solum ferculum. Octauo. q si post istos qnq; dies adhuc non fuerit facta electio. tunc tñ ministret eis panis vinum ⁊ aqua; donec sit facta electio. Nonno q pendente dicta electione cardinales nihil possunt percipere lucri de camera pape; nec aliud lucrum vnde cumq; pueniens ipsi ecclesie. Sed ille cui est pmissa custodia camere pape; debet omnia luca referuare futuro pontifici. q si aliquid lucri de camera pape pendente electione percipiant. extunc sunt suspensi a perceptioe fructuum suorum beneficiorum quousq; hmoi luca restituant. Decimo q cardinales interim non debent se de aliquo negocio impedire: nisi forte supueniret adeo vicens necessitas q oporteret puidere de defendendo aliquam terram ecclesie. vel nisi eneniret aliud tamen videns ⁊ tam graue periculum: q omnes cardinales pcorditer iudicarent puidendum esse. Undecimo. q si aliquis ex cardinalib; dictum pclauē non intrauerit infra .x. dies: aut postq intrauit absq; manifesta causa infirmitatis exierit: tunc non possit vltorius ad electionem admitti. Duodecimo q si aliquis ex cardinalibus infirmef: potest sine eo ad electionem pcedi. ⁊ cessante infirmitate debet admitti. Tredecimo. q si cardinales absentes infra terminum .x. dierum superuenerint anteq; electio facta sit: int; admittant; cum moderamine seruentium ⁊ cum clausura: cibo ⁊ potu vt pdictum est. Quartodecimo q si papa mouetur in comitatu sine territorio illius ciuitatis: in qua erat cum sua curia. tñ cardinales in dicta ciuitate debent conuenire p electione faciendam: nisi forte esset interdita vel rebelis romane ecclesie: quo casu in alia vicinor; pueniant. que nō sit rebellis vel interdita: cum clausura ⁊ alijs supradictis. Item nota q pstitutio similis facta fuit per Celestinū q fuit reuocata per Adrianum sine consensu concilij quod facere potuit papa de plenitudine potestatis. Cum sit sup omnia concilia. ex de elec. significasti. quam Grego. confirmauit fm glo. Item nota fm glo. q est speciale in electione pape. q cardinales absentes non citant; h; expectant per .x. dies. Secus est in alijs electionibus. quia absentes de puincia sunt vocandi de elect. coram. Sed pone q cardinales quidam sunt absentes ⁊ ita remoti q nullo modo possunt venire infra .x. dies ad locum vbi dz electio celebrari. Nūquid poterunt pntes statim ad electionem pcedere: vel ante lapsum horum .x. dierum. Rñ. glo. q non. naz posset esse q abntes audietes de infirmitate pape: vel alia cā venire ceperant ante mortem. Ita q. j. x. dies a morte erūt in loco. Item pone q aliqs cardinalis nō debito tempore expectatus vult agere de ptempu vt; possit

comunicacione: qz ter. solū videt dicere de cōdu-
cētibus. Et dico qz nō. qz nō est eadē ratio in loca-
toze que est in pductoze: qz scholares debent inter
se humani tractare: z certat de lucro captando. z
qz cōducunt ante temp^o hospitii in odiū alte-
rius. Sed locator certat d̄ dāno vitando: qz vult
locare rem suā in tempore habili: nec facit in odiū
alicui⁹: nec est ita strict⁹ scholaribz sicut scholares
inter se. Et sic tolle opinionē illoz q̄ voluerūt dicē
istam penā ad locatozes extendi sicut fuit do. An.
Aut est eadem ratio. puta frumentū nō extrahaf
de ciuitate q̄ pena imponit vendēti frumentū fo-
rensi. niūquid pena intelligat⁹ repetita in emptore.
Et est dubiū satis probabile. Et credit Panoz. qz
extendetur dispositio statuti. sed nō pena. Sicut
in simili dicit Jo. an. in. c. dispendia. de Reptis li.
vi. qz ex idēpitare rationis debet extendi consti-
tutio: sed non pena constitutiōis. Sed Hosti. di-
cit qz locatozes incidunt in excommunicationē alio
respectu: quia cōmunicant criminioso in crimine
damnato. vt in. c. li cōcubine. de sen. excō. Et hoc
dicitur Hosti. Panoz. non approbat. nam com-
municans in ipso actu per quem quis incurrit ex-
cōmunicatiōne: non inuoluit excommunicationē:
quia adhuc alius nō est excommunicat⁹. Et oportet
qz prius actus perficiatur: z tunc cōmunicans
illi in crimine damnato inuoluit eadem excomu-
nicatiōne. Dicit tamē qz potest saluari dictū Do.
quādo locator peruenit ad actum locationis: vel
contractus: quia excommunicatio ibi infligitur p
solo cōtractu.

Quintusdecimus cum monachi. canonici re-
gulares. archidiaconi. decani. prepositi. plebani.
cantores z alij clerici psonatum habentes: aut eti-
am quicumqz p̄sbyteri audiunt leges vel phisicā.
extra ne de. vel mo. super specula. Nota fm̄ de.
de Parisio in dicto. c. super specula. qz triplex est
prohibitio psonarum quo ad audiendum leges
vel phisicam. Quidam enī phibentur ratione p-
fessionis. Quidam ratione ordinis. Quidam ra-
tione beneficii. Quod ad primos. scz de p̄fessis
expresse vel tacite patet qz non possunt exire clau-
strum ad audiendum vel legendum leges vel phi-
sicam. vt in dicto. c. super specula. et. c. nō magno
opere. ne clerici vel monachi. contrafaciens si nō
redit infra duos menses ad claustrum excomuni-
catus est ipso iure Quo ad secundos. scz ratiōe ordi-
nis. phibentur audire leges z phisicam sacerdo-
tes tm̄. vt in dicto. c. super specula. Constituti autē
in alijs ordinibus nō prohibentur huiusmodi au-
dire. Quo ad tercios. scz ratiōe beneficii prohibē-
tur audire huiusmodi sciētias cōstituti in digni-
tate curata vel non curata: vt in dicto. c. super spe-
cula. Si autē habeat ecclesiam parochialē et non
est sacerdos: nō phibetur audire huiusmodi sciē-
tias: nisi talis ecclesia sub se habeat capellam v̄ ca-
pellas: vt notatur in capitulo statutū. ne deri. vel
mona. libro. vi. iuncta glo.

Quid autē sit personatus. Dic qz est ecclesia-
stica dignitas: vt primicerius. qui preest diacono
extra de offi. p̄m. ca. j. Thesaurarius. extra de

cōce. pre. c. cum nostris. Cancellarius. extra ne ec-
bene. c. vnico. Decentor. z succentor. extra de ex.
pre. inter dilectos. Magister scholaruz. de ex. pre.
quanto. Custos. extra de offi. custo. c. j. Sacrista.
de offi. sacri. c. p̄mo. Archip̄sbyter. de offi. archi-
pre. ca. secūdo z tercio. Idem intelligit in alijs p-
sonatum habentibz: q̄ fm̄ diuersas psuetudines
ecclesiarū in eis habent.

Queritur quādo incipiāt currere isti duo mē-
ses: Rñ. glo. in dicto. c. super specula. dicit qz a tē-
pore publicationis huius cōstitutionis. Et sic ex
quo iam diu erit publicata: aperte innuit qz ho-
die studentes in predictis sciētijz: ipso facto sine
expectatione alicui⁹ tempous sunt excommunicati
z penis alijs ibi contentis obnoxij. Alij vō dicūt
qz etiam hodie tempus duorum mensium habet
locum: et illud curret ab exitu ipsius monasterij.
hac causa: vt audiant has sciētias interdictas.
Et hoc quo ad religiosos. Quo vō ad seculares
curret ab inceptione auditus. Et cum hac opini-
one transit Jo. an. Idem do. car. et de. de anch.
Tum vt euitetur iurium correctio: tum quia di.
ca. super specula. venit ad declarationem et aug-
mētum pene di. capituli. non magno. dispositio-
nes: vt excommunicatio intelligat⁹ inflicta ipso iure
In alijs ergo remanet cōcilium turonense immu-
tatum. Non ergo incurritur excommunicatio: nisi
post lapsum duorum mensium etia: si certum sit
eos ad monasterium redire non posse. ar. c. com-
missa. de dec. lib. vi. Nec Panoz. in dicto. c. super
specula. Duo ergo requiruntur ad hoc vt religiosi
incurrant dictam excommunicationem. Primū vt
exierint claustrum ea intentione: vt dictas sciē-
tias audiant vel legant. Secūdum si exierint z ad
claustrum suum infra duorum mensium spaciuz
non redierint.

Quid ergo si post exitum religiosus mutato
posito vadat ad theologiam: Rñ. Panoz. vbi
supra dicit Vincē. tenere. qz non prodest: nisi pri-
mo huic cōstitutioni satisfaciat redeundo ad clau-
strum: nisi abbas significaret ei qz iret ad theolo-
giam: quia tunc censetur reuersus ad claustrum
ff. de in ius voca. l. quibz. sicut purgatur vicium
furti re apud furem remanētē: auctoritate domi-
ni. ff. de vsuca. si fur. Sed si postmodum abbatia
mandato deserto: iterum redit ad leges: incidit
in dictam penam ipso facto fm̄ eum. Sed panoz.
non placet primū dictum. Putat enim qz licz exi-
erit causa audiendi leges: exquo tamen mutato
posito contulit se ad sciētiam permiffam: non in-
cidit in penam. licz non redeat ad monasterium.
Mouetur quia cessat ratio hoc casu psituationis
de qua in dicto. c. nō magno. vbi dicitur hoc sta-
tutz emanasse: ne viri sp̄iales mūdānis rursus
actibz inuoluantur. Que ratio prius cessat si ab
his actionibz mūdānis desistat. Et ad istum tex.
qz re qrit qz redeat. j. duos mēses. Dico qz habuit
respectū ad effectū: qn̄. s. dedit operā sciētie inter-
dicte vel stat in isto proposito. nam verba debēt in-
telligi cum effectu.

Querit an omnes pene statutz contra religi-

[Marginal notes on the left side of the page, partially cut off and illegible.]

Excommunicatio. 1.

ofos habeant locum in clericis secularibus ibi p-
hibitis: Glo. in dicto. c. super. dicit q sic. Idem
Panoz. dicens q hanc opinionem sequitur comu-
niter doc. ibi.

¶ Quero. qd si religiosi non exeunt claustru: sed
in claustro existentes audiunt vel legunt dictas sci-
entias p-
hibitas: **Ru.** Panoz. vbi s. de mete In-
noc. dicit q tales no ligantur penis ibi cōtentis p-
ter. in dicto. c. sup. z in. c. no magno. qui disponit
pra exeuntes claustru. **Ides do. an.** q pene sunt
odios. ergo restringēde. ergo no debet habere lo-
cum in non exeuntibus: licet tales legentes vel stu-
dentes in claustro male faciant. **Nec obstat** si di-
catur eandē esse rōnem in non exeuntibus. **Dico**
q hoc negari potest: cum magis deliquit religio-
sus exeundo claustru ex causa illicita: argu. xvj. q.
j. c. placuit. **Et p-** dicta facilius decidunt questi-
ones sequētes.

¶ Quarto. qd si religiosus vadat ad principium
amici incipiēns legere in legibus vel p-
bica: causa
honorandi amici: **Hofi.** dicit q non est suū hoc
interpretari. **Cū** q̄tum ad verba damne ibi lectio
z auditus. tū putat q papa rīderet talē ex mente
non ligari. **Sed** panoz. vbi s. dicit: q etiā quo ad
verba talis no ligat. **Nam** tex. in dicto. c. sup. z in
c. no magno. disponit de religiosis exeuntibus cā
audiendi leges. i. vt principaliter in eis studeant
causa pficiendi in eis. i. sub p-
textu ecclesiastica ne-
gocia fidelius tractandi: z medicinar: occasione
languentiū fratru que oia cessant in. q. nra.

¶ Secundo querit qd si ille qui incepit legere ha-
bet paucos scholares: p-
ter qd iste religiosus vult
eum cōtinue honorare: **Hofi.** dicit se no admit-
tere talē honorē. **Sed** panoz. vbi s. dicit: q hoc di-
cū **Hofi.** sibi placeret: qū iste faceret in fraude: z
cū hoc exigeret: cōtinuationē duorū mēsu. **Sz** vbi
faceret sine fraude. dico secus p-
dicta. **Et** satis videtur de mete **Hofi.** f. fraus aut poterit depre-
bendi ex cōiecturis.

¶ Tercio quero. nunquid psona ecclesiastica ibi
p-
hibita possit aliquibz socijs priuatiu in camera
legere p-
dictas scientias: **Do.** dicit q no. z q talis
no enadet penas ibi positas: quia studiū p-
hibet
z lectio. **Lex** em̄ no debet eē imposita verbis: sed
rebus. **Ut** in. c. cōmissa. de elec. li. vj. **Sed** panoz.
vbi s. dicit q aut legit in monasterio suo: z no in-
currat penas de quibz ibi. **Aut** extra monasteriū:
z tūc pendet ab alia. q. **An.** c. **Ad** magno. habeat
locum in legente seu docēte: **Do.** videt sentire q
sicut **Jo. an.** in dicto. c. sup. dicit q istis religiosis
p-
hibet auditus: vt ibi. z lectio: vt in dicto. c. non
magno. z studiū: vt in dicto. c. sup. in vbo. verū.
Sed panoz. dicit q. d. c. non magno. no loquitur
de legētibz. i. docētibz: sed de addiscētibz. vñ
ponitur ibi legere largo mō: qz omnis q̄ studet vt
pficiat legit. p-
quo facit etymologia vocabuli.
nā dicit lectio a legendo. **Hoc** aperte probat littera
in dicto. c. non magno. **Dicit** enim ibi q religiosi
exibant ad audiendū leges z p-
bica sub obten-
tu. z sic vt possent pficere: z docti agerent pre-
dicta. **Nec** est verū q. d. c. sup. specula. prohibeat

auditum: z capitulū non magno. lectionem. quia
dictū capitulū super. venit ad declarandū. c. non
magno. nihil aut inducit de nouo: nisi q̄ten? q re-
ligiosi incurrant excom̄icationē ip̄o facto: z q dicta
p-
stitutio extendit ad habētes psonatū z ad p-
sby-
teros. **Eodē** mō dico de studio. **Nā** ponit ibi stu-
diū p-
p̄s studentibz. i. addiscētibz. nam studere
magis cōuenit addiscētibz q̄ docētibz. quare
concludit **Panoz.** q. d. c. non magno. z. d. c. sup.
solam loquitur in audientibus seu studentibus
addiscēdo. **Et** isti sunt qui incurrunt penas pre-
dictas. **Regentes** autē. id est docentes non putat
incurrē has penas: nec in p-
dictis videt procede-
re ratio q̄ ē in addiscētibz. nā addiscens videt
motus malo zelo: vt scz inuoluat rursus actioni-
bus mūdanis. **Sed** ille qui prius scientiam istam
didicit: z eam docet no facit vt inuoluatur actio-
nibus mūdanis. imo cōmunicat alijs scientiā in
se bonam: z necessariam ad regimen o-
bis vel p-
supposito q̄ peccet: non tamē tantū quātum ille
qui nūc incipit addiscere. **Et** p-
hoc dicerem q pri-
uilegiatus: vt in his scientijs possit studere vide-
tur priuilegiat? ad id quod sequitur ex studio. scz
ad doctoratum assumendum z per consequēs ad
legendū: cum in doctoratu detur potestas legē-
di: vt notatur in clemētina secūda de magi. **Doc**
tamen est magis dubitabile. z ante factum p-
sule-
rem abstinentiū. **hec** Panoz.

¶ Ultimo quero: quare facta sit hec prohibitio:
cū scientia canonica no possit bene sciri sine legalis
Ru. **Do.** q sine principali studio z auditu leguz
p-
ter libros legales sufficiens scientia haberi po-
test de materia legum in canonibz cōtenta per ea
que in libris canonicis apponuntur z qui dubitat
querat. **Nam** hoc no p-
hibetur. scz de dubijs cer-
riorari. **Etiā** dicit Panoz. q poterit studere p-
studium camere ad hoc principaliter tamē non ordi-
natum: sed ad finem melius intelligēdi scientiā
canonicā. **Et** sic licitum est religiosis. z alijs p-
bictis habere libros sciētie ciuilibz. z in eis in came-
ra studere ad finē melius intelligēdi canones: no
autem principaliter propter istam ciuilem sciētā
acquirendam. **Nota** etiā q̄ istud quod inter-
dicatur clericis supra nomianis. z. audire leges et
p-
bica declarat per. c. statutum ne cle. vel mo.
li. vj. non extendi ad eos qui obtinent parochia-
les ecclesias ratione huiusmodi ecclesiarum nisi
eadem ecclesie fuerint plebanie sub se capellas ha-
bentes: in quibus constanēt clerici perpetui ne-
queūtes ab ipsis absqz causa rationabili amoueri
vbi dicit glo. q̄ ideo dicitur ratione ecclesiarum:
quia si haberent dispensatiue: vel alio modo per-
sonatum cum illis ecclesijs: bene tenerent consti-
tutioni: vel si essent p-
sbyteri tenerētur non ratio-
ne ecclesie: sed ordinis. **Item** quia dicit capellas:
Idem videtur dicendum z tutius si vnā habe-
ret capellam. **Nec** obstat quod dicitur in tex. ca-
pellas: quia non dicitur vbi fuerit plebania ha-
bens capellas sed dicitur in plurali. plebanie sub
se habentes capellas et pluralitatē capellaz refert
ad pluralitatē plebaniaz.

Sextusdecimus ¶ religiosos tacite vel expresse
pressos: si dimittunt habitum temerarie: vel si accedunt
ad quos studia litterarum sine licentia prelatorum suorum:
cum studio sui parentis vel maioris partis. extra ne de. vel
mo. vt piculosa. li. vi. Nota fm glo. qd e spale i re-
ligioso apostata: qd als apostata no est excōcatus
sed excōcandus.

Quid si portat habitum s̄ abscōsum. puta qd co-
opit habitum religionis hitu clericorū seculariū. vel
hmoī. Rñ. glo. in de. qñ. de vi. 7 ho. de. qd e apo-
stata 7 excōcatur. Idē land. Et sic nota quēlibz re-
ligiosum obligatū ad habitum deferēdū extrinsec?
7 sup oēs alias vestes: si velit euitare penā. d. c. vt
piculosa. nisi cā rōnabilis subsit. Idē pau. in dicta
de. qñ. dicēs nūquid sufficiat portare habitum sub
cappa vel tabarro: apparet qd nō p dictū ter. imo
talis e apostata 7 excōcatus. Et ita fuit determina-
tū bononie. Idē tenet Frā. d may. Sed panoz. in
c. deus q. de vi. 7 ho. de. p ter. illuz iura glo. tenet
oppositū. nā aliud ē ex toto dimittere hitū. et aliud
ē supius nō portare. Nā pmittit dimissio i supio-
ri: 7 tamen interi? tenet portare: vt ibi in glo. ergo
pena. d. c. vt piculosa. nō verificabit in istis: quia
aliud est dimittere oīno: 7 aliud in supioribus tñ
Nam cōstitutio penalīs nō dīz extendi saltem ad
casuz nō habentē oīmodā rationē. vt no. Jo. an.
in regula odia. d re. iur. li. vi. in mercu. hec panoz.
Prima tamē opinio videt̄ p̄mūior 7 securior. Et
ideo ante factum p̄sulenda. post factum vō posset
teneri opinio panoz.

Quero qñ dicat temere dimittere hitū? Rñ.
glo. qd ex cā licz habitum trāformare si iusta sit. vt
puta timoz. zen. aut dicit qd rōnabilis cā dimitten-
di hitū vel trāformādi arbitrio boni viri iudi-
cabit. Itē dicit qd nō dicit qd assumpsisse qd sta-
tim est dimissur? Vnde si religiosus vestem vir-
gatā vel p̄tā in momēto assumeret statim eā di-
missurus. nō dicit eā assumpsisse. ff. de diuoz. l. di-
uoz. vñ dicit zen. in dicta de. qñ. qd si deferat
non p̄tinē hmoī vestes paritas nec causa vsus
p̄p̄: sed ob festū socij qui militat vel doctorat vel
vziatur. nō incidit in dictā penā qd talia raro oc-
currunt et iura coaptant̄ his que sepe fiunt. ff. de
legi. l. ex hie. Item ea qd causa festi. iocarie fiūt: ob-
ligationē nō inducūt. ff. de ac. 7 ob. l. obligationū
substantia.

Sz nūquid i lectulo licet deferre habitū. Rñ.
De. dan. qd canon sentit qd sic. xx. q. j. vidua. 7 di.
xiiij. c. sanctimonialis. vbi dicit qd eo habitu sem-
per vti debent. 7 etiam habitus adeo est annexus
offibus monachoz qd in quocūq; loco p̄sistentes
sive in lecto quiescētēs. p̄stanter eo vti debēt. imo
glo. in. d. c. sanctimonialis. addit etiā in lecto cum
infirmirate.

Sed nūquid ita amare sit intelligendū istud
verbū: vt prima facie sonare videt̄: Jo. an. in no-
uella dicit non puto qd monachus dimittens ha-
bitum in cella sua: vel dum balneum intrat: vel in
oculto iacens sine habitu: ligetur dicta p̄stitutōe
als pauci inuenirentur non ligati: sed quādo ex-
hibet se conspectibus hominū sine habitu: in ba-

bitu laicali vel clericali: sine iusta causa: tunc ligat̄
tamen ex honestate deberet semper sue religionis
deferre habitum. non tamen videtur qd incurrat
excōmunicationē fm Arch. flo. in stando sine eo
ex aliqua causa rationabili. puta vt dormiēdo me-
lius quiescat. vt induendo sacras vestes non ap-
pareat gibbus: vt querat pulices. vt se balnear: et
vt aptius scindat aliquod lignum et huiusmodi:
quia sic non videtur temerarie dimittere: tamen
etiam in huiusmodi esset cōuenientius nō dimit-
tere. Si autem aliquis dimittat habitum volens
transire ad aliam religionem: vt sic citius recipiat
etiam incidere in sententiā. Dicit etiam De.
de Pal. in. iij. vt recitat idem Arch. flozē. qd qui
iocosa leuitate ad horam vt currat: vel lapidem
proiciat deponat habitū non incidit in sententiā
quā non est verisimile papam in his minutis rā-
tū laqueum posuisse. hec Arch. flo. hoc tamē vti-
mum est valde periculosum. Et ideo respuendū.

Quidam etiam dicunt qd ad hoc: vt religiosus di-
mittens habitum incurrat excōmunicationem
duo requirūtur. Prīmū qd dimittat habitum in
scholis vel alibi extra monasteriū. Et ad hoc vi-
detur facere principū dicti capituli. vt periculosa
ibi euagandi materia subtrahat. Secus ergo vbi
dimitteret in monasterio: nec extra egrederetur.
Secūdam vt dimittat temere. id est sine causa ra-
tionabili. Sed p̄dicta Jo. an. supra 7 aliorū vide-
tur dicēdum qd etiam dimittendo habitum sine
rationabili causa etiā in monasterio est excōmu-
nicatus. Et hoc quādo se p̄sentat cōspectibus se-
cularium. Et sic ante factum consulēda est prima
opinio. Sed post factū potest sustentari alia opi-
nio. Nota etiā ter. in dicto. c. vt periculosa. in v.
queus. scz studia. qui cōp̄hendit etiā studium
theologie seu iuris canonici et huiusmodi. Et ex
hoc no. qd religiosus egrediens monasteriū ad au-
diendum scientias etiā non phibitas: vt theolo-
giam: 7 ius canonicū: si hoc facit sine prelati sui li-
centia 7 sine consilio conuentus vel maioris par-
tis excōmunicationem incurrit. Idem si cum li-
centia audit vel vadit: sed habitus non portat. et
doctor qui scienter in huiusmodi p̄cipat talē do-
cendo vel retinendo in scholis. pari sententiā li-
gatur. Et glo. querit sup v. dimisso. quid si nō di-
miserit habitū. Videt̄ qd tunc non est excōcatus
doctor: qd hec pena nō est ampliāda. Dic p̄trariū:
qd cōicat in crimie. Et sic eadē 7 nō minor excōica-
tionē ligat̄. extra de sen. ex. si cōcubine. Et ab ista
excōicationē ordinari? absoluere pōt.

Quid si monachus hz domū iuxta scholas. et
stando i ea pōt audire lectionē. 7 doctor: scit et le-
git. An sit excōicat? Rñ. glo. qd nō. qd non posset
phibere qñ i domo p̄p̄ia moraret̄.

Quid si talis monachus nō vult exire scholas
an possit vi expelli. Glo. sup v. retinē. videt̄ inue-
re qd sic. Nā dicit qd officū doctoris est scholarē de
scholis expellere. Aliq̄bz tñ videt̄ qd nō: qd etiam
excōmunicatus gaudet p̄uilegio. vt eū p̄cutiēs
incidat i excōicationē. Sed p̄ p̄ia opinione facit
ter. in. c. veniēs. de sen. ex. vbi habet qd iniiciens

adū non magis letentem quā
aper. vñ ad detarantū. c. non
excōmunicatō facta: qd dicit
ad bōbz p̄sentatō: ad p̄bz
dico de fūdo. vñ dicit in
mōbz. l. additō. non habet
ad dicitō s̄ dicitō. vñ dicit
s. q. d. c. non magis. c. d. c. c.
in audientibus s̄ dicitō. vñ
si sunt qui incurrunt penā
autē. ad est dicitō non p̄tā
sener in p̄ctis videt̄ p̄ctō
scentibus. nā additō videt̄
vt sic inuoluit rursus actō
d ille qui p̄us locum am
tū facit vt inuoluitur actō
no cōmunicat alijs scientia in
viam ad regimē obis vel p̄-
r. non tamē tantū quātū sic
dicit. s̄ p̄ dicitō qd p̄
bis s̄ctis p̄ctā fūdere vide-
ad id qd loquitur ex fūdo. s̄
cōmunicandū: qd cōtō quē ad
nū doctoz. vñ p̄ctō legi-
m deminū s̄ctō de mag. Dec
s̄ dicitō. 7 ante factum p̄ulo
li. ber. Panoz.

no

Excommunicatio. 1.

manū in clericis; seu religiosum turbantē divina officia; excommunicat? nō est: etiā si cōmor? hoc fecerit q; ex iusta cā hoc fecit. Et dicit doct. ibidē q; ille ter. intelligit in distincte: q; talis iniiciens: siue habeat plationē: siue nō excusat ab iniectōe manū r ex quo turbat diuinū officii in ecclia: p̄t de ea expelli sicut faciēs tumultū i iudicio: vt est ter. bon? in. c. in loco. v. q. iij. Ita p̄fomiter ē d. cēdū de isto religioso q; turbat doctores et scholares: q; p̄t licite expelli absq; metu excommunicationis. Et pro hac opinione est Directoria li. ij. Et dicit q; fm archi. p̄t expelli violēter de scholis. ar. d. c. veniens vbi monialis quedā q; turbabat officii. expulsa fuit de ecclia sine metu tū excommunicationis.

¶ Quid si nō potest expelli? Rñ. glo. q; doctor debet exire scholas sicut dicim? qū excommunicat? intrat ecclesiam.

¶ An quid aut abbas volens exire ad quos studia litterarū teneatur petere licentiā seu consiliū cōuentus sui monasterij. Et dimissis multis opinionibus maxime p̄ illud relatiū sui: qd sequit qd videt respicere immediatū prelatū ipsius monasterij: r sic nō ep̄m: p̄t dici q; quibus abbas male faciat: si vadat p̄ter licentiā episcopi ad queis studia litterarū: nō tū videt ligari hac pena cū sit penalis. r restringi cōsuevit fm archi. Et qd in fine dicit de licentia ep̄i: videt habere locum in monasterio nō exempto ab eius iurisdictione. Sed monachus seu alius religiosus subditus non potest accedere ad queis studia litterarū nisi a suo prelato cum cōsilio fratrum cōuentus v̄l maioris ptis eiusdem: sibi eundē ad studia licentia p̄mitus sit cōcessa. als excommunicatus est: vt in dicto. c. vt piculosa. Et tūc p̄t omnia sine quibus in studio comode esse nō potest. Et dicit archi. q; si mutuū p̄traxit tenebitur monasteriū nisi actum fuisset q; aliud de sumptis inueniret vt a p̄pino vel amico. Si autē obligaret libros vel res alias p̄ scholaris: vel alio: nō valet obligatio: quia monachus seru? est monasterij. di. li. ij. multos. Idē si fideiusserit pro aliquo q; nō tenet. hec archi.

¶ Decimusseptimus. de eo q; p̄cipat excommunicato in crimie. p̄ter qd excommunicat? est dādo et auxiliū. cōsiliū vel fauorē. de sentē. excō. nup. r. ca. si cōcubine. Et nō. fm Panoz. in. d. c. nup. q; hoc intelligit qū post excommunicationē cōmunicat sibi in crimie damnato: vtputa tūc fuit excommunicatus q; tenebat vxorē alteri? Ego impēdo sibi auxiliū. cōsiliū vel fauorē circa detentionē illi? mulieris: tūc cōmunicat excommunicato i crimie dānato: nec sufficeret cōicare in illo actu p̄ quē incurrit excommunicatio: h̄ oportet q; ille p̄p̄us incidit i excommunicationē: vt notat in. c. p̄tingit. de sen. excō. Possit tūc dici. q; ex alio capite q; incurrat excommunicationē iur? vt si p̄suloyl auxiliū impēdo circa verberationē clericū. nā faciētē r p̄sentētē par pena p̄stringē d3. vt in. c. mulieres. de sen. ex. Et p̄dicta faciūt ad. q. de q̄ in. d. c. cōtingit. s. de illo clerico qui subiecit se verberibus. An sit excommunicat? ex quo cōmunicat crimioso in crimie. p̄ter qd ille verberans fuit excommunicatus. Panoz. ibi dicit q; hec q̄stio soluit multarie per

Jo. an. Primo q; ille clericus poterat excusari ratione cōsuetudinis. r q; facebat ratioe satisfacionis: r non vt cōicaret in crimine. Secūdo q; ad incurrendā illā excommunicationē rōne p̄cipij requit q; q; cōicaret excommunicato in crimie: h̄ ante p̄cussionē nō est adhuc p̄curtes excommunicatus. ergo non cōicaret excommunicato. q; ergo mādans vel cooperans ante factū incurrat excommunicationē ip̄o facto: vt i dicto. c. mulieres. hoc tamē nō p̄tingit ratioe p̄cipij sed ligatur tanq; p̄cipialis. Ita tūc so. p̄t impugnarī fm Jo. an. r bñ post p̄amā p̄cussionē si iterat secūda. Nā post p̄amā incidit in excommunicationē q; in scda r tertia cōicauit excommunicato i crimie Sed forte q; diceret q; talis nō incurrit excommunicationē: nisi habito respectu ad oēs excommunicationes eodē impetu inflctas. Et tūc dicerem? istū nō cōicare excommunicato: nisi post factū cōpletū. Et pro hoc facit qd notat Jo. an. in regula delictū. de re. iur. in. vj. in mercu. vbi querit an tot excommunicationes p̄cutiens incurrat: quot inserunt verbera. r cōcludit q; nō: q; habent p̄ vno facto ex quo vno impetu inserunt. Hoc etiā tenet Bar. in. l. nūq; ff. de p̄ua. delict. vbi dicit q; si ego vulnerari te ex p̄posito: nolens plus facere: tūc p̄ aliqd dictū vel factum a te supuenit mihi impet? et occidi te tenebor de vulnerato r occiso: q; nō eodē impetu: licz in cōtinētī. Et ecōtra si te vulnerari r sumi p̄secut? te p̄ plures horas: r finaliter occidi te: d̄ occiso tūc tenebor: licz ex intervallo q; eodē impetu. vt. l. qd ait. s. si. ff. de adul. Da? alia so. ad. q. nostrā p̄cipalē. s. q; aliud est p̄cipare excommunicato in crimie r aliud submittere se misericordie alicui? cū possit cogitare illū remissurū: cum q; debeat defacili parcere p̄stratis. Itē nota q; do. an. de bu. r Innocē. vident tenere. q; in ista p̄cipatōne dando p̄siliū. auxiliū vel fauorē. nō distinguūt an als eēt facturus: vel nō: q; fm q; dicit glo. in dicto. c. nuper. nō refert an de bono malū vel de malo pessimū quis efficiat. licz glo. videat tenere p̄trariū: cū qua p̄cordat Rñ. in. iij.

¶ Quero an iste cōicans directe excommunicato i crimie incidat i sniaz hoīs v̄l iuris. Rñ. glo. in. d. c. nup. vult q; talis cōicans excommunicato i crimie incidat in sniaz hoīs: r nō canonis. Et mouet glo. q; absolutio ab hac excommunicationē nō p̄t fieri nisi p̄ excommunicatōrē aut supiorē vt p̄z i ter. ibi. S3 panoz. ibi dicit q; cōiter doc. tenēt oppositū. Et q; ista sit snia canonis r nō hoīs p̄bat ter. ibi i v. q̄uis. n. r tūc. vult em̄ q; ex solo p̄cipio eēt crimie p̄bat minor excommunicatio. r ponit dictionē implicatiū. s. etiā p̄ quam innuit q; etiā i p̄cedētī casu p̄bat excommunicatio iuris r nō hoīs. Et sic si excommunicatio minor p̄bat a iure for? excommunicatio maior. Et sic habes casum. q; excommunicatus snia canonis nō p̄t absolui ab ep̄o. h̄ d3 absolui ab excommunicatoe vel a supiore. Et hoc ē fm panoz. ibi. q; papa reseruauit absolutionē ip̄i excommunicatoe: q; iste cōicans in crimie videtur directe deli q̄sse in p̄sonā excommunicatois.

¶ Decimusoctau? p̄ obseruātes vel faciētes obseruari statuta vel p̄suetudines p̄ ecclesiasticā libertatē. r scriptores eoz et officiales iudicātes fm ea

extra de sen. ex. nouerit. Nota fm Panor. ibi q...

Sed quero que statuta dicant cōtra ecclesiasti- tam libertatē? Rñ. panor. ubi supra de mente In...

Quero, quia in. d. c. nouerit. fit mētio de duo- bus mēsi- bus. An hodie expectetur lapsus ipsorū...

Sed qd si sciuerint p̄dicta statuta. et ignoraue- rint esse p̄ ecclesiasticā libertatē. Rñ. Inno. dicit...

dos: q est ignorantia iuris. que nō excusat de re. iuris. li. vj. ignorantia.

Quero quando dicant negligentes in delendo vel in faciendo non obseruari. Respondit asteñ...

Quid si certificat de nocte vel in die festo quando generale concilium nō potest fieri; vel certificatur dū est infirmus. Rñ. q hoc ad arbitriū boni viri...

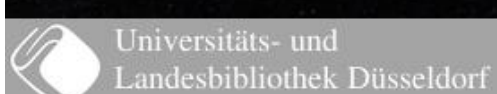
Quid si consiliarius dedit consiliū contrarium vt non ederetur statutum. An sit excōmunicat⁹? Quidā dicunt q sic. quia debet potius dimittere...

Quero. an per statutū factum p aliquos princi- pales de vniuersitate: ligetur vniuersitas pena ex- communicationis. Respondit Asteñ. q sic. si tota...

Decimus non us. de quadā excōmunicatione. que habetur in. c. quoniā. de of. or. ubi phibetur q in eadē ciuitate sint plures episcopi. Sed si p̄...

Vicesimus. contra clericos habentes officium p̄positi secularis: si moniti nō desistunt. vt in. c. clericis: ne de. vel mo. Et fm glo. ibi est canon late...

Quero. quia tex. loquitur de cōstitutis in sacris Quid de p̄stitutis in minorib⁹. Inno. dicit. q idē. Adostien. tamen dicit q bis qui sunt in sacris ma...

gis imminet penitus, qz nec p̄bere possunt, z sunt irregulares. Et hoc placet panoz. qz habeat locum in minoribz p̄ma ps. c. q̄ in summa vult qz cleric⁹ iudiciū sanguinis exercens; ab officio z beneficio deponat. quia p̄ impositionē illaz penaz incurrit irregularitatē. Quia rōne debet deponi ita constitutus in minoribz sicut in maioribz. vt nota. in. c. cum nō ab homine. de iudi. Et ad. d. c. clericis. dic qz verbū. sacris. sumit large. nā omnes ordines ecclēstici sunt sacri. Sed circa scōdam partē capituli. que in summa vult qz excōicatus ē sacerdos habens officiū p̄positi secularis. si monitus nō desistat. potest dubitari q̄liter sumat illud verbum. sacerdos. Dosthē. exponit multū large. exponit enī actus vel sciendus. i. clericus. de cohabi. de. c. ij. Et cū hac expositione transeunt doct. cōmunit. Sed panoz. putat qz respectu clericoz in minoribz constitutoz q̄ sunt sine aliquo beneficio nō hz locum p̄ hoc facti qz verbū sacerdos nō potest ad istos cōgrue adaptari. Sed a. d. c. clericis. intelligendus in cōstitutiōe in sacris. q̄ longo mō p̄nt appellari sacerdotes. vt in. d. c. ij. Et licet hec p̄stitutio videat̄ penalis. z sic restringēda tñ habito respectu quia excōicatio nō infligit̄ ipso facto: secus videt̄ dicendum. Et p̄dictis inferit panoz. qz p̄lati possunt eē consiliarij p̄ncipis secularis. licet nō debeant esse officiales iusticie exercēde. Nota ultimo p̄ declaratione hui⁹ verbi subiaceat. fm Panoz. vbi s. qz q̄qz pena imponit̄ p̄ verba futuri t̄pis denotantia executōnē actus. z pena intelligit̄ imposita ipso facto. Et in hoc casu intellige. d. c. cleric. z. c. si q̄s. xvij. q. iij. cū sy. Nam verbū subiaceat. nō videt̄ ex sua significatiōe exigere ministeriū alicui⁹: cū denotet executionē sicut hoc verbū sit. vnde si dicatur: sit excōicatus. Intelligit̄ ipso iure. vt notat glo. in. c. q̄cunqz. de here. li. vj. Aut pena imponit̄ p̄ verba futuri t̄pis denotantia actus exercitium. seu facti ministeriū. Et tunc venit imponēda p̄ sententiā iudicis. Et hoc casu. p̄cedit theozica cōmunit. de qua vide in. c. si diligenti. de fo. compe. vbi dicit. qz q̄qz lex p̄malgat̄ per verbuz p̄teriti t̄pis. z regulariter est late sentētie. de elec. cupiētes. S. ceterz in. vj. z in glo. in. v. suspensos. Quāz vba non p̄ferunt̄ in p̄teritū. Et tunc si sunt verba declaratoriā. ē canon late sentētie. vt si dicat. decernimus viribz non carere. p̄ hoc tex. cū glo. in. c. no. uit. de his que si. a. p̄e. Si vō sunt verba dispositiua. tunc si sonant in futurū z respiciunt actū iudicis: vt p̄uēt. excōmunicet. puniat. causam p̄dat. z similia. z in dubio est ferenda sentētia. nisi addatur verbū. p̄ qd̄ appareat qz sit late sentētie: vt ipso facto vel coiplo. Idē dicendū de verbo omnino. nam intelligitur ipso facto. Glo. est notabilis fm Bal. in. l. j. S. si pecunia. ff. de po. Idem de verbo. modis omnibz. i. ipso iure p̄ glo. singularē in autē. defunc. seu su. S. sancimus. in. v. modis omnibus Item licet verbū p̄sentis t̄pis vel futuri nō intelligatur ipso iure. Tamē si diceret̄ tale quid cassent et irritent. Intelligitur ipso iure fm Bal. in. ti. de pa. constan. c. j. coll. ix. Idē Ludo. ro. in suis singularibus. Idem videtur dicendum de isto verbo.

mor. vt intelligat̄ ipso iure per glo. in autētica. de inces. nup.

¶ Dicemus primus contra spoliantes rompetas aut alios xpianos p̄ negociatione vel alijs bonis negocijs nauigio vecos aut capere aut rebus suis spoliare p̄sumunt. Illi etiā qui xpianos naufragiū patientes spoliant rebus suis: nisi ablatā reddiderint excōmunicatiōe se nouerint subiaccere. extra de rap. c. excōmunicatiōe. Et nota fm Panoz. ibi de mente Jo. an. qz primus casus huius capituli est canon ferende sentētie: exceptz piratis qui per p̄cessum annualem sunt excōmunicati excōmunicatiōe papali. Secund⁹ vō casus. d. c. est canon late sentētie. Ita tamen qz p̄cedat admonitio. vt dicit glo. ibi. Et sic prima ps intelligi potest de quoqz nauigio. Idem Joh. de lig. Et videtur cōmunit opinio quīs Dosthē. restringat ad maritimū. Nota tamen qz spoliantes rompetas vel euntes ad curiā vel redeuntes pro causis agendis in curiā sunt excōmunicati excōmunicatiōe papali per p̄cessum curie. Et nota. Panoz. in. d. c. excōmunicatiōe. vbi et glo. vltima iuncto tex. dicit qz vbi pena apponit̄ negatiue ipso iure pena non intelligit̄ inflicta: nisi p̄cedat admonitio vel saltē mora in nō faciēdo. Et hoc idem tenet Jo. an. s. admonitiōnē esse necessariā. licet glo. ibi in hoc nō firmet pedes. tamen p̄ dicta opinione facit theozica Inno. in. c. extirpande. S. qui vō. de p̄ben. que solet multū allegari. qz vbi pena ponit̄ negatiue sine appositione temporis ad hoc vt cōmittatur pena. requirit̄ admonitio p̄cedens. Exemplū. dicit lex. Quicunqz nō fecerit residentiam nō requirit̄ admonitiō. hic requirit̄ admonitio fm eum. quia nobis est occultam: an fecerit residentiam z an habuerit iustā causam nō residēdi Sed per admonitiōnē conuincit̄. Secus quando pena ponitur affirmatiue. vtputa. Quicunqz tali hora intrauerit ecclesiam sit excōmunicatus. nam non requirit̄ admonitio fm eum. quia licet negata lateant: facta tamē patent. Et valet multū ista theozica p̄ intellectu statutoz. Sed panoz. dicit se nō secutiū fuisse simpliciter istā theozicā in repetitione illius. S. qui vō. Sed dicit se ibi cōcluisse qz quo ad deum pena est commissa. Ipso facto qz est in mora. Nam quo ad deū cessat ratio Inno. q̄a deo nihil latet. Et quicqd̄ est certū nature est certum legi. sed quo ad ecclesiā militantem posset ista theozica p̄cedere. Et hoc casu requirit̄ admonitio Et sic pot̄ ista glo. reduci ad concordia vt admonitio sit necessaria quo ad hoīes. s̄ sola mora sufficit quo ad deum.

¶ Dicemus secundus contra eos q̄ ledunt vel grauant aliquā personaz ecclesiasticam in se vel in suis: seu bonis p̄ se vel p̄ alios. eo qz noluerint eligere eos. p̄ quibz rogabant. vt in. c. sciant cuncti. de elec. li. vj.

¶ Sed nunqd̄ huiusmodi constitutio habeat locum in p̄sentante patronū? Rñ. glo. in. d. c. sciant dicit qz si patronus est clericus vel p̄sona ecclesiastica: locū habebit dicta cōstitutio. Si autē patronus est laicus: locū non habebit pena: cū constitutio

Excōmunicatio. 1. (marginal notes on the right edge of the page)

tio dicat clericos vel ecclesiasticas personas. Et glo. in y. ecclesiasticas dicit. vt sunt conuersi: templarij vel hospitalarij. q. licet no sint clerici: sunt tñ ecclesiasticas persone. xvij. q. iij. quisquis.

Dicesimus tertius contra usurpantes sibi de nouo iura vacantium ecclesiarum ac earum bona. vt in. c. generalis. de elec. li. vi.

Quero quomodo quis dicat de nouo usurpare. Rñdit glo. ibi de nouo. f. a. xl. annis citra.

Quero an occupans ista bona vacantia: sit excommunicatus ipso facto. Rñdit panoz. in. c. conquestus. de fo. compe. post Jo. an. q. ad hoc vt quis incurrat istam excoꝛdicationem duo requirunt. videlicet vt occupet custodia seu guardiam. scdo q. virtute illius bona locorum vacantium occupet. altero deficiente locum habent iura antiq. de fo. compe. cum sit. z. d. c. conquestus. Et hec opinio est communis. licet aliqui contra.

Dicesimus quartus contra electores et electos ad regimen vrbis rome. ptra. c. fundameta. de elec. li. vi. Et ibi ponit ratio que fuit facta ista pstitutio et excoꝛdicatio. f. q. nullus notabilis peminentie potestatis. z. dignitatis eligat in senatore. f. ne cu sua potentia possit sibi dictam vrbem usurpare z. subingere ecclesie z. romanum pontificem sicut fecit Conradus: q. de venenosa radice federici quondam romani imperatoris erijt. Scdo statuit ibi. q. nullus inferioris dignitatis a pdictis eligatur vltra annum in senatore. ne habeat causam acquirendi in ea potentiam et principatum: qua postea sibi velit eius subingere dominium.

Dicesimus quintus contra impediētes visitationem monialium sciendā p suos superiores: post monitionem. vt in de. attendetes. de sta. mo. Nota q. ordinarij debent visitare monasteria exempta et no exempta. z. illa q. non recognoscunt superiori: nisi papa. Monasteria vo exempta q. sez sunt ordinarij exemptoz. vt camaldulensi. cisterciensi. mendicantiū z. hmoi habent visitare plati eoz. Et nota ar. per d. de. q. vbi papa vult ordinarios habere iurisdictionem in exemptos. exprimit q. hoc faciāt aucto. apostolica.

An autē ordinarij possint hanc visitationem alteri delegare. Lar. dicit q. sic. p glo. notabilem in. c. fi. de of. or. z. per. c. fi. de offi. del. f. his autē. a. pñio: quia ibi. phibet delegare is cui committit q. persona liter visitet.

Quid si monasterium subest abbatisse maioris monasterij. Glo. cōcludit q. ordinarius no visitabit. f. abbatissa. Et si illa no potest exire. p alium poterit visitare.

Quid de monasterijs subiectis sedi apostolice: que consueuerunt p visitatores capitulorum. puincia lium singulis annis visitari. sicut monasterium monialium brachien. Dic fm Landul. q. p ordinariū quia hec spalis puilio viciat generalem.

Querit in eo qd ter. dicit visitationem sciendā singulis annis. An sufficiat q. fiat in fine primi anni z. in principio scdi. Dic per nota. in. c. in singulis. de sta. mo. q. no. q. sic posset differri in casu dicti capituli in singulis. vsq. ad sex annos in puidiciū mo-

nasterij. Nec satisfaceret iuri volenti q. fieret de triennio in triennium. Idē Ste. quia visitatio fit. ppter commissā corrigenda. no. ppter committēda. Si ergo pma fuit sufficiens. scda no habebit qd corrigat. Itē si in fine pmi anni z. in principio scdi hoc fieret no esset annus int primā z. secundā. f. biennium. Vnde dī q. debeat eq. lter distare. ar. de consan. z. affi. qd dilectio. z. ibi idē tenet panoz. Exēplificando de quodā statuto padue. vt in singulis. q. tuoz mensibz fieret cōsiliū sup male ablati. fuit factuz cōsiliū in fine q. tuoz mensiū. querebat. nunquid in decima die sequētis tps. q. tuoz mensiū. possit fieri aliud cōsiliū. Rñdetur q. no. ne cōtingeret differri cōsiliū p octo mēses cōtra cōsuetudinem loci. Idē habet in de. ne in agro. co. ti. q. singulis mensibz debent monachi cōmunicare. Nota etiā fm glo. q. ista visitatio ex causa iterari potest etiā in exemptis.

An autē iste mensis habeat. xxx. aut. xxxj. dies: Dic q. fieri debet cōputatio fm q. mēses occurrūt de hoc vide supra. Dispensatio. in fi. Et nota in verbo. impedire. q. necesse est impedimentū pcedere z. admonitionē sequi ad hoc. vt sit locus pene dicte de. attendetes. Hoc dico. quia qñq. plati scribunt monialibz q. parent se certa die ad recipiendā visitationē eoz z. in eisdē lris faciunt monitionē q. nullus impediāt. Talis em̄ monitio fieri debet vt desistant ab illato impedimēto. vt locus sit dicte pene. p hoc etiā fact qd nota. in. c. in audientia. de sen. ex. vbi ter. dicit. q. clericus deponēs habitū z. tonsurā. si monitus tē. quia monitio p. supponit depositōnem habitus. ergo si fiat ante: no est locus pene.

Sed nunquid si illato impedimēto fiat monitio nominatim: an vo sufficiat generalis. Dicit potest q. sufficit generalis. Nā vbi iura volunt fieri specialē monitionē exprimunt vt in de. j. de vi. z. ho. de. z. in. c. pstitutionē. de sen. ex. li. vi. Et optime facit qd nota. p Lar. in. d. de. attendetes. vbi tradit hanc theoriam. q. qñ iura requirunt monitionē z. no fit exp̄ssa mentio q. fiat nominatim. sufficit generalis. Et talis monitio debet fieri p visitantē. Singularis autem persone vel alterius non sufficeret. Et sufficit vnica ex quo loquitur in singulari. Et hec nota.

Sed querit de quotidiana. q. Done ep̄us statuit q. ingrediens monasteria dyocesis sue sit excommunicatus. intrat quis monasterium monialium exemptorum. An incidat talis in excommunicationem vigore dicti statuti. Archi. z. federi. dicunt q. sic. Sed Jo. de lig. dicit q. non. Idem Jo. an. z. Cal. qui omnes disputando. dicunt q. subditus delinquens intra dyocēsim. f. in loco exempto no ligatur statuto ep̄isopi infligentis. Pe. de an. in. c. vt animaz. de consti. li. vi. recitat vtramq. opinionē. Et reducit eas ad concordiaz sic. Aut platus loci exempti habet iurisdictionem ep̄alem in dicto loco exempto. z. tñc vera est opinio Jo. cal. z. sequentiū. Aut no habet iurisdictionem ep̄alem. z. sic vera est opinio archi.

Dicesimus sextus. Excommunicati sunt intran-

Excōicatio. I.

tes monasteria monialiu ordinis p̄dicatoꝝ in ca-
su nō concessio a cōstitutionibz eaz vel sine licētia
ministri ordinis. aut alterius ab ipso ministro ha-
bentis sup hoc ptatem. a qua nō possunt absolui
p̄terq̄ in articulo mortis: nisi a papa: vel ministro
ordinis vel ab alio habente sup hoc auctoritatem
sp̄alem ab aliquo p̄dictoꝝ. Idē de intrantibz mo-
nasteria sancte Clare ordinis minorꝝ in casibz nō
concessis in regula ipsarū vel sine licētia eoz qui
eam dare possunt. Nota tamen q̄ in locis vbi ta-
les sententia nunq̄ vel quasi sunt. pmulgate. si q̄s
intraret talia monasteria: nesciens talē sententiaꝝ:
z nō causa male faciendi: puto. q̄ non incidere in
sententia. cū ignorantia quasi inuincibili laboret.
Et hoc pōt trahi ex dictis. An. de bu. z l. bo. S; si
intrat laycus vel alia p̄sona ad malefaciendum:
tunc q̄uis ignoraret sententiaꝝ etia haberet iustā
causam ignorandi nō excusat fm De. de pal. bec
Archi. flo.

Quid si monialis grauat infirmitate euidenti
Ita vt nō possit morari cū alijs sine scandalo. An
possit exire monasteriū sine licētia superioris de
consensu tñ monialiu. Videt q̄ sic p̄ter. piculoso
de sta. re. li. vj. qui dū loquit de eximutate. p̄ter in-
firmitatē nō facit mentionē de superiore. ergo nō vi-
detur isto casu necessaria licētia. cū videat p̄ istō
ius concessa. Et p̄ hoc cessat illud qd̄ posset in con-
trarium allegari: q̄ monialis nō habeat velle z sic
nō poterit exire. quia qñ lex dat licētia monacho
aliquid faciendi: illo casu habet velle: auctoritate
illius iure licētia dantis. vt notat glo. xij. q. j. nō
dicatis. In contrariū facit. q̄ q̄ monachus exeat
monasteriū sine licētia superioris est p̄hibitum.
xx. q. iij. monachū. Et sic patz q̄ ex iure dispositio
ne requirit licētia superioris. ergo licet lex postea
disponat certo casu. vt liceat exire monasteriū. de-
bet intelligi cū licētia superioris. ad hoc glo. no-
tabilis. in. c. apostolice. de dona. z. xij. q. ij. bone rei
vbi dicitur q̄ licet ius det potestātē ep̄o donandi
centesimaz intelligit de consensu sui capituli. licet
hoc ibi non exprimat. cum p̄ alia iura in alienatio-
nibus reruz ecclesie talis consensus requirat. Ita
dico in. p̄posito. licet ille tex. non dixerit de licētia
superioris. tamē intelligit: ex quo p̄ omnia iura in
egressu talis licētia est necessaria. Sed de. in. d.
c. periculoso. dicit q̄ si infirmitas est manifesta: et
scandalosa. z potest haberi in breui consensus su-
perioris. tunc credit illū requiri debere p̄ rōnes fa-
ctas. Si vō in breui nō potest obtineri. puta. quia
erat in remotis. ex quo talis erat infirmitas q̄ po-
terat exire ad tēpus donec curaret z postea redire
z sic ista monialis exeat monasteriū. p̄pter instan-
tem necessitatē. Et p̄ter hoc credit de. q̄ ista mo-
nialis isto casu nō incurrat sententia excōmunica-
tionis lata per superiore simpliciter contra exim-
tes monasteria sine licētia. quia nō est verisimile
q̄ p̄ferens intelligeret isto casu istaz ligari. Ad qd̄
facit dicto capitulo periculoso. in. f. verum. vbi si
nō pōt obtineri vt homagiū fiat p̄ pcuratoꝝ po-
test abbatissa exire monasteriū: donec homagiū
prestetur.

Dicesimusseptimus cōtra illos qui vocant ad
dirigendas moniales in electionibz ab eis facien-
dis: nisi abstineant ab his p̄ que inter eas possz in-
ipsis electionibz oriri discordia: vel iam orta nutri-
ri. de elec. idētatibz. li. vj.

Querit glo. q̄ sunt isti q̄ possunt incidere in hāc
excōmunicationē. Rūdit. pura religiosi: cōsiliarij
aduocati. discreti viri qui vocarentur ad dirigen-
das moniales circa modum electionis: ab ipsis fa-
ciende.

Sed quero: quia dicit hī in masculino genere.
quid si vocarent mulieres religiose vel alie discre-
te. An si contrafacerent: incidere in excōmuni-
cationē. Rūdit glo. q̄ sic. Itē nota ex tex. q̄ becpe
na locū habet necdū in his qui vocant ad dirigen-
das moniales regularz approbataz. s; etia in his
qui vocant ad dirigendas illas: que non renunciant
proprijs: nec faciunt professionē regularem in
vna de religionibus approbatis. sed viuunt sicut
canonici seculares in secularibz ecclesijs: nisi absti-
neant a p̄dictis incurrunt excōmunicationē. bec
habent in dicto capitulo idētatibus. z ibi no-
tatur q̄ abbatissa debet complere. xxx. annū. z de-
bet esse virgo. Nam fm Archi. ibi. Absolutio est
q̄ corrupta p̄sistit virginibus. Et sic nec etiam vi-
qua potest esse abbatissa q̄ntumcūq; caste vire-
rit in monasterio. Itē debet esse de legitimo ma-
trimonio nata. *Conseruatoꝝ*

Dicesimus octauus cōtra illos qui pcurant
q̄ conseruatoꝝ dati se intromittant de his q̄ eis
non licent. de offic. deleg. hac constitutione. libro
sesto.

Quero q̄ dicunt conseruatoꝝ. Rūdit glo. in
c. j. de of. del. li. vj. q̄ ep̄i possunt dici cōseruatoꝝ
quia habēt conseruare viduas z pupillos z opha-
nos ab oppressionibz z iniurijs. extra de fo. cōpe.
ex pte. interdū danē isti cōseruatoꝝ. vt defendāt
contra latrones z p̄dones. interdū s; eos qui eoz
p̄uilegia infringunt. interdū latius. vt defendant
ab iniurijs z offensis. z in nullo dictoꝝ casuū ha-
bent iudicalem indaginē. i. non possunt p̄cedere
per viam iudicij. De manifestis ergo solum ha-
bent cognoscere. Et intellige manifesta illa que no-
toria sunt. z ita patētia: q̄ nulla probabili tergi-
uersione celari possunt. de cohabitatione cleri-
corum. c. fi.

Sed quid si negetur offensa notoria. negatio-
ne etiā videtur res fieri dubia. L. qui. ad liber. pro-
cla. non licet. l. iij. Dic q̄ probationes bene recipi-
et conseruatoꝝ. scilicet an factum sit notorium. vt
sic videat an sua sit iurisdictio. de rescriptz. super
litis. als enim istorum officium esset inutile. Et
si inueniet factum notorium. procedet. als desistet
Non enim habet potestatem defendendi simpli-
citer iniuriam. sed qualificatam notoriam. Sic er-
go conseruatoꝝ habet vocare reum. z si confiteat
factū. bene quidē. Et si negat super notorio. p̄ba-
tiones recipiet. Si autē confiteat factum. sed dicit
se illud suo iure fecisse. dicunt quidam q̄ vltimus
se intromittere. non debet. Alij contra. dicentes
q̄ probationes recipiet super notoria offensa. als

No

Excōicatio. I.
Dicesimusseptimus cōtra illos qui vocant ad dirigendas moniales in electionibz ab eis faciendis: nisi abstineant ab his p̄ que inter eas possz in ipsis electionibz oriri discordia: vel iam orta nutri ri. de elec. idētatibz. li. vj.
Querit glo. q̄ sunt isti q̄ possunt incidere in hāc excōmunicationē. Rūdit. pura religiosi: cōsiliarij aduocati. discreti viri qui vocarentur ad dirigendas moniales circa modum electionis: ab ipsis faciende.
Sed quero: quia dicit hī in masculino genere. quid si vocarent mulieres religiose vel alie discrete. An si contrafacerent: incidere in excōmunicationē. Rūdit glo. q̄ sic. Itē nota ex tex. q̄ becpe na locū habet necdū in his qui vocant ad dirigendas moniales regularz approbataz. s; etia in his qui vocant ad dirigendas illas: que non renunciant proprijs: nec faciunt professionē regularem in vna de religionibus approbatis. sed viuunt sicut canonici seculares in secularibz ecclesijs: nisi abstineant a p̄dictis incurrunt excōmunicationē. bec habent in dicto capitulo idētatibus. z ibi notatur q̄ abbatissa debet complere. xxx. annū. z debet esse virgo. Nam fm Archi. ibi. Absolutio est q̄ corrupta p̄sistit virginibus. Et sic nec etiam viqua potest esse abbatissa q̄ntumcūq; caste virerit in monasterio. Itē debet esse de legitimo matrimonio nata. *Conseruatoꝝ*
Dicesimus octauus cōtra illos qui pcurant q̄ conseruatoꝝ dati se intromittant de his q̄ eis non licent. de offic. deleg. hac constitutione. libro sexto.
Quero q̄ dicunt conseruatoꝝ. Rūdit glo. in c. j. de of. del. li. vj. q̄ ep̄i possunt dici cōseruatoꝝ quia habēt conseruare viduas z pupillos z ophanos ab oppressionibz z iniurijs. extra de fo. cōpe. ex pte. interdū danē isti cōseruatoꝝ. vt defendāt contra latrones z p̄dones. interdū s; eos qui eoz p̄uilegia infringunt. interdū latius. vt defendant ab iniurijs z offensis. z in nullo dictoꝝ casuū habent iudicalem indaginē. i. non possunt p̄cedere per viam iudicij. De manifestis ergo solum habent cognoscere. Et intellige manifesta illa que notoria sunt. z ita patētia: q̄ nulla probabili tergiuersione celari possunt. de cohabitatione clericorum. c. fi.
Sed quid si negetur offensa notoria. negatione etiā videtur res fieri dubia. L. qui. ad liber. procla. non licet. l. iij. Dic q̄ probationes bene recipiet conseruatoꝝ. scilicet an factum sit notorium. vt sic videat an sua sit iurisdictio. de rescriptz. super litis. als enim istorum officium esset inutile. Et si inueniet factum notorium. procedet. als desistet Non enim habet potestatem defendendi simpliciter iniuriam. sed qualificatam notoriam. Sic ergo conseruatoꝝ habet vocare reum. z si confiteat factū. bene quidē. Et si negat super notorio. p̄bationes recipiet. Si autē confiteat factum. sed dicit se illud suo iure fecisse. dicunt quidam q̄ vltimus se intromittere. non debet. Alij contra. dicentes q̄ probationes recipiet super notoria offensa. als

facile esset conseruatorum officium deludere. vñ si videat cōseruatori p̄abilis negatio non p̄cedet. al̄s p̄nat sicut notozium.

Quero an conseruatori nedum offensam iam factam possit punire. sed etiā inferendam? Rñ. glo. q̄ sic.

Quero: q̄ in. c. fi. de off. dele. li. vi. d̄. q̄ sciēter se nō intrōmittat: nisi de manifestis iniurijs. quid ḡ si p̄ ignorantiam iuris hoc faciunt: vel p̄ ignorantiam crassam: vel affectatā? Rñ. glo. q̄ in excōicatio nem̄ incidunt. de re. iur. ignorantia. li. vi.

Quero: q̄ hic d̄ q̄ si isti conseruatores se intrōmittant p̄ter q̄ de manifestis iniurijs sunt suspensi ab officio p̄ annum. Nunquid etiā a bñificio? Rñ. glo. q̄ sic: q̄ est eius sequela. xxxij. dist. c. p̄ter. lxxij. di. c. li. qui.

Quero: vtrū alius q̄ papa possit dare istos conseruatores. Jo. an. videt̄ concludere tales cōseruatores p̄ solos romanos pontifices dari posse. Qd̄ p̄bat dictum. c. j. dum dicit̄ concedimus. z. d. c. fi. vbi a sede aplica concedit̄. Et sic legatus hoc non potest.

Dicesimus nonus cōtra pcurantes absolutōez a censuris ecclesiasticis p̄ vim vel p̄ metū extorque tes. extra qd̄ me. cā. absolutōis. li. vj.

Quid si iniusta erat excōicatio? Rñ. glo. q̄ etiā est excōicatus. quia humiliter debet petere absolu tionem.

Quero de qua suspēione hic loquit̄? Rñ. glo. indistincte: si quis compellat: vel extorqueat abso lutionem vel reuocationē suspensionis. siue ab of ficio: siue a beneficio: siue ab ingressu ecclesie. est ex cōicatus.

Quid si excōicatio est p̄ metū extorta. i. q̄ quis compulerit iudicem vt aliquem excōicaret? Rñ. glo. q̄ valet excōicatio: p̄t tñ p̄ exceptionem elidit̄: vt ibi notat̄.

Quid si quis intulit metum. tñ iudex p̄ter hoc absolute non iurit? Rñ. glo. q̄ talis inferens nō est excōicatus.

Quid si non excōicatus intulit metū sed alius? Rñ. glo. q̄ inferens erit excōicatus.

Sed nunquid in p̄dicto casu ipse excōicatus: su sp̄sus: vel interdictus incurrit hanc penam si ali us p̄ eo: vel eius nomine metum intulit? Rñ. glo. sa. q̄ sic. si mandauit: vel eius nomine factum ra tum habuit. de elec. sciant. lib. vj. z. de sent. ex. cum quis. eo. li.

Quid si absoluto: qui p̄ metum absoluerat. po stea ratum habuit id qd̄ p̄ metū fecerat? Rñ. glo. q̄ nihilominus sunt excōicati metū inferentes. qz statim ab initio ligati fuerūt. Sed quid si quis nō inferat metum in corpe. sed p̄ penā amissionis re rum cōpellit absolui? Rñ. glo. q̄ est excōicatus.

Sed quid si cōpulsit p̄ vanū metū. de quo time re nō debuit. nunquid locū habet hec pena? Rñ. glo. q̄ nō. qz talis metus nō inducit rescissionem: nec p̄rie appellat̄ metus. ff. qd̄ me. cā. l. metum. Il le ergo metus qui putat̄ iustus ad reuocandum ea que p̄ter illum fiunt: facit incurere excōicationē. alius dō non.

Quis aut̄ dicat̄ iustus metus? Rñ. Pe. de an. q̄ metus mortis: vel cruciatus corporis: vt talis qui posset cadere in constantē virum. qd̄ arbitrio iudi cis relinquit̄.

Quero quō cognoscat̄ vtrum metu publice po testatis aliquid gerat? Sic hoc relinqui iudicis ar bitrio.

Quero an metus cōminate excōicationis sit cē sendus iustus? Sic p̄ nō. p̄ doct. in. c. cū dilect̄. qd̄ me. cā. q̄ aut excōicatio est iusta z nō excusat. impu tandum em̄ est illi qui se talem reddidit: vt posset excōicari. Aut est iniusta. z tunc excusat. qz est ma xima pena.

An aut̄ hec constitutio habeat locum in excōica tione minorū? Sic q̄ nō. de q̄ vide s̄. Absolutio. j. Item nota fm̄ Pe. q̄ sicut requirit̄ metus qui pos sit cadere in constantē virum ad rescissionē actus Ita requirit̄ dolus qui possit cadere in prudentis simum. Si quis ergo inducit fatuitate. ad actum gerendū. ex hoc nō p̄t p̄tere se deceptum dolo Quia fatuitas que est filis late culpe. cum dolo al terius compensat̄.

Quid autē sit vis: z quid metus. Dic q̄ vis est maioris rei impetus: cui resisti nō potest. scz como dum. ff. eo. l. j. Metus aut̄ est instantis: vel futuri periculi cā iusta mentis trepidatio. Et exigit q̄ p̄ sens sit metus. licet futurum periculus. Et dicitur metus. quasi mentem tenēs. Vis tamen plus est q̄ metus.

Que aut̄ sit differentia inter absolutionem z re uocationem. Glo. dicit q̄ p̄t dici absolutio solen nis que fit iuxta formam ecclesie. reuocatio verbal is sine solennitate: vel vbi tenuit excōicatio locuz habet absolutio. vbi nō tenuit reuocatio. vel referē reuocatio ad absolutionē ad cautelā.

Tricesimus contra fingentes fraudulenter ca sum p̄ que iudex ad aliquā mulierez p̄ testimonio mittat vel vadat. extra de iudi. c. mulieres. lib. vj. Et ab hac excōicatione ordinarius absolute potest.

Querit̄ Job. an. vtrum hec pena locum habeat in iudice laico. Rñ. q̄ sic. Item nota fm̄ eum q̄ si quis pcurator: vel pars noiat aliquā mulierem in testem: vel fingit casum aliquē. dicendo talem esse suum debitorem in centum: de qua re testis est ta lis mulier. Et hoc facit ad hunc finem. vt iudex va dat vel mittat ad eam pro testimonio excōmunica tus est.

Quero an eo ipso q̄ quis fingit contra istam cō stitutionem. sit excōicatus. Rñ. Jo. an. q̄ nō. Im mo expedit q̄ iudex p̄dixerit eam ad effectū eun do vel mittendo ad eam. qz verba zc.

Tricesimus primus cōtra illos qui cōpellunt p̄ latos seu capitula ad submittendū laicis v̄ alienā dum bona immobilia ecclesiaruz seu iura. extra de re. ec. nō ali. c. hoc cōsultissimo. in. vj. Mo. fm̄ Jo. mo. z Pe. de an. q̄ p̄hibet̄ h̄ qdā modi alienatōis vel donatōis in rebz immobilibz. Mā an̄ istā cōsti tutōz p̄lati opp̄ssi p̄ opprimētes iuocabāt nobiles ad suā defēsiōē z potētes: faciēdo eos aduocatos vel defensores locoꝝ. Et p̄ hoc illi vendicabāt sibi quoddā ius dñij vel aduocatōis in ecclesijs siue

Excoicatio. 1.

locis defensis. Et refert **Huil.** se vidisse multos p̄latos faciles ad taka. Et q̄z nobiles submittebāt alios: vt opprimerent ad p̄dictum finem: a quo vt abstineāt vidētes p̄lati submissiones istas penitus interdictas: p̄ istam cōstitutionē est p̄sum. **Primo** q̄ clerici nō audeant submittere. **Secundo** q̄ laici nō faciant eos sibi submittere a clericis p̄ hanc viam directam vel indirectā. submitteōdo molestatores: vt postea sub colore defensionis et patrociniū illarū rerum sibi submittarū ecclesie defraudentur vendicando sibi ius dñij. Nam isti submittebant molestatores. Et postea dicebāt sacerdoti submitte mihi hanc rem. Et iste non audebit me molestare. vñ sacerdos fatebat se habere ab illo talem rem et postea facta submissione volebant verū ius habere: et dñium rei vendicare. **Nota** fm glo. et **De.** q̄ hec p̄hibitio solum locū habet in rebus immobilibus et iuribus ecclesiarum.

Tricesimussecundus. p̄tra impediētes litigare in foro ecclesiastico corā delegato vel quocunq; alio in dice ecclesiastico in his causis que de iure vel cōsuetudine p̄t̄ ibi exerceri: extra de immu. ec. q̄m. li. vj.

Quero q̄ dī in ter. nullatenus absoluat: nisi satisfecerit rē. Quid si añ satisfactio talis fuerit absolutus: **Rñ.** **Archi.** dicit q̄ talis absolutio nō tenet. s̄a ibi sp̄aliter p̄hibente. **Secd.** **De.** in. d. c. q̄m: videt tenere p̄trariū: dicens. q̄ q̄n p̄rās dat als nō habenti: si nō seruauerint formā nō valet actus: vt notat glo. singularis in de. j. de iur. patro. **Secd.** q̄n als habenti p̄rātem a lege absoluendi fit p̄hibitio licet nō seruet forma valet ipso iure absolutio: vt in c. venerabilibz. §. vbi de sen. ex. in. vj. Cum igit̄ or dinarij habeant p̄rātem absoluēdi a s̄nia canonis nō referuantis: vt in. c. nup. de sent. ex. ergo videt q̄ valeat. **Idem** **Pano.** in. c. dilectus. el. ij. de p̄ben. **Predicta** intellige: nisi apponere clausula decreti irritās actum. Nam in hoc casu: siue ordinarij: siue alij quicūq; als habeat p̄rātem: siue nō nihil facit absoluendo: nisi seruet formam mandati. Et hec nota.

Tricesimustercius. cōtra dños p̄hibentes subditis: ne clericis vendant: coquāt et h̄mōr: vt in. c. eos. de immu. ec. li. vj.

Quid si ista p̄hibitio fit p̄ illū qui nō habet dñiū: **Be.** dicit. q̄ nō est locus pene p̄ verbum. subditis suis. Et exponit illud tēpale p̄ seculari dñio. Et nota q̄ licet isti quo ad verba nō videant̄ infringere libertatem: t̄n̄ infringunt quo ad mentem: faciēdo fraudem: de p̄sona ad p̄sonā. de quo vide s̄. **Donatio. j.**

Sed pone q̄ de nouo fiat statutū: sicut in multis ciuitatibus ytalie: ne quis vendat vel donet rē immobilem alicui nō subeunt̄ onera cōis rē. An p̄ talia statuta includant̄ clerici vel ecclesia: **Be.** dicit q̄ taliter statuentes nō includunt̄ hac pena: ex quo non fuit in statuto exp̄ssum de ecclesia vel clericis. **Secus** si extendere ad ecclesiam. Et iudex secularis posset illos statuentes cogere ad declarandum statutum vt non respiceret cōtractus factos vel fiendos cū ecclesia. **Jo. an.** in nouella. et **Vin.** et **Abb.** dicunt q̄ statuto laicorum facto p̄ commu-

ni vtilitate: puta. q̄ vadens de nocte soluat tantū: clerici nō sunt subiecti: sed p̄ suum iudicem sunt ar tandi. **Secus** dicunt in banno in pascendis pecoribus: vel ad aquam ducēdis. tunc cū tenent̄ pastores de damno propter mercedem quam accipiunt.

Tricesimusquartus. contra facientes: vel mandantes christianum interfici p̄ assassinos: extra de homi. p̄ humani. in. vj. **Nota** q̄ assassini fuerunt: et forte adhuc sunt quidā infideles: qui ex quibusdam falsis opinionibus in quibus fuerunt enutriti. defacili mittebantur ad occidēdum christianos non curantes si ob hoc occidendi essent ipsi. Et cū de istis simpliciter loquat̄ ad alios: homicidas nō extenditur fm **Archi.** Et nota glo. in verbo mandauerit: que vult q̄ etiam si renouauerit mandātū re integra. nihilominus incurrat penam: cum ex solo mandato iam prius ligatus esset. **Item** receptantes: vel defendentes: vel occultantes: eandē s̄niam excoicationis incurrunt. Et si fuerit p̄latus vel p̄sona ecclesiastica: depositōnem a dignitate ordinis. honore: officio et b̄nficio: incurrit ipso facto: et ep̄os etiā comprehendit fm glo.

Quid si mandat occidi iudeum vel paganum: **Rñ.** **De.** de mente **Jo. an.** q̄ nō est excoicatus. Et ideo dicit **Jo. an.** se defendisse quendam p̄latum: cōtra quem fuerat p̄batum. q̄ fecerat homines occidi p̄ assassinos. **Secd.** cum homines illi potuissent non esse xp̄iani. non erat sufficiens p̄batio. **Nota** etiam fm **Jo.** de imo. put recitat **Be.** q̄ iste tex. intelligit̄ indistincte de assassinis: siue sint liberi: siue serui. Siue sint sub dominio aliquorū siue nō.

An autem pcutiens clericum diffidatum sit excoicatus: **Dic** q̄ nō. de hoc vide s̄. **Degradatio** in fine.

Tricesimusquintus. contra clericos locātes domos manifestis vsurarijs alienigenis ad senus excoicandum. extra de vsur. in. vj. c. j.

Nota fm glo. in verbo alienigenas. q̄ hec constitutio nō extendit̄ ad in de genitos: q̄ nō est tantū scandalum. tamen sunt als puniendi. Et dato q̄ isti alienigene essent ciues: vel incole locum habet hec constitutio in eis. Et capit̄ hic alienigena p̄ eo qui non est de terris illius domini: ad cuius territorium se transfert. **Ideo** si vsurarius manifestus transferat se de vna terra ad aliam eiusdem dominiij immediati. non habet locum iste tex. quia non dicit̄ alienigena: quia est penalis. **Ideo** debet striete intelligi. Et ideo p̄ p̄dicta non comprehendit̄ indigenam. i. qui habet originem ibidem: vel eorum patrem. Et hoc secuti sunt **Huil.** **Bar.** et **fran.** referens se habuisse a cōpositōibz huius cōstitutōis apud **sugdunū.** **Jo. tñ an.** in nouella videt̄ dicere q̄ si talis oriundus sit de vna ciuitate. et in alia ciuitate eiusdem dñij p̄mittit̄ habitare. est locus huic pene.

Quis autem dicat̄ oriundus de ciuitate. **Dic** q̄ ille dicitur. qui ibi. vel in vico ciuitatis illius ortus est. ff. ad munici. qui ex vico: vel etiam si pater eius in de originē duxit. ff. ad munici. l. assumptio. **Incola** **Jo** dicitur qui venit ad habitandum et consti-

tenendum sedem cum maiori parte fortunarum suarum in aliqua civitate: vel opido. dummodo habitauerit ibi spacio. x. annorum. hoc apposito: vt inde non recedat. Iste. pnie dicit contrahere domicilium z incolatum fm legistas. Tamen fm canonicas: ex quo detulit res suas ad aliquem locum. cum apposito manendi di adeptus domicilium. De quo dicit. vt s. Confessio. iij.

Quero: an iste tex. habeat locum: si fuerit vniuersitas secularis. Clericus pisanus intelligit de vniuersitate ecclesiastica. non seculari. Gult. et Archi. intelligunt de vtraq. Vt sic generaliter dictum generaliter intelligatur. Job. an. dicit. qd iste intellectus est nimium rigorosus. z includeret totum orbem istud interdictum. Ideo prior intellectus sibi magis placet. De tenet opinionem Archi. Hosti tenet qd loquitur de vniuersitate ecclesiastica. Idem Dau. Idem Jo. de li. Idem Jo. de san. dicens. qd hoc probat verbo. ceterum. quod aduersatur precedentibus. Jo. de imo. dicit qd ista opinio est tenenda per regulam in penis. de reg. iur. Sed dicit. qd de rigore iuris: forte alia est verior. Et nota Heme. fm. Fran. qd requiritur monitio anteq. laici compellant. Et dicit. qd ordinarij sunt valde negligentes.

Quero: qui dicantur usurarij manifesti? Rñ. Glo. qd illi de quibus est notorium de iure: vt quia confessi: vel condemnati: vel est notorium de facto vt quia habet operis euidenciam. quod nulla potest tergiversatione celari. vt quia tenet altare paratum. Manifestus etiam usurarius dicitur ille qui ex coniecturis probatus est usurarius. licet directe non sit probatum contra eum fm Bald. in l. cum proponebatur. de le. ij. Vel fm Barto. dicit manifestus usurarius. scilicet eo ipso qd indifferenter in camera sua mutuat ad vsuram cuiuslibet postulati. licet altare nullum teneat. Ita dicit in l. iij. ff. de fur. vnde sufficit hec probatio: sine alia probatione per episcopum facienda. Adde etiam vnum. qd dispositio huius capituli. vendicat sibi locum in exercitibus vsuras. etiam sub colore alicuius contractus: puta. vendendo vel emendo. Et hoc tenet Job. an. in nouella. in. d. c. j. Et hoc idem tenet Be. hic. Et nota pulcherrimum dictum Panoz. in c. ad nostram. de emp. z ven. qui querit. An testamentum istorum qui vendunt rem carius ppter solutionem dilatam. sit ipso iure nullum per dispositionem capituli qd. de vsur. in. vj. presupponendo. qd hoc sit publicum et indubitatum: vtputa. quia eadem merces: precio incontinenti soluto vendit pro certo precio. sed cum vendit ad credenciam eadem merces: vendit pro maiori precio. Et Panoz. dicit se consuluisse qd testamentum esset nullum quia tales sunt usurarij: vt est tex. similis in. c. nigananti. de vsur. Et publica sunt ex quo publice exercet: vt patet in libris eorum. quod bene notabis Nec Panoz.

Quero qm curat tpus trium mensium? Rñ. glo. qd a tpe publicatois: regulariter ligat constitutio. de postu. pa. c. j. Interdu tñ auget: interdum minuit: vt hic.

Sed quid si simpliciter vnus denunciatur dno? Rñ. glo. qd ppter simplicem vnus denunciatione non debet dominus terre illorum illum qui di esse vsurarius expellere. Sed tunc debet inquirere. Et si verum esse reperit: expellere.

Sed quid si locauit vsurario: quem tamen vsurarium ignorabat: vel non locauit ad exercendum fenus? Rñ. glo. qd probabilis ignorantia eum excusat. Quod verum dicit fm Archi. si homini ignoto locauit: vel noto qui non consuevit exercere vsuras. Sed si homini noto z consueuto exercere publice vsuras locauit. presumitur qd ad hunc finem locauerit. arg. de pig. illo vos. Idem dicitur si titulo pignoris. commodati: vel precarij z huiusmodi concedat. vt ibi. sub alio quocunq. titulo concedat.

Quid vo si donat vel vendit? Rñ. fm Gult. dir. z Archi. qd incurrit excoimunicationem. quia tales sunt tituli. ff. pro dona. l. de vsuca. pro dona to. z pro emp. z verbum concedat: generale est vt accipiatur fm naturam contractus cui adijcitur. arg. ff. loca. si vno. Glo. vo dicit. qd si donat: vendit: vel permutat. non videtur habere locum hec constitutio. per verbum. concedat. quod solum vsus coessionem. non dominij translationem denotare videtur. Sed Dir. lib. iij. tenet pimum quod videtur tutius.

Quero hic dicitur qd si isti permittentes habitare vsurarios manifestos in terris suis. vel locates domos sustinuerint penam excoimunicationis: vel suspensionis per mensem animo indurato: qd qd in tales vsurarij ibi morantur. terre ipsorum ecclesiastico subiacent interdicto. Nunquid recedebis: vel expulsi vsurarij. erunt interdicti? Respon. Glo. qd non. Et sic non erit necessaria relatio.

Quero. An predicte pene habeant locum in vsurarijs iudeis? Rñ. Be. in. d. c. j. z Laur. de flo. in tractatu suo de vsur. dicit qd sic: cu tex. indistincte loqt. Sicut z cle. ex gran. e. ti. qd pphedit etia iudeo vt pz p glo. ibi. sup. v. celura. Idem Dau. de elec. Idem Bal. in quoda consilio quod incipit inter iudeos: vbi dicit. qd clericus locans domum iudeis ad publice fenerandū: ipso facto est excoicatus. p d. c. j. Inuenit tñ qd papa Eugenijs. iij. declarauit qd omnes pene que ponit in. d. c. j. nō habent locum si pmittant iudei habitare zc. Cum Jo. an. dicat in nouella. qd hoc factum fuit. ppter florentinos. pistorienses: z astenses. qui ibant circuiendō ciuitates et castra.

Tricesimus sextus: cōtra illos qui concedunt re psalias cōtra clericos: vel eorū bona: vel generaliter cōcessas: extendetes ad eos: quā cōcessionem siue extēsiōē si nō renocauerint infra mēsem: a tpe cōcessionis: vel extēsiōis: singularis psona excoimunicationē: z vniuersitas: interdictū incurrit: extra de iniur. c. vnico. li. vj.

Quid si clericus principalis debitor. cuius occasione sunt repesalie concesso captus est. an hec de cre. habeat locum? Rñ. glo. qd nō. tum quidē grauat p seipso. z sic cessat rō tex. ibi. in quibz alius p alio grauatur. Tum quia constitutio est penalis.

P iij

q vobis de...
secundum...
tam dicitur...
propter...
artus...
interf...
in. vj...
quid...
abus...
ntur...
hoc...
quaf...
bi. Et...
enam...
nus...
ligas...
re...
incum...
ad...
is...
de...
re...
te...
at...
Et...
no...
ve...
s...
s...
hoc...
s...
ur...
fur...
verbo...
in...
sunt...
Et...
vt...
Et...
ris...
Idem...
na...
ca...
qua...
les...
et...
a...
le...
a...
venit...

Excoicatio. j.

Ideo restringenda. Et nota fm glo. in ver. ecclesiasticis. q. illud verbum. ecclesiasticis. comprehendit clericos; tēplarios; hospitalarios; conuersos et deo deuotos. xij. q. j. duo. Itē nota q. differētia est inter extendere et concedere repressalias. quia ciuitas vel supior dī concedere. Sed ille cui concedunt dī extendere. Puta. q. ciuitas bononie dedit repressalias cui suo contra florentios. qui extēdit illas ad clericos. hec glo.

Quero. quia dicit in text. q. si infra mensem nō reuocauerint et. quid si infra mensem istum pcesum fuit ad actuz. quia fuit ecclesiastica persona p alio pignozata. id est repressalia facta contra eam. Nunquid hec pena habebit locum infra mēsem. Rū. glo. fm Barto. q. in statum pristinum reuocandum erit infra mensem. de sen. ex. quicunq. li. vj. vel fm Sml. reuocatio re integra fieri debet an teq. pcedat ad actum. als locum habet pena.

Quero vtrum possint concedi p credito derici vnus dyocesis contra clericum alterius dyocesis. Rū. glo. q. non.

Quero an per istam decre. corrigatur capituluz dominus noster. xxiij. q. ij. vbi concedunt repressalie. quando ciuitas vindicare negligit. quod a suis improbe factum est. Rū. glo. q. non. Sed solum statuit q. p delicto: vel credito alterius contra ecclesiasticas personas concedi vel extendi non possunt.

Tricesimus septimus. quādo quis ab excoicacione absolutus fuit in articulo mortis. vel alio impedimento. si cessante articulo mortis vel impedimento non representet se q̄citus poterit. et a q̄ absolui debebat. reincident in eandem sententiā excoicacionis. Item quando aliqui absoluunt a sede apostolica vel legato. et iniungitur eis q. se p̄sentent ordinarijs. vel alijs suscepturi penitentiā. et passis iniuriā satisfaciant. Similiter si hoc nō faciant cum hoc cōmode poterunt. reincident in eandem sententiā: vt in. c. eos. de sent. ex. lib. vj. Et nota fm Panor. in. c. quod in dubijs. eo. ti. q. detentus infirmitate: licet non sit in articulo mortis: potest absolui ab inferiori. Satis est enim hūc teneri impedimento: vt non possit ire. Inno. etiam declarat quosdam casus. in quibus absoluendus per sedem apostolicam regulariter pro violenta manu iniectione. absolui potest citra sedē apostolicam. Sed cessante impedimento tenetur se p̄sentare sedi apostolice. Primus est infirmitas. Secundus inimicitia. Tertius inopia. Quartus seruilis conditio. de his dicitur est s. Absolutio. ij. Idē de eo qui tenet in vinculis.

Quero. quia dicit in. c. ea noscūt. eo. ti. q. absoluti tēpore necessitatis debēt: necessitate cessante adire papam vel legatum. nunquid sufficiat legatus dum est in transitu. Inno. ponit duas opiniones. Quidam dicunt q. sic. Sicut enī possunt absolueri. Ita et hoc mandatum iniungere. Alij cōtra: q. in transitu possunt absolueri. ppter periculum morte. et tunc accessorie iniungere mādatum. Sed mā dare principaliter non possunt. Sed debet recurri ad legatum p̄prium. nō ad transeuntem. Doff.

placet primum dictum. Sed Panor. ibi dicit q. licet primum equius. scdm tū verius fm Job. an. et refert se ad nota. p. Spe. in ti. de legato. S. nunc dicamus vbi tenet primum.

An autē ista p̄sentatio possit fieri p. pcuratorem videt q. non. p. tex. in. c. quod de his. eo. ti. ibi. in p̄ria p̄sona debet visitare. Alijs videt q. sic. vt notat Archi. flo. et ad tex. q. de his. rīdetur q. nō. refert. an quis se p̄sentet in p̄ria p̄sona: vel p. pcuratorem idoneum: vt recitat Pe. de an. qui querit. cū quis semp̄ teneat se p̄sentare p̄sonaliter p. absolutione obtinenda. cessante impedimento et. Vtrū talem absolutionem possit quis petere p. pcuratorem. Et recitat Doff. dicere q. non potest interne nire pcurator: quo ad ecclesiam militantem. quia absolutio requirit confessionem: cōtritionem et introductionem in ecclesiam cum solennitate et. In no. etiam dicit. q. non. quia hec forma requirit p̄sentiam p̄sone. Fateat tamen q. vbi subest iusta causa poterit pcurator interuenire. Sed Spec. in tit. de pcurat. dicit. q. in curia romana hoc seruaf. scz q. pcurator cōstitutus sp̄aliter ad petendā absolutionem sufficit. Et hoc videt cōms.

Quero: quia dicit in. d. c. eos. cum cōmode potest. qualiter sumi debeat hoc verbum cōmode. vt de tex. in. c. decetero. eo. ti. vbi dicit q̄citus oportunitatem habuerit. Quod exponit Doff. id est cessante impedimēto et aliquo medico tempore indulto. quo sibi de necessarijs valeat puidere. Et p hoc patet. q. non credit circa hoc absolutio. Sed iudex habebit hoc arbitrari. Nec obstat q. de occultate et de anime periculo querit. et sit sibi credendū de homi. significasti. el. ij. Fateor hoc verū in foro penitēciali. de spon. tua. quo ad vinculum occulte contrahendū. vnde ex quo consciā habet de mora. scire se debet excoicatum. iudex tū eum non denunciabit. nisi prius eo vocato. p. cōiceturas viderit illum esse morosum. cognitione sup hoc p̄missa sūmarie. Archi. vō sup hoc. c. z. c. cupientes. de electi. li. vj. sup verbo cōmode. dicit q. iudex inspecta qualitate p̄sonarum. viarum et temporū arbitrabitur considerando dietas vulgares quas homines facere consueuerunt fm notata in. c. statutum. de rescrip. li. vj. Si autē diete vulgares nō appareant. Ipse iudex referat se ad legales. s. computādo. xx. vel. xxiiij. miliaria. p. dieta. Et si facta cōputatione supsit tū vnū miliare. p. illo dabit integram dietam. vt notat. ij. q. vj. ppter. q. si fuerit longaviarū distantia. equum est in septimana vnū diem p quiete dari. nā mēsis dat ad p̄parandū se. viginti vō dies ad expectanduz. Non enī posset comode venire p. xx. vel. xxx. dietas p̄tinue absq. aliqua intermedia quiete. Et iudex debet arbitrari benigne tps itineris. Et computabunt dietē a loco in quo iter arripuit sine fraude. Sufficit enī fm hāc lram q. non sit in negligētia: vel fraude. Item nota ibi. quibusuis sententijs excoicacionis. q. papa et legatus absoluunt a quibuscūq. sententijs excoicacionis. Quod Jo. mo. intelligit de sententijs iure. et nō hominis. Nam vt dicit. papa vel legatus non absoluunt ab illis de stilo curie. sed remittunt

nisi in casu quo delegatus nō posset: vel mortuus
esset: nec ali^o successit in delegatione. et nō est spes
de festina pūitione. Putat etiā Jo. mo. q. in cali-
bus p̄dictis delegator: si absolutus nō pareat: q.
nō reuincit ipso iure. Sed hec omnia cessant: si la-
te recipis s̄ram. vt verbū sonat hic et in p̄ncipio ca-
pituli. qd̄ etiā loquit̄ generaliter de vtriusq. Et hoc
tenet Jo. an. l. q. in q̄buscunq. sentētis iur⁷ et ho-
mīnis locū habeat qd̄ hic dicitur q. reuincit ipso
iure: nisi pareat: compareat post absolutionē. put
hic dicit. Sed dñi de rota dicunt q. si auditor ex-
cōmunicatū ab hoīe absoluit: p̄stīta cautione de
stando iuri. Si nō pareat nō est ipso iure excōmu-
nicatus. h̄ excōmunicandus p̄ dictuz Jo. mo. Et
q. infra añū poterit auditor: eū reducerē in eandē
sententiā p. c. q̄renti. de of. del. imo etiā post añū
et quo cōditio nō implet. Hanc etiā opinionem
Jo. mo. tenet Dir. Addens q. si excōmunicatus ab ho-
mine iuravit parere mādati excōicatoris q̄ fuit
absolutus in casibz supradictis. si nō pareat nō rein-
cidit in eandē s̄niam. h̄ est reducēdus p̄ sententiā
hoīs. et dictū. c. eos. intelligit̄ de q̄busuis sentētis
iur⁷: non hoīs. Rō diuersitatis est. q. sicut ius ex-
cōmunicauerat: ita fuit iustū. vt ius reduceret in
eandē excōicationē. Secus in s̄nia hoīs. Nam si
hō excōicat et absoluit iuratoria cautione recepta.
Iudex qui hoc fecit. de facto suo debet esse certus
nō deferens iurati s̄ iuramentū. p̄uim. Nec iste
credet̄ absolut⁹ ob factū sibi iniunctū p̄ iuramentū
Abz p̄ iudicē puniri pōt et debet.

An autē absolutio. p̄pter impedimēta de quibz
in. c. q̄uis. et decetero et h̄mōi. de sen. ex. possit fieri
a quacunq. s̄nia excōicationis. vide s̄. de hoc et de
multis alijs Absolutio. ij. Nota t̄m p̄ declaratiōe
p̄dictoz. q. in casibz capituloz. ea nosc̄. q̄uis. qd̄
de his. et h̄mōi. de sen. ex. Ep̄s pōt absolūē. Hoc
limita: nisi in casibz in quibz nullus pōt absoluere
nisi in articulo mortis. vt in falsarijs s̄rās pape et
in sequentibz hostiliter cardinalē. Itē in p̄tiente
ep̄m vel banniente. et religiosis et clericis secularibz
inducētibz ad vouendū rē. Itē in p̄tiente de-
ricum grauer. Itē de inq̄sitoribz qui odio gr̄az.
Itē de exenterantibz rē. Itē in intransibz mona-
stera sancte dare vel p̄dicatoz. Itē aliū casum vi-
de supra. Excōicatione. v. q̄ licet sit ep̄alis. cū tales
absolui nō pōt nisi in articulo mortis nisi p̄us ple-
narie satisfecerint. Itē in omnibz casibz. qui sunt in
p̄cessu curie.

Tricelimus octauus s̄ sepelientes in cymiterijs
tpe interdicti: in casibz nō cōcessis a iure vel excōi-
catos publice aut noīatim inf̄dictos aut vsurari-
os manifestos. vt in de. eos de sepul.

Quero. quia dicit̄ de sepelientibz in cymiterijs.
quid si in campis vel locis p̄uatis eos sepeliant.
R̄ndit glo. q. nō est locus huic pene. etiā si locus
ille esset vicin⁹ vel cōtiguus ecclesie vel cymiterio.
q. et q̄ ad vsū cymiterij nō est p̄ ep̄m benedict⁹.
de cōse. di. j. nemo. nō erit locus huic pene.

Sed pone q. religiosi āpliauerunt cymiteriū. et
in illa ampliatiōe sepelierūt. an sit locus huic pe-
ne. R̄ndit zab. de mēte Laudul. q. nō. si non est p̄

ep̄m solenniter benedictū.

Quero zab. in. d. de. Quid si religiosi habentes
modicū claustrū p̄ ep̄m dedicatū. longe ip̄m am-
pliauerūt. extendēdo locū vbi erant p̄us domus
p̄uate. nō internemēte aliq̄ solennitate. Contigit
q. in claustro addito nouiter fuit aliq̄s sepultus.
Laudul. arguit q. sepelientes incurrāt hanc penā.
cū ecclesia gaudeat imunitate etiā si nō sit dedica-
ta. Et cymiteriū et ecclesia in talibz pari passu am-
bulant. de p̄se. ec. cōsulūsti. Sufficit etiā q. de con-
sensu ep̄i illa ps: cui hec fuit addita: deputata erat
ad vsū sacrum. vt dicit̄ locus religiosus. de reli-
do. ad hec. In s̄nū facit. q. in talibz req̄r̄ deputa-
tio cum solēnitate. vt in autētico de monachis. s̄.
illud. Ad id autē qd̄ induci pōt de ecclesia nō conse-
crata. R̄ndit illud. p̄cedere: ibi fuerūt celebrata: di-
uina: alit̄ nō vt nota. de imu. ec. c. si. de hoc vide s̄.
Absolutio. j. Ex q̄bus videt̄ q. ps addita nō cen-
seatur cymiteriū. et q. sepelientes ibi: puniēdi non
sunt. Et idē est. ac si sepelissent in loco. p̄phano. Et
istud verū si de hoc cōstat. vt q. nouiter factū fuit.
Secus si longo tpe fuit obseruatū. quia totus ille
locus habet̄ p̄ cymiterio. etiā si in veritate benedi-
ctum nō fuerit.

Quid si sepeliant̄ corpora clericoz q̄ seruauerūt
interdictū: in cymiterijs. R̄ndit glo. q. nō incidūt
excōicationē. quia eis concedit̄ sepultura. cū silen-
tiorē. de quo vide infra Interdictū. ij. Et an tpe
inf̄dicti liceat sepelire in quoz festiuitatibz et mul-
ta alia vide ibi.

Quid de his qui sepeliunt publice excōicatos
minoz. An incurrant dictaz penā. R̄ndit glo. q.
nō. Licet excōicati minoz decedētēs sepeliēdi nō
sint. vt in. c. sacris. de sepul. et p̄cipans cum mor-
tuo excōicato minoz. participatiōe fauorabili. la-
uando sepeliendo. incidit in minozē excōicationē
Itē nota fm Laudul. q. quis tpe interdicti sepe-
lit excōicatos vel interdictos. est necessaria cymite-
rij reconciliatio. vt no. de p̄se. ec. cōsulūsti.

Quero quis dicit̄ publice excōmunicatus. vt
habeat locū hec pena. R̄ndit glo. q. dicit̄ publice
excōmunicatus ab homine. q. sit corā tot. q. veri-
similiter nō potest p̄ntendi ignorantia. Vel dicitur
publice excōmunicatus a iure: q. casus est q. sit ei
imputandum si ignorabat. qd̄ publice sciebatur.
Secus si nō esset publice excōmunicatus. Ita q.
sciri nō potuit. puta. q. fuit excōmunicatus corā
duobz vel tribz. licet iudice sedente in banco
Et sepeliens taliter talem occulte excōmunicatuz
etiā scienter. nō est locus huic pene. licet incide-
ret in minorem excōmunicationem vt dictum est.
Item nota fm glo. q. p̄ hanc constitutionē nō tol-
litur pena decretalis ep̄ozum. de p̄uul. lib. vj. vbi
dicit̄ q. si contrafecerint. interdicit̄ eis ingressus
ecclesie.

Quero qui dicant̄ nominatim interdicti. R̄ndit.
Inno. dicit. q. si interdicit̄ ciuitas vel castrū. om-
nes de illo loco dicunt̄ nominatim inf̄dicti. Idē
si interdicit̄ exp̄ssis nominibz p̄prijz. Secus
si excōmunicat̄ petrus cum suis fautoribus. nam
fautores nō dicunt̄ nominatiz excōmunicati. sed

Excommunicatio. 1.

oportet qd prius facta fide de fauore denunciarent
excoicati. nisi notorie constaret de fauore. **Sed** Pa-
nor. in. c. in lateranensi. de pben. dicit qd ptra hoc di-
ctum Inno. est glo. notabilis in de. j. de vi. 7 bo.
de. sup verbo. nominatum. i. pprijs noibus ipsoꝝ
exp̄ssis. q̄si nō sufficiat dyocelano monere in gene-
re clericos dyocelani sue. vel clericos talis plebana-
tus vel talis ecclesie. **Sed** monere debet exp̄mēdo
illius vel illoꝝ noia. **Et** cōcordat glo. in. c. p̄stōnē.
li. vi. de sen. ex. sup verbo. noiatim. f. pprijs noibꝝ
exp̄ssis vel alijs indubitabilibꝝ circūstantijs. que
habeant vicem pprijs nois. **Idē** si dicat: moneo fi-
lium petri. cū ille vnicū filiū habeat. **Sed** p cōcor-
dia dicit panor. qd vbi agit de pena incurrēda ip̄o
iure. nō dicit qd fieri noiatim. nisi exp̄mant noia
ppria. qd hoc importat etymologia huiꝝ verbi no-
minatum. **Nā** in istis odiosis nō est recedenduz a
pprio significato verborꝝ. vt in. c. statutuz. de elec.
li. vi. nisi forte circūstantie sint ita stricte. qd ex toto
teneant vicē pprijs nois. **Si** vō agit de pena nō in-
currēda ip̄o facto. tūc sufficiūt circūstantie non
ita stricte. **Sic** intellige Inno. dū ponit exemplū.
qū interdicit ciuitas. **Et** intellige qū interdicit po-
pulus alicuiꝝ ciuitatis. nō interdicit ciuitate. **Nā**
interdicta ciuitate nō est interdictus pplus. quia
posset alibi audire diuina: vt nota. in. c. si ciuitas.
de sen. ex. li. vi. **Et** idem videt tenere **Dir.** li. iij. vbi
dicit noiatim. i. noie pprio exp̄ssio. vel generali: qd
nō habet nisi vniū suppositū.

Sed valebit ne monitio. si iudex generalit̄ mo-
net oēs de collegio vel de vniuersitate: **Dic** qd nō.
fm **Guill.** p. d. c. p̄stitutionē. **Et** est casus sp̄alis. 7
si ignorat noia illoꝝ de cōuentu. coget rectorē con-
uentus ad indicandū nomina.

An autē interdictus nō noiatim posset in cymi-
terio sepeliri: **Glo.** dicit qd sic. dūmodo locus inf-
dictus nō sit. **Ste.** dicit glo. verā. nisi pro certo qū
sciret eos tale qd fecisse. p̄pter qd erant interdicti.
Tales enī non debent sepeliri in cymiterio. **Vbi**
vō nō sit certū. h3 locū glo. fm eundē. **Pro** glo. tū
facit. vt nō sufficiat facti notoriū: nisi adlit ista q̄li-
tas noiatim. f. in denunciatione noiatim sp̄aliter
vel exp̄sse.

Qui autē dicant manifesti vsurarij. vide supra
Excommunicatione. xxxv.

Quid si q̄s sepeliat publice excoicatuꝝ 7 noiatim
interdictū. 7 vsurariū manifestum tpe interdicti.
Rūdit pau. qd talis est ligatus q̄druplici excoica-
tione. **Et** addit glo. qd de om̄ibꝝ d3 latissimē 7 ab
om̄ibꝝ absolui.

Quid si sepeliens ignorabat istū quē sepeliuit
esse excoicatuꝝ vel vsurariū vel interdictū: **Rūdit**
glo. qd talis sepeliens nō est excoicatus. qd cōstitu-
tio req̄rit sciam. vt ibi in tex. sciēt. **Itē** dicit. pprie
temeritatis audacia. **Nā** vbi est ignorātia: temeri-
tas dici nō potest fm **Zen.** de bac ignorātia vide
infra. c. Ignorantia. 7. c. lex.

Quero: an portantes ad sepulcrū: qui tū nō se-
peliunt: sint excoicati. **Itē** quid de comitantibꝝ fu-
nus. **Itē** de fabricantibꝝ 7 fodientibꝝ vel aperien-
tibus sepulcrū. **Itē** qd de p̄latis. clericis vel muni-

stris ecclesiarꝝ in quaz cymiterijs sepeliuntur. quē
illud nō p̄hibent. h3 patiunt. **Itē** quid de clericis.
vel laicis qui portant cereos crucez 7 similia. **Glo.**
arguit ad partes. 7 nō determinat. **Lap.** 7 **Ste.** te-
nent qd isti sunt excoicati. **Addit** Pau. qd ne-
dum actualiter ponentes corpus sub terra. h3 etiā
dicentes officū supra funus. forte incurrūt banc
penā. imo fortius incurrunt. quia plus cōtēnunt
Addit etiā idē. intelligo de sepelientibus de facto.
absentibꝝ clericis. **Idē** de sepeliri facientibꝝ vel mā-
dantibus. de sen. ex. mulieres. **Tamē** litera videt
sepelientes in cymiterio punire. **Et** sic dicētes offi-
cia qui nō sunt sepelientes nō incident: cum in pe-
nis sit mitior interpretatio faciēda. **Sed** Jo. cal. in
tractatu de ecclesiastico interdicto mouens predi-
ctum dubiū: sic dicit. **Vbi** videt qd si nominatꝝ
interdictus vel etiā non nominatim. h3 tpe interdi-
cti in casu non p̄missio a iure: si cū diuino officio se-
pultus est. omnes p̄dicti etiā sociantes causa ho-
noris vel clerici diuini officij facientes vel nō p̄-
hibētes cū possunt: oēs pena excoicationis ligantur
p̄ istā de. quia hoc casu sunt oēs participes cri-
minis: sine cooperantes. ad hoc de sen. ex. nuper.
Si vō sine officio clericorꝝ talis defunctus sepul-
tus est etiā in loco cymiteriato. licet tutius sit dice-
re p̄dictos oēs fore ligatos pena de qua hic. tamē
trepidus credo nō ligari dicta pena. **Sed** quia vi-
dentur cōtēnere generalem p̄hibitionē: poterūt
arbitraria pena puniri: etiā per iudicem ecclesiasti-
cū. iij. q. iij. engeltrudaz. **Ad** hoc me mouet finis
de. vbi per quedā verba vidēt remoueri priuile-
gia: que clericis solent concedi. 7 nō laicis. **De** au-
tem verba non videant supuacue apposita: opor-
tet qd intelligant de his quibꝝ talia priuilegia solēt
concedi. vt sic intelligatur fm qd clausula adiūcta
potest adaptari. **Sed** priuilegia exemptionis sol-
ent concedi clericis 7 ecclesiasticis personis. **De** il-
lis ergo debet intelligi principale. d. capituli. **Itē**
sepultura ecclesiastica. pprie respicit clericos ad q̄s
id pertinet. xvj. q. j. placuit. f. cum funera ad sepul-
turam deferuntur diuina officia cantare. xij. q. ij.
qui diuina.

Sed si clerici dicunt officij sepulture sup fun-
7 postea deponētes in loco secreto: nō ponūt ip̄m
in sepulcro seu cymiterio. nunq̄d sunt excoimuni-
cati: **Certe** fm opinionē contrariā esset dicenduz
qd nō. quia textus dicit sepulture. qd est humo vel
tumulo condere mortuū. **Et** sic per solam celebra-
tionem officij. non esset delictuz consummatū. er-
go non incidēt in penā. **Sed** non credo qd aliquis
hoc diceret. **Sic** enī fieret semper durante interdi-
cto. **Et** per consequens de. ista esset ludibrio. **hec**
Jo. cal. **Et** hec omnia de interdictis possunt ap-
plicari ad manifestos vsurarios 7 publice excom-
municatos.

Querit etiam. d. Lau. de ridol. in tractatu. de
vni. quid dicendum de clericis officiantibꝝ. por-
tantibꝝ crucez 7 cereos 7 associantibus 7 portantibus
feretrum. tanq̄ ibi esset cadaver alicuius pre-
dictorum. f. manifesti vsurarij 7c. **Cum** tamen re-
alter ibi non sit: **Respondit** idem iudicandum

¶ Excommunicatio. j.

tur episcopis habuisse. Cum talis viuendi modus nullatenus sit concessus. Et fm pau. ibi reprobaf status bigbinalis. quia videt quedā noua religio pter auctoritatem sedis apostolice instituta. Et ex hoc infert. qd etiā si renunciarēt. ppijs. non ex hoc erunt approbate. nec religiose ex quo nō habēt regulam a sede apostolica confirmataz. de re. do. c. j. li. vj. Dicit idē fran. qd in domo sua pnt mulieres pnam agentes vti qd habitu voluerint. p hoc etiā qd vtant habitu etiā sili bigbinis: nō sunt bigbine ex quo nō cōgregant cum eis. quia hec bigbine: qd hic reprobant. nec obedientiā pmittunt. nec regulam aliquā approbatā pferunt. et opiniones fidei catholice cōtrarias introducunt. vt dī in tex. hec tñ cōstitutio sorores tercij ordinis minorz non includit. cū iste. pmittant obedientiam et habeant regulam seu quendā modū viuendi a sede apostolica approbatum.

¶ Quadragesimus tertius cōtra p̄bentes scienter matrimoniu in gradibz p̄bibus: vel cū monialibus et cōtra religiosos et moniales p̄fessos vel ordinatos in sacris: cōtrabentes. vt in de. eos. de cōsan. et affi.

¶ Quid si p̄bat q̄s cū habente maritū vel cuz iudea vel pagana vel cū cognata sp̄iali vel legali vel contra impedimentū publice honestatis. Rūdit glo. qd licet nō teneat matrimoniu. tñ non incidit in excommunicationē. qd in istis casibz nō est expressum. Itē nota qd tex. dicit scienter. Ideo si quis p̄beret ignorāte. s. ignorātia facti. p̄babilis et nō affectata. puta. qd nesciebat talē esse suū affinē vel cōsanguineum. nō est excommunicatus.

¶ Sed qd si ignorabant. nesciētes vsq; ad quotū gradū cōsanguinitatis vel affinitatis extendere p̄bilitio iuris. Tamē bene sciebāt in quo gradu erant. Rūdit glo. qd incidit in excommunicationē. quia ignorātia facti et nō iuris excusat. Si vō alter solus sciebat. ille solus ligat.

¶ Sed qd si ignorant a principio cōtraxit. h̄ postea supuenit sibi scia. et tñ cobabitauit cū p̄sanguinea quā accepit. Rūdit glo. qd nō est excommunicatus. quia hec cōstitutio nō punit cobitationē vel incestū sed solū p̄ctū m̄rimonij. p̄bat hoc solūmodo ex eo qd sine iudicio ecclesie ab illa diuertere non posset. Fateor tñ qd cognoscēdo peccat.

¶ Sed qd si p̄xit cū ea quā credebatur cōsanguineā affinē vel monialē et in veritate non erat. Glo. remittit se ad notata. de sen. ex. si vō. el. ij. et c. in audientia. Tamē ex illis capitulis trahi pōt r̄sio. qd talis nō est excommunicatus.

¶ Sed qd si impedimentū qd erat tpe p̄cti matrimonij. fuit postea remotū. Rū. si remouet per dispensationē pape. verba sunt inspiciēda: an tollāt impedimentū etiā quo ad penā p̄teritā. an non: h̄ vt faciāt tñ valere m̄rimoniu. Primo casu absolutio alia nō est necessaria. Secōdo vō sic. Si vō remouetur impedimentū p cōstitutionē reuocatoriā. tñc dic fm Pau. qd si reuocatoriā vult p̄stōnē: quā reuocat fulminatoriā excommunicationis. p̄ infecta haberi. tunc ligati p̄ illā nō egent absolutione. Si autē tñ reuocat. tñc sic ligati indigent absolutione. Et

nota. glo. in v̄bo. m̄rimonialit. p̄ hanc l̄ram videt qd coactus ad p̄bendū non incurrit hāc penā. Et de absoluta coactione: certū est. De cōditionali vō licet tali qd cadere debuerat in cōstantē viz videat ligari p. c. sacris. de his qd vi me. Sed cū nō sit matrimoniu deficiente cōsensu. de eq̄tate videt talis non ligari. Et nota etiā glo. in verbo p̄bere qd dicit Secus si sponsalia tñ cōtrabat. nisi seq̄tur copula que cū inducat p̄sumptā voluntatē m̄rimonij. de spon. is. qd inducit etiā penā. Et rō est. qd cuz istud sit penale: est restringendū et negari non pōt. quia aliud est m̄rimoniu: aliud sponsalia.

¶ Quadragesimus quartus. p̄tra mēdicātes qd sine licentia pape recipiunt noua loca ad habitandū: vel mutat vel alienāt hactenus recepta. vt in. c. cū ex eo. de ex. pre. lib. vj. et in de. cupientes. de penis. Nota. qd mēdicantes sunt quibz victū tribuit incerta mēdicitas. et qd redditus: aut possessiones ex regula: aut cōstitutionibz habere nō pōt. vt de re. do. c. vno. li. vj.

¶ Querit Se. qm̄ dicant acq̄rere loca noua: Dic qd quo ad casum huius decretalis: dī de nouo fieri: qm̄ sit post ipsam decre. Et qd modis dicat nouū. vide de elec. generali. li. vj. sup verbo de nouo. Dicit tñ pau. qd si domus corruat: cuius tamē solum cōtinue remanet in dominio ipsorū mendicantiū: licet de nouo reedificare: nec incurrit excommunicationem. Secus si locus non diruptus desierit esse de ipsorū dominio et habitatione. et postea nouo iure acq̄rant illud. quia tñc incurrit in penā. Et p hoc dici posset de cōuentibz antiq̄s in austria. boemia et h̄mōi. de quibz fratres minores p longa tempora de facto expulsi fuerūt. Qui quidem conuētus nunc inhabitari possunt per fratres p̄dictos sine metu excommunicationis. quia nunq̄ dicti cōuentus desierunt esse de dominio ipsorū fratrum saltem de iure.

¶ Quero an iste tex. h̄eat locū in feminis. Rūdit Zap. abb. qd sic.

¶ Quero an isti religiosi possint loca acq̄sita post istud capitulū mutare sine licētia pape vel alienare sine metu excommunicationis. Rū. Zap. quez seq̄tur pe. de an. et Se. in. d. c. cū ex eo. dicit qd loca capta ante cōciliū. de quo in. d. c. cū ex eo: nō pōt dimittere. aliter sunt excommunicati per. d. de. cupientes. Sed capta post illud cōciliū bene pōt dimittere. p hoc facit l̄ra in. d. c. cū ex eo. et in. d. de. in. v. hactenus. id est vsq; nūc. qd fm papiā. hacten⁹ p h̄ aspiratū facit duas ptes. s. hac et tenuis. i. vsq; nūc. Et vt recitat Se. hoc de facto accidit bononie. qd fratres de obseruātia cep̄rūt edificare locū supra montē sancte marie. sp̄ali licētia pape. Et ceperunt ex pte septentrionali secus viā. Et qd erat ventosus et frigidus: deliberauerūt mutare in eodē loco. h̄ ex altera pte vie. vt sic mons eos tegetet a v̄eto austru. Et determinatū fuit qd nō h̄bat locū dicit⁹ tex. qd ad mutatōnē. nisi de locis ante istud capitulū acq̄sitis. Et sic nō erat necessaria noua licentia quo ad dimissionē. Licentiā autē qd ad habitandū. de nouo iam habuerant. Et sic ex predictis infertur: qd dictus textus habet locum solum in duobus casibz.

bus. scz si loca de nouo ad habitandū recipiatur; vel si habita ante dictū caplm mutent vel alienentur; etiā si dimittant antiqua loca; ppter alia d no no ad habitandū querēda. non autē habet locum cū dimittunt loca acquisita post istud caplm.

Sed pone. fratres sancti Aug. in ciuitate castelle habebant locuz cōtiguū muro ciuitatis. Cuius vt facerent viam p quā possent ire circūcirca muros ciuitatis destruxerūt partē. Et dederunt fratribus aliquas domos ex alio latere. Inter q̄s erat quoddam flumen paruu diuidens cōuentū ab illis domibus. Et dederunt eis licentiā faciendi pontem supra flumen: per quem possent ire in illas domos. Querit an possint; hanc. q. format **Lapuz.** Et arguit q̄ nō. per dictū tex. cum ex eo. vbi prohibetur acquirere nouas domos ad habitandū. Nam intermediū flumen facit discontinuitatem ad primū locum. Et sic mutatioz inducit. Contrariū tamē determinat; vt refert **Be.** in dicto. c. cū ex eo. quia talis acquisitio 7 post acq̄sitionem edificatio: est de actibus iam permissis. ff. de proba. ab ea pte. Isti ergo iuri antiquo oportet stare; nisi quatenus ei derogatum est per. d. c. cum ex eo. Sed istud caplm imutat in duobus casibus tñ. scz in acquisitiōe habitationis in loco de nouo. 7 in mutatione 7 translatione rē. Sed casus noster in nullo istorū concluditur ergo rē. Et pro ista parte facit; quia ille qui est prohibitus acquirere nouū ius in re: non dicitur venire contra prohibitionē; licz post prohibitionem augmentet p̄stinū ius ante prohibitionē quesitum; vt est casus in. c. si. ij. Rñ. de cōcel. pre. li. vj. Sic est in proposito. Augmentant em̄ isti primū ius. Et sic debet iudicari istud additamentū nature prioris iuris. Et per p̄dicta videtur posse teneri q̄ augmētantes datia 7 gabellas; per hoc non dicitur noua pedagia ponere. pro hoc optime facit de. vnic. de sup. ne. pre. 7. c. consuluit. de iudicis. et. c. p̄bibemus. de censi.

Quero an dicti medicantes possint capere loca de nouo? Rñ. q̄ nō ad habitandū; que sint p̄p̄inqua habitationibz hominū; sine licentia sedis aplice; q̄ de p̄stitutiōe Bonifa. exp̄ssam faciat mētionē. De locis autē q̄ sunt in heremis vbi non est p̄p̄inqua hitatio hoim; secus q̄ illa de licētia suorū p̄latoz capere 7 mutare possunt. d. c. cū ex eo. Et nota q̄ dictū. c. nō phibet transitū singulorū fratru de loco ad locuz; quia est p̄missus ex causa. vt in. c. licz. de re. cū sy. Sed phibet nouū cōuentum capi; vel locū ad locum mutari. vt dicit **Be.** de anch. Et p̄ hoc patet q̄ captio domūcularz; vlt mutatio eaz quas medicantes capiūt ad habitandum p̄ transitū vel p̄ infirmaria 7 huiusmodi: nō cadit sub dicta phibitiōe.

An autē legati de latere possint dare hanc licētia? **Be.** dicit q̄ nō.

Quadragesimus q̄ntus p̄tra religiosos qui in p̄dicationibz vel alibi dicūt aliqua ad retrahēdū homines a solutione decimarū; vt in de. cupiētes de pe. Et nota q̄ vt habeat locum hec pena duo requiruntur. P̄mo q̄ talia dicant vt retrahāt au-

dientes a solutione decimarum de bitarum ecclesijs; secus si dicerent alia intentione; vel si debite non essent ecclesijs; sed alijs quibuscunq;. Secundum est q̄ pferant obligatis ad decimas soluendas. secus si non obligatis. Item nota q̄ in hanc penam incidunt si hec verba dicant in sermonibus suis. id est in p̄dicationibz; vel alibi. id est p̄uatis locutionibz; neq; de ista habet locum in clericis secularibz; vel laicis q̄ p̄trafacerēt.

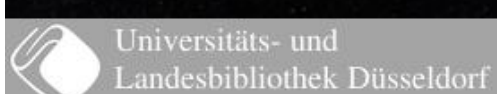
Quadragesimus sextus de religiosis qui confitentibz sibi nō faciant p̄scientiā de decimis. Nota q̄ p̄dicatores vel cōfessores q̄ nō faciunt p̄scientiā de decimis sibi p̄sententibus; vel qui negligunt p̄dicare q̄n fuerint requisiti; non incurrunt excommunicationē sed suspensionem ab officio p̄dicationis 7 cōfessionis. donec p̄sententibus ip̄s; si hoc ipsum eis dicendi comode facultatem habuerint cōscientiam fecerint. Sed si in p̄dicta suspensione p̄sumplerint p̄dicare: ip̄o facto sententiā excommunicationis incurrunt; vt in clemē. cupientes. de pe.

Quero q̄ dicit q̄ tenent facere p̄scientiā quādo populo p̄dicabunt. An teneant q̄n clericis p̄dicant? Rñ. glo. q̄ nō. Item nota fm zen. q̄ hic nō fit mētio de festo natiuitatis domini. p̄pter celebrationē triū missarū. p̄pter quod nō est forte commoditas p̄dicandi. Item nō fit mētio de festo pasche p̄pter cōmunionē. Sed fit mētio de assumptione. 7 natiuitate beate Marie. 7 natiuitate Jo. baptiste. penthe. et ascē. dñice. In prima dñica. quarta 7 vltima quadragesime. Et hoc cū fuerint requisiti ab ecclesiariū rectoribus vel vicarijs; aut locū tenētibz cōmūdē.

Sed q̄d si regunt in alijs t̄p̄ibus? videt̄ dicit̄ q̄ nō teneant p̄dicare; q̄ hic soluz dicit̄ tex. q̄n p̄dicant̄ i istis solēnitatibus.

Quadragesimus septim⁹. Officiales cōmunitatum facientes; dictantes; vel scribentes statuta super vsuris soluendis. non repetendis; vel non restituendis; vel iudicantes fm illa; vel non delētes illa si possunt infra tres menses de libris cōmunitatū; vel illa seruātes excommunicati sunt; vt in de. ex graui. de vsur.

Quero; nūquid statuentes q̄ sui subditi non possint p̄ vsuris recipere vltra duos solidos pro libra in anno. Et hoc sub pena. x. librarum. Non tamē q̄ faciant vsuram; sed si fecerint nō recipiāt vltra dictā summā. nūquid incidant in sententiā excommunicatiōis? Rñ. Dir. li. iij. dicit q̄ sic. cum quodā modo audaciam 7 colozē dent; saltez indirecte ad vsuras exercendas; vt in dicta de. ex graui. ibi. diuersis coloribus. Et quia denegando de maiori. indirecte videt̄ cōcedere de minori tacite. xv. dist. qualis. Quod verū est si hoc fit in fraudem; vt per hoc sic possint vsuras exercere. Sec⁹ si nullo mō intēderēt cōcedere. licz illud p̄mitterēt vt mains malū euitetur. Et sic nō solū de maiori summa; sed etiaz de duobus solidis denegari videntur. xij. q. iij. c. j. et. xxxj. q. j. c. hac ratione. Et fm hanc distinctionem conseruāda opinionēs que videntur contrarie.

Excommunicatio. 1.

Quid dicendum de rege Aragonie & eius officialibus qui leuant magnum tributum a iudeis: vel saracenis propter vsuras quas pmittunt eis exercere ibidem: si repetitiones ab istis iudeis impediunt per istos incidet ne ipse rex vel eius officialis in sententiā excommunicationis? **Rñ.** Directoria vbi s. q. sic: q. nedum christiani: sed etiam iudei sunt prohibiti vsuras exercere a lege veteri: que iudeis data ē. **Idem** & **Land.** zab. in dicta de. ex graui. de hoc vide s. **Excommunicatio. xxxv.**

Quero quid de statuto: quod est bergami q. repetentes vsuras in foro ecclesiastico p potestatem coguntur mutuare vsurariis tantā pecuniam tanto tempore quāto tempore tenuerāt pecuniā vsurarij? **Rñ.** glo. q. hoc statutum non valet. **Et Dau.** dicit q. hoc statuentes incidunt in excommunicationem.

Quadragesimus octauus religiosi etiā exempti violantes interdictū positum per sedem apostolicam vel ordinariū loci: vel generalem cessationē diuinorū factā p. puinciale cōcilium: vel eum qui hoc possit: seruata per cathedralē: vel matricē ecclesiam loci: excommunicati sunt ipso facto. vt in de. ex frequētib. de sen. ex.

Quero an intelligat de interdicto a iure. puta canon ponit interdictum civitati que insecuta fuerit episcopum. vt de pe. li. vj. c. felicis. §. ciuitas? **Rñ.** glo. q. sic.

Quero quid si interdictū sit positum a singulari psona que hoc potest speciali consuetudine? **Dau.** dicit q. non habet locum hec de. cum talis non faciat auctoritate apostolica nec sit ordinari? **Et hoc videt** q. si ex p. consuetudine haberet ordinariam qd. etiam potest esse: de fo. compe. cum ptingat. locus esset huic de. **Et hoc videt** verius. nam tex. non loquit de interdicto lato a diocesano: q. tunc solus episcopus intelligeret. de vi. & hone. c. vnico. li. vj. **Sed dicit** de interdicto lato ab ordinario. **Et sic sufficit** q. habeat ordinariam. **Idem** dicit de legato apostolico: q. si habet mandatū pōt. **Alis** secus sicut in delegato. **Et sic iste tex.** pcedit in interdicto sedis apostolice: vel ordinarij seu delegato: specialiter ad hoc deputatū vt interdicitur: alis secus. **Quā** autē dicit specialit ad interdictum: est potius minister q. delegatus. de offi. dele. c. si. **Et ipse** pmittēs dicit facere.

Quero que dicatur matricē ecclesia? **Rñ.** glo. in verbo matricem. id est maiorem: vel baptismalem que dicitur matricē: quia sicut mater generat: sic & ista regenerat per baptismum. **Et quia** interdictū qnq. loca non habentia intra se ecclesiam cathedralem habent tamen matricem. **Idem** hoc expressit. et dico hoc locum habere etiam cum illa matricē ecclesia religiosi nō obseruantibus subest q. tum ad p. collationē: vel quia sit ipso vicaria: cū hic generaliter loquat.

Quid si in loco non sit cathedralis aliqua: vel matricē ecclesia: quia forte ē in alio loco: vel ibi sunt plures equaliter suis parochianis baptismata et alia sacramēta ministrantes: distinguendum est

q. si omnes ille seruant locus est huic pene. Si vō alique seruant: alique non. tunc nō est locus huic pene. **Sicut** esset si in tali loco nō esset nisi vna ecclesia religiosorū. **Dicitur** autem hic ecclesia cathedralis vel matricē ecclesia murosū ambitu comprehensa. **Et q. ex quo** in ecclesia celebrat cōtinue iannuis apertū rē. siue per prelatū: siue p capitulū totum: vel partem: siue per aliquos clericos ecclesie. non est locus huic pene: licz pene irregularitatis & alie de quib. infra possent habere locuz s. m. **Jo. an.** **Et addit** **Dau.** puto tamen q. si in matricē ecclesia celebrat ab aliquib. extraneis: iunctis p. latis et capitulis: q. non est locus huic pene. **Et addit** **Dau.** q. interdicta metropolitana ecclesia nō intelligit interdicta matricē ecclesia puicē.

Si interdicta puincia vel vna diocesi in aliquibus ciuitatibus: vel castris. matricē ecclesia seruat interdictum. **In** aliquibus non dicendum q. in locis: in quibus seruatur locus est huic pene. **In** alijs non.

Quero qualiter religiosi intelligant scire matricem ecclesiam seruare interdictuz. **Rñ.** glo. q. viderint: vel alio corporis sensu perceperint. puta audierint. **Alis** p. probabiliter ignorantes talem obseruantia non ligantur hac pena. **Et nota** glossa in v. obseruare. que dicit nota. quia in non obseruando nō dicit q. se cōformet. addere em̄ intendit hec cōstitutio. nō diminuerit ad obseruantiaz interdictoz. **Et ar.** a contrario sensu cessat. vbi alius argumenti contrariū reperitur in iure. **Item** contrariorū non est eadem disciplina: vbi verba & mens resistunt. **Excessus** ergo clericorū matricē ecclesie non dabit religiosi materia delinquēdi. **Intelligo** autē illos seruare. quādo abstinent animo obseruandi. hec glo. **Sed** per papā **Diūm** secūdū facta est circa predicta magna restrictio vt patet in extrauaganti que incipit. **Sciens** inimicus. vbi sic distinguit q. aut interdictum ecclesiasticum emanat a sede apostolica et eius cōmissarijs. **Aut** ab inferioribus sedibus & eorū cōmissarijs. **Si** primū tunc postq. vobis qui loca interdicta inhabitatis inlinuatio facta ē: ad illius interdicti obseruantia nulla excusatione aut exceptiōe admissa: etiam si ceteri religiosi: aut seculares ex quacunq. causa deficerent: mori astringimini. **Si** vō interdictū ab inferioribus sedibus emanaret: lz ab illis exempti sitis ad obediētia tamē interdicti eius obligamini: qn̄ matricē ecclesiaz illud obseruare videritis: cui tunc vos conformari debetis: hec ibi. **Et** hec extrauagans dirigit fratribus minorib. **Et** qd. hic dicit de cōmissarijs inferiorū sedis: pōt intelligi qn̄ specialit ad hoc s. deputati vt interdicitur: vt hec dicta nō cōtrariēt superpositis. **Et nota** ex glo. in v. subiacere. q. si sententia interdicti vere ligat: & matricē ecclesia illam nō obseruat: religiosi non seruantes: non ligantur hac pena: sed alijs que habent. de ex. pre. c. vltimo. et de p. uul. c. episcopoz. li. vj. de sen. ex. is qui. eo. li. vbi habet q. clerici seculares et etiaz religiosi sunt suspensi. **Itē** est eis interdictus ingressus ecclesie.

Item sunt irregulares et ineligibiles actiue et pas-
siue. Si autem sententia interdicti vere non ligat
impediente appellatione: vel alia nullitate: cum
matrix ecclesia illam seruat: religiosi ligantur hac
pena sed non alij. Quando vero tenet et seruat per
matricem ecclesiam tunc ligantur vtriusque. Quando vero
non tenet nec seruat per matricem: tunc neutris
ligantur. Sed hec dicta per distinctionem. Quia facta
sunt limitanda.

Quid si episcopus mandat seruari interdictum
et capitulum mandat contrarium? Responsum. Item. quod prius
obediendum est episcopo.

Quadragesimus nonus casus est de quadam ex-
communicatione que habet in de. vnica. de seq. pos. Et
quod ista excommunicatio nihil utilitatis profert personibus
Ideo ea sub silentio praterito.

Quinquagesimus. contra accedentes ad sepulchrum
dicit etiam ex causa denotiois sine licentia pape: et absolu-
tio pape vel suo penitentiario referuat.

Quinquagesimus primus. Quicumque libellos fa-
mosos in vulgari vel litterali sermone: necnon can-
tlenas et ricinos edere: aut publicare presumant in
infamiam et detractionem status ordinis predicatorum et
minorum sunt excommunicati. A qua non possunt absolui
nisi personaliter facti aplice se presentent. Alexander.
in pr. uilegio. Et alio.

Quinquagesimus secundus. contra symoniacos dicitur
quibus. j. Symonia. vi.

Sententia per statuta ordinariarum quorumcumque
non ligantur ignorantes: nisi ignorantia fuerit cras-
sa aut supina. de consuet. et animar. l. vi. Et glo. ibi
in v. statuta. dicit de generalibus ergo statutis ca-
nonum vel legum non loquitur que ab omnibus sciri
et custodiri debent.

Sed an et qui ignorantia excuset? Vide singula
na. j. c. Ignorantia. et c. Rex.

Pro declaratioe precedentis. S. primo quero nu-
quid statutum certi loci apponens certam penam:
afficiat non subditos delinquentes in loco data sci-
entia statuti. Responsum. glo. in. c. a nobis. et primo. de senten-
tia. exco. dicit quod non subditi ligantur: ex quo delinquit
in loco statuente. Idem communiter tenent legiste in
l. cunctos populos. de sum. tri. et fi. catho. Sed pa-
nor. ibi post Anno. concludit. quod aut querimus de sta-
tuto. aut de sententia. primo casu aut statutum est ap-
tatum comprehendere subditos et non subditos. vt in
exemplo dicto. c. a nobis. vbi sic dicit quisquis fur-
tum fecerit excommunicatus sit. Et tunc et non sub-
diti delinquentes in territorio ligantur. Nam lex
semper loquitur. l. Ariani. l. de here. Ideo inconti-
nenti: cum non subditus delinquit efficitur de iuris-
dictione statuentis: et ligatur suo statuto. Aut statutum
non potest comprehendere nisi non subditos: vt quia
dicit statutum archiepiscopi. Quicumque archiepiscopus fecerit
ante se crucem deferri in diocesi vel puincia mea
sit excommunicatus. Et tunc secundum Innocentium. non valet statu-
tum quia archiepiscopus non habet aliquem archiepiscopum
in subditum. Et sic hoc statutum non potest compre-
hendere nisi non subditos. Post hoc impugnat
quia secundum opinionem. Anno. sequeretur quod non posset fieri statu-
tum contra peregrinos in loco delinquentes. Panor.

dicit quod iste articulus est satis dubius et adheret opi-
nioni. Postquam. Nam cum statutum habeat tractum ad futurum: et
sic lex territorij referat ad tempus habile: videtur
statutum valere: cum dicat iurisdictionem in territorio
suo. Aut fertur sententia generalis: et potest habere lo-
cum quod supradictum est vt tamen extendat ad subditos
sententiantis respectu delicti committendi. Donec ex-
emplum. Episcopus per sententiam suam generale excoicet omnes
ludetes ad azarrum. An foris sciens hanc sententiam
et profaciens incidat in penam. Et dicit quod non. Et
magna est differentia secundum Panor. inter statutum
et sententiam: quod sententia assumit vires incontinenti in
eum contra quem fertur. vnde non habet tamen comprehendere sub-
ditos. Secus in statuto cum habeat actum successiuum
et vinculum sumat tempore delicti. Et addit panor.
quod de sententia generali debet intelligi dictum capitulum
a nobis. vtputa quod non subditi delinquentes in loco
sententiantis: non afficiuntur illa pena. Et non de sta-
tuto. per quo tenet. ibi pronunciat. Nec obstat. c.
romana. §. caueat. de sen. ex. li. vi. vbi habet quod sen-
tentia excoicationis non potest ferri per futuris culpis
nisi subdit aliquam causa de preiud. puta mora. culpa. vel
offensa precesserit etc. vnde Responsum. panor. quod licet non
debeat talis sententia sic ferri lata tamen tenet. Et
sic si iudex excoicet per modum sententie iniusta est:
nisi causa propter quod pmulgetur in sententia exprimat.
Potest ergo sic dicere. Cum in diocesi mea omnes qui
sunt fures vel huiusmodi: incorrigibiles sint: nec
predicatio proficit. Et ideo necesse habemus aliud re-
medium adhibere. Et ideo quisquis decetero furtum
fecerit vel huiusmodi: excoicationem incurrat.

Secundo quero dato quod non subditi delinquentes
ligentur statuto: data scientia statuti. quod de ignora-
tibus statutum? Glo. in dicto. c. a nobis. dicit quod si
statutum punit factum alius damnatum. ligat etiam igno-
rantes. Idem videtur tenere Bar. in dicta. l. cunctos
Idem do. An. Contrarium tenet Jo. an. in dicto. c.
a nobis. et in dicto. c. vt aiaz. Et videtur ibi tenet. pro
eo. Nam statutum ibi excoicabat committentes furtum
Et tamen non ligat ignorantes quod factum sit alius damnatum.
Sed panor. in dicto. c. a nobis. dicit quod opinio glo.
videtur verior de rigore iuris. licet opinio Jo. an. sit
equior. Non enim licite potest quis allegare ignorantiam.
Cum scire debebat factum esse damnatum. Vbi autem sta-
tutum puniret factum alius non damnatum: tunc probabiliter
ignorantes non ligantur. Et ex coniecturis probabiliter scia-
vel ignorantia. Et in dubio recurret ad iuramentum
isti delinquentis. ar. in. c. si vo. el. ij. de sen. ex.

Tercio quero nuquid subditus statuente de-
linquens extra territorium afficiatur pena statuti. Responsum.
quod non ligetur videtur tenet in dicto. c. vt aiaz. in fi. ibi est
territorium iurisdictioni non parat impune. Sed Bar.
in dicta. l. cunctos. distinguit quod aut statuentis expressse
intendebat ligare subditos delinquentes etiam extra
territorium. Et tunc ligantur subditi. Exemplum. dicit
statutum. Quicumque commiserit furtum: vbi cumque sit exco-
municatus. aut statutum est generale. et tunc restringit
ad territorium statuente. Sed panor. in. d. c. a nobis.
dicit quod multi moderniores legiste in. l. fi. ff. de iur.
om. iu. tenent oppositum. Et hoc credit panor. veri-
tate nisi delinquentes extra territorium afficiantur statuto.
q ij

Excommunicatio. I.

q̄ dictū capitulū vt aiaz. nō dicit illū nō ligari ex defectu voluntatis statuētis: sed potius ex defectu potestatis. vt patet ibi. q̄ extra territorū iudicēti rē. Et p̄ hoc quidaz dicit. q̄ si statuto ep̄i cauere q̄ quicuq; iudēs ad azarrū sit excoīcatus: iudens in loco exempto intra territorū dicti statuētis. nō incurrit excoīcationē. put tenet Jo. an. in nonella in dicto. c. vt aiaz. quia fm̄ eum loc⁹ extra dioceſim ⁊ loc⁹ exemptus eſperant.

Sed quid si statutū loqueret p̄ verba ſpecialia. vtputa dicendo: vt nullus cōmittat furtum in aliquo monaſterio exempto: vel nō exempto vlt̄ q̄ nullus ſubdit⁹ vadat ad monaſteria exempta vel non exempta. Rū. do. pbi. de parūſio in dicto. c. vt animarū. q̄ ex aliqua cauſa iuſta vel honeſta: poteſt ep̄iſcopus ſtatuerē q̄ ſubditi ſui nō vadāt ad tale monaſterīū. etiam exemptū: vt ſi ſeiret illos: vel illas de tali monaſterio ad malū prouocare: vel quid ſimile.

Et per predicta poteſt decidi alia queſtio quotidiana a quo debeat peti licētia eundi ad monaſteria exempta. An ab ep̄iſcopo p̄hibente talent̄ exceſſum ſub pena excoīmunicatiōis: vel ab illis qui habent curam talīū monaſteriorū exemptorū vt miniſtri minorū vel p̄uinciales predicatorū et huiusmodi. Et dici poteſt q̄ in caſu quo ep̄iſcop⁹ facere poteſt tale ſtatutū etiam de monaſterijs exemptis: p̄tenda eſt licētia a dicto ep̄iſcopo. Sec⁹ ſi ſtatutū ep̄i loqueret generaliter: nō ſpecificādo dicta monaſteria exempta: q̄ tūc debet peti licētia ab illis q̄ curā habēt dictorū monaſteriorū.

Quero. Ep̄iſcopus excoīmunicat omnes qui furtū fecerint nō per viā ſtatuti. de quo dictū eſt. ſupra ſufficiēter: ſed per viam ſentētię. nūquid ſi diti eius talia p̄mittētes extra ſuam dioceſim ſint excoīcati. Doc. in. c. ſi. de fo. cōpe. ⁊ in dicto. c. a nobis. concludūt q̄ iudex poteſt excoīcare ſuū ſubditū contumacē extra territorū. An aut̄ hoc caſu ſufficiat ſentētia generalis. An vō requirāt ſentētia ſpecialis. hoc ē q̄ ſpecificē agatur p̄tra eū. Dicunt quidam q̄ non ſufficit ſentētia generalis: q̄ ſentētia generalis fm̄ eos equipat̄ ſtatuto in duobus. Nam ſicut ſtatutū non ligat ignorātes: nec exiſtētes extra territorū ſtatuentis. Ita nec ſentētia generalis vt notat Se. poſt lap. i dicto. c. vt animarū. Limitat tamē ge. hoc vltimū verum in ſentētia generali contra delinquētes i futurū extra dioceſim: ſed bene ligat eos qui iam deliquerunt ante ſentētiā: licz extra territorū exiſtentes tempore ſentētię. Sicut ligaret ſentētia ſpecialis: cum lit eadem ratio vtrobiz fm̄ lap. hec Se. Et hoc dictum Se. aliqui credunt verū: ſi ſubditus haberet notiā illius ſentētię. Item q̄ delictū fuiſſet cōmiſſum i dioceſi iudicis domicilij. Nec obſtat q̄ colligitur ex. c. apoſtolice. iuncta glo. de de. ex. q̄ ignorans poteſt excoīmunicari: quia ille tex. loquitur in ſentētia lata ſpecificē p̄tra aliquē: q̄ tūc etiam data ignorantia ligat. imo plus lata contra non monitum: vel non citatum inducit vinculū ſicut dicunt quidā de Pau. qui excoīcavit coīctum abſentem. ad hoc glo. in. c. romana. de ſen.

exco. li. vi. Conclūde ergo q̄ ſi ep̄iſcopus mādat generaliter reſtitui res furtiſas ſub pena excoīcations late ſentētię q̄ qui cōmiſit furtū extra dioceſim: non incidit in penam. Secus ſi ſpecialiter ageret contra ſubditū: etiā p̄ delicto cōmiſſo alibi q̄ p̄trafaciēdo incurrit penā excoīcations.

Quid ſi forēns delinquens in alieno territorio: ⁊ inde recedens: an poſſit excoīmunicari. Dic q̄ non. niſi fuerit citatiōe p̄uentus anteq̄ recederet a iurisditiōe illius territorij. in quo deliquit vel niſi ad requiſitionem predicti iudicis iudex ſi quo degit ipſum citaret prout de iure tenetur: vt notatur per doct. in. c. ſi. de fo. cōpe. vt iret ad reſpondendū ⁊ parendū. q̄ ſi non faceret: poſſet excoīmunicari. licz exiſteret extra territorū. Et hoc verum in illo: qui nō habet domicilium ſub iudice ſub quo deliquit. Secus ſi habet domicilium: q̄ tunc poteſt citari et excoīmunicari: etiā exiſtendo extra territorū fm̄ Pau. ibidem: qui etiaz dicit q̄ cum ſubditus ratiōe domicilij eſt abſens: concludit fm̄ cōmunē opinionē q̄ p̄t citari p̄ iudicē domicilij quo ad omnes effectus: ⁊ citatiōe decernitur facta in proprio territorio ipſius iudicis. licz nūcius erequat̄ extra propriū territorium: quia illa excuſatio nūcij non eſt iudicialis. Ideo poteſt exerceri extra propriū territorū: licz Pau. de elec. in de. paſtoralis. de re iudi. teneat contrariū. Sz doc. moderni tenent p̄miū. Sed ſi poſt delictum cōmiſſum recederet: ⁊ alibi capet domicilium: eſſet ſecur⁹ dūmō nō eſſet citatiōe p̄uent⁹.

Quid ſi is qui ſententiā generalem p̄mulgavit moritur: vel amouetur ab officio. nūquid qui poſtea contrafacit eſt excoīmunicatus. Rū. Pau. in dicto. c. a nobis. diſtinguit. An hoc ſit per viam ſtatuti. An per viam ſentētię. Si per viam ſtatuti: cū ſtatutum ſit quedam lex: perpetuo durat: niſi exp̄ſſe reuocet. vt in. c. ſi. de offi. le. In ſentētia vō dic concludendo notata in. l. ſi. ff. de pe. et in. l. j. c. de poſtulando. et in. c. vnico de ma. et obe. li. vi. q̄ aut ſentētia iniecit vinculuꝝ tempore p̄ferentis: aut non. Primo caſu: aut vinculuꝝ eſt momentaneū et tunc durat etiam vltra tempus p̄ferentis. Exemplū in excoīmunicatiōe vel publicatione bonorū. vnde excoīcatus p̄ ep̄iſcopum remanet etiā excoīcat⁹ poſt mortē ep̄iſcopi ad hoc c. paſtoralis. de offi. or. Aut habet cauſam ſucceſſiuam: ⁊ tūc. aut cū cauſe cognitiōe ſentētia ſuit lata ⁊ durat effect⁹ ſentētię vt in dicta. l. j. Aut ſine cauſe cognitiōe: ⁊ tūc nō durat vltra t̄p̄us p̄ferentis. Et ſic loquit̄ dicta. l. ſi. Et predictis adde glo. in. c. pe. de de. nō reli. q̄ notabiliter ſentit ſentētiā non expirare ⁊ p̄dicta p̄cedunt quo ad effectū ex ſentētia p̄ductū: ſed reſpectu effectus p̄ducendi in futurū ſentētia tollit p̄ remotionē ſentētiantis q̄ p̄ndebat ex iurisditiōe ſua. Et hoc caſu procedit glo. in dicto. c. a nobis. que vult q̄ interdictū ſine ſentētia excoīcations ſimpliciter lata nō duret vltra t̄p̄us p̄ferentis: niſi ſucceſſor cōfirmet. Secus ſi diſſiniendo ſtatutum facit vel decretū. Itē dici poteſt q̄ ſentētia excoīcations nō ligat vltra tempus p̄fixum in ſentētia. Et p̄ p̄dicta p̄ r̄iſio

ad. q. quotidiana. Ecce epus facit monitionam q...

Sola p̄suetudo absq̄ sentētia v̄l p̄s̄t̄it̄iōe nō...

Quibz ex causis sentētia excōmunicatiōis sit ferēda...

Quō debet ferri sentētia excōmunicatiōis? Rñ. de...

An autē in huiusmodi censuram incidat p̄lati...

re in penam incidere p̄latū: nisi seruet formam...

Quid si metropolitanus. existēs in diocesi sus...

Quid autē si epus cōmunicat in damnato cri...

Vertical text in the left margin, partially cut off.

Excommunicatio. I.

immediate precedenti. **N**ā ibi licet statutū episcopi habeat vim canonis: est tamē lex inferioris vel sui ipsius. **E**t ideo ligare non potest directe superiorē vel seipsum. **S**ecus vō in ista participatiōe: ppter quā talis non ligatur sua sententiā: sed sententiā canonis vel pape.

Sed pone qd ep̄us excommunicet aliquē: cum participibz suis seu fautoribus in crimine damnato. **E**t postea p̄cipet cum tali in crimine damnato nūquid incurrit eandē sententiā? **R**ū. **R**ay. dicit qd sic. **S**ed **S**of. dicit qd nō: qz p̄cipēs ligant sententiā hominis in hoc casu. **rj. q. ij.** excellentissimi mus. **N**emo autē p̄pria sententiā ligatur. **D**ost. vō dicit qd ille qui p̄cipat cum sic excommunicato: si sit alius qz p̄ferēs: duplici iure sententiā eandē incurrit: et duplici vinculo ligatur. vno auctoritate canonis. **E**t sic verū dicit **R**ay. **A**lio auctoritate sententiā ferētis: et sic verū dicit **S**of. **S**i autē sit p̄ferens tunc ligabit tñ vna. s. canonis.

Sed quō is qui tulit sententiā participabit in crimine cum criminolo. **R**ū. **A**stensis de mente **D**ost. qd hoc potest quādoqz accideret: vt si fratrem excommunicauit p rapina mihi facta quē forte odit: sed hoc fecit coactus p̄ superiorē. **E**t nihilomin⁹ latēter fauet raptor: et cū eo p̄cipat et eum recepat. **D**el pone qd cognouit mulierē quā excommunicauerat ppter fornicationem.

Quid si iudex dicat. **E**xcomunico vnū de his duobus. **R**ū. **f. m. v. v.** **A**redo sine p̄iudicio. qd ille est excommunicatus: de quo iudex intellexit. **S**i tñ nō pōt sciri neuter vitandus est. **S**imiliter nec excommunicatus est si vaga fuerit ei⁹ intentio.

Quid si dicat excomunico te si appellas. **J**o. an. et **I**nno. tenēt qd ē excommunicat⁹ si appellat. **P**rimo qz excommunicatio et appellatio vident in eodez momento cōcurrere. ergo excommunicatio tanqz gladi⁹ spūalis et penetrabilior: debet censeri in dubio p̄cessisse. **S**ecūdo qz excommunicatio nō fundat sup appellatiōe sed sup p̄tūmācia et inobediētia in actu appellandi. **S**ed ante appellatiōē p̄cessit cōtumācia valida. ergo tē. **S**ed **B**utri⁹ tenet qd nullo mō iste sit excommunicat⁹ qz nō videtur purificata cōditio: vbi appellatio intercesserit. **A**ū ante non dicat appellare sed appellare velle. ergo cum nō sit purificata cōditio anteq̄ appellet nō debet incidere in sententiā excommunicatiōis. **C**ū cōditio requirat implementū p̄fectum. **S**ecūdo ista sententiā est lata post appellatiōē: ergo cōtinet intolerabilem errorem. **V**idēt em̄ excommunicat⁹ si se defendat qd fieri nō debet: cum defensio sit de iure naturali. **A**d p̄mū ar. dico qd excommunicatio et appellatio nō cōcurrūt in eodem momento: sed successiue. i. excommunicatio post appellatiōē. **N**ō obstat qd gladi⁹ spūalis ē penetrabilior. **D**ico qd hoc fieri deberet si fieri posset salua rōne recti sermonis. **S**ed hoc fieri nō potest salua rōne recti sermonis et verbis iudicis: qui voluit qd nō p̄us incidat in excommunicatiōē qz appellatio fuerit interposita. ergo ip̄az excommunicatiōē nō cēlebim⁹ p̄cessisse. **N**ō ob. qz icōdo dicit qd excommunicatio fundat sup p̄tūmācia nō super appellatiōē: qz dico qd aū appellatiōē nulla p̄tūmācia ē cōmissa

cū nō dicat appellare s̄ appellare velle. **D**el dato qd aliqualis p̄tūmācia p̄cederet: illa tñ p̄tūmācia ē facta appellatiōis annexa p̄ iudicē. vñ ante factū cōpletū. nō debet in penā incidere **f. m. Butriū.** **S**ed ppter cōfessores simplices dari pōt alia r̄sio clarior: q̄ tñ in effectu cōcordat cū opinione **Bu.** q̄ est **D**ost. videlicet qd si appellatio ē iusta non tenet sententiā. **S**i vō ē frivola tenet sententiā. **E**t hoc d̄z p̄ superiorē iudicē determinari.

Quid si iudex dicat. **E**xcomunico te si talē elegeris vel huiusmodi. **R**ū. **Dir. li. iij. q. i** bis sequēda est intentio excommunicantis: que si fuit vt tñ post electionē sit excommunicatus tñ tenet electio. **S**ed facta electione incidit statim in excommunicatiōē. **S**i autē apparet qd de intentione excommunicantis sit qd velit qd sit excommunicatus simul cum electionem faciet de facto: tunc electio nō tenebit: et excommunicatio tenebit. **E**t idem vidēt si de intentione excommunicantis dubitet: qz p̄cito verba electionis p̄fert erit excommunicatus et electio non tenebit. **P**enetrabilior em̄ est gladius domini. s. sententiā excommunicatiōis qz factū hominis. s. electio.

Cum iudex dicat excomunico illum vel similia verba. intelligit de excommunicatiōe maiori. et eo. si quem. **E**t idem dicendū credit astēn. quādo iudex aggrauando sententiā excommunicat aliquē cum p̄cipantibus sibi. **E**t lz quidā dixerint hoc esse restringendū ad illos solos qui p̄cipant in crimine. **T**amen credit qd extendendū est ad p̄cipantes in cibo locutione. et similibz. ar. extra eo. quod in dubijs. **A**ls non esset aggrauatio sententię: cum sine hac aggrauatione p̄cipantes in crimine. maiorē excommunicatiōē incurrāt. extra eo. nup. **P**er hanc autē aggrauatiōē non credit personas exceptas. **rj. q. iij. qm̄** multos ligari. nisi hoc a p̄ferente sententiā exprimat. **S**ed illos solos q̄ ante huiusmodi aggrauatiōē. excommunicatiōē minorē incurrebant ex huiusmodi p̄cipatione. ar. d. c. qd in dubijs. et c. p̄stitutionē. et c. statum⁹ eo. ti. li. vj. **I**dē **B**ar. et **R**od. **A**ddit etiaz astēn. d̄ mēte **R**od. qd quecūqz cā excusat cōmunicatē euz excommunicato sine aggrauatiōe sententię. excusat in quā ab excommunicatiōe minorē. excusat et a maiorē cōmunicantē cū excommunicato et cum p̄cipantibus sibi: nisi a p̄ferente sententiā: aliud sit exp̄ssum.

Quid si iudex dicat. **E**xcomunico te cū oibus p̄cipantibus tuis. **A**n p̄cipātes in crimine damnat: sint excommunicati maiori excommunicatiōe. **R**ū. **P**anor. in dicto. c. qd in dubijs. de mēte doct. dicit qd aut q̄s ē excommunicat⁹ cū p̄cipantibus et fautoribus suis. **E**t tūc sine p̄cipet in crimine: sine extra crimē incidit in eandē excommunicatiōē. vt in. d. c. qd i dubijs. **A**ut ē excommunicat⁹ cū p̄cipantibus tñ et nō cū fautoribus. **E**t tūc aut q̄s cōicat in crimine: et incidit i maiori. **A**ut cōmunicat in oīone et huiusmodi. et tūc est excommunicat⁹ minorē. **E**t hoc vltimū mēbrū putat verū panor. et p hoc ar. in. d. c. statum⁹. vbi cōicans i osculo seu comedēdo dicit p̄cipēs: sine p̄cipare excommunicato: vt includat sub illa sententiā. **E**t cōmunico te cū p̄cipibus tuis.

Quid si p̄cipat dicat. **H**abeo te. p̄ excommunicato

[Marginal notes on the right side of the page, partially cut off and difficult to read.]

et huiusmodi. nūquid vere erit excōdicatus: Rñ. fm Guil. Si p talia verba agat in foro iudicij. nō reputabit excōmunicatus: nisi aliter cōstiterit de intentiōe excōdicantis: vt qz semp solitus est ita dicere z huiusmodi. In foro autē penitētiā: eligenda est tutior via. scz vt putet se excōdicatum z absolutionē petat. Idē Hosti.

Quid si dicat. Excōmunicō te z absoluo: Rñ. fm vñ. si voluit iudex simul excōdicare z absoluerē nihil egit. Si autēz voluit excōmunicare z postea absoluerē vtrūq; valuit.

Quid de duobus quibz mandū est: vt aliquēz excōdicet. Et vterq; eoz eodē momēto dic. Excōmunicō te si ille nō excōdicat te. Rñ. fm Dg. vterq; illoz iudicij excōdicat: qz intentiō eoz est: qz iste excōmunicet. Et est sensus. excōdicō te zc. qz nescio vtrūz ille excōdicet te. Et ideo excōdicō te: vt sic non euadās penā excōmunicatiōis.

Quid de excōdicatiōibz que p furtis vel dānis occultis pferūtur sic. Excōdicamus oēs illos qz tale furtū vel dāniū fecerunt: z oēs qui de hoc aliquid sciuerunt: nec reuelauerint illud. nūquid ille qui sciuerit hoc quocūq; mō. reuelare teneat dāniū passo vel alij: Rñ. qz non tenet reuelare dāniū passo: qz hec sentētia intelligi debet de reuelatiōe fienda p lato ecclesie nō dāniū passo. Sed nec p lato tenet iste qui solus scit: reuelare. imo tenet nō reuelare publice. Sicut notat Dgo. de testibz synodalibz. xxxv. q. vj. ep̄s. in synodo. In hoc tamē casu credo qz teneat reuelare p lato occulte. vt corrigat occulte: nō publice. hec Rod. Sed si ille sciat qz possit pbare. nō tñ tenet in reuelādo publice suis expensis. pducere testes: z in iudicio trahere reum.

Quid de illis qui excōdicati ordines recipiunt: Rñ. si scientes se esse excōdicatos receperūt a susceptis ordinibus sunt imppetuū deponendi: si sunt clerici seculares. si vō nō recoletentes factum: pro qz in excōdicatiōe incederunt vel factū quidē sciētes sed iuris ignari. nesciebant se esse excōdicatos: tunc cum talibz si sunt seculares: archiep̄i: vel ep̄i dispē sare nō possunt absc̄q; mādato sedis apostolice. Si vō sunt regulares: abbatēs ip̄oz post iniūctā penitentiā z pactam: poterūt cum eis dispē sare: nisi grane fuerit z notabile factū: vel qui fecit adultus fuit z discretus: vt violēter ptra obliuionem z ignorantiam psumatur. probant̄ hec omnia. extra eo. cum illoz in fi.

Quid fiet de fructibz ecclesie clerici excōmunicati. Rñ. fm Ber. debent assignari alicui qui celebret p eo donec ip̄e est excōmunicatus. extra de appel. puenit. Quod si iniuste fuit excōmunicatus: recuperabit fructus sibi sublatos. ij. q. v. sup causas. Idem Ray. z Hof. Si vō iuste nō potest. A. de re mili. l. cum allegatis. li. xij. Hosti. tamē limitat p̄dicta: vt refert asten. li. vij. q̄diu excōmunicatus in sententiā dormit. hoc est q̄diu est i mora petende absolutionis: quia non debet p̄cipere beneficij qui non facit seruitiū. extra de ap. pastoralis. in fi. Secus si nō esset in mora. extra de cōcel. p̄. qz diuersitatem.

Quid si non habet unde viuat clericus excōdicatus. Rñ. asten. fm Jo. qz puidendū est ei interrim de bonis ecclesie: qz etiā depositis puidetur. l. dist. studeat. nec cogat i obprobriū cleri mēdicare

Prū sentētia excōdicatiōis lata sub cōditiōe liget anteq̄ extet conditio. Rñ. fm Hosti. nō ligat. extra de ap. p̄trea. el. ij. et ext̄ eo. a nobis. el. j. vñ z si pendēte p̄ditiōe appellet. tenet appellatio Sed si pure fereret sentētia nō reuelaret p appellatiōe. d. c. pastoralis. Trāsfert tñ cause cognitio nē in supiorē. extra eo. p tuas.

Sed qd si pendēte p̄ditiōe desinat esse eius subditus. Rñ. tenet sentētia. nisi appellet. et de fō. cōpe. c. pe. et de offi. dele. gratū. z. c. relatū.

Pone qz aliquis excōdicet post appellatiōem. nō tamē p̄sequit eā. nūquid rata manebit sententia. Rñ. qz nō. Aut em̄ appellatio tenuit aut non. Si sic excōmunicatio postea nulla fuit ipso iure. d. c. p tuas. Et ita siue p̄sequat appellatiōez siue nō: nō efficit p̄ma aliqua. Si non tenuit: ergo excōmunicatio p̄ma facta statim tenuit. hec Asten. de hac materia vide s. Appellatio.

Quid si iudex dicat excōdicō te si habes res furtiuas. nūquid p appellatiōe suspendet. Rñ. fm Hosti. nō suspendet si habet res illas. Si tñ occultū ē: ecclesia nō iudicat de occultis.

Quid si dicat. Excōmunicō te quia fecisti furtum. Et tamē falsum est. Rñ. fm vñ. Hosti. et Inno. Tutius est dicere qz excōmunicatiō teneat vt. xj. q. iij. c. j. z. c. si ep̄iscopus. qz non est error intolerabilis exp̄ssus. Et causa licz sit falsa. nō tamē est impossibilis. vñ p̄sulendum est qz absoluat ad cautela: quo ad forū iudiciale. Sed quo ad deum non est ligatus: nisi forte ex p̄temptu. vide tamen ad p̄dicta que notant docto. in. c. inter ceteras. de re iudi. et Panoz. ibi. Quod aut sententia continet causam falsam. Et tunc aut causa est notorie falsa z impossibilis. Et tunc non tenet sententia. etiā si sit excōmunicatiōis. Exemplū. si iudex condemnauit vel excōmunicauit eunuchum vel infantem: quia p̄gnantem reddidit moniales. Aut causa notorie est falsa. sed nō impossibilis. vt puta iudex excōmunicauit aliquē quia spoliavit ecclesiam cum incendio. z notorie causa est falsa. nō tñ impossibilis. quia hoc potuisset facere. Et Archi. in. c. venerabilibus. eo. ti. li. vj. dicit talem sententiam valere. et loquitur in excōmunicatiōe. Et forte potuit moueri. quia iura i nullitate excōmunicatiōis loquitur. qñ in sententia fuit exp̄ssus error intolerabilis. Et hanc opinionē tenet glo. saltē in excōdicatiōe. in. d. c. p tuas. Sed do. An. tenet qz sententia excōdicatiōis notorie falsa non valet qz iniusta sentētia sustinet. p̄pter p̄sumptiōnē iusticie que cadit sup dubio. c. causaz. d. re iudi. Secus dicit: in causa manifeste falsa. Et hoc putat verissimū panoz. Non ob. qz iura in excōdicatiōe faciunt mentionē de exp̄ssione erroris intolerabilis: qz dico qz iura illa debent eā exp̄p̄ficā di sup nullitate. Et ea que dicuntur eā exempli: nō stringunt regulam. nam exp̄ssio erroris inducit nullitatē: qz apparet notoria iniusticia. Idem q. iij

Excommunicatio. j.

ergo ubi factū est re ipsa notorie iniustus: ut in casu nostro. Et nō refert quid ex equipolentibus fiat. Idem tenet **Danz.** in. c. ab excommunicato. de re scriptis. Et nō. p̄dicta q̄ faciūt ad multa.

¶ Et nūquid si debitor impotens ad solvendū: impotentia notoria in ciuitate: q̄ nihil penitus in bonis h̄z: excoīcatur. p̄pter debita. an teneat talis excoīcatio? **Dici** p̄t p̄dicta q̄ nō: nec q̄ ad deū: nec q̄ ad ecclesiā: ut alis disputatū fuit per quēdā archidiaconū. **Vide** tamē qd̄ notat **do.** An. in. c. p. 2. **de offi. dele.** ubi querit. an sententia liget impotentē: **Et** distinguit. q̄ aut constat de mēte iudicis q̄ voluerit ligare in omnē casuz. tūc erit ille ligatus: licz fuerit impotēs. **Aut** constat de mēte iudicis q̄ noluerit ligare in casu impotentē: tūc nō erit ligatus. **Aut** dubitat de mēte iudicis. et tunc excoīcatio ligat saltem quo ad nos: licz fuerit impotēs. **Sed** quo ad alios effectus. puta ut ille puniatur: tunc sententia nō ligabit. **Sed** quo ad primū membrū huius distinctionis **Danz.** tenet oppositū dicens. q̄ si constat de mēte iudicis: sententia teneat intolerabilem errorem. et sic esset nulla. **vide** etiā ad p̄dicta notabile. **d. fe. de se. in cōsi. suis:** q̄ si sententia excoīcationis fuit lata generaliter. puta p̄tra non soluentes censum: vel quid simile. illa sententia nō ligabit: nisi soluere nolentes: nō autē impotentes. **Ad** placet **Danz.** q̄ verba generalia debēt intelligi ciuili mō. **ar. in. l. si cui. ff. de serui. 2 in. l. qd̄ dicim. 2 in. l. rati. ff. de solu.**

¶ Quid si episcopus vel iudex p̄cipiat alicui: ut det alteri suos libros: vel domuz: vel huiusmodi. Et si nō dederit: sit excoīcatus. nūquid dare tenet? **Rū.** Directoria li. iij. q̄ nō. **Sed** agat cum superiore: ut absoluat. extra eo. sacro. **Et** ille qui cōsulit ei q̄ non det: nō incidit in canonem maioris excoīcationis: q̄ non cōmunicat in crimine: si non obedit. **In** minore tamē excoīcatoz incidit: q̄ eā seruare debet: etiā si sit iniusta. **ij. q. iij. c. j.**

¶ Quid autē sit cōtemnere? **Dic** **fm Ste.** q̄ cōtemnere: est mandatū non curare. **ij. q. iij. excellētissimus.** **Quādo** autē p̄pter particularem causam inducitur: nō dicitur ex p̄cepto peccare: nisi ex eadem causa frequēter iteret delictum **fm Zab.** in cle. j. d̄ sepul. **Et** sic p̄temnere p̄prie dicitur: q̄ nō propter aliquā causam. sed solūmodo q̄ nō vult p̄cipiēti parere. **Secus** si faceret ex ira. negligentia vel huiusmodi.

¶ Quid si iudex p̄cipiat alicui debitori q̄ soluat infra certum terminū. Alioquin sit excoīcatus. **Utrū** creditor possit terminū progare. **Rū.** **Inno.** 2 **Hosti.** dicunt q̄ nō potest progare q̄tū ad sententiā excoīcationis: nisi iudex p̄sentiat progationi: et tūc si adueniente secūdo termino nō soluerit erit excoīcatus: quia terminus videt progatus cum suis accessorijs. **ar. ff. de p̄ca. l. sed si manente.** **Si** tamē ps in p̄mo termino reputat sibi ut satisfactuz: cessat tota excoīcatio. **vide** **doc. d̄ hoc in. c. p̄te rea. cl. ij. de appel. Mā do.** **An.** aut factum. dicit tenendā opinionē **Inno.** 2 **Ho.** **Sed** post factū videt p̄trarium dicendū. **Et** dicit q̄ sibi verior videt alia opinio: q̄ iudex videt ful-

minare sententiā in fauore p̄tis. 2 dato p̄tis assensu: excludit otumacia. **Hanc** opinionē putat **pānor.** verissimā. **Adducit** optimū simile. **Mā** iuramentū p̄ti p̄stitutū: p̄ncipaliter obligat deo. de iurē iur. si debitor. **Et** tūc si ille in cuius fauore iuraf: obligationē renouit: nō indiget iurās aliqua absolutione q̄ deus videt etiā remittere: curz ad utilitatē alterius iuramentū accepit. **ad hoc d̄ sp̄o. c. ij.** **Secus** si p̄ncipaliter iuret p̄te nuplacione dei. **Nam** tunc etiā papa non remittit sine causa de iurē iur. c. quāto. **Ita** in p̄posito iudex excoīcatur in fauore p̄tis. **Si** ps vult differre terminū: etiā iudex videt differre velle cum nihil aliud agat iudex: nisi ut p̄tes ad cōcordiā reducat. **l. j. §. p̄t aut quis. ff. de no. ope. nū.** **Et** p̄ hac opinione videtur casus exp̄ssus in. c. j. de loca. **De** hoc vide s̄. **Excoīcatio. xiiij.**

¶ Quid ergo dicemus si adueniente secūdo termino. iste debitor non soluat creditor qui terminū progavit sine consensu iudicis: tamē cum hoc pacto q̄ si nō soluat in termino progato q̄ sit excoīcatus? **An** terminū videat progatus cum accessorijs. **Et** an iste debitor sit excoīcatus? **Dic** q̄ non. ex quo terminū fuit progatus absq̄ p̄sensu dicti iudicis. **Et** hoc determinat **Bal.** in. l. tale pactum. §. qui puocauit. ff. de pac. dices q̄ excoīcatio nō potest nasci ex contractu: sed soluz nascit ex sententiā. **Sed** tale pactum appositum q̄ reuocaret in eandē sententiā non est sententia. **Et** hoc dicit **Bal.** intellige quādo tale pactū esset appositū p̄ debitorē cum ipso creditore extra sententiā absolutiois: quia tūc non reuocaret sententiā excoīcatiois: nec esset excoīcatus si nō solueret. **Sed** si tale pactum vel p̄ditio apponeretur in sententiā absolutionis per ipsum iudicem. tūc certe dicendum est q̄ reuocaret in sententiā excoīcatiois. c. significauit. 2. c. ad repimendā de offi. or.

¶ Excoīcatus qui contemnit sententiā seruare. 2 ingerit se cōmunioni fidelium: etiā si sententia sollicita erat iniusta: sit iusta scilicet propter contemptum et potest iuste excoīcari. **ij. q. iij. §. cum ergo.** **Et** talis etiā tardius absoluetur. **ij. q. iij. qui iubente.** **Unde** talibus consulendum est: q̄ etsi sciant iniustā sententiā: ipsam diligenter obseruent.

¶ In quibus casibus sententia excoīcationis nulla est ipso iure? **Rū.** in septem. **Primus** est si ille qui tulit eam nec habebat de hoc potestatem: ut quia non erat eius iudex. **ij. q. iij. sententia.** vel erat publice excoīcatus 2 huiusmodi **xxij. q. j. audiuius.** **Secūdus** quando est lata post appellatiōē legitimā. **Tercius** quādo cōtinet intolerabilem errorem. **Utrū** duo casus habent extra eo. per tuas. **In** quibus casibus ille qui eos p̄ponit etiā si non petat absolutionē: debet audivi ut dicto. c. p̄ tuas. **Sed** si ad cautelam petat absolutionem: non debet negari q̄uis aduersarius eius vel excoīcator se opponat nisi diceret eum excoīcatus p̄ manifesta offensa: q̄ tunc

Excoīc

[Marginal notes on the right side of the page, partially obscured and difficult to read.]

dabitur sic dicenti terminus octo dier. Et si probauerit non absoluet nisi praestet emendā: vel det cautionē de parendo iurisi offensa dubia pponatur. Si tamen pendente pbatōne pma. scz illius qui sic fuerat excōmunicatus; debz emitti in illis omnibz que vt actor in iudicijs attentauerit. Extra iudiciū vō in officijs. postulatōibz. electiōibz alijs legitimis actibz debet admitti. extra eo. lolet. li. vj. q. si appellatiōe sup hoc nō fuerit psecutus: vt debuit. j. tempus statutū a iure vel a iudice. Et ipse fuit excōmunicatus nominatim et expressis: lapsō dicto tempore debet denunciari. Et tū in iudicialibz q̄ extraiudicialibz actibz remoueri donec dīp̄ius sentētie docuerit nullitate. extra eo. licet. li. vj. Quart⁹ casus est. qm̄ aliquis excōmunicaret maiorē excōmunicatiōe illos qui excōmunicato participaret: non in crimine sed in locutiōe et in alijs casibz in quibz incurrit minor excōmunicatiō. Et ratio est fm̄ hoc. qz nemo debet excōmunicari nisi p peccato mortali. et ideo isti participantes in locutiōe et huiusmodi. de se non peccant mortaliter nisi post monitiōe. Et ideo talis sentētia nō valet nisi pmissa trina monitiōe: vel vna p tribz. et nisi exprimat nominatim ip̄i admonēdi. extra eo. statum⁹. et. c. p̄stitutionē. li. vj. Quidā tamē ad predicta dant duos restrictiōes. Nā ab. et Jo. an. put recitat Panor. in. c. qd̄ in dubijs. extra eo. restringū: dictos tex. qm̄ quis excōmunicat participantes excōmunicato a se. Secus si excōmunicat p̄cipātes excōmunicato ab alio. vt puta fecit ep̄us hanc sentētiā. Excōmunicō omnes p̄cipantes excōmunicato ab archiepo vel a papa. tūc enī hec sentētia licz forte sit iniusta: tenet absqz alia monitiōe canonica. Et hoc clare videt p̄bari in dicto. c. statum⁹. ibi. excōmunicatis ab eo. Hoc etiā casu non valet sentētia suspēsiōis vel interdicti: nisi pmissa monitiōe canonica. vt in. c. statutum. eo. ti. li. vj. Secūdo aliq̄ limitant predicta: et dicunt qz dicta decretal. cōstitutionē. solū habet locuz qm̄ singularis: et nominatē p̄sona excōmunicant: qz tunc requirit monitiō specialis. Si autē generaliter fereret sentētia: tunc dicunt sufficere generalē. Et sic adhuc remanent antiqua iura. Sed glo. in dicto. c. p̄stitutionē. dic qz tūc est dicere qz hodie in genere excōmunicatiō participantes ferri non possit. Et sic sublatam est qd̄ dicit in dicto. c. qd̄ in dubijs. Qui antez dicantur nominatim moniti. Vide s. Excōmunicatiōe. xxxviiij. Que autē dicat canonica monitiō? Rñ. glo. in dicto. c. cōstitutionē. qz tribz modis potest fieri. vt puta. iudex dicit. Nonemus te p̄ p̄ma. Qua finita: monet secūdo p̄secūda. Qua finita: tercio monet p̄ terciā. Interdum vna monitiōne facit tres. Sic. Nonemus te qz vsqz ad talem diem. p̄ p̄mo talem. p̄secūdo talē. p̄ terciō talē. Interdū vnaz tñ dat dilatiōe di. Nonemus te qz vsqz ad talem diem p̄ p̄mo. secūdo. et terciō pemptorio a cōmuniōne tal abstinēas. Et hoc vltimo casu est interuallū inter monitiōe et sententiā. Et fm̄ glo. ibi sup vbo p̄p̄tertia. s. interualla. iudex arbitrabit p̄ p̄sonarum et negocij qualitate. Et nisi facti necessi

tas aliter suaserit zc. vt qz partes sunt ad rixā vel arma parati: vel huiusmodi. Quint⁹ quādo p̄lati interdicut suis subditis ne exponant suis superioribus aut apostolice sedis legatis: vel in q̄sitoribus statum suarum ecclesiarū siue monasteriorū. et de hoc ferrent sententiā excōmunicatiōis. extra de offi. or. qz pleriqz. li. vj. Sextus cū quis supponit se protectōi romane ecclesie nō tamē appellat ex simplicitate. extra de ap. ad audiētiā. bec astēn. Septimus cū excōmunicatiō fertur cōtra aliquē postqz iter arripuit ad papam. extra de ap. dilecti. el. ij. in tex. et in glo. Et hoc intelligit fm̄ Ber. qm̄ post litem motam iuit ad curiam. Secus si ante. bec Astēn. Vtrum excōmunicatus obliget sibi aliquem contrahendo? Rñ. Hosti. dicit qz non. Sed verius videt qd̄ Inno. dicit. scz qz omnes p̄tractus iniri cum excōmunicato nō solum igno:āter: sed etiam scienter et etiā durante excōmunicatiōe: tenent. Et ex eis quidē agit p̄tra excōmunicati. Ip̄e autē durante excōmunicatiōe agere nō potest. poterit tamen post absolūtiōe etiā de cōtractu iniri: dum erat excōmunicat⁹. xi. q. iij. qm̄ multos. et extra eo. si vere. Et cōclude fm̄ cōmuniōe modernos. put recitat Panor. in dicto. c. si vere. qz valent p̄tractus super temporalibz iniri: cuz excōmunicato p hoc. d. c. si vere. qd̄ loquitur indistincte. Item quia cōtractus est de iure gentiū. Excōmunicatiō vō de iure positiuo. Item cōmuniō nō prohibet in odiū p̄tractus: quo casu p̄cederet opinio Hosti. Sed in odium ipsius excōmunicati. Vtrum excōmunicatus possit intrare ecclesiam? Rñ. fm̄ Ray. Excōmunicati excōmunicatiōe maior: siue occulti siue manifesti nō debēt intrare ecclesiam q̄diu sunt excōmunicati. Qd̄ intelligit fm̄ v̄b. ad orandū: siue dū agitur ibi diuina officia. Sed ad audiendū p̄dicatiōe admittunt: qua audita statim exeāt. extra eo. rñso. vbi dicit Panor. qz extra casum p̄dicatiōis nō licet excōmunicato ingredi ecclesiam. licz Bar. bñ. tenuerit oppositi. Idē dic de indicto et suspēso ab ingressu eccle. ar. xxxiiij. q. iij. vir cū p̄na. Sec⁹ si suspēsus eēt ab officio tñ: vel interdict⁹ a sacramētis eccle: qz tūc posset orare i eccle. et ibi audire diuina. Idē tenet No. in sūma dicens: qz nullo mō excōmunicat⁹ d̄z intrare ecclesiam: qz nec interdict⁹ qd̄ ē min⁹: hoc facē debet. De p̄suetudine tñ p̄na: intrat ecclesiam excōmunicati dūmō nō celebrēt ibi. S; hoc nūqz fit sine peccato. Et qd̄ de ter⁹ est intelligit de excōmunicato tā occulto qz manifesto. Idem astēn. Sed nūquid talis ad ostiū ecclesie stare possit vt ibi missā vel aliud officiū diuinū audiat? Rñ. astēn. qz nō. qd̄ ex mēte v̄boz decretalis p̄z extra de pe. et re. qd̄ i te. ibi voce ita demissa celebrēt: qd̄ exteri⁹ audiri nō possint. p̄sbyter etiā q̄ sic sciēter celebrat. mortalitē peccat. et de cle. excō. c. si. et eo. nup. Addūt etiā Host. et Inno. in. d. c. nup. qz si clerici sciūt excōmunicatū foris stare. et diuina audire: puniri debēt si celebrēt ac si intus audiret. vñ de si excōmunicatus audit foris diuina: illi qui sunt in ecclesia recedere debēt. Idē astēn.

in fauore... dicitur... non soluit... ratio est... extra eo... Item quia... sed in odium... Vtrum... Rñ. fm̄ Ray... astēn. qz nō... Idē tenet... sed nūquid... Idem astēn.

Excommunicatio. ij.

Utrum vniversitas vel collegium possit excommunicari? **Rñ.** Directoria li. iij. fm Ber. dicit qd vniversitas vel collegium excommunicari nõ debz tamẽ si lata fuerit sententia tenet. Et hoc est tuc? vt dicit Jo. an. Sed directoria dicit: qd ferri nõ debet. et si lata fuerit: non tenet extra eo. romana. S. si. ibi penitus prohibemus. lib. lxx. Et quod papa phibet fieri non licet. xxviii. q. j. iam nunc. vnde non sine mysterio dicit. penitus quasi dicat i hac parte omniũ potestatem subtrahimus. Et ratio est: quia vniversitas nõ est materia capax ad recipiendum talem sententiam. Cum vniversitas vel collegium non faciat psonam verã: sed fictam. et sola psona vera que habz animã rationalem ligat excoicatioẽ. extra eo. c. medicinalis. li. vj.

Utrum excommunicatus possit amplius excommunicari? **Rñ.** potest: siue p eadẽ causa: siue pro diuersis. iij. q. iij. Engeltrudã.

Quis est effectus maioris excoicatioẽ? **Rñ.** fm Hosti. Primo quidẽ vt nullus cum eo participet nec loquẽdo: nec orando. salutando. vel cõmunicando. comedendo. vel bibendo. xj. q. iij. licet. et in tribus capitulis sequẽtibz. Item qd non possit eligere vel eligi. extra de ap. cõstitutis. Itẽ qd nullum beneficiũ ecclesiasticũ acquirere possit. extra de cle. ex. postulat. Item qd diu excoicatus est de beneficijs suis nihil percipiat. extra de ap. pastoralis. vbi Panor. dicit. qd excoicatus nõ est puidendum in aliquo nisi fame periret. de hoc dictum est supra in hoc. c. Et Panor. ibi reddit rationẽ diuersitatis inter excoicatus et depositum: quia excoicatus potest sibi puidere. scz petendo absolutionẽ sed depositus non: qz cam fuerit depositus propter crimen quãtũcũqz sit emẽdatus: non recuperat primũ statum. Ad rito sibi dispensatiue puidet ecclesia de temporalibus. Et sic limitanda est glo. nora. in. c. cum vintomensis. de elec. que dicit. puidendũ esse suspensio a beneficio: ne cogatur mendicare. Intellego illam glo. quando suspensio est facta propter crimẽ Sed si propter contumaciam. non puto sibi i aliquo subueniendum cum possit sibi prouidere satisfaciendo. Nam sepe homines d cibo securi iusticiam negligunt. Idem dico de elemosyna qd si fame periret: tunc esset subueniendum. Sec? vbi non esset tanta necessitas. Item non potest constitui procurator. extra de proba. post cessionẽ. Nec etiam potest constituere: nisi ad se defendendum vt in. c. intellexerimus. de indi. Quinimo si qua cõmunitas aliquem procuratorem instituit et ipse excoicatus inter constituentes fuit vt rector pncipalis et expressus: vel eius auctoritate factus esset procurator: vel si ipsa cõmunitas: sciendo ipm talem vnacum eo fecisset procuratorem: non valet. extra de procu. c. fi. Si tamen excoicatus sit reus bene potest se in iudicio defendere. et ad hoc procuratorem constituere. vt dictum est per dictum. c. intellexerimus. vbi notat glo. qd si non potest procuratorem habere: vel fidelem reperire: qd poterit respondere etiam per seipsum. Secus si sit actor: vel si reconueniat. extra de excep. c. inter

Item constitutiones et sententie que feruntur ab excoicato publico vel de eius mandato sunt ipõ iure irritæ: et nullo vnq tempore valebũt. Sz de hoc vide diffuse supra Absolutio primo. Item excoicatio non suspendit per appellationem sequẽtem. vt in dicto. c. pastoralis. S. si. Item quicunq est excoicatus siue suspensus si se ingerat scienter diuini sit irregularis. extra de de. exco. apostolice. nec cum eo dispensari potest nisi p papam. extra de re iudi. cum eterni. et extra eo. cuz medicinalis. lib. vj. Excoicatus quoqz si impetret aliquod rescriptum super aliquo articulo qd appellationis vel excoicatioẽ non valet. extra de rescript. Ipo iure. li. vj.

Utrum quid excoicatus baptizare liceat? **Rñ.** fm Saul. dur. si excoicatus paratus solẽter baptizat: irregularis efficitur. Secus si als in necessitate hoc faciat. Sicut de malo ministro dictum est s. Baptism. iij.

Iudices seculares cõpelliendi sunt ab ecclesiasticis iudicibus repellere excoicatos ab agendo. patrocinando et testificando in curijs suis. extra eo. decernim. li. vj.

Utrum autẽ excoicatus possit esse arbiter vel arbitrator: vide s. arbiter.

Quãdo rector aliquis fuit excoicatus p eo qd fecit in suo regimie: si postea amotus sit: nihilominus excoicatus est: quin etiã successor eius nam vterqz debet ecclesie satisfacere p bis que statuit: vel in quibus succedit. extra de imu. eccle. ad uerius. vide de hoc s. Excoicatioẽ. viij.

Excoicatio. ij. de pcutientibus clericos. Vide s. Absolutio. ij. per totum.

Sunt casus in quibus pcutiens clericum nõ est excoicatus. Primus qñ ignorabat qd eẽ clericus. puta quia comam nutrebat. extra eo. si vo. el. ij. Secundo in clericis qui non ferũt habitũ neqz tonsuram: neqz aliquid de clericatu ostẽdũt si. iij. moniti: se nõ correxerint. extra eo. contingit. el. ij. vbi singulariter notat Panor. qd ex solo delicto apostalie. clericus etiã in minoribz non perdit pũlegiũ clericale. etiã si deprehendat in delicto. Et ad hoc videt tex. expressus in dicto. c. contingit et in. c. si iudex. eo. ti. lib. vj. Et pro hoc oportet restringere. c. j. de aposta. Itẽ nota qd ad hoc vt clericus perdat pũlegium ratione apostalie. debet tercio moneri vt resipiscat. Vt no. in dicto. c. contingit. ibi. iij. Non ergo sufficit fm Panor. vnica monitio p oibz. ex quo ad incurrendam penã ius requirit trinã monitionẽ iuxta theoricã glo. i. de. j. d. vi. et ho. de. Et Jo. an. in. c. ex tue. de de. nõ re. li. dicit qd vbi ius reqrit primã secundã et terciã. citationẽ p edictũ d absentẽ nõ sufficit vnica pemptoria: qd in penalibz verba debent intelligi stricte et pnc: non autem sicte et large. Adde etiã qd notat Car. i. dicta de. j. qd nõ sufficeret vna monitio sine pgnis interuallis. Sec? si pntineret interualla aliquorũ dierũ: ita qd sit vna monitio facta cum tribus interuallis p. c. constitutionez. extra eo. li. vj.

vbi vna monitione cu tribus interuallis equipat tribus monitionibus. Sed hoc dictum dicit Panor. non esse vsq; quaq; tutum. naz dicit q; facili pueniri pot ad noticiam citati: qm edictu fuerit triplicatu q; qm fuit vnu. licz fuerit pemptoru. 7 pro hoc allegat glo. in dicta de. j. Item no. fm Panor. in dicto. c. ptingit. p ter. ibi a te moniti. q; hic monitio no potest fieri p iudice seculari: nec p quecuq; sed debet fieri p diocesani. ibi in dioceli tua: vel p quecuq; platu habent epale iurisdictione in clericum. vt in. c. in audientia. extra eo.

An autem sufficiat monitio generalis: vt puta Episcopus facit edictu generale. q; omnes clerici reassumant habitu 7 tonsura infra mēsem. nisi quid no reassumetes sint priuati ipso iure pnuilegio canonis. Sic q; rex. in dicto. c. i. audientia. no requirit speciale monitione: ergo sufficit generalis. Na vbi iura volunt fieri speciale monitione: illam exprimunt: vt in dicta de. j. 7 in dicto. c. pstitutionem. De hoc vide s. Excommunicatione. xv. tercio in clerico qui con: epro habitu fert arma: 7 tercio. monitus nisi se corexerit: vt in dicto. c. in audientia. vbi panor. et allo ter. infert q; ex sola dimissione habitus clericalis 7 delatione armoru militarium: no perdit ipso iure clericus pnuilegiu clericale. Et fm Be. in c. j. de cle. vii. li. vj. habitus clericalis quo ad hoc: vt clericus gaudeat pnuilegio consistit in duobus. scilicet vestibus 7 tonsura. Et vt perfecte habeat noticia quado clericus habitu dimisso perdat pnuilegiu canonis vel fori. inferentur quedam conclusiones. Prima. Clerici qui relicto habitu clericali efficiuntur stipendiarij: seu armigeri: quatuq; cognoscant 7 notum sit alijs istos esse clericos. perdunt pnuilegiu immunitatis pnone. hec conclusio probat per ca. cum non ab homine. extra eo. Et ibi eam approbat Panor. Idem potest dici fm panor. in c. ppendimus. eo. ti. de clerico qui dimisso habitu 7 tonsura imisceat se enomitatibus. Et fm panor. ibi clericus dicit imiscere se enomitatibus et seuis. qm facit seditione in populo et guerram. Secunda conclusio. Qui clericus deserit habitu et tonsuram. licz imisceat se enomitatibus: non perdit pnuilegiu fori: nec canonis. Hec conclusio approbatur p Jo. an. 7 Panor. in dicto. c. ppendimus. Tercia conclusio. Clericus qui assumptis armis imisceat se enomitatibus dimisso habitu licz perdat pnuilegiu canonis. vt dictum est: sed non pnuilegiu fori. Pade debet statim restitui iudici ecclesiastico: nisi fuisset inueteratus in huiusmodi aggressuris seu enomitatibus: vel esset incorrigibilis. 7 tunc fm dictu Jo. an. et Hosti. perdit tam pnuilegiu canonis q; fori. Et sic poterit p iudicem seculari puniri. Sed quo ad hoc vltimu scz pnuilegiu fori Panor. non recipit. nam per ar. a contrario. c. vni. de vi. 7 ho. li. vj. certi sunt casus in quibus clericus ipso facto perdit pnuilegiu clericale: nec iste reperitur inter istos. ergo debemus stare regule generali: vt clericus coram suo iudice conueniat quatuq; deliquerit. Et pro hoc optime facit. c. li. iudex. extra eo. li. vj. vbi clericus captus in maleficio: dimisso habitu 7 tonsura

debet remitti ad iudicem ecclesiasticu si probat se clericum. Et pondera verbum maleficiu. Est eni verbum generale aptum comprehendere delictum quatuq; graue. Nec expresse aliquod ius probat opinionem Hosti. et Jo. an. Et sumus i penalibus. vbi fienda est benigna interpretatio. maxime in fauorem ordinis clericalis. Et hanc opinionem tenet dominus Cardi. Sed dominus Be. 7 dominus An. disputando tenentur opinionem Jo. an. hec Panor. in dicto. c. ppendimus. Quarta conclusio. Siquis percussit clericum in habitu et tonsura in bello iusto ex parte percutientis: percutiens non est excommunicatus: presertim si clericus causam dederit aggressure. hanc conclusionem approbat archi. flor. 7 dicit esse de mente Innoc. Item fm eum si tres contra terciu. et clericus temere se imisceat habitu deposito: et tunc credit percutientes in limitibus aggressure: non fore excommunicatos. Quarto in clerico exercente negocia secularia 7 tercio monitus: noluit desistere a negociationibus perdit pnuilegiu quo ad negociationes et facultates suas patrimoniales dimittat fm glo. in. c. fi. de vita 7 hone. cleri. no autem ecclesie: quia licz res ecclesie deferantur ad certum locum negociationis causa: non debent soluere gabellam fm Panor. ibi. quia delictum persone re. Et sic fm glo. ibi. talis clericus negociator non perdit pnuilegiu fori. Na illud est maioris preiudicij q; pnuilegiu canonis: qd etiam minime perdit. Quinto in clerico piugato si non fert habitum 7 tonsuram. nullum retinet pnuilegiu. Secus si defert habitum 7 tonsuram: 7 contraxerit cum vnica 7 virgine: quia tunc retinet pnuilegiu clericale in duobus. scz q; percutiens eni est excommunicatus. et q; no potest constringi per iudicem seculari. nec ciuili. nec criminali. In ceteris vo non retinet de cleri. coniu. c. cleri. li. vj. Limita tamen predicta prout dictum est supra Clericus secundo in fi. Sexto in clericis buffonibus: ac etiam macularijs et tabernarijs: qui talia officia publice et psonaliter faciunt. Et dic vt supra Clericus secundo. Septimo in illis qui no ex ira sed icose se percutiunt. extra eo. ca. j. Octauo in magistro: qui tamen hoc facit leuiter causa discipline. extra eo. cum voluntate. S. fi. Nono in eo qui incontinenti vim vi repellit temperate. extra eo. si vo. el pmo. S. ij. Decimo cum quis inuenit clericum turpiter agentem cum vxore. matre. sorore vel filia propria: vt in dicto. ca. si vo. Et nota glo. ibi super ver. vxore. que dicit idem esse i sponsa de pnti. que etiam querit nunqd nomine matris intelligantur omnes ascendentes: Et dicit. q; in isto casu non est exten dedum ad descendentes vel ascendentes cum minor fiat iniuria. Idez tenet dominus An. quod placet Panor. Cum hec materia sit odiosa: ipsi clericis. 7 exorb: transa dispositione iuris: non debet extendi: sed in proprijs terminis intelligi debet. Et fm hoc intelligitur de matre. filia. vel sorore tam legitima q; etiam naturali: sed non adoptiua. Item appellatio ne filioru non veniunt nepotes in materia stricta

Excommunicatio. ij. de
notis clericis. Vide s. Absolutio
totum.
in quibus percutiens clericum no
sa. Panorus q; ignoabat q; de
ua comam nuerat. extra eo. li.
in clericis qui non ferit habitu
nec aliquod de clericis officiu
no corexerit. extra eo. conu. g.
hanter notat Panor. q; et iolo deli
clericus eni in mnotu non perdit
ricale. eni si derelictus in delicto.
id est ter. expulso in dicto. c. conu. g.
et. ca. in. li. vj. q; hoc oportet re
de arolla. Item nota q; ad hoc vt de
pnuilegiu canonis apostolice debet
vt in mnotu. Panor. in dicto. c. conu.
Non ergo sufficit fm Panor. vnica
ad inueteratam penam
ad monitione iusta theocica glo. ibi
de. Jo. an. in. c. et tne. de cle. no. v.
in mnotu pnuilegiu secunda 7 tertia
no debent no sufficere vnica pnuilegiu
notu verba debent intelligi iuris
tam fite 7 large. Adde eni q; not
de. j. q; no sufficere vnica monitione
nalis. Secus si pmeret inueterat
na q; lic vnica monitio facta conu.
is p. c. conu. g. extra eo.

Excommunicatio. ij.

maxime ubi non tractatur de favore filiorum: ut hic. de hoc vide infra. c. filius. et. c. illegitimus. Et nota fm h. q. non solum ad coitum est restringendus: sed etiam ad amplexus et oscula. Et quando quis se preparat ad opus carnis. si tamen in loco non suspecto: sed in publico faciat. Sicut fit quando ludendo: tunc verberans huiusmodi inciderit in canonem. Item cum per signa aperta et propinqua negotio constat a clerico turpitudinem coitus ibi ante expletam statim esse cum predictis: verberans huiusmodi non incideret in canonem: si hoc faciat incontinenti antequam ad alia diuertat: nam postea verberans incideret. Item si quis inueniat clericum suspectum et monitum in domo cum vxore: et si non turpiter conuersantem sedentem tamen vel confabulantem: licet eum fm leges perimere: multo fortius capere et detinere per viginti horas. et iudici tradere: et testes conuocare ff. de adult. l. capite. hoc. Directoria li. iij. Et intelligitur de monitione etiam facta a marito. de hoc vide singularia infra Impedimentum octano. et supra. c. hos.

Quoniam autem in predicto casu tali liceat predictas personas mutilare vel occidere? Respondit h. q. si possit dici q. tali parit quo ad excommunicationem. Et q. decre. si vo. all. non distinguit in atrocem iniuriam et non atrocem: nihilominus non licebit ei occidere.

Quid de illo qui ordinat cum vxore ut clericus vocetur ad turpitudinem: et sic eum verberat? Respondit fm h. q. tam vir q. vxor incidunt in canonem.

Quid de muliere que percutit sacerdotem impotentem eam de turpitudine? Respondit fm h. q. si solum eam verbis imperat: incidit in canonem. Si autem tangit inuitam: et illa se defendens cum moderamine inculpate tutele eum percuciat: non credo q. incidat. Securius tamen est q. faciat se absolum ad cautelam. Undecimo. si fiat a prelato: vel de mandato eius: causa correctionis. ut in. c. cum voluntate. et. ca. ex tenore. extra eo. Et si non fiat causa correctionis: tam verberans q. percipiens incurrunt excommunicationem. extra eo. vniuersitatis. Quod si causa subest: potest clericum capere et carcerare etiam per laicum. extra eo. si clericos. li. vi.

Quoniam autem clericus possit torqueri per laicum etiam de mandato prelati? Respondit fm h. q. ut fame. extra eo. post do. an. ibidem. et pe. de an. q. non. Sicut nec verberari potest. Et ita refert do. An. se consuluisse. licet communis obseruatio habeat contrarium: et male. vide tamen glo. in. c. presbyteri. v. q. vi. que dicit clericum debere torqueri coram episcopo suo: non a laico. Sed possit intelligi: q. non a laico. sed disponente et auctorizante. Secus i laico ministrante et obtemperante mandato ecclesiastici iudicis. Sicut videmus in simili. non enim potest laicus auctoritate propria capere et detinere clericum: seu detrudere sine pena excommunicationis. ut in. c. nuper. eo. ti. Et tamen ad mandatū iudicis ecclesiastici: licite capitur et detruditur sine pena: ut in dicto. c. ut fame. Et communiter dicit Panor. hoc

seruat: et male. Et hoc ideo q. hodie clerici torquentur per laicos: et talis modus torquendi non posset fieri per clericos: quia forte nemo i huiusmodi obtemperaret: nec sunt docti in hac arte torquendi: sicut laici. Sed de iure non puto hoc posse fieri. Item nota q. q. clericus sit incorrigibilis: nisi traditus fuerit curie seculari non potest per secularem propria auctoritate detineri. Quod intellige nisi precesserit depositio: ut in. c. cum non ab homine. eo. ti. vel nisi capiatur incorrigibilis: ut restituatur prelato proprio. ad hoc facit quod notat Panor. in. c. q. si. de offi. or. q. si timere de potentia clericum: vel de fugacius q. citra incorrigibilitatem: potest prelatum inuocare brachium seculare. et illum capi facere et in carcerari. Secus autem qui inuocat brachium seculare: ut puniat clericum iure suo. Et sic procedunt inra allegata per glo. ibi. Nota etiam fm Panor. in dicto. c. ut fame. q. familia potestatis potest capere clericum inuentum de nocte: q. cum sit presumptio fraudis: q. qui male agit odit lucem: et etiam q. verisimiliter potest timeri delictum committendum non incurrit excommunicationem si illum capiat: ut presentet episcopo vel prelo suo: q. hic non potest notari dyabolica suasio. Idem puto in capiente clericum debitorem suum fugientem: q. hic cessat dolus et suasio dyabolica. Immo plus dicit Inno. q. si laicus habet clericum seruientem quem habet suspectum de furto posset illum capere et detinere. Quod intellige ad tempus. ut. s. presentet episcopo vel prelato. Item qui sine minis et terroribus clericum deprehensum in aliquo facinore facit secum inuitum ad iudicem ire. ignorans tamen q. vadat inuitus. non est excommunicatus fm quosdam: nisi credat q. inuitus ille ducatur et q. propter timorem vadat. alio non iturus q. tunc esset excommunicatus. Et ideo si minis et terroribus facit eum stare in loco vel ducit secum quasi captum excommunicatus est fm Donal. Quod etiam in turbante diuina officia que presbyter vel alius ad quem spectat. potest eijcere de ecclesia. extra eo. veniens. et. c. cum voluntate. Similiter cum quis ratione officii quod in ecclesia obtinet percipit clericum. aut etiam cum senior causa deuotionis hoc faciat. aut dominus. aut parus. siue propinquus qui famuliam corrigit. hec omnia in hoc. xij. versu dicta intellige cum sint in minoribus ordinibus: propter q. de parate. ut. j. dicet.

Sed quid si principalis magister prohibeat submagistro: vel alicui committat aliquos pueros docendos ne percutiat eos. et taliter prohibitos percutiat. nunquid incidat in canonem. Glo. Ray. credit q. non. quia non potest magister per prohibitionem huiusmodi auferre ei beneficium iuris. per quod conceditur decentius corrigere quos docet. Tertiodecimo. Si clericus depositus sit degradatus. extra de indi. cum non ab homine. et de penis. degradatio. li. vi. Nota tamen fm Panor. in ca. ex parte. de de. coiu. q. duobus modis dicitur quis depositus. scilicet actualiter et verbaliter. Depositus actualiter: incontinenti per degradationem actualem perdit privilegium clericale et efficitur de foro seculari. Sed in depositione verbali secus. nisi sit incorrigibilis: quia tunc perdit incontinenti

privilegium. et potest comprimi p iudicem secula- rem. tex. est fm comunem lect. in. d. c. cum non ab homine. De hoc vide etiam s. Degradatio. Quar- todecimo. quando clericus transfert se ad actū p- sus contrarium; vtputa. erat in minoribus. et fa- ctus est miles vel bigamus. lxxxiij. dist. quisquis. Nota tñ Panor. in. c. vt pultatōi. de cler. piug. q- iste clericus aut. pmouet ad militiā seculare. et fa- cit actum omnino contrarium clericatu: vtputa. quia exercet seua: seu iuit ad bellum. et tunc imme- diate pdit privilegium clericale. quis ista sunt con- traria. Unde ex quo elegit contrariam vitam: su- ir a principio ipso facto exclusus. xxxiij. q. j. cum re- nunciat. Aut tñ factus est miles. sed non exercuit seua. nec aliam actum. p- sus contra clericatum ele- git. sed viuit honeste: vt clericus. et tunc gaudet pri- uilegio. Ita sentit Innoc. in. d. c. vt consultationi. Dicit etiam Jo. De san. q. trina monitio requirē in clericis constitutis in sacris. Sed si clerici in mi- noribus constituti. clericatum habent p derelicto conuertendo se ad militiā. vl' vxores ducunt. tunc sine monitōe pdunt privilegium.

Quid si paterfa. aliquos. de familia constitutos in sacris verberat causa correctionis? Quidam di- cunt q- nō est excōicatus si sint in minoribus. Se- cus si in sacris. vnde maiorem ptātem habet magi- ster in discipulo: q- pater in filio. q- magister post sacrum ordinem adhuc habet discipulum in ptā- te sua. sed pater nō. quia sacer ordo liberat a patria potestate. hec Jo. extra eo. cum voluntate. v. d. di- cit q- nec in maiorem: nec in minorem incidit excōi- cationem. sicut nec magister. qñ causa correctōnis verberat clericum: siue sit in sacris. siue nō. Idem Tan. Nec est verum qd dicit glo. in. d. c. cum vo- luntate. videlicet q- sacer ordo liberat a patria pote- state. quia fm Panor. ibidem. in. c. constitutus. de in integ. resti. sola dignitas ep̄alis est illa que li- berat a patria ptāte. Et hoc. ppter sublimem digni- tatem: vt in. c. p venerabilem. qui fil. sint le. vbi so- lum fit mentio de dignitate ep̄ali. ergo p locū a spe- ciali secus de alijs: nec dicitur glo. pbatur iure. Et etiam in patre nō potest n- tati dyabolica manus immo charitativa. rix possit se cōtinere: quin cor- rigeret filium errantem. hanc opinionē etiā tenet Jo. de lig. de. de paru. et Pau. q- fm Archi. flo. vi- det rōnabilis.

Sed nunquid si quis non ob sui tuitionem. sed ob tuitionem patris: matris: vxoris: filijfa. vel etiā extraneorum: clericum ledat? Rñ. fm Innoc. ta- lis nō incidit in canonem. arg. ff. quod me. cā. Isti quidem. S. si. Nam et socij iniuria propulsanda est xxxiij. q. iij. fornicatio. et c. nō inferenda. Idem Dir. li. ij. tit. ij. Sed quid si psona ecclesiastica domum occupet alicuius. et non vult exire sine violentia? Rñ. fm Inno. eijciens non incidit in canonem. quod colligitur. extra de resti. spo. olim causam. Et hoc intellige si sit cum moderamine inculpate tu- tele.

Quid de non defendentibus clericos cum pos- sint? Rñ. fm Directoriam. lib. ij. ti. ij. siue sit in po- testate sua siue non. semper incidunt in canonem.

dimmodo dolose hoc patiantur. Secus si nō do- lose. sed ex negligentia. vel quia nolunt se immisce- re rumoribus aliorum: tunc non incidunt in excō- municationē. Idem Panor. in. c. quāte. extra eo. Idem Jo. et Arch. xxxiij. q. iij. c. ostendit. Idem. d. An. in. d. c. quante. licet glo. ibi tenuerit. cōtrarium Et dicit. d. An. q- cōis opinio est q- incidant in ca- nonem. siue habeant in potestate verberantem si- ue non.

Quid si clericus volens satisfacere alicui: spon- te subijcit se verberibus? Rñ. clericus debet excō- municari. verberans est excōicatus. extra eo. con- tingit. de hoc vide s. Excōicatio. xvij.

Sed quid si clericus irato animo percutit se ipm. an sit excommunicatus? Dic fm Directoriam. li. ij. tit. ij. q- sic. quia facit iniuriam ordini clericali. siue religioni. Idem Arch. xxxiij. questione. v. si nō licet.

Sed quid si magister vel prelatu ex ira percutit? Rñ. fm. v. d. non incidit in canonem: ex quo cau- sa correctionis hoc facit. Et si de correctione nō co- gitet actu: si tñ habet hunc finem in habitu sufficit Nec distinguo: vtrum sit in sacris vel non. extra eo. cum voluntate.

Sed quid si officiatu in ecclesia. platus: magi- ster. dominus domus. vl' consanguinei. excedant modum in corrigendo? Rñ. fm Hosti. nisi ex p- posito et irato animo multum excedant. non credo q- incidat in canonem. qui solummodo dolu p- sequit.

Quid de illo qui a clerico grauitur tamen percus- sus. cum animo vindicandi grauitur repercutit? Rñ. fm. v. d. Ex quo libidine vindicte. et non ioco- sa lenitate repercutit. incidit in canonem. Sed et si iocose percussus a clerico. grauitur tamen repercu- tit. sed tamen iocosa lenitate. et sine dolo. non inci- dit. Similiter nec sacerdos: qui clericum importu- ne puerum secum ludentem iratus percutit. non iniuriandi animo. vel libidine vindicte. Hoc idē videtur sentire Rñ. in. iij. dist. xvij. vbi dicit. q- nō incurrit excōmunicatio maior. quando aliquis nō ex deliberatione socium suum leuiter. impellit. q- nis sit turbatus. Mortale enim nō cōmittitur ni- si ex deliberatione. vel post tempus humane fragi- litatis. sufficiens ad deliberādum. cum factum est tale q- homo. non obstante humana fragilitate. te- netur de necessitate deliberare. vt p deliberationē ab illo opere illicito retrahatur. Nullus autem a iure excommunicat. nisi ppter peccatum mortale. Nec Rñ.

Quid si aliquis non mittit manus in clericum: sed spuit. aut aliquid effundit super eum. aut clau- dit ei ostium: vel ponit custodes ad capiēdum eū. si de domo creat. vl' ei equitāti capit habenas equi vel rumpit cingulum selle? Rñ. fm. Ray. et alios communiter: omnes tales sunt excōmunicati. nec refert vtrū iniiciat quis manus in eum. aut in rem sibi coherentem. aut rem de manu eius rapiat. aut vestes: quibus indutus est scindat. Secus tamen si solo metu cogit vt se redimat. vel aliqd det. Nā talis neq- in personam. neq- in res sibi coherentes

Excommunicatio. vi.

De participatōe cum excōicato: vbi sciē dum q̄ est quedā participatio illicita. q̄ quidem cōtingere pot̄ quadrupliciter. Primo q̄ quis p̄cipat cum excōicato in eodē crimine p̄pter qd̄ excōicatus est. s. dando ei cōsiliū auxiliū: vel fauorem. De hoc vide s. Excōicatio. xvij. Secōdo q̄ participat quidē in crimine mortali. sed nō in illo p̄pter qd̄ excōicatus est. Et talis mortaliter peccat licet nō incurrat eandem s̄niam. sed incurrit minorem excōicationem. Tercio q̄ p̄cipat ei in diuinis. s. recipiēdo eum ad diuina officia. seu ecclesiastica sacra: vel ad ecclesiastica sepulturam. Et talis quidē licet nō sit irregularis: vt extra eo. is cui. lib. vi. peccat t̄n mortaliter. et est valde p̄p̄inquis irregularitati. Nam est ei interdictus ingressus ecclesie donec de transgressione h̄mōi ad arbitriū eius: cuius s̄niam cōtempserit: satisfecerit cōpetēter. extra de p̄ni. c. ep̄o. li. vi. Et ibi sentit Arch. vt ponit Jo. an. in nouella. q̄ illud cap̄lm̄ videt̄ solum habere locum in celebrantibz excōicatis ab hoīe. et nō a iure p̄pter verba ibi posita ad arbitriū eius rē. Et si postq̄ est sic interdictus ingerit se diuinis: in suo officio agens sicut prius. Irregularis efficit̄. q̄ si talis p̄cipatio in diuinis sit p̄ metu. vt q̄ tyrannus cogit metu mortis sacerdotem sibi celebrare. beatus esset sacerdos s̄m Hosti. si se ad martyriū p̄pararet. Metus em̄ si culpam attenuet: simplr non excusat. xxrij. q. v. Ita ne. Tamen s̄m. v̄y. et Hug. bene excusat metus ille qui caderet in cōstātem virū. Et put habet̄ in sum. confe. li. iij. Secōda opinio videt̄ humanior et verior. cum casus necessitatis excuset in talibus. Et etiā casus vtilitatis. qd̄ minus est. hec ibi. p̄mū t̄n dictū p̄t intelligi q̄s ex metu patius esset cōsentire etiā pctō. tunc em̄ nō eēt excusabilis. d. c. Ita ne. Quarto q̄ p̄cipat. nō in crimine. s̄ in loq̄ndo vel secū orādo. vel comedēdo et h̄mōi. Et de taliter p̄cipate dicit Tho. in. iij. q̄ quidā dicit̄ q̄ peccat mortalr. Et subdit q̄ hoc videt̄ valde graue. q̄ homo p̄ vno verbo leui. quo excōicato loquit̄. peccat mortaliter. Et idem tenet Panoz. in. c. sacris. qd̄ me. cā. dicens q̄ est cōis opinio doc. q̄ cōicans excōicato nō peccat mortaliter. sed venialiter. nisi in quinqz casibus. Primo q̄ cōmunicat in contemptum clauium. Secōdo q̄ fit in contemptum superioris. seu contra p̄ceptum suum. Tercio q̄ cōicat in diuinis. Quarto q̄ cōicat in crimine. Quinto si erat excōicatus cum sibi participantibus. als̄ esset nimis durum. q̄ quis regulariter incurreret mortale. salutando excōicatum: vel eum nō euitando in mensa. Hosti. t̄n extra eo. qd̄ in dubijs. et Joh. et Arch. xj. q. iij. rogo. dicunt q̄ si quis participat cum excōicato cōtra p̄hibitionem canonis. peccat venialiter. nisi forte nimis frequēter hoc faciat in contemptuz canonis. reputando excōicationem trussam. Si autem participat contra p̄hibitionem hoīs. mortaliter peccat. Et hoc ē qd̄ dici cōsuevit q̄ mitius agit cum lege q̄ cum ministro legis. l. celsus. ff. de arbi.

Sed nunquid delegatus potest excōicare illos

qui in locutione et h̄mōi participant excōicatis ab eo? R̄s̄. potest. Et sic excōicati debent petere absolutionem ab eo vel a delegante: vtputa. a papa. extra de offi. dele. p̄terea. et c. significasti. et c. prudentiam. Hoc t̄n intelligendum est q̄ ipsi participant nō possunt excōicari nisi cum illa solēnitate de qua dictū est s. Excōicatio. j. s. qui incipit. In quibus casibus ver. quartus casus. Et est sciendū q̄ excōicatio nō transit in terciā p̄sonam.

Sunt et alij casus in quibus quis licite participat excōicato. Primo quidem q̄ loquit̄ ei in his que p̄tinent ad absolutionem vel salutē anime. licet alia verba incidenter interponat vt magis p̄ficiat. Item Gre. xj. q. iij. q̄ multos. subtrahit a minori excōicatione plures cōicantes. videlicet vxores: filios. seruos: ancillas: seu mancipia: rusticos et seruitos. et omnes alios. s. eius familiares et subiectos qui nō adeo curiales sunt: vt eorum cōsilio scelera p̄petrent. et omnes qui ignoranter cōicant excōicatis. sine illos qui cōicant cum illis qui excōicatis cōmunicant. Quicumqz aut̄ orator. i. causa orōnis vaudens: aut pegrinus: aut viator: in terram excōicatorum deuenerint. vbi nō possunt emere vel nō habent vnde emant. dat licentiam ab excōicatis recipiendi. Et nota q̄ circa p̄dictas p̄sonas distinguēdum est inter illos qui ante erant obnoxij siue obligati excōicatis: vt vxor: filij: serui: et isti tenent̄ eis sicut primo tenebant. Qui vō nō erant eis obnoxij nec etiam nunc sunt. possunt cum eis cōicare: pro ut et q̄ necesse fuerit. extra eo. inter alia. Et de hac materia notat̄ versus. Utile. lex. humile. res ignorata. necesse. Nec anathema quidē faciunt ne possit obesse. vtile. i. p̄pter excōicati vtilitatem. vel etiā participatis: vt. j. dicit̄. Lex. scz matrimonij excusat. Humile. s. serui et filij excusant. Res ignorata id est q̄ nesciuit eum excōicatum. Necesse. i. p̄pter necessitates cōicans excusat: de quo. j. vtilitas ergo excusat a participatione excōicatum. Et hoc potest esse dupliciter. Nam potest esse vtilitas excōicati: vt q̄ quis loquit̄ ei de his que p̄tinent ad eius salutem. vnde et excusant̄ hi qui causa p̄dicatiōnis et confessionis habitant inter illos. a quibus etiam licite petunt et recipiūt elemosynas: extra eo. cum voluntate. s. predicatoris. Et s̄m Dir. si alia verba in p̄dicatione vel confessione immisceat vt apud ipsos magis p̄ficiant. excusantur. ergo si alia intentione hoc faciant. excōicationis minoris vinculo astringunt. Item potest esse vtilitas ex parte participantis: vt cum petit ab excōicato quod ei debet: vt in. c. si vere. extra eo. vnde et si nolit soluere: potest in iudicio cōueniri. als̄ ex delicto suo cōmodum reportaret: extra de iudi. intelleximus. Possz etiam loqui licite de salute aīe sue. p̄ne si necessitas est. et nō posset h̄ie recursum ad aliū qui cōsulat ei s̄m. v̄y. Et s̄m eundē. v̄y. necessitate imminente possum petere ab excōicato cōsiliū etiā sup̄ tp̄alibz. Quanta aut̄ necessitate: vel vtilitate hoc liceat agere. arbitrio boni viri relinquet̄.

Pro: excusatur a participatione cum viro. scilicet q̄ de matrimonio p̄ ecclesiam approbato constat. d. c. q̄m.

2. v.
 quem dicitur participare...
 si talem tenet modico tempore...
 redō me in eadem in canonem...
 s̄m. Idem dicitur est s̄m. Item...
 vbius in iudicio dicitur tenetur...
 anas eum. quia tū maritum...
 illo qui mādāt in dēra...
 i. R̄s̄. si loquāt officio...
 ndat̄ in dēra in canonem...
 san dātōm ad rēuocandū...
 ac dūm quāndū q̄ mādāt...
 ano p̄uenit ad eum...
 t̄ excōmunicat. s̄m. R̄s̄. d̄...
 m. si mādātōm iustitiam p̄...
 vitare. Nam t̄n cōstituti in...
 gare intendit vti cōmunicatō...
 n t̄m. R̄s̄. cōt̄ t̄n i. h̄mōi...
 i quo ad s̄m dicitōm. H̄mōi...
 d̄ vō rēuocātō p̄m̄ q̄m̄ est...
 cōndatō. Et d̄m q̄ vbius...
 vtilitatis dicitur videri. si...
 mandis dēra videri p̄...
 ut. R̄s̄. s̄m. Dicit̄ in...
 r̄b̄m̄ vbius vel signa p̄m̄...
 d̄ p̄ excōicato. vbi d̄...
 vādāt. sed quod s̄m...
 s̄m̄ d̄ m̄m̄ in dēra...
 ne mādāt. et tu hoc r̄m̄...
 bationem incurrit. Si vō...
 no. peccat habēdo r̄m̄. sed...
 namicationem. extra eo. c. q̄m̄.
 qui dicit̄ s̄m. q̄ vident̄...
 illa videri eum. s̄m. s̄m. s̄m.
 s̄m̄ p̄uocandi. et. q̄ nō...
 nō nō d̄m̄. s̄m̄ m̄m̄...
 it in canonem.
 cōmunicatio. iij.
 cōmunicatō fallit. nō...
 no. i. c. fallit.
 ne fallit vbi d̄m̄...
 cōmunicatō. q̄ p̄...
 s̄m̄ t̄n latus q̄ nō...
 d̄m̄ d̄m̄ q̄m̄ potuit. nec...
 est. s̄m̄ nō extra de...
 cōmunicatō. iij.
 cōmunicatō in cōmunicatō...
 m̄. s̄m̄. s̄m̄. s̄m̄.
 cōmunicatō. iij.
 cōmunicatō cōtra...
 vbi d̄. Excōicatio. p̄m̄.

Excōicatio. vii.

Sed nunquid econuerso excuset vir participādo vxoꝝ? **Dic** fm **Dir.** q. si mulier fuit excōicata ppter matrimonium: quod dicit illicite contractum: tunc nō potest participare. Si vō alia de causa sit excōicata. **Distingue.** Nam aut vir picipat vxoꝝ quo ad debitum carnale reddendum. quia q̄tum ad hoc vir vxoꝝ: nō ad imparia iudicant. extra de diuor. gaudemus. **Et tūc excusat.** Aut participat vxoꝝ in p̄uisione victus et seruitio humano: et tūc non excusat vir. quia viris feminas subditas et pene famulas lex esse voluit. **xxiiij. q. v. hec ymago. et c. se.** Ideo imputat marito: cum possit cogere vxoꝝ rem ad satisfaciendū: et ad petendū absolutionem. **Idem Jo. xxvii. q. j. de filia. et Jo. mo. extra eo. statumimus. li. vi.**

Sed quid si vir vocet excōicatum ad mensam: nunquid vxoꝝ possit ad ipsam mensam comedere? **Rū. fm. v. v. q. nō.** tū poterit comedere ad aliam mensam in eadē domo ita remota q̄ merito possit dici q̄ nō comederunt simul.

Utrum filij excusent a participatione patris? **Rū. fm. v. v. q. nō.** filij qui sunt in patria potestate vel etiam emancipati qui sunt cōmensales patri. et ab eo habent necessaria. excusant. **Alij vō non.** Item vt supra dictum est excusant serui: ancille: rustici: seruietes et alij subiecti: qui nō adeo curiales sunt et c. **Nam tales plone si ante sniam astricte erāt ad familiare obsequium: et sic etiā nunc tenent et cōicare possunt. extra eo. Inter alia. Quod intelligit fm. v. v. q. nō.** ipsi ante excōicationem dñi: dñō obligauerunt se seruire. et seruitiū intrauerunt. **Si aut post eius excōicationem intrauerunt. Distingue:** q̄ si ignorauerunt et postea sciuerunt. nō tenent discedere: nisi necessitas eos compulset q̄ fierent de eius familia. **Et quod dicit de rusticis. intellige de his qui colunt terras dñorum suorum. Et fm eundem. v. v. extendit etiā ad illos qui dicunt medietarij. et ppter culturam recipiunt certā portionem fructuū. Nam et possunt cōicare quātum oportet ppter culturam et hōi. Idem intelligendum est fm **Dost. de nutricibus et similibus.** que si a dñō recederent. nō haberent vnde viuerēt ar. extra eo. si vere. vbi excusant etiam qui cum excōicatis nauis cōueniunt transfretando contra sacrenos.**

Sed nunquid patres et dñi excusent si picipāt cum filiis suis excōicatis? **Rū. fm. Ray. q. nō excusant.** q̄ tenent corrigere suos minores: ne incidāt in causam excōicationis. **Tamen fm Tho. ad minus debent eis cōicare in his in quibz obligati sūt q̄ sicut inferiores obligant ad obsequium superiorū ita et superiores ad p̄uidentiam inferiorum. et eodez modo videt dicendū de seruis excōicatis qui dñō subsunt. seruis et mercenarijs non possunt cōicare fm **Dost. nisi sine magno incomodo eos vitare nō possunt. Et idem de locijs habentibus aliquid cōicere: vt in. d. c. si vere. vbi Panoz. dicit q̄ aut societas fuit contracta ante excōicationē: aut post. Primo casu licite possum vti societate: vt ibi. Secundo casu. Aut ego contraxi societatem. aut successi in ius****

alterius. **Primo casu nō debeo vti illa societate. q̄ deliqui contrahendo secum. Secundo casu sic: q̄ ego nō sum in culpa: et societas habuit originem ante excōicationem. licet ego successerim in ius alterius tpe excōicationis. Et intellige p̄dicta. q̄n̄ damnuz mihi cōtingeret ex abstinentia societatis. Secus si damnuz cōtingeret excōicato. q̄ nō teneo sibi cōicare in fauore sui. Vide etiā **Innoc. et Dost. in. c. nup. eo. ti. qui dicunt q̄ in eadem camera possum excōicato cōicare. si tibi sum p factis meis. Non ei tunc dico: cōicare sibi. sed potius vti iure meo. a q̄ sine damno resilire nō possum. debeo tū vitare cōionem oino voluntariā: vt iacere secum in lecto: vel p̄andere in eadē mensa. Nec obstant aliqua iura q̄ vident cōtraria in hoc. q̄ illa p̄cedūt ex supabū dante iusticia. et ita loquitur **tex. in. c. ois qui. xxiiij. q. j. vbi quidā sanctus fugit de balneo. ppter supuenientia cuiusdā excōicati. sed ius meū dimittere non teneo. Possum ergo vti iure meo: p̄ntia excōicati nō obstante.******

Nunquid armiger vel seruiēs militi pōt cōicare cum illis excōicatis. cum quibz dñs suus cōicat? **Rū. fm. v. v. q. nō pōt. licet excuset cōicādo dñō suo excōicato: vt dictum est.**

Sed nunquid vasalli pōt cōicare dñis suis excōicatis? **Rū. fm. Ri. in. iij. di. xviiij. q. nō.** Nam excōicatio publica q̄d̄ illa est innodatus princeps absoluit milites suos a iuramento fidelitatis quo tenebant ei. i. effectum illius obligatōis suspēdit. **Et hoc cōstitutum est in detestationem criminis. et vt magis principes timeant contemner ecclesiastica p̄cepta. xv. q. vi. nos sanctoꝝ. et c. se. Si tū dubiuz est. vtrum princeps sit excōicatus vel nō. obedire tenent. q̄ in dubijs superiorū obediendū est. xxiiij. q. j. quid culpā.**

An possit aliquid vendi seruienti excōicato vel ab eo emi? **Rū. fm. v. v. si emat vel vendat nomine excōicati: nō est cōtrahendū cum eo: licet nec cum excōicato. Secus. si nomine suo aliquid tale faciat. dñi tū nō in fraudem.**

Dosito q̄ aliquis videat aliquē afferentē venalia de mercato publice excōicato. nunquid tenebit illum vitare? **Rū. fm. v. v. ppter hoc solū q̄ videt eos afferentes talia. nō teneo: eos vitare. nisi aliter innotescat mihi q̄ ibi ea emerint. De rebo autē ibi emptis quilibet pōt comedere et vti. si non fuit in culpa emendi.**

Quid si p̄byter locauit opas suas alicui dñō: et dñs excōicatus est? **Rū. fm. Dost. Si tpe locationis excōicatus erat non valuit locatio. Si vō postea fuit excōicatus caueat ne ei seruiat in diuinis. De contractu autē inito cum excōicato: an valeat. vide s. Excōicatio. j. cōiter.**

Utrum excōicatus peccet si ingerat se cōioni aliorū? **Rū. fm. Ray. sic. de cler. ex. c. illud. Et excōicatus etiā alios excōicatos vitare debet.**

Utrum si excōicatus intrat ecclesiā alij exire teneant? **Rū. fm. Ray. Si manifestum est eum esse excōicatum. alij exire tenent: vel pcurare q̄ ille exeat. xj. q. iij. sicut apli. Si vō est occultū. tunc qui sciunt exhibent secrete et caute. ita q̄ nō sequat mani-**

festatio. si pnt. aliter nō exhibunt. extra eo. cum non ab hoie. Occulte namq; excōicatus occulte d3 mo- neri vt exeat. sed si nō vult exire: tunc fiat q; dicitur est. Si aut excōicatus est in ecclesia: nō eā orandi. h; p alio negotio. nō video quare in eadē ecclesia ora- re nō possim fru Inno. extra eo. c. nup. licet alij cō- tra quib; magis cōsentit Host.

¶ Quid si qñ excōicatus intrat ecclesiaz sacerdos iam incepit missam? Rñ. fm Ray. Si est occultū nō debet dimittere officiu; vij. q. j. nihil. Si vō est manifestum: moneat euz in publico vt exeat. Et si quidem nō vult exire. 7 sacerdos nondum inchoa- uit canone. debet dimittere. ar. xliij. q. j. ois quis. Si vō pñsq; ille intraret: vel postq; sacerdos euz vidit. iam canone inchoauit. debet sacerdos pce- dere in officio sil' cum eo qui assistit ei. i. ad missam seruit. Ita tñ. q; finito canone. 7 sumpto sacro. an- teq; dicat postcōio. moneat illum vt exeat. de cōse. di. ij. relatum. Concor. Host. 7 Hoff. q; si nō vult exire: pōt eum sacerdos eijcere. etiam si clericus sit Et si non pōt eijci. in sacristiam rediens dicat post cōionem. 7 cōiones que restabant.

¶ Vtrum aliqui possint esse in iudicio coram iudici- bus excōicatis? Rñ fm. vñ. Si sunt de iurisdicōe illorū 7 vocati ab eis stāt inri videt esse casus neces- sitatis. Sil' et si coram eis cōueniunt iniuriatores suos. nam hoc casu nō solum est necessitas. sed 7 ta- li cōicant in his que pñent ad salutem aie sue. scz reddere vnicuiq; ius suum. aliter aperiret via liber- tatis raptorib;. Si aut in alijs casibus quis cōicet hmoi iudiciabus: puta. comedendo: vel similibus: nō excusat. qz nō sunt de psonis exceptis fm eun- dem. vñ.

¶ Vtrū derici possint cōicare epō suo publice ex- cōicato? Rñ. fm Hosti. nō. xliij. di. miratus. 7 de ex. pre. c. fi. nisi forte essent eius seruicio deputati. qz tunc eodē modo pñt sicut alij seruientes.

¶ Sed quid de monacis. An teneant cōicare ab- bati publice excōicato? Rñ. fm. vñ. credo q; pos- sint ei cōicare. qz quasi de familia sūt. Sed Ri. vbi s. exp̄sse tenet q; nō. allegato. c. sacerdotes. ij. q. vij. iuncta glo. qz talis abbas nō potest p̄cipere. Preci- pere em inferiorib; est actus legitimus. excōicatus aut maior excōicatione est ab omnibus actib; legi- timis suspensus. tum etiā qz monachi non tenent ei cōicare. obedire autē est cōicare illi. cuius p̄ceptis obeditur.

¶ Quid si ille qui clericuz verbersuit iaz cōposuit cum eo. vel etiā vadit. p absolutione: vel si nondū est denunciatus? Rñ. fm Ray. In omnibus p̄di- ctis casibus eum vitare tenet quilibet. cum nondū sit absolutus. extra eo. cum desideres. 7. c. a nobis. el. ij. 7. c. cum nō ab hoie. Eunt tñ ad curiā. p abso- lutione vendi pōt 7 recipi pōt. 7 cōicari in his que ad viam pñent.

¶ Quid si excōicatus iam iurauit stare mandato ep̄i. 7 ep̄s cōicat ei. nunquid p hoc ep̄s intelligitur eum absoluerē? Rñ. fm Ray. nō: immo incidit in- minorē ep̄s. 7 alij cōicantes.

¶ Vtrum sit orandum. p excōicatis? Rñ. q; pro excōicato orari pōt in pauato. sed nō publice inter

oratiōes que fiunt p membris ecclesie. et suffragia ecclesie que p tota ecclesia fiūt. excōicato nō p̄sunt Et addit Hosti. q; p excōicato nō est orandū spe- cialiter. intellige publice. Nam. p hereticis in gene- re in parascue orat ecclesia.

¶ Quid si teneor iuramento aliquid soluere in cer- to termino. 7 ille interim excōicat. nunquid die ter- mini adueniēte teneor soluere excōicato? Rñ. fm Ray. non debeo soluere. xv. q. vj. nos sanctorum. S; debeo deponere in ede sacra. Et sic vtiliter age- tur eius negociū: vt p hoc citius veniat ad satisfac- tionem. Sed Inno. dicit. q; si quis cum iuramen- to p̄misit aliquid dare excōicato. cōsulimus q; det. Nā 7 seruies tenet ei seruire: vt p̄misit. xj. q. ij. qñ multos. Sed Panoz. in. c. inter alia. extra eo. tenet primā opinionē p text. illum. p locū a sp̄ali. Nam si sp̄ale est in filijs 7 mercenarijs 7 silibus de quib;. in. d. c. qñ. ergo in alijs cōtrariū erit quantumq; duret obligatio. q; nō teneor cōicare excōicato. nec debeo incurrere periculi; aie. ex facto suo. Et glo. in. c. iuratos. xv. q. vj. idem tenet. 7 q; d3 fieri depo- sitio in ede sacra.

¶ Quid si quis recipit mutuum ab excōicato nun- quid tenebit reddere in termino. durate adhuc ex- cōicatione: vel si cōducit aliquid ab eo. p p̄cio red- dendo tpe excōicationis 7 hmoi? Rñ. fm Hosti. qui cōtrahit cum excōicato. obligat ei quo ad natu- ralem obligationē. ex qua si solutū sit. nō pōt repe- ti. sed nō quo ad civilem obligationē ex qua actio nascit. 7 pōt peti. Et ideo nō debet ei reddere. nisi post absolutionē. Hic tñ casus depēdet ab imme- diate p̄cedēti. Vtrum excōicatus possit aliquid da- ri? Rñ. fm. vñ. pōt cā humanitatis 7 in sustenta- tionem. scz qñ indigeret. nec expectanda est vltima necessitas. Et etiā si excōicatus petit hospitū noit tenet quis expectare: donec ab alijs omnib; sit re- pulsus. Et hoc intelligo solum quo ad necessaria vite: vt alimenta: vestes: 7 hospitium. Secus si pe- tat alia vrensilia: vt securum. fossorū. 7 hmoi. Ta- men tantū posset indigere securi 7 hmoi. q; possit ei dari. qd arbitrio boni viri limitanduz est. Tho- etiam dicit. q; in illo casu in q; homo ex p̄cepto cha- ritatis cōmunicare tenetur communio non p̄bi- betur.

¶ Quid de illo qui amico suo excōicato venienti comedere ad domū suam dimittit ei domum 7 cla- ues: vel p̄mittit eum comedere sepatim. nunquid intelligit p̄cipare excōicato? Rñ. vñ. Si hoc faci- at in fraudem: vt sic eum nō offendat. sed fauore; eius acquirat: incurrit minorē excōicationē. Si aut faciat. qz timet ne forte ille vim inferat: nō incurrit Si vō facit: qz putat eum indigere hospitio. vel ali- mentis. pōt eum cā humanitatis reepere facta de hoc p̄testatione: ne vel receptus credat hoc fieri p- pter aliud. 7 alij qui hoc viderēt scandalizarent.

¶ Sed nunquid ab vxore vel familia excōicati p̄t aliquid accipi? Rñ. fm. vñ. de bonis p̄prij; vxor- is vel familiaris: si noie suo dederit: recipe possu- mus. nō aut de bonis cōibus. aut de his que danē noie mariti: aut dñi 7 suo sil. nisi forte a marito con- cessum esset vxori. q; suo p̄prio noie posset dare: nisi

Excoicatio. vii.

hoc fieret in fraudem canonis.

Quid si hospitatus sum in aliqua domo ad me-
sam. et supueniat et ingerat se excoicatus. nūquid
teneor surgere? **Rñ. fm. vñ. Si est publice excoi-**
catus: surgere teneor. nō obstante quocūq; scanda-
lo. Si vō est occultus et nō possum sine eius nota:
teneor nō surgere.

Sed an supueniēte publice excoicato teneat eri-
re de domo? **Rñ. fm. vñ. nō. immo etiā lz scīā ali-**
quem publice excoicatū receptuz esse in aliqua do-
mo: possum ibi hospitari. si tante capacitatis sit. q̄
possim eius cōionem vitare. de hoc vide s̄. in hoc
e. q̄ si veniam inuitatus ad aliqđ festum. vel cōiu-
uium. et inueniā ibi aliquē excoicatū publice te-
neor recedere. nec debeo ibi epulari. licet sedeat ad
aliam mensam: q̄ oēs taliter veniētes ad festū. vel
cōiuuiū. s̄. inuicem cōicare dicendi sunt.

Nunquid possum recipere ifas excoicati: vel ei
mittere. seu nuncios vel encenia? **Rñ. fm. vñ. nul-**
lum eorū licet: nisi in casu in q̄ licet ei loqui. Cum
tñ scribit nō est salutandus. sed loco salutandis so-
let dici. Spiritū consilij sanctorū. vñ. et qui verbo sa-
lutat ab excoicato. nō dz eum resalutare. sed p̄t di-
cere. deus emendet vos. et h̄mōi. Qui aut munus
ab eo recipit q̄uis nō liceat. tñ nō tenet reddere. s̄
inducendus est. q̄ vel in pios vsus conuertat. vel
etiam bñfacere. si ad ruborē inducendū: excoicato
renitteret.

Quid si aliquis assurgat. vel reuerentiā exhibeat
excoicato. aut inclinēt ei salutari. se. aut moueat
labia quasi resalutās eum. tñ nihil dicat? **Rñ. vñ.**
dicat. q̄ nō incurrit excoicationē. Sed Dir. lib. iij.
dicat. q̄ hō loquit nō solum verbo. sed et nutu et si-
gnis. Et sic p̄dicta non vident licere. excepto vlti-
mo.

Utrum familiaritas aut pudor excuset p̄cipā
tes excoicato? **Rñ. fm. vñ. Si ē familiaritas que**
exp̄mit in. d. c. qm̄. excusat p̄cipantes. aliter nō.
Utrum ignorantia excuset. Rñ. fm. doc. q̄ igno-
rātia pbabilis facti excusat. extra de de. ex. mi. apo-
stolice. sed ignorantia iuris nō. nisi illos. quibus li-
cet ius ignorare: vt pueros nondū doli capaces. et
h̄mōi.

Quid si scīā aliquēz habitu esse excoicatū. sed
actu non aduerto et cōico ei? **Rñ. fm. vñ. si hoc fa-**
cio subito. et nō aduerto. nō pecco nec in excoicati-
onem incido.

Quō vitandi sunt illi de quorū excoicatione du-
bitat? **Rñ. fm. Tho. in quolibet. dubitatio de ex-**
coicatione aliquorū. Aut p̄cedit sniam iudicium
aut sequit. Si p̄cedit: puta. q̄ nondum est declara-
tum p̄ iudicium consensus. nō sunt vitandi. qu-
usq; certo iudicio terminet. Sed si post concordēz
iudicium determinationem adhuc ambiguum sit
magis est standum sententię iudicium et illi vitan-
di sunt.

Quid si audiui ab aliquo dicente de seipso q̄ sit
excoicatus. nunquid teneor eum vitare? **Rñ. fm.**
vñ. si audiui ab eo in confessione sacramentali. nō
teneor vitare. q̄ nescio sicut homo. sed sicut deus.
Si aut extra cōfessionem quis se dicit excoicatū

fm oēs. eum vitare teneor: solū in occulto. nisi esset
excoicatus publice.

Quid si audiui ab ep̄o. seu eius parochiali sacer-
dote. q̄ talis sit excoicatus? **Rñ. fm. vñ. Si aliq̄s**
p̄dictorum dicat mihi denunciādo sniam. et talis
est casus de quo fieri solet excoicatio. debeo ei cre-
dere. et illuz vitare. Secus si dicat mihi cōmuni lo-
cutione. q̄ nō teneor credere. nec eum vitare.

Quid si p̄elatus: vñ sacerdos parochialis dicat
mihi q̄ vidit parochianū suū aliquid faciētē. p̄-
pter qđ incidit in excoicationem. nō aut est publi-
cum. Nunquid teneor eum vitare? **Rñ. fm. vñ.**
Sive credam: sive nō: non teneor eum vitare. nec
in publico nec in occulto. q̄tum ad vitandum pe-
riculum minoris excoicationis. Et multo minus
si dicat mihi alijs. Tamen si credaz: nō debeo me
ingerere cōionē illius si possuz sine scādalo. Et hoc
ne dem illi materiā peccandi dum mihi se cōicat.

Sed quid si est publica fama: vel audio a fidedi-
gnis aliquē esse publice excoicatū? **Rñ. fm. Ray.**
Si publica fama est q̄ ipse sit excoicatus publice:
vel q̄ notorie fecit aliquid. p̄pter qđ incidit in ma-
iozem excoicationem: teneor euz vitare. Similiter
si audio a fidedignis q̄ eum audierunt denuncia-
ri: vel quia viderunt eum notorie fecisse aliquid ex
quo incidit in excoicationem: teneor inquirere ve-
ritatem. et interim eum vitare. et in occulto et in pu-
blico: donec certificatus fuerim. Et nota Panor.
in. c. illud. de de. ex. q̄ habens noticiam snie excoi-
cationis etiam p̄ solam famā. debet abstinere a cō-
munionē fidelium et sacramentorum. als peccat. et
incidit in irregularitatem celebrādo diuina. Et in
hoc est ille tex. valde notabilis. et quotidie cōtingit
q̄ ep̄i excoicant in curia. et nō habent noticiam ex-
coicationis. nisi p̄ solam famam. Et ex hoc eximūz
vñus casus in quo fama facit plenam p̄bationem
Hec Panor.

Quid si parisini audiui aliquem publicari et po-
stea inuenio eum Bononie vbi de hoc nihil sci-
? **Rñ. fm. vñ. Dicunt quidā q̄ teneor eum vitare.**
vbiq;. Potest tñ benignius dici. q̄ si facile pbare
possum excoicationēz. vt quia habeo testes: vel in-
strumenta: teneor vitare. aliter non. nisi in illa dyo-
cesi vbi est facta publicatio. vide tamen singularē
teoricam limitantem multum p̄dicta. quam ponit
Innoc. in. c. inquisitioni. extra eo. quam approbat
Panor. in. c. ad nostram. cl. iij. de iureiurā. et in. c.
eū non ab hoie. extra eo. q̄ si in vna puincia quis
esset excoicatus notorie. et in alia puincia mihi soli
pateret. q̄ debeo eum vitare ibi etiam in publico.
quia non potest iste dici ab ecclesia toleratus quod
nota.

Quid si audiui aliquem excoicari vel vidi inci-
dere in excoicationem postea non vidi nisi post an-
num. Nunquid teneor eum vitare? **Rñ. fm. vñ.**
Si homo est talis qui credat timorosus. et tunc ser-
uabat excommunicationem. et modo non seruat:
possum eum credere absolutū. arg. extra de off. or.
ex pte. Si vō non est talis. debeo eum vitare. si oc-
cultum est: occulte. si manifestū. publice.

Quid si sacerdos videat aliquē qm̄ missa dī: au-

dire eam stando extra ecclesiam et nolentem intrare nunquid debet presumere eum excōicatum et sic eū vitare? Rñ. fm. v. nō est eā sufficiens quare debeat talem reputare excōicatum vel interdictū. Si tñ est p̄p̄rius sacerdos. qui tenet cognoscere vultū peccatis sui. debet inquirere ab eo. et ei vt melius p̄t consulere.

¶ Vtrum liceat mihi hospitari in domo excōicati ipso absente. aut sumere inde necessaria. aut vinū ad celebrandū missam? Rñ. fm. Glo. Ray. q. nō licet. nisi recipiā ab vxore vel dispensatore eius. fm q. dictum est s̄.

¶ Vtrum liceat mihi hospitari. vel necessaria recipere in domo excōicati. quam inuenio sine custodia? Rñ. fm. Glo. Ray. si ex confidentia amicitie hoc facio: nō licet. quia sic quodammodo contra hoc cum eo. et obligo me ad ant. dota et ei cōmunicatio alis si credo ei displicere cum scierit: furtū aut aliud peccatum cōmitto. sed minorem excōicationez non incurro.

¶ Quid de illo qui solitus est dare fratribus certam summam singulis septimanis. Et cum sciret q. in brevi excōicaret. rogauit vnum de amicis q. dictā summam daret fratribus p̄dictis vsq. dum reuocaret mandatum. p̄mittens se ei super hoc satisfacturum. nunquid fratres scientes hoc debeant recipere illam summam ab illo? Rñ. fm. Glo. Ray. si fratres hoc non p̄curauerunt. nec peccabunt recipiendo ab illo amico. dante nomine suo. nec ille peccabit: qui ita sic p̄uidit in futurum. p̄prio motu et pia intentione: sciens q. fratres non recipere ab eo tempore excōicationis. Si aut. p̄curantibus fratribus esset hoc factum illicitū esset. licet ille amicus p̄prio nomine daret: et fratres in hoc casu fraudem facerent canonici qui p̄hibet cōicari cum excōicatis. Sed circa p̄dicta facta est magna modificatio: p̄ quamdam cōstitutionem factam cōstantie. et etiam in concilio Basiliensi. anteq. scissuram faceret: put recitat Archi. flo. in sum. in tractatu de cēsuris. quam dicit habuisse a fidedignis. et tenore talis est. Insuper ad euitanda scandala et multa picula. que cōscientijs timoratis cōtingere possunt. tenore p̄sentis misericorditer indulgemus. q. nemo deinceps a cōione alicuius sacrorum administratiōne. vel receptione. aut alijs quibuscunq. diuinis intus vel extra. p̄textu cuiuscunq. snie. aut censurę ecclesiasticę a iure vel ab homine generaliter p̄mulgate. teneat abstinere. vel aliquem vitare. aut interdictum ecclesiasticum obseruare: nisi sentētia vel censura huiusmodi fuerit in vel contra p̄sonā: collegium: vel vniuersitatem: ecclesiam: cōmunitatem: vel locum certum vel certam a iudice publica. vel denunciata specialiter et exp̄sse. cōstitutionibus apostolicis. et alijs incōtrarium facientibus nō obstantibus quibuscunq. Saluo si quem p̄ sacris lega manuum iniectioe in clericum. in iam latam a canone adeo notorie constiterit incidisse. q. factum nō possit aliqua tergiversatione celari. nec aliquo suffragio excusari. Nam a cōione illius. lz denunciatus nō fuerit: volumus abstinere. iuxta canonicas sanctōes. hec in concilio Constantiensi

sub Martino. v. Et sic cōclusiue fideles nō tenent tales vitare in diuinis vel extra. nisi fuerint publicati. seu denunciati sp̄aliter et exp̄sse. Excepto casu de iniectioe manuum in p̄sonas ecclesiasticas notorie. Et ex p̄dictis p̄t r̄silio ad. q. quotidiana. Ecce papa dicit. Excōico: vel interdico. N. et. N. cū facti rōibus et p̄cipantibus sibi: Dic. N. et. N. sunt noiatim excōicati vel interdicti. Et iō sunt vitandi. factores vsque p̄cipantes: nō sunt noiatim excōicati: vel interdicti. nisi tñ in genere. Et ideo nō tenent quis eos vitare: quousq. p̄ iudicē noiatim specificent et denunciēt. facta sibi prius fide de p̄cipatione. sine fauore eorū. hec Astē. li. vij.

¶ Querit Rñ. in. iij. di. xvij. vtrum absolutus ab officiali ep̄i excōicati sit vere absolutus? R. q. aut ep̄s instituit istū officialē postq. iam erat excōicat' aut nō. Si primo mō absolutus ab illo officiali. vere absolutus nō est. q. ep̄s excōicatus maiorē excōicatōe ab omni actu legitimo est suspēsus. Et iō nō potuit instituire officialē. Si aut instituit eū anteq. esset excōicatus. tunc distinguit: aut cepit vti officio anteq. ep̄s excōicaret: aut nō. Si sic tūc planū est q. vere absolutus est: nisi sit aliud quod oblistat Si nō: tunc vt dicūt aliqui absolutus ab illo non est vere absolutus. q. ex q. nō cepit vti officio anteq. excōicationē. supueniente ep̄i excōicatione expirat iurisditio. Qd declarāt p̄ hoc. q. si ep̄s corp̄aliter moreret. aut deponeret anteq. officialis inaperet vti officio suo. iurisditio ab ep̄o sibi p̄missa expiraret. extra de of. dele. l. 3. in glo. A sibi volunt isti dicere de excōicatione supueniente. Sed ista opi. nō placet Rñ. et dicit nō esse sile qd adducūt. q. mors auferit p̄tatem. et depositio auferit impetū p̄tatis executionē. Excōicatio autē nō. s̄ suspēdit eā vsq. ad ep̄s. vnde videt dicendum q. possit p̄cedere. et talis ab illo absolutus vere absolutus est. hec probari possunt extra de offi. vi. romana. li. vi. in tex. et in glo. et in. d. c. l. 3. in glo.

¶ Querit etiā idem Rñ. ea. dist. xvij. Vtrum iudex delegatus post reuocationē cōmissionis sibi factę possit anteq. reuocatio cōmissionis ad eum puenire potuerit aliquē excōicare? Rñ. q. sic. q. anteq. ad eū reuocatio cōmissionis pueniat: remanet penes eū p̄tās. q. sibi fuerat cōmissa. extra de p̄cu. auditis. in glo. Ibi enī dī. q. in iudice tenet qd facit. donec intelligit iurisditioe reuocatā. Alij autē p̄babiliter r̄sident ad. q. q. aut ille qui reuocat cōmissionē interdicit et exp̄mit q. sit irritū et inane quicquid extūc p̄ delegatū fuerit attentatū: aut non. Si primo mō: nō tenebit sententia lata postea a delegato. Si nō tenebit sententia. Idem tenet Panoz. in. c. audita de resti. spol. vbi dicit. q. si in literis secundis reuocatorijs papa apponit talia verba. per que clare patet eum voluisse gesta per priores iudices a tempore date secundari nō valere. Et tunc indubie: siue iuste: siue iniuste. p̄cesserint iudices. nō d̄z valere. p̄cessus: vtputa. apposuit clausulam decernentē irritū et inane quicquid gestum fuerit p̄ priores l̄as et. vt in. c. j. de concef. p̄ben. li. vj. Quandoq. simpliciter reuocat iurisditioem priorum iudicum: forte cōmittendo secundis. et tunc ante noticiam se-

Excoꝛcacio .viij.

eundarum lſarum valet processus agitatus p̄ pri-
mos tam in partes. q̄ contra tercios impediētes
iurisdictionem. ⁊ de hoc est casus in dicto. c. audita
Non enī videt̄ papam cum graui p̄iudicio par-
tis velle annullare processum ignoranter factum.
Et hoc intellige quando ex reuocatione p̄iudici-
um generatur tercio. al̄s aut̄ non valet actus. licet
ignoranter gestus: vt in dicto. c. j. Vñ si papa dat
p̄uilegium vni. vt non possit excoꝛcari ab or-
dinario. nō valet excoꝛcacio lata ab ordinario
etiam ignoranter: vt in. d. c. j. Si autē verba essent
ambigua ⁊ generalia: vt in. d. c. audita. quia man-
dabat reuocari quicquid esset immutatum in cau-
sa: a tpe missionis nunciij. ⁊ tunc non tenet reuoca-
tio processus legitime attentati. Ratio: q̄ cum fa-
ctum sit odiosum ⁊ alteri parti p̄iudicium. de-
bet fieri stricta interpretatio. Et sic debet intelligi de
mutatione facta p̄ violentiā: seu quālibet p̄sumpti-
onem. Et nota p̄dicta q̄ faciunt ad multa.

Excoꝛcacio .viij.

Excoꝛcacio minor. hec excoꝛcacio est que se-
parat a sacramentis percipiendis. extra
de cle. ex. mi. si celebrat. Que quidem quo ad deus
cōtingit q̄cō peccatum mortale committit. xj. q.
iij. audi. Et talis eucharistiam et cetera sacramēta
recipit in sui damnationem. Sed quo ad ecclesiaz
infligitur minor excoꝛcacio ipso iure. ⁊ prohibe-
ntur sacramenta. primo quidem ⁊ principaliter
cum quis communicat excoꝛcicato: vt dictum
est s̄. Excoꝛcacio. vij. Secūdo cum quis sacri-
legium committit. xvij. q. iij. si quis inuētus. Ter-
cio cum quis est notorius fornicator. qui fm̄ Ho-
sti. ⁊ Jo. an celebrando efficit irregularis. licet In-
no. in. d. c. si celebrat. teneat oppositum. Sed Pa-
noz. ibidem dicit. q̄ tota difficultas consistit in vi-
dendo. an notorius fornicator sit directe suspēsus
ab homine vel canone in penam. An sit illa suspē-
sio indirecta: vel quia alij p̄hibentur audire ab eo
diuina. vt facilius respiciat. et refert se ad nota. in.
c. vestra. de coha. cle. vbi concludit q̄ notorius for-
nicator sit indubitabilis. celebrādo efficit irregularis.
al̄s secus. de hac materia vide s̄. Clericus. iij. ⁊
j. Irregularitas. ij. et. c. Suspensus. Quarto. cum
quis recipit ecclesiam de manu laici. ⁊ sic eaz tenet
xvj. q. vij. si quis deinceps. Quinto. in dissidenti-
bus pauperum; oppressoribus; manifestis raptoribus
publicis vsurarijs meretricibus. qui large dicit̄
tur excoꝛcicati in quantum oblationes eorum ad al-
tare non recipiuntur. Sexto in illis quibus dene-
gatur ecclesiastica sepultura. de quibus. j. Sepul-
tura. iij. Septimo in quolibet notorio peccatore.
lxxvij. dist. neq. ⁊ di. xcv. illud. xij. q. ij. p̄ obeun-
tibus. et ibi glo. de conse. di. ij. p̄ dilectione.

¶ Quis est effectus minoris excoꝛcacionis? Rñ.
principalis effectus est q̄ talis remouetur a perce-
ptione sacramentorum. Et si se immisceat: mortali-
ter peccat. non tamen incurrit irregularitatem eti-
am si celebrat. Peccat etiam conferendo sacramen-
ta. sed ab eo collata non carent virtutis effectu nec
prohibetur eligere. nec ea que iurisdictionis ratōne

sibi competūt: exercere. Si tamen talis electus fue-
rit sciēter. eius est electio irritāda. d. c. si celebrat.
Vide tamen quod dicit Panoz. ibidem q̄ vincu-
lum excoꝛcacionis minoris reddit ipsum ex-
coꝛcicatum inhabilem ad officium consequen-
dum: adeo. q̄ ipsa electio p̄ quam incipitur matri-
monium spirituale de eo facta. non valet. vnde vt
dicit Inno. nec dignitatem: nec aliquem cationi-
catum excoꝛcicatus minori. consequi potest. ni-
si prius ipsum peniteat ⁊ absoluat. Ratio reddi-
tur in litera. quia excoꝛcacio minor suspendit
a participatione sacramentorum. Sed ille qui eli-
gitur vel promouetur ad aliquod beneficium. p̄-
cipaliter eligitur: vt exerceat se in sacramētis eccle-
sie. vnde cum ille sit priuatus sacramentis. eligi nō
potest. Et hoc inferitur. q̄ prohibitio alicuius actus
impedit omne id. per quod puenit ad illud. l. ora-
tio. ff. de spon. Ea tñ que sunt iurisdictionis actus:
potest exercere. De irregulari tñ qui recipit benefi-
cium dum est irregularis. Glo. Ray. putat. q̄ im-
petrata dispensatione super irregularitate. non in-
digeat dispensatione alia. Nec est simile de excoꝛ-
nicato: vel suspēso sententia iuris vel hominis.
Nam irregularitas non est nisi quoddam impedi-
mentum ex defectu sacramenti: vel canonica con-
stitutione proueniens. Sed quibusdā alijs vide-
tur eadē ratio in irregulari. que ⁊ in interdico vel
suspēso. quia similiter est inhabilis ad executionē
officij. sine dispensatōe. extra eo. cum illorū. Et ista
rō videt̄ ponderari in. d. c. si celebrat. Et q̄ officij
dat̄. p̄pter beneficium.

¶ Vtrum excoꝛcatus minor possit intrare ecclesi-
am? Dic q̄ sic. ⁊ ad missam ⁊ ad osculum pacis ad-
mitti pōt. q̄ vt dictū est excoꝛcatus minor est solū
priuatus a perceptione sacramentorum.

Exemptus. Vtrum ha-

Ebens p̄uilegijs. q̄ non possit excoꝛcari
ab ordinario. possit ab eo excoꝛcari
Rñ. Rñ. in. iij. di. xvij. q̄ aut habēs tale p̄uilegi-
um allegat ipm̄ in sui defensionē aū q̄ contra ipm̄
ferat snia. aut nō. Si primo mō. nō valet snia p̄tra
ipm̄ lata ab ordinario. Si secōdo mō. aut illud p̄uile-
giū ē publicatū: aut nō. Si est publicatū: nō tenet
snia. Si nō est publicatū. aut ē notū iudici. aut nō.
Si notū est iudici. credo q̄ nō valet snia ab ipso p̄-
p̄uilegiatū lata. ar. ad hoc extra de ap. si duob. in
tex. ⁊ in glo. Si aut̄ nō est iudici notū: nec p̄uilegi-
atus fuit in longo tenore libertatis. tunc tenet snia
ar. d. c. si duob. Et hoc intelligo. nisi in p̄uilegio
esset clausula irritans. quia tunc non valeret snia.
Si vō p̄uilegiatus allegat p̄uilegiū nō publica-
tum. nec iudici notum. nec fuit in longo tenore li-
bertatis illius. ⁊ iudici petenti p̄uilegiū sibi ostendit
di. non vult illud ostendere. nec clausulā cōtinentē
suā libertatē. tenebit snia si ferat̄ contra eum. extra
de p̄uile. cum p̄sone. li. vj. Nec p̄pter ostensionem
p̄uilegiij sequentē. iudicabit̄ sniam fuisse nullam.
vel etiam reuocandam. hec Rñ. Adde p̄dictis qd̄
notat Panoz. in. c. cum ordinem. de rescript. q̄
vbicunq; notorium est citatum non teneri ad cō-

